

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 90 · 5. juni
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 5. juni 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 90):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i diskrimineringsombudsloven og likestillings- og diskrimineringsloven (presisering av diskrimineringsombudsloven § 7 og likestillings- og diskrimineringsloven §§ 10 og 33) (Innst. 348 L (2023–2024), jf. Prop. 56 L (2023–2024))
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 337/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/1808 (Innst. 390 S (2023–2024), jf. Prop. 66 LS (2023–2024))
3. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i opplæringslova og privatskolelova (kompetansekrav, faglig ansvar og bruk av fysisk inngripen for å avverge skade m.m.) (Innst. 389 L (2023–2024), jf. Prop. 62 L (2023–2024))
4. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Opptak til høgare utdanning (Innst. 378 S (2023–2024), jf. Meld. St. 20 (2023–2024))
5. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2020 av 30. april 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordningene (EU) nr. 1286/2014, (EU) 2016/2340, (EU) 2016/1904, (EU) 2017/653 og (EU) 2019/1866 (PRIIPs) og EØS-komiteens beslutning nr. 329/2022 av 9. desember 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2021/2259 og direktiv (EU) 2021/2261 (Innst. 293 S (2023–2024), jf. Prop. 51 LS (2023–2024))
6. Innstilling fra finanskomiteen om Lov om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (PRIIPs-loven) (Innst. 292 L (2023–2024), jf. Prop. 51 LS (2023–2024))
7. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i regnskapsloven mv. (bærekraftsrapportering) (Innst. 343 L (2023–2024), jf. Prop. 57 L (2023–2024))
8. Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) (Innst. 364 L (2023–2024), jf. Prop. 75 L (2023–2024))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Ingvild Wethrus Thorsvik og André N. Skjelstad om en ferdigbehandling av Nasjonal ramme for vindkraft (Innst. 345 S (2023–2024), jf. Dokument 8:112 S (2023–2024))
10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om deltakelse i EU-kommisjonens European Industrial Alliance on Small Modular Reactors (SMRs) og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om kjernekraft i Norge (Innst. 384 S (2023–2024), jf. Dokument 8:109 S (2023–2024) og Dokument 8:128 S (2023–2024))
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Ove Trellevik, Tina Bru, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om krav til erstatningskraft for elektrifisering av petroleumsinstallasjoner (Innst. 394 S (2023–2024), jf. Dokument 8:118 S (2023–2024))
12. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Mímir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å prioritere kraften strengere (Innst. 377 S (2023–2024), jf. Dokument 8:129 S (2023–2024))
13. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbruker-vennlig strømmarked) (Innst. 408 L (2023–2024), jf. Prop. 83 L (2023–2024))
14. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad og Lars Haltbrekken om konsesjon på datasentre (Innst. 383 S (2023–2024), jf. Dokument 8:106 S (2023–2024))
15. Referat

Presidenten [10:00:06]: Den innkalte vararepresentanten for Telemark, Tone E. Berge *Hansen*, tar nå sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Morten *Wold* i tiden fra og med 6. til og med 10. juni for å delta som valgobservatør for Europarådets parlamentariske forsamling i Bulgaria.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Lavrans *Kierulf* innkalles for å møte i Stortinget i dagene 6. og 7. juni.

Presidenten [10:00:35]: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:41]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i diskrimineringsombudsloven og likestillings- og diskrimineringsloven (presisering av diskrimineringsombudsloven § 7 og likestillings- og diskrimineringsloven §§ 10 og 33) (Innst. 348 L (2023–2024), jf. Prop. 56 L (2023–2024))

Margrethe Haarr (Sp) [10:01:13] (ordfører for saken): Lovproposisjonen foreslår mindre endringer i diskrimineringsombudsloven og likestillings- og diskrimineringsloven. Hensikten med endringene i diskrimineringsombudsloven er en presisering av ordlyden i § 7, der det har vært noen uklarheter om nemndas ansvarsområder. Endringen vil tydeliggjøre at diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve forbud mot trakassering og seksuell trakassering i tillegg til diskriminering i familieliv og andre personlige forhold. Komiteen ønsker å understreke at denne endringen ikke må tolkes utvidende, men at man utvikler en praksis i tråd med intensjonen i endringen.

Likestillings- og diskrimineringsloven inneholder særregler om diskriminering i arbeidsforhold. I dagens lov henvises det til arbeidsmiljøloven, men det mangler en lik henvisning til skipsarbeidsloven. For å sikre at loven også skal gjelde for arbeidstakere som arbeider på norske skip, og at de skal ha samme vern etter likestillings- og diskrimineringsloven som andre arbeidstakere, foreslår man å legge inn en henvisning til skipsarbeidsloven.

Jeg ønsker å takke komiteen for godt og konstruktivt samarbeid i denne saken, og det er en samlet komité som legger fram innstillingen.

Presidenten [10:02:25]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:02:30]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 337/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/1808 (Innst. 390 S (2023–2024), jf. Prop. 66 LS (2023–2024))

Presidenten [10:02:47]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:02:52]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i opplæringslova og privatskolelova (kom-

petansekrav, faglig ansvar og bruk av fysisk inngripen for å avverge skade m.m.) (Innst. 389 L (2023–2024), jf. Prop. 62 L (2023–2024))

Presidenten [10:03:08]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Jan Tore Sanner (H) [10:03:37]: For et år siden vedtok Stortinget ny opplæringslov. Den regulerer hverdagen til over 820 000 barn og unge og arbeidsdagen til over 95 000 lærere i skolen. Loven bygger på en omfattende offentlig utredning, grundige høringer og har vært arbeidet med under seks kunnskapsministre og to regjeringer. I dag faller de to siste brikkene i loven på plass: Det skal stilles krav om relevant lærerutdanning, og vi setter rettslige rammer for når ansatte i skolen kan bruke fysisk makt.

I arbeidet med opplæringsloven har komiteen lagt stor vekt på å skape bred politisk enighet, slik at loven kan bli et godt redskap for Skole-Norge, og at den kan stå seg over tid. Det har vi også lyktes med i saken som behandles i dag.

Skal vi som samfunn nå målene for elevene og skolen, må vi sikre at elevene møter kvalifiserte lærere i klasserommet. I en periode frem til 2019 var det god tilgang på søkere til lærerutdanningen, mens det nå er en kraftig nedgang. Det er derfor viktig å heve statusen til læreryrket. En tydeliggjøring i opplæringsloven om krav til lærerutdanning kan bidra positivt. Det kan være behov for å gjøre unntak fra kompetansekravene i tilfeller der det ikke er kvalifiserte lærere som søker. I regjeringens forslag åpnes det i slike tilfeller både for ansettelse på vilkår om at påbegynt lærerutdanning fullføres og for annen midlertidig ansettelse. En samlet komité mener at intensjonen med kravet til ansettelse av lærere må være at skoleeier alltid vurderer ansettelse på vilkår før annen midlertidig ansettelse.

For å sikre dette pålegger vi regjeringen å vurdere omfanget av midlertidig ansettelse av lærere innen sommeren 2027 og eventuelt komme tilbake til Stortinget med et skjerpet lovkrav om at skoleeier alltid vurderer ansettelse på vilkår før annen midlertidig ansettelse. Med dette ber vi kommunene og fylkene om å gjøre en jobb for å sikre flere kvalifiserte lærere inn i skolen og begrense midlertidig ansettelse til et absolutt minimum.

Komiteen støtter regjeringens forslag til regulering av situasjoner der ansatte i skolen kan bruke fysisk

makt. Vi deler også departementets vurdering om at en lovregulering vil bidra til økt rettssikkerhet for elever det brukes fysisk makt mot, og for ansatte som står i situasjoner hvor de har brukt fysisk makt. Jeg vil imidlertid understreke viktigheten av at slik inngripen er forholdsmessig, og at skolen arbeider systematisk for at det ikke skal oppstå situasjoner som innebærer fysiske inngrep mot elever.

Departementet vil også utrede om det skal åpnes for bruk av fysisk inngripen ved ordensforstyrrelser og verbale angrep. Dette støttes av komiteen, men vi understreker at slike situasjoner best forebygges og håndteres med faglige og pedagogiske tiltak, og at videre utredning må inkludere barn og unges syn.

Med dette legger jeg frem komiteens innstilling.

Øystein Mathisen (A) [10:06:58]: I dag behandler vi siste runde om endringer i opplæringsloven. Det er snart sju år siden opplæringslovutvalget begynte sitt arbeid med NOU-en som har lagt grunnlaget for de endringene vi har gjort i Stortinget de siste årene.

Dette har vært et stort arbeid, som har gått over flere regjeringer, og som har skapt mange store debatter. Likevel er det overraskende og positivt hvor mye man har klart å bli enige om i denne loven, som er så avgjørende for barn og voksne i norsk skole. Rettighetene til over 800 000 elever bestemmes i denne loven, noe som gjør den, om du spør meg, til en av Norges aller viktigste lover.

Jeg tenker også det er på sin plass å reflektere litt over hvor heldige vi er i Norge, for i mange andre land er innholdet i skolen en ideologisk debatt og en politisk kamp mellom ulike partier og retninger. I vår opplæringslov stadfester vi mange ting som ville ha gitt grobunn for større uenigheter andre steder, men i Norge er vi enige om det fundamentale og det grunnleggende i skolen. Dette er viktig for tilliten, samholdet og fellesskapet vi har i vårt samfunn.

I denne behandlingen vedtar vi krav om relevant lærerutdanning for å kunne bli fast ansatt i en lærerstilling. Det løfter læreryrket, og det gir elevene en bedre skole. Regjeringen har samlet fagforeningene og KS om at en lovfesting er klok. Her på Stortinget har vi også funnet sammen om å styrke forventningene til at kommunene og fylkeskommunene strekker seg lenger og gjør mer for å ansette på vilkår om fullført utdanning framfor ufaglærte. Det må være siste utvei å ansette noen uten utdanning eller uten vilkår om utdanning. Stortinget ber også regjeringen om å følge nøye med på om det gis mange unntak og komme tilbake hvis utviklingen går i feil retning.

Vi får også her en tydeliggjøring av når ansatte i skole og SFO kan gripe inn fysisk for å avverge skade på

mennesker og eiendom. Siden dagens opplæringslov ikke omtaler dette, har det vært stor usikkerhet ute om hva som er gjeldende i skolen. Målet med endringene er å skape klare rammer og felles forståelse for bruk av fysisk inngripen. Vi foreslår også å forbedre regelverket for forebygging, dokumentasjon og meldeplikt.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [10:09:37]: Jeg vil først takke komiteen for en grundig og god behandling, og Senterpartiet stiller seg bak komiteens innstilling.

Vi mener det er viktig å sikre trygge rammer i skolen for både elever og ansatte. Vi anerkjenner behovet for klarere regler om fysisk inngripen for å beskytte elever og ansatte mot skade. Samtidig er det avgjørende at slike inngrep utføres med respekt for elevenes verdighet og rettigheter.

Vårt parti har lagt vekt på flere sentrale punkter i denne debatten. For det første understreker vi at bruk av fysisk inngripen skal være siste utvei og kun benyttes når det er nødvendig for å avverge akutt fare for skade. Dette sikrer at elever ikke utsettes for unødvendig maktbruk, og at tiltakene som benyttes, er proporsjonale og rettfærdige.

Videre har Senterpartiet, sammen med Arbeiderpartiet, framhevet betydningen av kompetanseheving blant ansatte. Det er avgjørende at de som jobber i skolen, har tilstrekkelig opplæring og støtte til å håndtere utfordrende situasjoner på en trygg og profesjonell måte. Dette innebærer ikke bare trening i fysiske teknikker, men også forståelse for elevenes psykososiale behov og hvordan forebygge konflikter før de eskalerer.

Vi har også påpekt viktigheten av et godt samarbeid mellom skole, foresatte og relevante helse- og sosialtjenester. Dette samarbeidet er avgjørende for å ivareta elevenes helhetlige behov og sikre at de får den støtten de trenger både i og utenfor skolen.

Til slutt vil jeg understreke viktigheten av kontinuerlig evaluering og tilpasning av lovverket. Vi må være åpne for justeringer og forbedringer basert på erfaringer fra praksisfeltet og ny forskning. Dette sikrer at regelverket til enhver tid er tilpasset de faktiske utfordringene i skolehverdagen.

Senterpartiet mener at de foreslåtte endringene er helt nødvendige for å sikre en trygg og inkluderende skolehverdag for alle elever og ikke minst også for å trygge lærerne i vanskelige situasjoner og på den måten være et ledd i å gi tilliten tilbake til lærerne.

Himanshu Gulati (FrP) [10:12:15]: Det er viktige saker som tas opp i denne proposisjonen, og det er også mye her som Fremskrittspartiet er enig i. Vi vil understreke viktigheten av gode lærere og av å gjøre skolen til en mer attraktiv arbeidsplass. Det er viktig at lærere har mulighet til en karriereutvikling i skolen innenfor un-

dervisning. Da er det viktig å legge til rette for flere karriereveier og stillingstyper. Fremskrittspartiet mener bl.a. at en mer differensiert lærerutdanning kan bidra til dette.

Det er svært viktig at krav om lærerutdanning ikke blir et unødvendig hinder for at flere realister med høy fagutdanning fra før velger en karriere i skolen. Det er også nødvendig å se nærmere på hvordan PPU kan gjøres mer fleksibel, tilgjengelig og mer relevant for dem som ønsker å jobbe i skolen. Det er et problem for rekruttering av gode håndverkslærere at det ikke er mulig å ta PPU uten først å ha en master i bunnen. Arbeidstakerorganisasjonen Delta er blant dem som påpeker at det er store utfordringer med rekruttering av lærere til yrkesfag, og de mener at det må oppleves som mulig og håndterbart å bli yrkesfaglærer, og at man skal kunne ta pedagogisk utdanning i kombinasjon med jobb.

Fremskrittspartiet mener det er viktig med kvalitet og kompetansekrav, men vil samtidig påpeke at sektoren bør ha et praktisk og fleksibelt lovverk som uttrykker tillit til den lokale skolen og skoleledernes kompetanse. PPU må derfor både forenkles og forkortes.

I denne proposisjonen ligger det også endringer i reglene som skal styrke lærernes mulighet til fysisk inn gripen og skadeavverging i forbindelse med farlige situasjoner i skolen. Det er bra at dette kommer. Mye av dette er nok trolig allerede rammet inn i dagens nødvergeparagraf, men det er likevel bra at dette presiseres i egne regler. Men Fremskrittspartiet mener at dette ikke er i nærheten av å være nok for å møte de utfordringene vi ser i skolen rundt økt vold og flere trusselsituasjoner. Vi har bare de siste månedene hatt flere hendelser med fyrverkeri inne på skolene, med kniver på skoler og til og med skytevåpen. Selv om det heldigvis er svært sjelden, ser vi en farlig utvikling, hvor hverdagen inne i klasserommene blir mer voldelig og mer uakseptabel. Da er ikke dette forslaget isolert sett nok. Vi trenger å gi lærerne og skolelederne flere virkemidler til igjen å ta sjefsrollen i klasserommet, men også å forebygge og komme med riktige reaksjoner når uakseptable hendelser skjer, slik at vi forhindrer at sånne hendelser gjentar seg.

Det forslaget som ligger i proposisjonen, er viktig. Men dette handler om å gripe inn når det som ikke skal skje, først har skjedd. Hva med alle de andre virkemidlene som skal føre til at den dramatiske utviklingen vi har sett i det siste, opphører, og at vi klarer å forebygge på en bedre måte?

Grete Wold (SV) [10:15:27]: Denne innstillingen tar for seg flere endringsforslag. Ikke er de så helt like heller, men de er like fullt viktige endringer i lovverket. At det ikke foreligger noen mindretallsforslag eller større innvendinger i merknads form, tilsier at det er mye

bra i det regjeringen har lagt fram, og det vi har behandlet i komiteen.

Jeg skal dog kommentere litt på to av områdene. Det er dessverre slik at vi sliter med å sørge for at alle møter en lærer med relevant lærerutdanning i alle klasserom. Det er bekymringsfullt, da en kvalifisert lærer er grunnplanken i en god skole. Uansett hvor god læreren er, hvor mange studiepoeng eller hvor lang cv hen har, er det et problem at vi har for få lærere, og det er for mange elever per lærer. En lærer er også kun et menneske med to øyne, to ører og to armer.

Derfor bekymrer den stadige nedgangen i søkertall til lærerskolen oss alle. Vi har rett og slett ikke nok lærere. Det er derfor vårt politiske ansvar å ta grep og manøvrere i den virkeligheten vi opplever, på en slik måte at skoleeierne har mulighet til å finne løsninger når det ikke er kvalifiserte søkere.

Det er derfor viktig at man kan ansette på vilkår om å ta utdanning før midlertidighet. Faste stillinger er alltid foretrukket, og det er selvsagt mye lettere å ansette i. Vilkår gjør det lettere å få de som er motiverte, og samtidig stimulerer det alle til å fullføre en utdanning. Det må jo åpenbart være målet.

Så til det som nok har fått mest oppmerksomhet både i media og blant høringsinstansene, nemlig muligheten for å gripe inn fysisk i situasjoner som ikke lar seg løse på annen måte. Selvsagt er hele komiteen enig om at inn gripen må være forholdsmessig og aldri være en straff. Dette handler om å avverge og forebygge skade på andre elever, ansatte eller den enkelte selv.

For SV er det viktig å få fram at dette er barn. Det er barn som trenger tett ivaretagelse, rammer og omsorg. Det betyr at vi må legge strukturer som sikrer tilstrekkelig oppfølging av både elev og lærer, og ikke minst må vi sørge for at vi har gode klage- og kontrollmuligheter. Barneombudet påpeker at nettopp dette er et litt svakt punkt, og det må følges tett opp og kvalitetssikres og følges nøye med på framover.

Så til slutt det helt åpenbare som må nevnes nok en gang: Det er forebygging, laget rundt elev og lærer, god samhandling mellom hjem og skole og nok kvalifiserte lærere i alle klasserom som er svaret på den krevende skolehverdagen mange elever og lærere opplever i dag.

Hege Bae Nyholt (R) [10:18:12] (komiteens leder): Skolen og de som jobber der, er bærebjelken i samfunnet vårt. Skolen er våre barns fellesarena, hvor de lærer seg alt fra matte til hvordan en rydder opp i en krangel med en kompis. Skolen er både dannings- og utdanningsarena. Kvalifiserte lærere med tid og rom til å være lærer er nøkkelen til god undervisning, klasseledelse og at elevene får den kunnskapen og oppfølgingen de trenger. Alle elever bør hver dag møte utdannede, kvali-

fiserte lærere i landets klasserom, men det er ikke alltid tilfellet. Derfor er det så bra at det er en samlet komité som ønsker å se på omfanget av midlertidig ansatte lærere, og at komiteen ber om at regjeringen følger dette nøye.

Nok kvalifiserte lærere, fagarbeidere og folk fra andre yrkesgrupper er også nødvendig for å forebygge og håndtere vold og trusler i skolen. Vi har dessverre sett en negativ utvikling hvor lærere og medelever opplever utrygge situasjoner på skole og i SFO. Årsaker til vold er komplekse og sammensatte. Det finnes ingen kvikkfiks på et sammensatt problem, men det som er helt sikkert, er at laget rundt eleven ofte er tynt eller ikke-eksisterende. Vold er et problem for den som blir utsatt for det, for utøveren og for alle som blir vitner. Vold og trusler fører til utrygge læringsmiljø og arbeidsforhold, og noen ganger er det nødvendig for en lærer eller en annen ansatt å gripe inn for å forhindre eskalering og stor skade. Men vi skal ikke glemme at det er ulikt maktforhold mellom elev og lærer. Derfor må også fysisk inngripen bare skje når det er helt nødvendig. Det er vi enige om.

Rødt deler Barneombudets bekymring for at departementet ønsker å utrede adgang til å gripe inn fysisk mot elever som forstyrrer undervisningen også.

Viktige ting bør og må kanskje gjentas litt for ofte, for nok og riktig bemanning er helt nødvendig for å sikre gode dager for elever og ansatte. Virkeligheten foregår i landets klasserom og landets skolegårder. Det er vår jobb å lytte til dem som er der, og det er vår jobb å sikre så gode rammer som mulig for skolen vår.

Abid Raja (V) [10:20:43]: Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Alle ansatte i skolen har rett til et trygt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Det har vært varslet om utfordringer over tid. Mange lærere og andre yrkesgrupper har ønsket seg en klargjøring av handlingsrommet og grenser innenfor regelverket i dag. Det forstår vi. Det er tøffe og vanskelige situasjoner, og det er utrolig viktig for alle involverte å vite hva som er handlingsrommet, og ikke minst hvor grensene går.

Vi håper at endringene oppleves som klargjørende, og at flere ansatte i skolegårder og klasserom føler seg trygge på handlingsrom og grenser. Det er også viktig at man har fått på plass en forutsetning om at andre tiltak ikke er tilstrekkelige til å avverge situasjonen. Statistikken som viser avvik i norske skoler, er sammensatt. Den rommer små barn og elever som har atferdsutfordringer, som vi skal etterstrebe å ha rom for i norsk skole. Skolen skal fortsette å være mangfoldig. Da må vi etterstrebe å ha med oss dette temaet, og utfordringene det rommer, er sammensatte og mangefasettete.

I behandlingen av dette forslaget har departementet også varslet at man nå skal utrede adgangen til å gripe

pe inn fysisk mot elever som forstyrrer undervisningen. Vi har merket oss at Barneombudet i sitt høringsinnspill til komiteen er bekymret for at slik inngripen ikke oppfyller kravene til nødvendighet og forholdsmessighet. Med denne bekymringen som bakteppe er det viktig for oss i Venstre å understreke at vi støtter forslaget om videre utredning, først og fremst med formål om å innhente mer kunnskap.

Når spørsmålet skal utredes videre, er det viktig for Venstre å minne om at unge er definert som en særlig sårbar gruppe etter norsk rett, i tråd med våre menneskerettslige forpliktelser. Etter Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon artikkel 3 skal barnets beste være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører barn. Barn er avhengige av at voksne skal ivareta deres behov, og de har ikke samme mulighet som voksne til å styre impulser og forstå og tolke omgivelsene. Fysisk maktbruk kan være traumatisk og kan påvirke barns utvikling på sikt. Det krever derfor særlig aktsomhet ved utøvelse av tvang mot barn. Derfor må vi understreke den plikten man i en slik utredning har til også å gjøre vurderinger av hva som er barnets beste, og at dette skal være et overordnet hensyn. Barns rett til vern av deres personlige integritet må være sentralt i vurderingen av om det er nødvendig og forholdsmessig å gi ytterligere adgang til å gripe inn fysisk mot elever.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:23:26]: Denne proposisjonen inneholder viktige forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven. For det første inneholder lovforslaget regler om skadeavverging og fysisk inngripen, og lovforslaget gir ansatte i skolen og på SFO mulighet til å gripe inn fysisk mot elever for å avverge skade på personer eller eiendom. Målet er økt trivsel i skolen og læring og en trygg skolehverdag for både elever og ansatte. Alle som jobber i skolen, må vite hvilket handlingsrom de har for å oppnå disse målene.

Dagens opplæringslov og privatskolelov har ingen regler om når en lærer kan gripe inn fysisk mot elever. Det nye lovforslaget setter klare rammer for fysisk inngripen, i tillegg til regler om forebygging, dokumentasjon og meldeplikt. Å gripe inn fysisk skal være absolutt siste utvei, og jeg tror ingen lærer eller ansatt ønsker å komme i slike situasjoner. Derfor er det veldig viktig at skolene også jobber forebyggende for å hindre at slike hendelser oppstår.

Proposisjonen inneholder også forslag om regelendringer som skal understreke og løfte fram betydningen av at lærere har lærerutdanning. Sammen med partene er vi kommet fram til et forslag om å ha en hovedregel med krav om relevant lærerutdanning for å kunne ansettes i lærerstilling. Dette vil bidra til opplæring av god kvalitet og øke statusen til læreryrket. Norge trenger at flere velger å bli lærer.

For å sikre at kommunene og fylkeskommunene har et nødvendig handlingsrom, foreslår vi å beholde dagens mulighet for skoleeier til å ansette midlertidig eller på vilkår om å fullføre en påbegynt lærerutdanning, når det ikke lar seg gjøre å ansette noen med fullført lærerutdanning. Det gjøres samtidig en språklig endring i loven for å synliggjøre at skolene bør forsøke å ansette på vilkår før annen midlertidig ansettelse. Vi foreslår også å tydeliggjøre at det kun er ansatte i lærerstillinger som kan ha faglig ansvar for opplæringen.

Avslutningsvis vil jeg benytte anledningen til å si at jeg er veldig glad for at vi har en samlet komité i disse viktige sakene for Skole-Norge.

Presidenten [10:25:58]: Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [10:26:10]: I sakene i dag markerer vi bred politisk enighet, og det er bra for Skole-Norge. Elevene skal møte kvalifiserte lærere i klasserommet. Vi vet at en god lærer er det viktigste for en god undervisning for alle elever. Men samtidig som vi i denne saken skjerper utdanningskravet, vil Stortinget i neste sak åpne for at man kan senke kravet for å bli lærer.

Ser statsråden at det kan være en motsetning mellom den saken vi behandler nå og neste sak, og at det kan bli mindre attraktivt å bli lærer når man åpner for å senke kravene for å bli lærer?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:27:03]: Det vil fortsatt være krav for å komme inn på lærerutdanningen. Det viktigste er faktisk den utdanningen man tar, og de resultatene man får etter endt utdanning. Det er det denne hjemmelen nå tar inn over seg, at man faktisk skal ha relevant kompetanse for å bli ansatt som lærer. Så jeg mener det er godt ivaretatt også med tanke på den saken som kommer etterpå, og at det er den klare hovedregelen.

Så kan enkelte riktignok søke om dispensasjon og ha ulike ordninger og innovative måter for å håndtere en annen løsning. Men jeg tenker at dette er godt ivaretatt med det gode utdanningssystemet vi har, og med de gode institusjonene som har lærerutdanningen i dag. Jeg synes det er bra at man også tenker innovativt om dette.

Jan Tore Sanner (H) [10:27:55]: Under regjeringen Solberg skjerpet vi kravene for å komme inn på lærerutdanningen – også med et firerkrav i matematikk. Vi så da at det var en stor økning i antallet som ønsket å bli lærer, frem til 2019. Nå ser vi at det er et kraftig fall til lærerutdanningene, og regjeringen møter det fallet med å senke kravene. Vi hører fra regjeringshold at man skal være raus med å gi dispensasjoner. Vi så på

khrono.no i går at mange læreinstusjoner ønsker å åpne portene og fjerne karakterkravene for å bli lærer.

Ser statsråden at vi kan risikere å få et a- og b-lag? For realiteten er at utdanningskravene som vi stilte til dem som ønsket å bli lærer, førte til at flere fullførte lærerutdanningen. Nå vil man ha noen institusjoner med strenge krav og andre hvor man har fjernet kravene.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:29:00]: Det er riktig som representanten sier: Solberg-regjeringen skjerpet karakterkravet i sin regjeringstid. Det var Stoltenberg-regjeringen som innførte karakterkrav ved lærerutdanningen, med det såkalte treerkravet den gang. Solberg-regjeringen skjerpet det til et firerkrav, og nå er det tilbake til et treerkrav.

Vi trenger helt klart flere lærere, og vi trenger godt kvalifiserte lærere. Vi har veldig mange gode utdanningsinstitusjoner som jobber godt med dette arbeidet. Jeg imøteser den tiden vi står i, der vi trenger flere lærere, og at det kan være andre innovative måter å ordne utdanningen på. Det tenker jeg at forsknings- og høyere utdanningsministeren kommer til å ta inn over seg når den saken kommer til behandling, så han kan få svare på det.

Jan Tore Sanner (H) [10:29:55]: Jeg er glad for den enigheten vi nå har om at vi skal stille krav om lærerutdanning, og hele komiteen ønsker at det må bety at man skal prioritere ansettelse på vilkår før midlertidig ansettelse. Jeg er veldig glad for at vi er enige om det. Men jeg er svært bekymret for de grepene regjeringen nå tar på lærerutdanningen, for dette henger sammen. Når vi skjerper kravene for å stå i klasserommet, er det med regjeringens politikk en fare for at man vil kunne få et a- og b-lag for lærerutdanning. For noen institusjoner vil ha høye karakterkrav for å komme inn på lærerutdanningen, mens vi ser at mange lærerutdanninger ønsker å åpne portene for å få finansiering til sine studier. Statsrådskollegaen til kunnskapsministeren har også åpnet for en raus unntakspraksis.

Så la meg gjenta spørsmålet: Ser statsråden en fare med tanke på at vi nå kan få en a- og b-status på lærerutdanningene og på læreren?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:31:01]: Jeg er veldig glad for at vi nå skjerper kravene for å kunne stå i klasserommet, det er den viktige endringen vi debatterer i denne saken, og jeg mener at den lovendringen det er enighet om, absolutt vil ivareta det. Det viktigste for våre barn er at de har den beste læreren, den mest kvalifiserte læreren, og jeg er veldig glad for at vi slutfører arbeidet med det i dag.

Himanshu Gulati (FrP) [10:31:38]: Det er bra at man nå sier noe om når lærere kan gripe inn fysisk i far-

lige situasjoner i klasserommet. Som jeg også sa i innlegget mitt, mener Fremskrittspartiet at dette er for lite. Vi må ha flere virkemidler og tiltak i skolen for å hindre at sånne situasjoner får gjenta seg og den negative trenden får utvikle seg. Statsråden og jeg har hatt denne debatten flere ganger tidligere, og da har statsråden bl.a. vist til at man også lovfester kommunens og skoleeierens ansvar for forebygging. Jeg vil likevel stille statsråden spørsmål om hvilke tiltak og virkemidler hun mener at lærerne og skoleeierne bør ha for å møte denne situasjonen. Hvilke flere tiltak og virkemidler bør de ha – enten hun selv skulle foreslå de tiltakene, eller hun mener at skolen og kommunene må gjennomføre de tiltakene?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:32:38]: Jeg synes representanten er inne på veldig mye viktig, og jeg deler hans engasjement i dette spørsmålet. Målet er helt klart økt trivsel og læring i skolen, og da trenger vi mer ro og orden. De ansatte skal ha klare og tydelige rammer, sånn at de kan være trygge og tydelige voksne. Dette lovforslaget er bare en liten del av det å faktisk få snudd den alvorlige utviklingen vi har sett siden 2013. Som varslet i proposisjonen vil departementet utrede ytterligere endringer som gjelder ordensforstyrrelser og verbale angrep. Dette arbeidet er pågående og rett rundt hjørnet. Forslaget er isolert sett ikke tilstrekkelig, det er jeg helt enig i. Her er det viktig at vi jobber forebyggende, og at vi setter inn tiltak der vi vet at hyppigheten er størst: i 1.–4. klasse. Det er altså unge elever det er snakk om. Da kan man jobbe mest mulig målrettet.

Grete Wold (SV) [10:33:53]: Med denne lovendringen presiseres lærerens og ansattes mulighet til å gripe inn også fysisk der det vurderes nødvendig. Jeg mistenker ikke at noen ønsker å bruke fysisk makt der det ikke er helt nødvendig. Lærere ønsker intet annet enn å legge til rette for at barn har det trygt i et godt læringsmiljø. Allikevel kan det oppstå situasjoner som vi bør se nøye på også i ettertid: Hva var det som egentlig skjedde? Det er derfor viktig at man har muligheten for en etterprøving og en klagemulighet. Barneombudet påpeker at dette er et noe svakt punkt i denne innstillingen. Hva er statsrådens tanker, refleksjoner og muligheter med hensyn til å følge dette nøye opp videre?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:34:35]: Det er riktig at vi ikke foreslår noen egen klageordning. En særskilt klageordning her vil være ressurskrevende – uten at det er klart at det vil medføre fordeler som kan forsvare en slik ressursbruk. Jeg mener at dagens ordning er gode nok og fungerer godt ved fysisk inngripen. Hvis eleven mener at læreren har brukt fysisk makt uten hjemmel, eller brukt for mye fysisk makt, vil det

håndteres som andre krenkelser fra ansatte mot elever, dvs. gjennom skolemiljøreglene. Urettmessig maktbruk kan også være straffbart, og slike tilfeller følges opp med anmeldelse. I tillegg kan statsråden vurdere å åpne tilsyn mot skolen, og departementet vil følge nøye med på hvordan disse reglene fungerer framover.

Hege Bae Nyholt (R) [10:35:37]: Vi kan ikke diskutere fysisk inngripen uten å snakke om bemanning, det er helt avgjørende. Å stå og diskutere skolevirkeligheten er en slags teoretisk øvelse, men den praktiske virkeligheten er veldig ofte noe ganske annet. Ofte er det travelt, ofte er man alene, kanskje har man en barnegruppe man ikke kjenner spesielt godt, for man må gå inn og ta over fordi en kollega er syk. Hvordan tror statsråden det er å gripe fysisk inn når man er den eneste ansatte i klasserommet, og man skal ivareta kanskje 29 andre elever samtidig? Hva tror statsråden dårlig bemanning gjør med terskelen for å gripe inn fysisk? Hva tror statsråden både barnegruppen og den ansatte har behov for i ettertid i form av oppfølging, noe som vil være mulig hvis man har flere ansatte i samme klasserom?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:36:29]: Det er svært viktig med god nok bemanning. Det er nettopp derfor dette er et av temaene som skal bli omtalt i ungdomsmeldingen, som omhandler 5.–10. trinn, og som kommer til høsten. Når det gjelder dette med laget rundt elevene, og det å få flere typer yrkesgrupper inn i skolehverdagen – det kan være miljøterapeuter, miljøarbeidere og helsesykepleiere – vil det kunne gi rom for at læreren skal kunne ha oppmerksomhet på å være lærer. Terskelen for å gripe inn fysisk skal være veldig høy, det er helt tydelig, det må være proporsjonalt, og andre typer virkemidler skal være prøvd først. Det er lovforslaget tydelig på.

Presidenten [10:37:13]: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:37:18]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Opptak til høgare utdanning (Innst. 378 S (2023–2024), jf. Meld. St. 20 (2023–2024))

Presidenten [10:37:29]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til et replikkordskifte med inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjer-

ingen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Selnes (A) [10:37:50] (ordfører for saken): Først av alt vil jeg takke komiteen for godt samarbeid i en viktig sak som har pågått siden forrige regjering nedsatte Aasen-utvalget, et utvalg som skulle se på opptak til høyere utdanning i Norge.

Opptakssystemet påvirker alle våre unge mennesker når de skal velge seg til høyere utdanning. Det er viktig at det skal være oversiktlig, og det skal være forståelig. En samlet komité er enig om ganske mange viktige prinsipper i denne saken. Vi kan dele inn opptakssystemet i to: kvalifiseringen til høyere utdanning og rangeringen av studenter eller søkere.

En samlet komité peker på at generell studiekompetanse fortsatt skal være det viktigste grunnlaget for å kvalifisere seg til høyere utdanning, og det er en samlet komité som støtter en opprydding i tilleggspoeng, selv om det er litt ulike nyanser i det.

Når det gjelder rangering, er det òg en samlet komité som peker på at institusjonene i større grad kan bruke lokale opptaksprøver for å rangere inn til høyere utdanning.

En av de virkelig store debattene, som vi også hørte i forrige sak, handler om å fjerne nivåkrav. Det regjeringen gjør, er å fjerne nivåkrav på sykepleierutdanningen. Det ble innført i 2019, og noen vil påstå at vi ikke vet resultatet av det, men det vi vet, er at vi trenger alle sykepleiere vi kan få i Norge. Vår jobb er å rydde bort barrierer, og jeg har stor tillit til at institusjonene klarer å gjøre det som eventuelt må være kompensierende tiltak, slik at studentene består eksamen. Vi trenger sykepleiere i sentrale strøk, og vi trenger sykepleiere i rurale strøk.

Det samme gjelder lærerutdanningen. Der fjerner vi ikke nivåkrav, men institusjonene har mulighet til å søke om dispensasjon. Hvorfor denne forskjellen? Det handler om at det er en mastergrad, og det vil være viktig for oss at institusjonene faktisk gjør kompensierende tiltak der dersom de får mulighet til å fjerne nivåkravene.

Rangering vil fjerne en hel haug med tilleggspoeng. Det som står igjen fra videregående skole, er realfag. Der er det viktig å fokusere på hvordan vi skal få elever til å velge realfag framover, og hvordan realfagene skal virke, og det peker regjeringen på at det skal jobbes videre med.

Likedan opprettholder vi poeng for militær førstegangstjeneste, noe som òg er viktig i den geopolitiske situasjonen vi er i. Det er noe som staten pålegger den enkelte, og det kan faktisk ta to år av livet.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:41:03]: Vi i Høyre er glad for at våre tydelige signaler om viktigheten av realfags-

poeng og vernepliktspoeng ble lyttet til. Vi har en realfagskrise, og det er helt nødvendig at vi klarer å rekruttere nok elever og studenter til realfag, både på videregående skole og i høyere utdanning. Vi har en klar forventning om at regjeringen følger opp at realfagspoengene får en innretning som stimulerer til valg av matematikk og fysikk. I en tid der vi er avhengig av at flere unge ønsker seg til Forsvaret, er det viktig å beholde poeng for avtjent førstegangstjeneste.

Høyre ønsker muligheter for alle. I det ligger også at alle fortjener en ny sjanse. De tre årene på videregående skole skal ikke definere mulighetene man har til å utvikle seg, og valg av karriereveier. Høyre er derfor glad for at det er bred enighet om å beholde retten til å forbedre karakterer.

Opptakssystemet til høyere utdanning skal være oversiktlig og enkelt å forstå. Reduksjonen i tilleggspoeng er nødvendig og fornuftig. Det var også derfor regjeringen Solberg nedsatte opptaksutvalget, for å få en helhetlig gjennomgang av opptakssystemet. Likevel er det grunn til bekymring. Støre-regjeringen møter rekrutteringsutfordringer med å senke kravene til både studenter og dem som skal undervise, og det er helt feil medisin.

For Høyre er kvalitet alltid viktigst. Støre-regjeringens fjerning av nivåkravene ved inntak til sykepleierutdanningen er bekymringsfull. Vi mener det vil øke forskjellene mellom utdanningsinstitusjonene og utdanningene. Studentene blir møtt med ulike krav, noe som vil prege studiehverdagen og studieinstitusjonene. Høyre frykter at vi får et a- og b-lag både i sykepleierutdanningene og blant sykepleiere. Pasienter fortjener å bli møtt av kompetente og trygge sykepleiere, uavhengig av hvor i landet de bor. Derfor er vi sterkt kritiske til fjerning av krav om karakteren tre i norsk og matematikk for sykepleierstudenter. Likeledes åpner Støre-regjeringen døren på gløtt for å fjerne kravet om karakteren tre i matte for å komme inn på lærerstudiet. Å beholde kravet inntil videre er ikke nok.

Mandag kunne vi lese i Khrono at hele tolv universiteter og høyskoler ønsker å fylle opp tomme studieplasser på lærerutdanningene i høst med studenter som ikke oppfyller de nasjonale karakterkravene i norsk og matte og antallet skolepoeng. I alt søker de om unntak for 29 utdanningsprogrammer. Tjue av søknadene gjelder utdanning av grunnskolelærere.

Høyre mener utdanningspolitikk først og fremst skal handle om utdanning, om kvalitet og innhold i tilbudet til studenter, og at vi skal sikre at vi har høyt kompetente lærere og sykepleiere for fremtiden. Det er illevarslende at Støre-regjeringen lempet på kravene for å fylle opp studieplasser. Det vil få konsekvenser, og det vil kreve mye av institusjonene.

Jeg tar med dette opp forslagene Høyre er med på.

Presidenten [10:44:11]: Representanten Kari-Anne Jønnes har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Anja Ninasdatter Abusland (Sp) [10:44:26]: Jeg vil starte med å takke komiteen og understreke komiteens innstilling, som peker på viktigheten av at opptaksmodellen til høyere utdanning skal være rettferdig, forståelig og effektiv. Det er helt essensielt at de som søker høyere utdanning, får en sjanse til å lykkes og bidra til samfunnet på best mulig måte.

Vi ser at dagens system, til tross for sine mange justeringer over årene, trenger en fornyelse for å møte dagens krav og forventninger fra både samfunnet og studentene. I den sammenheng vil jeg spesielt framheve viktigheten av at flere kommer raskere inn på høyere utdanning. Det er problematisk at mange søkere må vente flere år for å forbedre karakterene sine eller få tilleggs poeng for å komme inn på et studium som har fått et kunstig høyt snitt. Ikke bare forsinker dette utdanningsløpet deres, det kan også demotivere og føre til at mange gir opp drømmen om høyere utdanning. Derfor er jeg glad for at vi nå reduserer antallet tilleggs poeng fra 14 til 3.

Vårt mål er å skape en opptaksmodell som gir flere sjanser og muligheter til å komme raskt i gang med studier og, senere, ut i arbeidslivet. Vi mener at opptakssystemet må være fleksibelt nok til å anerkjenne ulike styrker og talenter hos søkerne, og vi bør unngå å skape unødvendige hindringer som forsinker deres utdanning og karriereutvikling.

Det er avgjørende at vi tilrettelegger for at flest mulig kommer raskt inn i utdanning og ut i arbeidslivet. Dette vil bidra til å møte samfunnets behov for kvalifisert arbeidskraft, spesielt i yrker som sykepleie, hvor det er stor etterspørsel. Vi mener at opptakssystemet må være fleksibelt nok til å anerkjenne ulike styrker og talenter hos de søkerne, og vi bør unngå å ekskludere framtidige sykepleiere på grunn av et karakterkrav i matematikk som ikke reflekterer deres potensial til å bli aldeles utmerkede helsearbeidere.

Jeg håper derfor at Stortinget velger å støtte endringene som vi gjør i opptakssystemet for nettopp å gjøre det mer inkluderende og rettferdig, og spesielt sikre at vi reduserer de unødvendige ventetidene for opptaket til høyere utdanning. På den måten kan vi bidra til en effektiv utdanningssektor hvor alle som er motiverte og kvalifiserte, får muligheten til å begynne sin utdanning uten unødvendige forsinkelser.

Himanshu Gulati (FrP) [10:47:16]: Dette er en viktig melding, som tar for seg hvordan man kan få folk raskere i gang med høyere utdanning, raskere ut i jobb og sikre rekruttering til viktige profesjoner.

Fremskrittspartiet er positivt til mye i meldingen, og vi mener at dette må ses i sammenheng med bl.a. ut-

synsmeldingen og behandlingen av både opplæringsloven og universitets- og høyskoleloven.

Det er likevel flere ting vi også er uenig i. Fremskrittspartiet har en klar politisk linje med hensyn til motstand mot særbehandling på grunn av kjønn og viktigheten av tydelige kvalitets- og opptakskrav.

Vi er positive til at generell studiekompetanse fortsatt skal være det viktigste grunnlaget for kvalifisering til høyere utdanning. Studiekvaliteten er det som må være avgjørende for at studiene skal være attraktive og tiltrekke seg studenter. Dette er også grunnleggende for kunnskapen og kompetansen til studentene som skal gjennomføre og bestå studiene.

Sykepleierstudiet er det blitt snakket mye om i denne sammenheng. Det er et krevende og komplekst studieløp. Det er bokstavelig talt livsviktig at sykepleiere har god tallforståelse, i tillegg til god muntlig og skriftlig framstillingsevne. Et karakterkrav på tre er det minste vi må kunne forlange for å sikre både kvaliteten på studiet og tryggheten til pasientene – det er i hvert fall Fremskrittspartiets mening.

Det er mye som må gjøres for å få nok gode lærere også. Å senke karakterkravene er etter vår mening ikke veien å gå. Gode regneferdigheter og god forståelse av matematikk er svært viktig kompetanse å inneha i læreryrket. Det gjelder ikke bare de som utdanner seg til mattelærere, men samtlige lærere. Matte er viktig i samfunnsfag, naturfagene og på en rekke andre områder. Lærere må ha en grunnleggende forståelse av matte, og et krav om fire i karakter er ikke urimelig.

Fremskrittspartiet er glad for at det nå er opprydding i opptakssystemet, og er enig i mange av tiltakene som foreslås. Det er bra at flere av tilleggs poengene fjernes. Det har vi tatt til orde for over lengre tid, men vi merker oss at opptaksutvalget tok til orde for å fjerne alle tilleggs poeng, og at Norsk studentorganisasjon støttet utvalget i dette. Samtidig er det fra flere hold presentert gode argumenter for å beholde realfags poengene og vernepliktpoeng. Vi er derfor tilfreds med at disse poengene beholdes.

Jeg tror de fleste vil være enig med Fremskrittspartiet i at det er viktig å tenke langsiktig og helhetlig når vi utformer en utdanningspolitikk. Grunnlaget for opptak til profesjonsutdanninger og andre former for høyere utdanning blir lagt allerede i barneskolen. Bedre undervisning i matte og naturfag og gode og trygge grunnskoler må derfor være på plass for at det skal være et fungerende og effektivt opptakssystem.

Fremskrittspartiet er glad for at det fortsatt skal være mulig for elever å forbedre karakterer fra videregående skole. Privatistordningen er viktig å bevare.

Avslutningsvis vil jeg understreke viktigheten av objektive, forutsigbare og rettferdige opptaksregler. Vi er

derfor skeptiske til egne opptaksregler og særbehandling basert på kjønn, rase, religion eller andre identitetsmarkører.

Grete Wold (SV) [10:50:29]: Vi trenger stadig høyere kompetanse på alle områder, og det må gjenspeiles i et fornuftig opptakssystem som er enkelt, gir mening, er oversiktlig og samtidig sikrer at flest mulig får muligheten til å søke høyere utdanning med sine forutsetninger. Utdanning for alle må være det aller viktigste. Det er ikke slik at noen områder er viktigere enn andre. Vi trenger kloke hoder og effektive hender i absolutt alle sektorer framover.

Det er bred enighet om å forenkle tilleggspoengsystemet, og da blir det en diskusjon om og vurdering av hvilke vi ønsker å beholde. Regjeringen foreslår at realfag og førstegangstjeneste skal beholdes, dog med litt mindre uttelling enn tidligere. Det er ikke vanskelig å finne gode argumenter for det. Vi trenger virkelig flere som velger realfag. Vi kan håpe at de som er gode i matte og fysikk, også velger utdanninger som krever nettopp den kompetansen, at det ikke kun er elever som er teoretisk sterke, men bruker poenget til å komme inn på helt andre studier. Vi heier på at mange flere bidrar innen det grønne skiftet, i både privat og offentlig sektor.

Det er også behov for en internasjonal tilnærming til de oppgavene vi har foran oss. Norge har stadig mer kommunikasjon og samarbeid med andre land. Det er derfor mange høringsinstanser er kritiske til å fjerne poeng for fremmedspråk. Både Akademikerne, Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag er klare på at språkkompetanse er noe arbeidslivet etterspør. SV foreslår derfor at det fortsatt skal gis poeng for fremmedspråk, på samme nivå som for realfag.

Så til tiden hvor man er ferdig på videregående. For SV er det viktig å legge til rette for at det ikke kun er de som klarer opptaket til militæret, som kan opptjene poeng. Vi er opptatt av at de som trenger oppmuntring og modning før de søker seg til videre utdanning og studier, også kan ha en mulighet til å opptjene poeng. Da tenker jeg selvsagt på folkehøgskolene våre, som er et utrolig viktig alternativ for alle som trenger et år for å modne, for å finne litt ut hva man vil, og ikke minst bli selvstendige og trygge før man går i gang med studier. SV har programfestet at vi vil beholde tilleggspoeng for folkehøgskole, og vi fremmer også forslag om det i dag.

Med SVs forslag vil vi fortsatt få et sterkt forenklet system. Det blir oversiktlig, og det blir rettferdig ved at det gis tilleggspoeng for både realfag og fremmedspråk mens man er på videregående, og samtidig kan man også få poeng for både førstegangstjeneste og det å bruke et år på en flott folkehøgskole.

Vi fremmer også forslag om kvoter til sykepleierutdanning og legeutdanning i sørsamiske områder, da det er et stort, kjent og dessverre beklagelig problem at vi har en stor og bekymringsfull mangel på samiskspråklige innenfor helsevesenet vårt.

Med det tar jeg opp de forslag SV er en del av.

Presidenten [10:53:11]: Representanten Grete Wold har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Hege Bae Nyholt (R) [10:53:23] (komiteens leder): Samfunnet vårt trenger fagfolk. Det har vi slått fast gang etter gang i denne salen. På ulikt vis og med ulike dialekter har vi slått fast at det er krise – eventuelt at det snart blir krise. Vi er ganske omforente, som er et pene ord for enige, om at folk må fortære i gang med høyere utdanning og dermed komme fortære ut i arbeid og sikre at samfunnshjulene ikke stopper opp. Men i veien for denne ønskede raske veien har det vært et kronglete, omstendelig og kanskje ikke helt rettferdig opptakssystem.

Målet med denne meldingen har vært å gjøre søkeprosessen både mer rettferdig og mer forståelig og ikke minst å sikre at folk kommer fortære i gang med den ønskede utdanningen – framfor å sanke tilleggspoeng i årevis. Dette er en politikk som Rødt er helt enig i, og derfor er det ganske skuffende at vi står alene i vårt forslag om å fjerne samtlige tilleggspoeng. Vårt forslag bygger på opptaksutvalgets rapport, som foreslår nettopp å fjerne alle tilleggspoengene, inkludert for realfag og førstegangstjeneste. Det ville ført til en langt mer rettferdig ordning.

Ja, det stemmer: Vi trenger at elevene våre velger realfag, men vi trenger også at de velger språkfag, fordypningsfag, praktiske fag, og vi bør heller motivere og legge til rette for det i skolen framfor å premiere noen fag.

Og ja, vi trenger et forsvar, og vi trenger at ungdommene våre både ønsker og ser nytten av å tjenestegjøre i Forsvaret, men det bør ikke gi tilleggspoeng. Det var en ordning som ble innført for å kompensere i sin tid, og som ikke lenger er nødvendig. Det er også noe grunnleggende urettferdig i å knytte poeng opp til førstegangstjenesten når ganske mange unge mennesker av ulike grunner er forhindret fra å avtjene nettopp førstegangstjenesten, selv om de kanskje ville ønsket det.

Rødt heier på folkehøgskoler, vi heier på førstegangstjenesten, vi heier på realfag, og vi heier på språkfag. Vi ønsker at ungdommene våre skal ha mulighet til – for å bruke en klisjé – å finne seg selv på en folkehøgskole, eller kanskje lære utholdenhet og disiplin i Forsvaret. Vi ønsker at de skal fordype seg i fag, men det skal ikke være nødvendig for å komme inn på studiet, for så å komme ut i jobb.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten [10:55:31]: Representanten Hege Bae Nyholt har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Abid Raja (V) [10:55:46]: Det er ingen tvil om at det er viktig, og en styrke for både folk og storsamfunnet, at systemet for opptak til høyere utdanning er rettferdig, enkelt og forståelig. Venstre deler regjeringens mål om å få på plass et system som har den ambisjonen. Stadige justeringer gjennom mange år har medført et uoversiktlig opptakssystem, og det har vært behov for opprydding.

Så er spørsmålet om vi har kommet nærmere et mer rettferdig system for opptak til høyere utdanning med de endringene regjeringen har lagt på bordet. På noen områder har vi nok det. Venstre støtter avviklingen av alderspoeng og en rekke andre tilleggspoeng som har, slik opptaksutvalget med rette påpekte, holdt karaktersnittet kunstig høyt. Det er ikke god kompetansepolitikk å ha et system som aktivt stimulerer til at studenter med ambisjoner om å bli f.eks. jurister, psykologer eller leger, sitter på gjerdet og venter på å bli «gamle nok» eller – slik det har vært – samler alderspoeng nok for å kunne begynne på studiedrømmen.

Venstre støtter derimot ikke regjeringens forslag om å fjerne nivåkravene for å komme inn på sykepleierstudiet og lærerstudiet. Det er viktig at de som kommer inn på studiet, har forutsetninger for å fullføre og bestå. Etter innføring av nivåkravene under den forrige regjeringen så man at gjennomføringsgraden økte. Det vi trenger, er å sørge for å fortsette på den farbare retningen som ga oss flere ferdig utdannede og godt kvalifiserte sykepleiere og lærere. Å kutte hjørnene ved å jenke på kompetansekrav er ikke med på å bidra til å få flere dyktige lærere ut i norske klasserom. Det er heller ikke med på å gi oss høy kvalitet i helsetjenesten.

Regneferdigheter og god forståelse av matematikk er svært viktig kompetanse å inneha i læreryrket. Vi har allerede i dag utfordringer med at barn og unge ikke utvikler de grunnleggende ferdighetene de trenger i matematikk, så viktigheten av disse ferdighetene gjelder ikke bare de som utdanner seg til matematikklærere, men samtlige lærere. De nye fagplanene legger til rette for mer praktisk og variert undervisning, og lærerens matematikkunnskaper er en forutsetning for å bidra til at flere elever opplever mestring og læringsglede, og får lyst til å velge realfag på videregående skole.

Det Venstre mener regjeringen kunne ha gjort, er å være mer offensiv i å følge opptaksutvalgets forslag til skjønnskvote og opptaksprøver. Gjennom å vise sektoren tillit kunne vi ha gitt et større rom for å verdsette annen type kompetanse. Når vi fjerner tilleggspoeng, mister man muligheten til å ta med annen kompetanse i vurderingen av hvorvidt en søker er kvalifisert eller har

relevant erfaring. Denne typen vurderinger vil fortsatt kunne gjøres i realkompetansevurderinger av søkere til studier der det er praksis. Det kan være studier der annen høyere utdanning, fagskole eller folkehøgskole gir søkere kompetanse som er relevant for å si noe om kvalifikasjonene en søker har for et studium.

Når man fjerner tilleggspoeng, mister søkerne fortrinnet tilleggspoengene har gitt. Venstre mener det burde ha vært åpnet for flere skjønnsbaserte kvoter ved opptak til høyere utdanning, der utdanningsinstitusjonene gis anledning til å vurdere søkere mer helhetlig. Venstre mener vi må fortsette å se på tiltak for å la folk vise at de er kvalifiserte til et studieløp, og vise kompetanse og ferdigheter.

Med det tar jeg opp forslaget Venstre har alene.

Presidenten [10:58:45]: Representanten Abid Raja har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Oddmund Hoel [10:59:04]: Eg vil først og fremst starte med å seie at eg er glad for at Stortinget har stilt seg bak framlegga frå regjeringa om å gjere endringar i eit regelverk som har stor betydning for samfunnet og for den enkelte søkjaren.

I opptaksmeldinga kjem regjeringa med framlegg til ei rekkje endringar i regelverket for opptak til høgare utdanning. Regjeringa vil få flest mogleg raskt i gang med høgare utdanning og sikre rekrutteringa til viktige profesjonar i samfunnet. Regjeringa ønskjer òg å rydde opp i eit opptaksregelverk som over tid har blitt uoversiktleg og unødig komplisert. Me skal få eit opptakssystem som er enklare, meir forståeleg og mest mogleg rettferdig.

Regjeringa meiner ei hovudutfordring i dagens opptakssystem er at for mange søkjarar kjem for seint i gang. Det er uheldig for samfunnet i ein situasjon med mangel på kompetanse og arbeidskraft, og det er uheldig for den enkelte. Det skjer særleg på grunn av dei mange tilleggspoenga søkjarane kan opparbeide seg, opp til 14 poeng til saman, i tillegg til kjønnspoeng på studium som har det. Regjeringa vil avvike tilleggspoeng for alder, høgare utdanning, fagskule, folkehøgskule og språkfag. Det er nesten alle tilleggspoenga, og me vil stå igjen med maksimalt tre tilleggspoeng med framlegget til regjeringa. Me føreslår berre å vidareføre tilleggspoeng for realfag og førstegongsteneste.

Regjeringa vil behalde eitt poeng for førstegongstenesta for å støtte opp under samfunnsoppdraget til Forsvaret og verdsetje den viktige jobben dei vernepliktige gjer. Me ønskjer òg å behalde to poeng for realfag inntil vidare for å sørgje for god rekruttering til realfag i den vidaregåande skulen. Det er viktig for at samfunnet skal få nok folk med realfagskompetanse. Samtidig vil regjeringa evaluere effekten av realfagspoenga og greie ut om

det finst alternative verkemiddel som potensielt kan vere meir effektive for realfagsrekrutteringa.

Ei anna hovudutfordring i dagens opptakssystem er rekrutteringssituasjonen til viktige profesjonsfag. Motiverte personar som har generell studiekompetanse og som ønskjer å studere for å bli sjukepleiar eller lærar, blir i dag hindra i å gjere det fordi dei ikkje oppfyller karakterkrava. Mange av dei bruker i staden tida til å forbetre karakterane i fag dei allereie har bestått, mens andre truleg vel bort utdanningane på grunn av karakterkrava. Dette skjer parallelt med at det er eit stort behov for fleire sjukepleiarar og lærarar, og studieplassar står tomme. Regjeringa føreslår difor å avvikle karakterkrava til sjukepleiarutdanninga, og til lærarutdanninga føreslår regjeringa å behalde krava inntil vidare, men opnar for dispensasjonar. Det vil lette på ein krevjande rekrutteringssituasjon til dei utdanningane samtidig som me framleis skal sikre høg kvalitet, og at dei ferdigutdanna har den kompetansen dei treng.

Presidenten [17:02:04]: Det blir replikkordskifte.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:02:19]: Solberg-regjeringa hadde et mål om å heve statusen til læreryrket og innførte bl.a. femårige mastergrad. Den samme regjeringa skjerpet kravene, noe som resulterte i at flere ønsket å bli lærer, og flere fullførte og besto studiene. Støre-regjeringa møter nå rekrutteringskrisen med å senke kravene. De lave søkertallene til lærerstudiene er bekymringsfulle. Ser statsråden at lavere krav kan gi lavere status for lærer- og sykepleieryrket?

Statsråd Oddmund Hoel [11:02:53]: Søkjartala for lærarutdanninga gjekk opp fram til 2019, men gjekk deretter ned, og det trass i at Høgre innførte krav som dei meinte skulle auke statusen. Det som me har innsett, men som det ser ut til at Høgre har problem med å innsjå, er at heile situasjonen med rekruttering av kompetanse har endra seg. Det å seie at ein fortset med gårsdagens krav for å møte dagens og morgondagens utfordringar, er ein politikk som ser bakover og ikkje framover. Me har ein annan situasjon når det gjeld rekrutteringssituasjonen til heile arbeidsmarknaden, det gjeld òg dei sentrale profesjonsutdanningane, som gjer at me no må vurdere nye grep for å få tak i dei lærarane me må ha, og dei sjukepleiarane me må ha. Det vil me gjere med å ta dei grepa me gjer her, og det vil på sikt òg auke statusen til dei yrka.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:03:55]: Men læreren er den viktigste faktoren for elevenes læring, og forskning viser at det skiller så mye som to et halvt års læring mellom elever etter 10. klasse. Regjeringens politikk fører til at utdanningsinstitusjonene har ulike inntakskrav,

noe som vil påvirke utdanningsmiljøene og studentene. Læreryrket er et av de viktigste yrkene vi har, det er vi helt enige om. Lærerne skal sørge for at ungene våre lærer å lese, skrive og regne skikkelig. Vi mener at regjeringens politikk fører til at vi får et a-lag og et b-lag av lærere. Det blir ulik kompetanse. Så hvordan kan statsråden forsvare at barn møter lærere med ulik kompetanse, avhengig av hvor i landet de bor?

Statsråd Oddmund Hoel [11:04:42]: Effekten av å fortsetje med Høgre sin politikk er ikkje at ein møter lærarar med ulik kompetanse, det er at ein møter lærarar som har utdanning, men òg mange lærarar som ikkje har lærarutdanning, i skulen. Dette vil auke rekrutteringsproblema i skulen. Me er ikkje bekymra for at det blir eit a-lag og eit b-lag. Me har i dag i utdanningssystemet ulike inntakskrav gjennom ulike poengsummar til ei lang rekkje studium. Det som avgjer kvaliteten på lærarane og på alle andre som blir utdanna i utdanningssystemet vårt, er den evna som utdanningane har til å utstyre kandidatane med den kompetansen som trengst. Det er kva kandidatane kan når dei er ferdige med utdanninga, som betyr noko for korleis dei prestere, det er ikkje kva dei kan når dei begynner med utdanninga, og gjennomføringsgraden i utdanningssystemet har auka på alle utdanningar over dei siste åra. Så Høgre har her ein mistillit til at utdanningssystemet skal kunne gjere jobben sin, som ein gjer på alle andre utdanningar.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:05:43]: Jeg er helt sikker på at vi er uenige om det siste statsråden sa, men jeg har et annet spørsmål. Regjeringen svekker ikke bare kravet til dem som skal komme inn på studiene. Den svekker også ambisjonene til dem som skal undervise, gjennom endringene i dosentstigen. I Stortinget er det bare Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt som mener at det er klokt. Da er mitt spørsmål om statsråden vil ta med seg de tydelige signalene fra Stortinget og revurdere endringene i forskriften.

Statsråd Oddmund Hoel [11:06:16]: Me ser i profesjonsutdanningane – me hadde ein stor og god diskusjon i førre veke her i salen om stortingsmeldinga om profesjonsutdanningane – at det i ein god del av dei er eit ønske om å få meir kompetanse frå arbeidslivet inn i utdanningane. Så då har me teke ein del grep for å få erfaringskunnskapen og den gode profesjonskunnskapen, yrkeserfaringa, inn i utdanningane, og eitt viktig grep er endringar i førstelektor- og dosentstigen. Det vil me vurdere vidare framover.

Grete Wold (SV) [11:07:04]: I Norge har vi 84 folkehøgskoler, godt spredt over hele landet, som har spesia-

liserte linjer og høyt kvalifiserte lærere på mange områder: mediekommunikasjon, reise, språk, friluftsliv, idrett, solidaritet, bærekraft og kunst. Ikke minst har de tilrettelagt botilbud og tilbud til dem som virkelig trenger noe som er spesielt tilrettelagt. Det er verdifull kompetanse for alle dem som ikke har muligheten til å nå opp i konkurransen om å tjenestegjøre i kongens klær. Hvilke refleksjoner gjør statsråden seg over at vi nå fjerner muligheten til å kunne få tilleggs-poeng for folkehøgskole? Så håper selvfølgelig alle at man velger folkehøgskole også av andre årsaker enn tilleggs-poeng, men det er nå dog et veldig kraftig signal.

Statsråd Oddmund Hoel [11:07:48]: Senterpartiet er varme vener av folkehøgskulane. Dei gjer ein glimrande jobb i utdanningssystemet ved å vere eit alternativ til dei andre utdanningsslaga. Me håpar flest mogleg tar folkehøgskuleutdanning og brukar det året på det ein kan oppnå og få realisert gjennom eit år der. På den måten er det gode argument for tilleggs-poeng for folkehøgskular. Så er det veldig gode argument for tilleggs-poeng for fagskular, som me òg hadde, men som me no føreslår å stryke. Me ønskjer jo at fleire skal ta fagskuleutdanning. Det er ei flott og praktisk retta yrkesutdanning. Så er det gode argument for å ha tilleggs-poeng for eit års høgare utdanning. Me ønskjer at folk skal få meir breidde i utdanninga. Det er veldig mange gode argument for kvart enkelt av dei tilleggs-poenga me har hatt, men det er det som er grunnen til at me har fått eit stort, uoversiktleg og for komplisert system som hindrar folk i å starte på ei utdanning, så no gjer me eit stort og greitt grep for å gjere noko med det.

Hege Bae Nyholt (R) [11:09:08]: Vi kan ikke ha denne debatten uten å snakke litt om privatistordningen, sånn som den er i dag. I dagens system er det sånn at de fleste som går opp som privatist, gjør det gjennom Sonans og Bjørknes, som er private skoler. Jeg har sett eksempler på såkalte studiepakker som koster helt opptil 70 000 kr. Medisinpakken har en sånn pris, mens en del andre ligger på 20 000, 30 000 og 40 000 kr. Dette viser helt tydelig at det finnes et a-lag og et b-lag når det gjelder hvem som har muligheten til å forbedre sine karakterer, og vi mener at det strider mot gratisprinsippet innenfor norsk skole. Derfor lurer jeg på om statsråden deler Rødts bekymring knyttet til dagens privatistordning, og om statsråden også ser behovet for en helhetlig gjennomgang av privatistordningen og bransjen med privatskoler knyttet til denne.

Statsråd Oddmund Hoel [11:10:06]: Regjeringa har samla sett ført ein politikk for opplæring som går ut på at me vil få fleire til å fullføre vidaregåande. Me har innført ein rekvalifiseringsrett til vidaregåande. Fleire vil

framover ha det offentlege vidaregåande skulesystemet som den plassen ein kan få dei karakterane ein ønskjer.

Me har vurdert dei private skulane som har det tilbodet representanten nemner. Me ser at det å gjere eit tungt inngrep mot det, eigentleg vil gå kraftig ut over mogleheita til å forbetre karakterar, sånn som samfunnet no er innretta. Me ser òg at graden av forbetring er mykje mindre enn det me først trudde då me gjekk i gang med dette arbeidet. Berre 20 pst. av dei som er privatistar, er forbettringsprivatistar. Eg trur òg dette problemet eigentleg er overdrive, sånn som det har stått fram i debatten.

Hege Bae Nyholt (R) [11:11:13]: Det stemmer at det ikke er veldig mange elever som tar opp fag ved disse privatskolene, men det stemmer også at det er elever fra de såkalte høyere lag i samfunnet. Det er barn av foreldre med høyere utdanning og økonomisk mulighet til nettopp å kunne betale disse pakkene på 20 000, 30 000, 40 000 og 70 000 kr. Rødt ønsker seg en så god videregående skole at ingen har behov for å måtte ta opp et fag, at ingen skal måtte stryke, at det skal være mulig for alle å gjennomføre. Men i den grad det ikke er tilfellet – og vi har vel alle vært 17 år og ikke helt så påskrudd som vi burde ha vært, og kanskje oppdaget senere at det er nødvendig å ta opp et fag eller sikre seg karakter i et fag – mener vi at det er riktig at dette skjer innenfor skolesystemet, enten som hospitant eller som voksen i voksenopplæringen, hvis du allerede er i en jobb. Derfor lurer jeg på om ikke statsråden ser at det er en utfordring at dette er et tilbud som er for de få, ikke for de mange, og at vi er nødt til å sikre andre ordninger for de som har behov.

Statsråd Oddmund Hoel [11:12:16]: Det er andre grep i endringane me no gjer i opptakssystemet, som òg reduserer behovet for å ta privatisteksamenar for forbetring. Det eine er at vi ønskjer å auke kvoten for første-gangsvitnemål, dvs. at det er fleire som kjem inn på grunnlag av karakterar frå vidaregåande, utan forbetring. Det andre er at vi fjernar eller reduserer karakterkrava på profesjonsutdanningane. Det viser seg nemleg at veldig mange av forbettringsprivatistane vil inn på sjukepleiarutdanninga eller lærarutdanninga, og då bruker eitt år på å ta opp fag for å kome inn på dei utdanningane, framfor å begynne på dei utdanningane direkte. Så vi reknar med at talet på forbettringsprivatistar med dette vil gå ned.

Presidenten [11:13:07]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Margret Hagerup (H) [11:13:32]: Kunnskap har alltid vært veien inn i et arbeids- og samfunnsliv hvor

man kan delta på like vilkår. At barn lærer seg å lese, er helt avgjørende, og det har en sammenheng med hvorvidt de trives på skolen og har gode relasjoner til medelever og lærere, og om de fullfører skoleløpet.

I dagens arbeidsliv er det antakelig mange vonde rygger og dårlig helse som skyldes at man aldri lærte å lese, skrive og regne på skolen. Det gjør at mange faller utenfor, og at de ikke klarer å holde tritt med samfunnsutviklingen. Utenforskapet koster mye – for samfunnet, men mest for den enkelte.

I norsk skole i dag er det to og et halvt års forskjell i læringsresultater når elevene går ut etter ti års grunnskole. Det er alarmerende. Det skyldes ikke størrelsen på skolen, kommunen eller skolebyggene, heller ikke antall lærere. Det avgjørende er læreren og godt skoleeierskap.

Da Arbeiderpartiet i 2017 gikk til valg på at alle elever i grunnskolen skulle ha nettbrett, svarte Høyre med at det ikke er utstyret i seg selv som bidrar til en god skole. Vi valgte heller å satse på økt lærerkompetanse og tidlig innsats i barnehage og skole. Det er læreren som må ha høyeste prioritet.

En faglig sterk lærer som ser og forstår elevene, kan være forskjellen på om elevene mestrer skolehverdagen eller ikke. Derfor gjorde Høyre grunnskolelærerutdanningen om til en femårig master, og vi sørget for at rekordmange lærere fikk tilbud om videreutdanning. Vi innførte videre kompetansekrav i matematikk, norsk og engelsk, og vi satte som mål at alle som underviser i disse fagene, skulle oppfylle kravene innen 2025. Vi innførte også høyere karakterkrav for å komme inn på lærerutdanningen – og vi så at flere fullførte. Regjeringen snakker mest om alt annet enn lærerne, og søkertallene synker dramatisk.

Samtidig senker regjeringen kravene, og de bruker 1,33 mrd. kr på et grendeskoletillegg som opprettholder en skolestruktur som antakelig ikke bidrar til rekruttering av flere lærere, noe vi så sårt trenger. Dette beløpet kunne vært brukt til å ansette 1 500 flere lærere. Det kunne også blitt brukt til å få flere lærerspesialister, med mål om å være faglig oppdatert på forskning og bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet. Høyre hadde som mål at alle skoler skal ha tilgang på en lærerspesialist i begynneropplæring, men det ble reversert av Støre-regjeringen. Nå finnes det ingen karriereveier i skolen for lærere som ønsker å fortsette å undervise.

Med opptaksmeldingen slår regjeringen fast at den ikke har noen ambisjoner på vegne av norske elever og den skolen de skal møte. Man bygger ned lærernes status og åpner for store forskjeller med tanke på hvilke lærere elevene vil møte rundt omkring i landet. Konsekvensene kan bli et a-lag og et b-lag for lærerne. Det er ikke å ta læreryrket på alvor.

Lise Selnes (A) [11:16:37]: Det er godt å høre mange av innleggene her, som påpeker viktigheten av at opptakssystemet skal bli mer rettferdig, mer oversiktlig og bedre for våre elever i videregående når de skal søke seg til høyere utdanning. Det er heller ingen tvil i debatten om at de store spørsmålene har dreid seg om nivåkrav. Det er her jeg ser de største skillelinjene mellom de politiske partiene.

Når vi i Arbeiderpartiet jobber med utdanningspolitikk, er det også viktig å tenke på hva slags samfunn vi skal ha i framtiden. Det er utfordringer på mange områder. De demografiske utfordringene vi har i Norge, er så store at vi ennå ikke har klart å ta inn over oss hvordan det vil påvirke samfunnet vårt framover. Da er utdanningssystemet ett av verktøyene vi må bruke for å møte de utfordringer som ligger der.

En klok dekan sa til meg at lærerutdanningen er mor til alle utdanninger. Lærerutdanningen er der vi former de lærerne som våre barn skal møte i skolen, om de bor på bygda eller i byen, her i Oslo, i Trondheim eller hvor som helst.

Læreren er en veldig viktig aktør i møte med elevers læring. Derfor opprettholder også regjeringen nivåkrav på lærerutdanning. Samtidig åpner vi opp for at læreinstusjonene kan få lov til å søke om dispensasjon for å fjerne nivåkravet, men dersom de gjør det, må de også iverksette tiltak.

Det er ingen tvil om at det er viktig at vi fortsatt har masterutdanning for lærerne våre. Vi ønsker kvalifiserte lærere som kan reflektere over eget yrke, som har mulighet til å fordype seg i fag og møte elever med nysgjerrighet, god læring og varierte læremetoder. Det er målet til regjeringen, det er målet til Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Men vi må åpne døren og fjerne barrierer for dem som har ambisjoner om å ta utdanningene. Hvis vi ikke gjør det, vil samfunnet vårt stå overfor mange flere utfordringer.

Jeg synes det er feil av Høyre å stemple dem som kommer inn på lærerutdanningen med svakere karakterer, som om det er bestemt at de vil bli dårligere lærere. Det er ingenting som bestemmer at de blir dårligere lærere; det er hva institusjonene faktisk gjør når de skal utdanne, som bestemmer hva slags lærere våre barn og unge skal møte i skolen. Den kampen og den diskusjonen gleder jeg meg til å ta videre.

Vi trenger alle som søker seg til lærerutdanning eller sykepleierutdanning i Norge, og vi trenger at institusjonene har de verktøyene som trengs for å gjøre dem til gode, yrkesaktive lærere og sykepleiere i skoler, sykehus, barnehager og overalt.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:19:32]: Jeg synes saksordføreren bidrar til å legge fram saken på en god måte, men jeg vil ta tak i noen av uenighetene.

Vi hadde et opptaksutvalg og en NOU i 2022 som kom med langt mer radikale forslag. Ute i verden ser vi store endringer i vilkår knyttet til høyere utdanning. Derfor er det bra med regjeringens forslag til videreutvikling av dagens system. Det er viktig å være bevisst på hvordan tid og ressurser brukes. Flere bør finne veien til høyere utdanning raskere, fullføre på normert tid, for så å mestre arbeidslivet.

Vi diskuterer en sak der Stortinget støtter regjeringens retning, men der det er en del viktige innholdsmessige diskusjoner, og det henger uten tvil sammen. Vi har vedtatt en fullføringsreform for videregående opplæring, vi har en kommende ungdomsskolereform, og vi har behandlet og vedtatt en profesjonsmelding.

I NOU-en som ligger til grunn for saken, har utvalget tydelig pekt på at fullført videregående kvalifiserer og er hovedveien inn for kvalifisering. Da er det spesielt å høre hvordan opposisjonen, og særlig Høyre, argumenterer rundt verdien av enkeltkarakter, og hvordan enkeltkarakterer kan definere folk.

Parallelt har jeg lyst til å trekke fram at regjeringen har pekt på både en satsing på lesing i skolen og på realfag, for vi ser av skolerestultater at vi må løfte elevene våre på disse områdene. Men jeg lurer rett og slett på hvilken planet Høyre er på når endret demografi og endringer for øvrig ikke skal bli tatt tak i gjennom opptakssystemet. Det med a- og b-lag er også en konstruert uenighet. Den største problemstillingen handler om at vi mangler kvalifiserte lærere. Særlig i Nord-Norge og i rurale områder på Vestlandet mangler man kvalifiserte lærere. Det bidrar regjeringen til å ta tak i nå.

Man har allerede ulike karakterkrav på ulike utdanninger alt etter hvor mange som søker seg til den enkelte utdanning. Det er ikke til å stikke under stol at dette er et marked der det handler om hvor mange som søker, og hvor mange som er interessert i den enkelte utdanningen til enhver tid, som igjen bestemmer hva slags karakternivå og konkurransesituasjon det er for å komme inn på ulike utdanninger. Veterinærutdanningen er et godt eksempel. Vi har stor mangel, men det er skyhøyt snitt, og det er viktig med kjønnskvoteer.

Jeg vil i tillegg ta sterkt avstand fra Fremskrittspartiet, som påstår at det er kvoter for raser. I tillegg mener jeg at siste ord bør være at nytt opptakssystem er velkomment, nødvendig og vil gi bedring.

Elise Waagen (A) [11:22:49]: Det er behov for å rette opp i noen av feilinntrykkene som er skapt på denne talerstol. Denne regjeringen måtte nemlig til for å få på plass en rekrutteringsplan for lærere. Nedgangen i søkere til lærerutdanningen startet under forrige Høyre-regjering. Jeg er glad for at vi har fått på plass denne rekrutteringsplanen sammen med partene i arbeidslivet,

og det er helt nødvendig når vi vet at det er et sårt trengt behov.

La oss også være ærlig om hvordan det egentlig står til ute i skolen, og når Høyre sier at man skal prioritere lærere og skole. Det er samme parti som i sine alternative budsjetter vil kutte om lag 5 mrd. kr til kommunene og fylkeskommunene. Det er samme parti som vil avskilte erfarne lærere, samtidig som vi vet at de er sårt trengt. Det var også det samme partiet som fikk dommen over sin skolepolitikk, rett etter at de gikk ut av regjering. Da så vi at vi gjorde det dårlig på PISA-undersøkelsen, og at våre elever var blant dem som scoret lavest på leselest i PIRLS-undersøkelsen.

Det er alvorlig, men svaret kan ikke være å skyve motiverte søkere eller dyktige lærere ut av norske klasserom. Det er viktig å sette institusjonene i stand til å løfte våre studenter, men det kan ikke være sånn at om du snublet i tenårene, er du ikke en god nok sykepleier eller lærer senere i livet. Vi trenger de dyktige søkerne som nå står og skrapet på døren og er motivert til å starte, og vi må også slippe dem inn i noen av de utdanningene som er så sårbar.

Med denne meldingen rydder regjeringen opp i opptakssystemet, nettopp fordi vi trenger at våre ungdommer slipper inn i utdanningene og ikke må bruke unødvendig tid. Vi sørger for å redusere antallet tilleggs-poeng, og vi gjør det mulig å ha en tøff tid i ungdomsårene, men samtidig ha alle dører åpne.

Vi innfører kjønnskvoteer, nettopp fordi det er viktig å ha en balanse i arbeidslivet, særlig i våre velferdstjenester, som skal møte oss på vårt mest sårbare.

Jeg har troen på at hvis vi setter våre institusjoner i stand til det, skal de klare å få våre studenter godt igjen. Det å snakke om et a- og b-lag gir ikke mening, særlig ikke når vi vet at vi har dyktige lærere som tidligere ble tatt opp og utdannet da vi ikke hadde det samme systemet.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:25:58]: Høyre stempler ingen. Det vi har sagt i våre innlegg, er at å fjerne krav handler om ambisjoner, kvalitet, innhold og kompetanse, og det handler om omdømme. Det handler om at vi kommer til å ende opp med institusjoner som har kø av søkere, og institusjoner som har veldig få søkere. Det handler om at vi skal ha høye ambisjoner for dem som skal bli lærere og sykepleiere. Når vi mener at det er viktig å ha fire i matte, og foreslår det – vi mener i alle fall det er feil at regjeringen fjerner kravet om tre – er det fordi det er mulig å ta opp igjen fag. Det er jo det som er bra. Du kan forbedre karakterer, og hvis du klarer å få en treer i p-matte fra videregående skole, er sannsynligheten høyere for at du klarer å formidle matematikk til elever fra 1. klasse og ut gjennom hele skoleløpet. Det er

nødvendig fordi matematikk og tallforståelse, regneferdigheter, skal være en del av alle fag. Hvis man ikke som lærer har en grunnleggende forståelse av matematikk i stort, mener vi at det er vanskelig å formidle det godt.

Vi mener også en annen ting, og det er at alle skal møte sykepleiere som kan regne. De skal kunne helt grunnleggende matematiske ferdigheter, men de skal også kunne snakke norsk. Sykepleiere møter folk i hele landet, i alle livssituasjoner, skrøpelige eldre, psykisk syke, barn og unge. De må kunne møte oss og også kommunisere med oss, og de må kunne regne ut hvilken medisindose vi skal ha. Det er jo helt grunnleggende.

For oss er det også viktig å si at vi trenger ikke bare flere sykepleiere i årene som kommer, vi trenger også flere helsefagarbeidere, vi trenger flere helsesekretærer, og vi trenger flere portører. Det er ikke sånn, mener vi – og det mener vi veldig sterkt – at hvis man åpner døren og sier at alle som ønsker, skal få lov til å bli sykepleier, så løser det utfordringene i helsevesenet. Det løser ikke utfordringer med kvaliteten i tilbudet til pasientene, og det løser heller ikke utfordringen med at vi skal rekruttere en mengde andre profesjoner inn i helsetjenestene våre.

Når vi snakker om a- og b-lag, handler det for oss om at alle studier skal ha høy kvalitet, alle studier skal være attraktive, alle studenter skal kunne være trygg på at de møter samme studietilbud, uavhengig av hvilken institusjon de velger. Da mener vi at karakterkrav er helt essensielt.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:29:02]: Det er ingen som er uenig i at vi vil ha høy kvalitet ved alle utdanningsinstitusjonene våre. Når det gjelder sykepleierutdanningen, har komiteen slått fast at vurderinger knyttet til medikamentregning og nasjonale rammer er noe vi alle er opptatt av. Men hva vil Høyre si til de 12 institusjonene som søker om dispensasjon fra nivåkravet for å komme inn på lærerutdanningen? Hva vil Høyre si til de institusjonene som mener at de kan tilby en faglig kvalitativt god utdanning som gjør at de kan kvalifisere disse til å gå ut i arbeidslivet som gode lærere? Mener Høyre at de utdanningsinstitusjonene ikke har et fullgodt tilbud? Mener Høyre at de utdanningsinstitusjonene ikke vet hva de driver med, og dermed bør bli pålagt å ha et karakterkrav uansett?

Det er mange retoriske spørsmål det går an å stille rundt det, men jeg mener det forteller en del om hvordan Høyre ser på utdanningsinstitusjonene, og hvordan de ser på institusjonenes evne til å levere på det store

samfunnsoppdraget de har: å levere godt kvalifiserte fagfolk til viktige jobber.

Når det gjelder lærerutdanningene – dette diskuterer vi også i forbindelse med profesjonsmeldingen i forrige uke – er det ikke slik at bare man har toppkarakterer, er man egnet til å være en god lærer. Man blir skikket-hetsvurdert. Det handler om hvordan man faktisk er som menneske i møte med andre mennesker, for det er skyhøye krav til lærerne som skal stå i klasserom med de viktigste blant oss, nemlig den oppvoksende generasjon av barn og unge. Det er ikke slik at karakterene fra vide-regående er det som definerer om man blir en god musikk lærer, en god mat- og helselærer eller en god matematikk lærer, for den saks skyld, for man kan lære, utvikle seg og modne, særlig i matematikkfaget. Man kan utvikle seg gjennom hele livet.

Det er selvfølgelig også et spørsmål hva Høyre mener om de elevene som har bestått videregående, men ikke har karakteren 3 eller 4 i matematikk. Er det slik at de aldri skal få sjansen til å bli lærer eller sykepleier i fremtiden? Kan de aldri brenne for andre mennesker og ha et sterkt ønske om å gjøre en forskjell?

Senterpartiet er opptatt av at man skal kunne lære hele livet, møte mennesker og stå opp for dem rundt seg. Den muligheten øker nå regjeringen med det nye opptakssystemet, med profesjonsmeldingen, ved å gjøre en bred satsing for å løfte utdanningsmulighetene i hele landet. Det er jeg grepa stolt av, og jeg ser fram til den videre oppfølgingen fra regjeringens side.

Statsråd Oddmund Hoel [11:31:58]: Frå regjeringspartia si side, Senterpartiet og Arbeidarpartiet, handlar dette for det første om tillit. Me har tillit til at ungdomane våre som har bestått vidaregåande, studiespesialisering, og vil forfølge draumen sin om å bli sjukepleiar eller lærar, og det står ledige studieplassar, skal sleppe å ta opp fag, og at dei blir gode sjukepleiarar eller lærarar, men at dei ikkje skal bruke eit ekstra år på å forbetre karakterar før dei begynner. Me har tru på at dei blir dyktige yrkesutøvarar som me har bruk for i framtida. Me har òg tillit til at utdanningsinstitusjonane våre er fullt ut i stand til å utstyre studentane dei tek opp på dei studia, og som er motiverte for å gå der, med den kompetansen, den kunnskapen og dei ferdigheitene dei treng for å gå ut og bli gode yrkesutøvarar i helsevesenet og i utdanningssystemet, der me treng dei så sårt. Det har me tillit til, og det er det dette dreier seg om. Me må la folk få lov til å forfølge dei ønska dei har, utan at me legg unødige hindringar i vegen for dei.

For det andre handlar dette om å ha ein politikk som ser framover, som tek utgangspunkt i dei utfordringane me står overfor i dag, ikkje i dei utfordringane me stod i for ti eller tjue år sidan. Det handlar om å ta på al-

vor at me har ein kompetansemangel i samfunnet som berre kjem til å bli verre. Me treng sjukepleiarar, me treng lærarar, og me treng barnehagelærarar. Me må gjere det som no trengst for å sørje for at me har utdanna lærarar, og at me ikkje står i ein situasjon der det blir stadig fleire ukvalifiserte lærarar som arbeider i skulen. Det tek regjeringa på alvor. Me har ein politikk som ser framover, og som tek utgangspunkt i dagens og morgondagens utfordringar.

Til slutt har eg lyst til å seie at det er ein historisk dag. Me har hatt eit opptakssystem som har stått seg over lang tid. Det har fått fleire kompliserande element. Me blir i salen i dag einige om eit opptakssystem som ryddar kraftig opp i eit altfor komplisert system, og som òg skal stå seg i lang tid framover. Difor er me svært glade for den gode prosessen som har vore i Stortinget, der framlegget frå regjeringa no får tilslutning frå eit fleirtal. Det er ein stor og historisk gledeleg dag.

Presidenten [11:34:37]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sakene nr. 5 og 6 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 5 [11:35:05]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2020 av 30. april 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordningene (EU) nr. 1286/2014, (EU) 2016/2340, (EU) 2016/1904, (EU) 2017/653 og (EU) 2019/1866 (PRIIPs) og EØS-komiteens beslutning nr. 329/2022 av 9. desember 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2021/2259 og direktiv (EU) 2021/2261 (Innst. 293 S (2023–2024), jf. Prop. 51 LS (2023–2024))

Sak nr. 6 [11:35:55]

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (PRIIPs-loven) (Innst. 292 L (2023–2024), jf. Prop. 51 LS (2023–2024))

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [11:36:32] (ordfører for sakene): Innledningsvis vil jeg få takke komiteen for godt samarbeid i disse sakene.

Konkret innebærer forslaget til ny lov om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter at den såkalte PRIIPs-forordningen gjennomføres i norsk rett.

Proposisjonen inneholder også forslag om samtykke til godkjenning av to EØS-komiteebeslutninger og enkelte tilknyttede rettsakter i EØS-avtalen.

Forordningen stiller krav om at alle ikke-profesjonelle investorer gis et tresiders, standard format nøkkel-

informasjonsdokument, et såkalt KID – «key information document» – før de signerer kontrakt om kjøp av sammensatte investeringsprodukter, såkalte PRIIPs, som står for «packaged retail and insurance based investment products». Kravene til utarbeidelse av nøkkelinformasjon gjelder på tvers av bank-, forsikrings- og verdipapirsektoren. Formålet er å hjelpe investorene til å forstå og sammenligne sammensatte investeringsprodukter, estimere totale kostnader ved investeringen og være oppmerksom på risiko- og avkastningsprofilen.

Nøkkelinformasjonsdokumentet skal være klart atskilt fra reklame og være samsvarende med de bindende avtaledokumentene.

Målet med informasjonskravene er altså å styrke forbrukervernet og sette ikke-profesjonelle kunder bedre i stand til å forstå og vurdere kostnader, risiko og forventet avkastning. Det skal bli enklere for folk å ta informerte investeringsbeslutninger ved kjøp av f.eks. andeler i verdipapirfond og livsforsikringer med investeringsvalg.

Grunnen til at man har valgt å gjennomføre reglene i en egen, tverrgående lov, er at inkorporasjon i en eksisterende sektorlov, f.eks. finansforetaksloven, ikke vil være tilstrekkelig når forordningen gjelder produkter produsert av både verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, AIF-forvaltere og finansforetak.

PRIIPs-forordningen inneholder en bestemmelse som legger myndighet til EUs tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjon, EIOPA, til midlertidig å forby eller begrense markedsføring, distribusjon og salg av visse forsikringsbaserte investeringsprodukter eller visse typer finansiell aktivitet eller praksis fra et forsikringsselskaps side. Stortinget ga samtykke til denne myndighetsoverføringen, jf. Grunnloven § 115, den 13. juni 2016.

Flertallet i komiteen slutter seg til det framlagte forslaget til ny lov om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter, PRIIPs-loven, herunder samtykke til beslutningene som er tatt av EØS-komiteen, med forbehold om Stortingets samtykke.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt gir i sine merknader støtte til målsettingen om å gi forbrukere bedre informasjonsgrunnlag for å sammenligne investeringsprodukter, men de samtykker ikke i innlemmelse av PRIIPs-forordningen med tilhørende rettsakter i EØS-avtalen, fordi det innebærer overføring av myndighet til EIOPA.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:39:55]: Det er slik at når komiteens flertall i hovedsak er enige om en sak, er det ikke alltid vi har en lang debatt om saken, men er

ganske enige om at vi ikke tar ordet. Så kan vi gå videre til andre, litt større debatter hvor det er større uenighet.

Jeg må innrømme at saksordføreren hadde et fint framlegg av hva som omfattet sakens innhold, men når presidenten leser opp sakens navn, med forordninger og PRIIPs og EØS-akter og -saker, kan man jo bli EU-motstander av mindre. Jeg tror det er velkjent i denne salen at det er ikke jeg, så jeg hadde bare lyst til å si at jeg mener denne saken er nok et eksempel på hvordan EU sikrer forbrukernes rettigheter gjennom å stille krav til at ikke-profesjonelle investorer, vanlige folk, får mer informasjon før de inngår avtaler om kjøp av sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter – noe jeg ville tro at vi alle selvfølgelig felles kunne samles om, til og med partier som SV og Rødt, for jeg tror de er enig i at man trenger en slik sikring.

Dette forbrukervernet setter vanlige folk i stand til bedre å kunne vurdere disse produktene. Jeg synes også det er bra at nettopp EUs tilsynsbyrå for forsikringsmarkedet får en plikt til å overvåke disse transaksjonene, slik at de også kan forby eller begrense praksis, markedsføring, distribusjon og salg av forsikringsbaserte investeringsprodukter, i tråd med hva vi ville ha ønsket i Norge om vi selv satt på denne lovgivningen.

Så Høyre støtter selvfølgelig EUs forbedring og forsterking av forbrukernes rettigheter, og dermed også regjeringens utmerkede framlegg på dette området.

Presidenten [11:41:36]: Presidenten tar inn over seg at presentasjonen av sakene skal gjøres mer EU-vennlig. (Munterhet i salen.)

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6.

Sak nr. 7 [11:41:50]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i regnskapsloven mv. (bærekraftsrapportering) (Innst. 343 L (2023–2024), jf. Prop. 57 L (2023–2024))

Presidenten [11:42:03]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:42:35] (ordfører for saken): Målet med endringene i regnskapsloven mv. er å sørge for en forbedret bærekraftsrapportering basert på verdilovutvalgets utredning om nettopp det. Dette gjør at også norske bedrifter kan tiltrekke seg grønne

investeringer fra Europa gjennom å oppfylle EØS-kravene, som i tillegg styrker forbrukermakten gjennom at det norske sivilsamfunnet kan følge med og følge opp bedriftenes bærekraftsmål. Det er bra.

Komiteen har tidligere anerkjent behovet for bærekraftige investeringer og har derfor støttet EUs taksonomiforordning og forordning om bærekraftsrelaterte opplysninger for å forbedre investorbekyttelse og informasjon. Flertallet finner det da naturlig å støtte økt åpenhet og forenkling av rapportering, for å gi sammenlignbar informasjon for å fremme bærekraftige finansielle beslutninger gjennom CSRD og de lovendringene som følger av det.

Flertallet påpeker at behovet for en standardisert bærekraftsrapportering etterlyses av berørte næringer, som mener at dagens mange frivillige rammeverk kan øke rapporteringsbyrden og redusere nytten.

De foreslåtte endringene får i hovedsak støtte fra høringsinstansene. I tillegg vises det til at det allerede finnes rapporteringsstandarder for bærekraft – ECRS – som vil hjelpe virksomheter med å oppfylle de nye kravene. Innføringen skal også foretas trinnsvis, slik at de store foretakene blir omfattet først, med senere utvidelse til små og mellomstore foretak.

Når det er sagt, bør det offentlige legge til rette for en standardisert frivillig bærekraftsrapportering som på en ubyråkratisk måte kan hjelpe små og mellomstore bedrifter med rapportering, slik at også de får enklere tilgang til bærekraftig finansiering. Samordning av rapporteringskravene er viktig for å unngå dobbelrapportering og ineffektiv ressursbruk.

Departementet har foreslått at revisorer kan attestere bærekraftsinformasjon, men åpner for at uavhengige tilbydere også kan gjøre dette gjennom en hjemmel i forskrift. Flertallet mener at dette bør prioriteres, slik at ikke norske tilbydere av slike tjenester utelukkes fra markedet. Flertallet slutter seg til regjeringens forslag.

Medlemmene fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti støtter lovendringene, men påpeker at offentlig sektor må være godt rustet for å følge opp kravene og sikre at bærekraftsrapporteringen er pålitelig og sammenlignbar. Det offentlige har et stort ansvar for at bærekraftsrapporteringen blir reell og funksjonell, når det gjelder både tilgang til data som skal rapporteres, veiledning om hvordan data skal innhentes og rapporteres, og oppfølging og tilsyn av hvordan data innhentes. Målet er ikke å oppfylle kravene til rapportering, men å forenkle og forbedre mulighetene for bedriften til både å oppfylle bærekraftsmålene og rapportere på dette på en så enkel og hensiktsmessig måte som mulig.

Tellef Inge Mørland (A) [11:45:40]: Arbeiderpartiet står bak innstillingen i denne saken og forslaget om å få på plass en standard for bærekraftsrapportering. Forhå-

pentligvis kan én standard og ett rammeverk gjøre nytten og relevansen for slik rapportering større.

I dag finnes det flere frivillige standarder som kan gjøre det forvirrende å få oversikt og mer krevende å sammenligne mellom virksomheter. Det er også viktig at slik rapportering blir enklest mulig å håndtere og oppfattes som nyttig for den enkelte virksomhet, for hvis ikke er det fare for at dette bare oppleves som nok et krav det offentlige ber virksomhetene rapportere på.

Som flere av opposisjonspartiene skriver i sin merknad, må det sørges for at rapporteringen blir «reell og funksjonell», og det må heller ikke handle om at det skal se finest mulig ut på papiret, men at det blir et verktøy som gjør det reelt lettere for virksomhetene å bli mer bærekraftige. Det er viktig å understreke at dette er et krav som ikke skal gjelde for alle norske virksomheter, men de som er av en litt større størrelse. De har ofte også større ressurser til å følge opp slik rapportering som betyr mest med tanke på påvirkning av klima og miljø.

Saksordføreren var inne på at det blir en utvidelse, men jeg vil også understreke at det står i papirene:

«Unoterte små og mellomstore foretak kan rapportere på frivillig basis.»

Nettopp for de minste foretakene tror jeg det er av betydning framover at det blir frivillig. Denne regjeringen er i hvert fall fullt klar over at de minste bedriftene ofte har veldig avgrensede ressurser til å drive med omfattende administrativt arbeid, og de har heller ikke ubegrenset med økonomiske muskler til å leie inn ressurser utenfra til slike oppgaver.

Men alt i alt er dette forhåpentligvis et skritt i retning av å gjøre det lettere og mer oversiktlig for bedriftene å rapportere på bærekraft, og så må vi sammen prøve å sørge for at dette også oppleves som nyttig på veien mot målet om et lavutslippssamfunn.

Roy Steffensen (FrP) [11:48:03]: Fremskrittspartiet mener det allerede er for mange lover og rapporteringskrav pålagt bedriftene, og vi frykter at dagens sak om bærekraftsrapportering vil vise seg å bli veldig omfattende for bedriftene. Det er veldig kostbart og har liten effekt. Derfor stemmer vi i dag imot å innføre krav om bærekraftsrapportering.

Vi er opptatt av å redusere byråkratiet, og dette er nok et skritt i motsatt retning. Det blir en ekstra byrde på næringslivet nå når de nye kravene og rapporteringsplikten skal utvides til å gjelde over 1 200 virksomheter. Det vil bli dyrt å etterkomme disse nye kravene, noe departementet selv skriver i saken. De skriver bl.a. at kravet om bærekraftsrapportering vil innebære nye kostnader, at «byrdene ved de nye reglene pålegges i hovedsak foretakene (...)». Og: «De administrative byrdene og kostnadene knyttet til bærekraftsrapportering forventes å øke

sammenlignet med i dag.» De skriver også at «bærekraftsrapportering vil være mer ressurskrevende for foretakene enn rapportering etter gjeldende regelverk.»

Men så skriver departementet at EU har utarbeidet anslag for de årlige kostnadene og sender oss videre til NOU-en for å lese om disse. I den NOU-en kan vi lese at anslåtte årlige kostnader med rapportering kan variere fra om lag 1,5 mill. kr til 3,5 mill. kr, avhengig av foretaket, bare det første året, i tillegg til like store engangskostnader ved innføring.

I Danmark har en myndighetsbestilt kartlegging vist at kostnadene der vil bli på flere milliarder danske kroner. Hvis det nå er 1 200 nye foretak som skal rapportere, og vi tar et gjennomsnitt på 1,5 mill. kr i oppstarts-kostnader og kostnader bare det første året, vil kostnadene etter det første året være på 3,6 mrd. kr. – og det er det laveste anslaget.

Samtidig har regjeringen lovet byråkratikuttt for bedriftene på 11 mrd. kr i løpet av hele fireårsperioden. Det vi vedtar nå i dag, vil tilsvare 9 mrd. kr på fire år – på det laveste anslaget. I tillegg ligger det an til å bli dobbelt-rapporteringer, da kravene ikke er identiske, men går i samme spor som mye det allerede kreves rapportering om.

Kostnadene kan altså bli store for både den enkelte og næringslivet i stort. Det vil føre til et større byråkrati, det ligger an til dobbeltrapportering, og det legges til rette for senere utvidelser for virksomheter som i dag er foreslått unntatt. Så i sum har Fremskrittspartiet kommet fram til at ressursbruken og kostnadene forbundet med det foreslåtte rapporteringsregimet ikke står i forhold til nytten, og vi vil derfor stemme imot dagens proposisjon – dessverre som det eneste partiet.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:51:05]: Stortinget behandler i dag forslag til nye regler om bærekraftsrapportering fra selskaper. Reglene skal gjøre det enklere for brukerne å gjøre seg kjent med informasjon om bærekraftsrisikoene selskapene er eksponert for, og hvordan selskapene påvirker mennesker og miljø. Informasjonen skal være sammenlignbar, pålitelig og enkel å finne for brukerne. Tydelige regler skal virke forenklende og sikre at informasjonen er sammenlignbar på tvers av bedrifter og sektorer. De nye reglene vil kunne gjøre det enklere for norske investorer å se hvilke selskaper som er godt posisjonert til å håndtere bærekraftsrisiko på en god måte. Reglene vil også kunne påvirke selskaper til å gjøre en vurdering av å treffe tiltak for å redusere sin bærekraftsrisiko.

For å styrke tilliten til bærekraftsrapporteringen blir det krav om at den må attesteres av en revisor. Lovforslaget åpner for at dette kan gjøres også av andre, dvs. uavhengige tilbydere av attestasjonstjenester. Finansdepar-

tementet vil følge opp dette etter stortingsbehandlingen.

Det er viktig at kostnadene ved bærekraftsrapportering ikke blir unødvendig høye. Etter lovforslaget er det kun store foretak og noterte små og mellomstore foretak som må utarbeide bærekraftsrapportering. Regjeringen legger opp til en trinnvis innføring av kravene om bærekraftsrapportering over tre år. Større selskaper må begynne tidligere enn mindre selskaper.

For Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen er det også av stor viktighet å gi gode rammebetingelser for små og mellomstore bedrifter og unngå unødvendige rapporteringskrav. Regjeringen har derfor, samtidig med innføring av de forbedrede reglene for bærekraftsrapportering, valgt å redusere rapporteringskravene for mange bedrifter.

Gjennom å benytte handlingsrommet i EØS-avtalen, i tråd med Hurdalsplattformen, foreslår regjeringen at flere norske foretak skal regnes som små foretak etter regnskapsloven. Konkret foreslås det å øke tersklene for balansesum og salgsinntekter så mye som direktivet tillater. I praksis vil grensene mer enn dobles ved henholdsvis 35 og 70 mill. kr, til 84 og 168 mill. kr. Departementet anslår at inntil 3 000 foretak vil kunne defineres som små foretak etter den nye definisjonen. Selskapene dette gjelder, får unntak fra plikt til å utarbeide årsberetning og forenklede krav til noteopplysninger.

Regjeringen er opptatt av å sikre gode konkurransebetingelser for norsk næringsliv og jobber med å utrede, vedta og gjennomføre forenklinger på flere områder.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag. Som det vises til i innstillingen, har vi fremdeles en jobb å gjøre for å sikre at denne innføringen blir vellykket og god. Det gjelder både regelverkstilpasninger og andre tiltak som Finansdepartementet nå vil følge opp. I oppfølgingen vil vi bl.a. legge vekt på forenklinger for norske bedrifter.

Presidenten [11:53:58]: Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:54:08]: La meg først presisere at det er en fullstendig feilslutning å tro at det er næringsvennlig å sørge for at norsk næringsliv ikke er regulert i henhold til å kunne hente investorer fra sitt viktigste og største marked, nemlig Europa. Dette er jo regelverk de ønsker, men som de ønsker på en så forenklet og god måte som mulig.

Som jeg sa i innlegget, er ikke poenget at bedriftene i seg selv skal oppfylle krav til rapportering, men at de skal kunne ta bedre beslutninger for bedriftenes bærekraft, og nettopp gjennom det kunne sikre at investorer får god informasjon og kan foreta gode risikovurderinger.

Det de spør om, er egentlig hvordan det offentlige vil sikre tilgang til data og sørge for at man ikke må rapportere dobbelt. Hvilke tiltak vil bli iverksatt for å sikre at implementeringen i Norge blir like effektiv som i andre europeiske land? Jeg minner om at dette er en forutsetning for at markedsøkonomien skal kunne fungere etter hensikten.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:55:11]: Man må huske hvorfor vi gjør dette i utgangspunktet. Det er fordi vi ønsker å få ned verdens klimagassutslipp og nå Paris-målsettingen, også på en måte som ikke bare er pisk, men nettopp at man skal belønne det å ta miljømessig gode valg. Det skal være bra. Vi som land er spesielt tjent med det, for vi vil aldri være det landet som har lavest kostnader, med arbeidskraft eller andre typer ting, men nettopp at vi er best kvalitetsmessig og miljømessig, gjør at dette er et system også norske bedrifter vil tjene på.

Jeg har lagt merke til de mindretallsbekymringene Høyre har i innstillingen. Det er viktig at også de offentlige virksomhetene som indirekte blir omfattet, er gode på det, og at vi har datadeling. Vi må følge opp på en så god måte som mulig. Vi har felles mål her.

Roy Steffensen (FrP) [11:56:13]: Statsråden sa i innlegget sitt at han var opptatt av at kostnadene ikke skulle bli unormalt høye med denne innføringen. Synes statsråden at kostnader på 9 mrd. kr i løpet av de neste fire årene – det laveste anslaget – er unormalt høye?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:56:33]: Som jeg også sa i innlegget mitt, har vi vært opptatt av å bruke handlingsrommet for hvordan vi definerer små og mellomstore selskaper etter regnskapsloven, sånn at mange mindre og mellomstore selskaper ikke må omfattes hvis de ikke ønsker det selv. Det kan være at en del selskaper ønsker det selv, nettopp fordi de mener at det gir et konkurransefortrinn. Vi har også gjort flere andre forbedringer for små og mellomstore bedrifter for å unngå større byrde.

Akkurat det tallet Steffensen løfter, kan jeg ikke kommentere.

Roy Steffensen (FrP) [11:57:10]: Jeg nevnte ikke små og mellomstore bedrifter, jeg nevnte de 1 200 som blir omfattet av dette. At man ikke kan kommentere tallene, har jeg veldig liten forståelse for, for på side 816 i proposisjonen har finansministeren henvist oss til kapittel 7 i NOU-en for å finne EUs kostnadsanslag. Det er skrevet i proposisjonen:

«Kostnadene for norske foretak forventes ikke å bli vesentlig annerledes enn kostnadene for andre europeiske foretak.»

Det er listet opp at kostnadene vil være 1,5 mill. kr, 1,8 mill. kr eller 3,5 mill. kr, og at det vil være like oppstartskostnader det første året. Kostnadene er hentet direkte fra det departementet har henvist oss til. Hvis det koster minimum 3 mill. kr, som er laveste anslag, og det er 1 200 bedrifter, er det altså 3,6 mrd. kr bare det første året.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:58:12]: Nå skal vi jo iverksette dette regelverket etter at vedtaket er fattet, og da skal vi gjøre det så enkelt og byråkratisk som overhodet mulig. Det er viktig. Vi har også løftet terskelen for at små og mellomstore bedrifter slipper, man får en ny definisjon etter regnskapsloven.

Det er viktig å presisere overfor Roy Steffensen at de store selskapene ønsker den type reglendinger, nettopp fordi det er bedre at vi stimulerer til klimaomstilling gjennom god bærekraftsrapportering og god praksis enn gjennom f.eks. å innføre nye regler, særavgifter eller andre typer tiltak. Vi skal spille på lag med markedet og med bedriftene. Min opplevelse når jeg er i kontakt med NHO og andre, er at de mener det er bra for deres bedrifter at vi også har dette systemet.

Roy Steffensen (FrP) [11:59:05]: Jeg antar at når valget nærmer seg, vil regjeringen presentere en skryteliste av kutt og forenklinger de har gjort for næringslivet. De har jo en ambisjon om 11 mrd. kr i forenklingkutt for næringslivet. Vil statsråden sørge for at dette nye kravet er en del av det regnestykket som blir presentert før valget?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:59:35]: Det er utrolig viktig at vi hele tiden er kritiske til hvilke nye regler og krav vi pålegger både privatpersoner, små foretak og store foretak. Det skal ha en veldig klar samfunnsnytte og i neste omgang eventuelt – i denne sammenhengen – bidra til at vi sørger for at vi har bedrifter i Norge som har lave utslipp, er konkurransedyktige og tjener gode penger. Når vi skal lage den typen eventuelle regnskap, må vi selvfølgelig få fram de ulike reglene som kommer. Det er alt fra skatteregler til ulike lover og reguleringer. Helheten må fram.

Presidenten [12:00:11]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [12:00:18]

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) (Innst. 364 L (2023–2024), jf. Prop. 75 L (2023–2024))

Presidenten [12:00:31]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til

hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tellef Inge Mørland (A) [12:00:55] (ordfører for saken): Nåværende finansstilsynslov er fra 1956 – lenge før folk hadde fått edb-maskiner i hus og Vipps hadde blitt foreldres viktigste kommunikasjonsmiddel med sine barn. Det er derfor på tide å få på plass en ny og oppdatert lovgivning for Finanstilsynet.

Komiteen støtter forslaget om at tilsynet skal ha som formål å bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Dem av oss som husker bankkrisen på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet, vet hvor dramatiske konsekvenser det får for hele samfunnet når finanssystemet nærmest kollapser. Heldigvis er vi på et annet sted nå, med solide banker i Norge, men bankkrisen viste hvor avgjørende det er å ha på plass en velfungerende tilsynsvirksomhet på dette feltet.

Så har komiteen understreket at Finanstilsynet har som kjerneoppgave å føre tilsyn med enkeltforetak, og at regelverksutvikling primært bør ligge til det politiske nivået. Dette er en problemstilling vi har fått innspill på bl.a. fra Finans Norge, og som vi har prøvd å følge opp i komitéarbeidet.

Finansmarkedsfeltet inneholder også mye politikk, og her er det avgjørende at det politiske nivået involverer seg. De siste månedene har vi f.eks. blitt utfordret på hvordan landbrukseiendomsloan skal risikovektes, standardmetodebankenes kapitaldekningsregelverk og egenkapitalbevisets stilling for sparebankene av EBA, altså EUs bankmyndighet. I denne typen spørsmål er det helt avgjørende at også Finansdepartementet følger opp fra den politiske siden, for selv om det kan oppleves som tekniske spørsmål, handler det til slutt om helt sentrale politiske problemstillinger, som f.eks.: Hvordan skal landbruksnæringens kår være, og vil vi ha distrikts-sparebanker eller ikke i fremtiden? Svaret på det siste er selvsagt ja!

Komiteen har videre understreket at Finanstilsynet skal være opptatt av hvordan man skal styrke forbrukernes interesser og posisjon i finansmarkedene. Dette har flere høringsinstanser, bl.a. Forbrukerrådet, tatt opp med oss. Det har blitt reist enkelte spørsmål om hvorvidt tilsynet følger opp denne delen av sitt ansvar tett nok og godt nok i dag. I den siste tiden har det rast en stor debatt om hvordan DNB i etterkant av sitt oppkjøp av Sbanken har håndtert kundene der. Nå skal jeg unngå å saksbehandle fra Stortingets talerstol, men jeg er vel-

dig glad for at Finanstillstyret har vært tydelig på banen og fastslått overfor DNB at kunder som har lidd økonomisk tap som følge av «flyttekaoset» for sine fond, kan ha krav på erstatning. Det er i alle fall ett eksempel på at Finanstillstyret følger opp nettopp den problemstillingen rundt forbrukernes interesser.

Med forslaget til ny lov opprettes det også en egen uavhengig klagenemnd for behandling av klager på Finanstillstyrets vedtak. Flertallet i komiteen understreker i den forbindelse at man må sørge for at nemnda får den nødvendige kompetansen, og ikke minst at man sørger for en akseptabel saksbehandlingstid. Dessverre er det for mange eksempler på at klagebehandling i det offentlige tar for lang tid, hvilket blir en unødvendig belastning for dem som klager.

Avslutningsvis vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid. Flertallsinnstillingen er lagt fram, og så regner jeg med at de som står bak mindretallsforslagene, vil redegjøre for disse selv.

Heidi Nordby Lunde (H) [12:04:14]: Takk til saksordføreren for et godt arbeid og et godt framlegg. Dette er jo en flertallsinnstilling som også Høyre stiller seg bak, så jeg skal ikke bruke lang tid på det.

Vi mener selvfølgelig også at det er riktig og viktig å oppdatere rammene for Finanstillstyrets virksomhet, da disse helt åpenbart har endret seg betydelig over tid. Forslaget innebærer å erstatte den nåværende finanstillstyretsloven fra 1956 med en ny lov som reflekterer dagens omfang og praksis, og som jeg synes saksordføreren beskrev veldig godt fra talerstolen.

Høyre støtter også at det skal være en egen formålsbestemmelse i ny finanstillstyretslov, og at hovedformålet er at Finanstillstyret skal bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Vi merker oss at Finanstillstyrets oppgaver som krisehåndteringsmyndighet og deres ansvar for makroovervåking og forbrukervern skal videreføres, men Finanstillstyrets kjerneoppgave er å føre tilsyn med enkeltforetak, og regelverksutvikling bør derfor ligge til det politiske nivået. Er det uklarer om hvor ansvaret ligger, i Finanstillstyret eller i Finansdepartementet, må Finansdepartementet klargjøre dette. Dette er også viktig av hensyn til konkurransen i bankmarkedet og for å sikre nettopp forbrukervernet.

Så har jeg bare lyst til kort å kommentere Venstres ønske om en presisering av at tilsynsvirksomheten skal være risikobasert og rettes inn mot de områdene hvor det er høy potensiell risiko eller store potensielle skadevirkninger. Det tror jeg det er enighet om, men de ønsker også en presisering om at tilsynsvirksomheten skal være proporsjonal. Jeg har egentlig ikke noen vansker med å støtte det, men jeg mener fortsatt at det ikke nødvendigvis er behov for en slik presisering, for den pro-

porjonaliteten defineres nettopp av høy potensiell risiko eller store potensielle skadevirkninger.

Høyre slutter seg da til det framlagte forslaget til lov om Finanstillstyret.

Grunde Almeland (V) [12:06:21]: Selv om det tilsynelatende er stor uenighet mellom Venstre og regjeringen om forslag til ny finanstillstyretslov, vil jeg starte dette innlegget med å gi ros til regjeringen, for regjeringens forslag til ny finanstillstyretslov er på mange områder godt balansert. Det er tatt viktige politiske valg, og det er ikke minst godt redegjort for dilemmaer på de områdene hvor Venstre, regjeringspartiene og stortingsflertallet har kommet til ulik konklusjon. Dette gjelder spesielt knyttet til instruksjonsadgang, forslag om opprettelse av ny, uavhengig klagenemnd, og om det fortsatt skal være et eget styre for Finanstillstyret.

Det eneste området der jeg synes regjeringen og stortingsflertallet svikter noe, er vurderingene knyttet til ansvarsfordeling mellom departement og tilsyn og en utvikling der Finanstillstyret i stadig større grad får oppdrag om å utforme regel- og lovendringer som de selv har ansvaret for å følge opp og sanksjonere. Selv om dette ikke er en eksplisitt del av lovendringene, synes jeg det er en problemstilling som det tas veldig lett på. I proposisjonen avfeies dette med én setning, der departementet slår fast at det etter departementets syn ikke er noen motsetning i at Finanstillstyret driver med både regelverksutvikling og tilsyn – punktum. Spesielt er dette noe merkelig all den tid det i mandatet for lovarbeidet var slått fast at:

«Utvalget skal drøfte arbeidsdelingen og arbeidsformen, herunder vurdere alternative måter å innrette arbeidet på og hvordan tilsynets forvaltnings- og utredningsoppgaver bør fremgå av loven.»

Det er selvfølgelig riktig at det uansett er regjeringen og Stortinget som må ta stilling til Finanstillstyrets forslag til forskrifts- og lovendringer, men det ligger mye makt i det å utarbeide forslag, og det ligger ikke minst et skjønn og en tolkning til grunn for hva regelverksutformer har ment med ulike formuleringer og forslag, som potensielt kan være problematisk med en videreføring av dagens praksis.

For å oppsummere: Venstre skiller seg fra regjeringen og stortingsflertallet når det gjelder følgende forslag til ny finanstillstyretslov:

For det første: Finansdepartementet bør i minst mulig grad be Finanstillstyret om å lage utkast til lov- og regelverk som Finanstillstyret selv skal sanksjonere. For det andre: Tilsynsvirksomheten bør i større grad enn i dag være proporsjonal, og Finanstillstyret bør i større grad enn i dag vektlegge rollen som veileder. For det tredje:

Finansdepartementet skal både kunne instruere Finanstilsynet i alle saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning og i saker der beslutningsmyndighet er lagt til departementet, og i tillegg til det både når det gjelder styret, uavhengig klagenemnd og finansieringen av Finanstilsynet.

Med det tar jeg opp de forslag som Venstre er med på.

Presidenten [12:09:19]: Da har representanten Grunde Almeland tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:09:31]: Et godt og effektivt finansstilsyn bidrar til finansiell stabilitet og velfungerende finansmarkeder. Det har over tid skjedd betydelige endringer på Finanstilsynets område, og finansstilsynsloven fra 1956 har derfor også blitt endret jevnlig. Tiden var likevel moden for en helhetlig gjennomgang av loven, og jeg er derfor glad for at flertallet i finanskomiteen støtter regjeringens forslag til ny finansstilsynslov.

Finanstilsynet vil etter lovforslaget i stor grad ha samme organisering og ansvarsområde som i dag. Finanstilsynets oppgaver innenfor tilsyn, forvaltning og regelverksutvikling videreføres. Det vil bl.a. si at Finanstilsynet fortsatt skal føre et helhetlig tilsyn i finansiell sektor på tvers av foretakstyper og markeder. Tilsynet skal også fortsette å se til at forbrukernes interesser og rettigheter ivaretas av foretakene under tilsyn.

Den nye loven vil imidlertid begrense adgangen til å instruere Finanstilsynet. Begrensningen gjelder for enkeltsaker, unntatt i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning. Dette er nytt i loven, men i tråd med langvarig praksis. Endringen vil bidra til noe økt uavhengighet for tilsynet. Siden departementet som hovedregel ikke skal kunne instruere tilsynet i enkeltsaker, bør departementet heller ikke behandle klager på enkeltvedtak. Det foreslås derfor å etablere en ny klagenemnd som skal behandle de aller fleste klagenemnd som skal behandle de aller fleste klagenemnd på Finanstilsynets vedtak. Det er lagt opp til at denne skal betjenes av klagenemndssekretariatet i Bergen.

Finanstilsynet skal etter forslaget fortsatt ha et styre, men med færre oppgaver enn i dag. Det nye styret skal behandle saker hvor Finanstilsynet ikke kan instrueres, mens det overordnede ansvaret for virksomheten vil ligge hos tilsynsdirektøren. Siden Finanstilsynet ikke skal kunne instrueres i enkeltsaker, er det viktig at tilsynet fortsatt tilføres kompetanse og erfaring utenfra som kan balansere og kontrollere administrasjonen på dette området.

Aktiviteten i finansmarkedene, internasjonal regulering og tilgjengelige tilsynsvirkemidler er i stadig endring. Den nye finansstilsynsloven vil gi Finanstilsynet

gode rammer, slik at tilsynet kan møte utviklingen også framover.

Presidenten [12:10:05]: Det blir replikkordskifte.

Grunde Almeland (V) [12:12:03]: Som jeg påpekte i innlegget mitt, er Venstre uenig med finansministeren og stortingsflertallet i synet på at Finanstilsynet skal ha et eget styre. Som departementet svært godt selv har redegjort for i proposisjonen, er det ingen andre tilsyn som har et eget styre. Hovedregelen er at statlige forvaltningsorganer, herunder ulike tilsyn, ikke har egne styre, men at det går en ubrutt styringslinje fra statsråden til den aktuelle virksomheten innenfor statsrådets ansvarsområde.

Så spørsmålet mitt er: Hvorfor mener statsråden det er riktig at Finanstilsynet fortsatt skal ha et eget styre for å «balansere og kontrollere» vurderingen fra administrasjonen, mens dette ikke er tilfellet for f.eks. Konkurransetilsynet, som – på samme måte som Finanstilsynet – tar en rekke beslutninger i enkeltsaker av stor samfunnsmessig betydning?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:12:58]: Dette var det også ulike syn på i NOU-en. Denne NOU-en var jo todelt, der flertallet, ved utvalgsleder Endre Skjørestad, pekte på at de fortsatt ville ha et styre. De gjorde en grundig vurdering, og jeg gjorde også en grundig vurdering, og så er det sånn at vi må gjøre en vurdering for hver enkelt virksomhet. Så kan man si at hvis Konkurransetilsynet har det sånn, hvorfor skal man ha noe annet for Finanstilsynet? Men nå behandler vi Finanstilsynet. Med høringsinnspillene og med det som står i NOU-en, og også med den balansen det da blir ved at man har et styre som har eksternt kompetanse, og som kan stille spørsmål og ha den rollen som et styre skal ha, mener jeg det som helhet gir en bedre organisering av Finanstilsynet enn uten et styre.

Presidenten [12:13:46]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tellef Inge Mørland (A) [12:13:58]: Bakgrunnen for at jeg tegnet meg igjen, var innlegget til representanten Almeland fra Venstre. Han var bekymret for ansvarsfordelingen mellom departement og tilsyn, og for at det hadde utviklet seg en praksis der Finanstilsynet fikk veldig store fullmakter, både på regelverksutvikling og på tilsyn. Han mente at vi tok lett på det. Nå har jo både saksordføreren – i første innlegg – og Nordby Lunde fra Høyre nettopp presisert det som står i komiteens egen merknad om regelverksutvikling, og vi peker på at det primært bør ligge til det politiske nivået.

Så vil jeg igjen understreke noe av det jeg tok opp i mitt innlegg, nemlig at vi har en regjering som på viktige politiske områder på dette feltet har engasjert seg, f.eks. når det gjelder spørsmålet om egenkapitalbevisets stilling opp mot EBA – den europeiske banktilsynsmyndigheten. Igjen: Det kan høres veldig teknisk ut, men det betyr veldig mye hvordan vi sørger for en god finansiering av sparebankene våre. Et annet eksempel er det vi nylig hadde, som gjaldt landbrukseiendommer og risikovektning av lån. Vi ser et politisk engasjement på dette feltet som med all tydelighet viser at vi ikke har overlatt til Finanstilsynet alene å styre den type prosesser, som er av stor politisk interesse.

Igjen: Jeg vil bare si at jeg er uenig med Almeland i at vi tar lett på denne problemstillingen. Vi har understreket dette med saksbehandlingen, og vi har en regjering som jobber aktivt med viktige politiske spørsmål på dette området. Så er det selvfølgelig Venstres rett å fremme omfattende endringsforslag, slik de har gjort ved behandlingen av loven om Finanstilsynet, men jeg er glad for at det ser ut til å være bred tilslutning til regjeringens forslag i denne salen.

Presidenten [12:15:51]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [12:15:56]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Ingvild Wetrhus Thorsvik og André N. Skjelstad om en ferdigbehandling av Nasjonal ramme for vindkraft (Innst. 345 S (2023–2024), jf. Dokument 8:112 S (2023–2024))

Presidenten [12:16:20]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Nikolai Astrup (H) [12:16:47] (ordfører for saken): Det er et bredt flertall i denne sal som slutter seg til en analyse av at det forventede kraftbehovet i Norge vil øke betydelig fremover, og at det er behov for både økt kraftproduksjon, mer nett og en mer effektiv bruk av energien. Det er også enighet om at rikelig med ren og rimelig energi skal være et konkurransefortrinn for industri og næringsliv i Norge og et gode for norske hus-

holdninger. Det er videre bred enighet om at vindkraft på land er en av flere aktuelle former for energiproduksjon som kan bidra til å dekke behovet for økt kraftproduksjon i Norge.

Det er gjennomført et omfattende arbeid med Nasjonal ramme for vindkraft i forbindelse med fremleggelsen av denne i 2019. Det ble utarbeidet 21 underrapporter, som gjennomgikk ulike problemstillinger knyttet til vindkraftutbygging på land og belyste viktige verdier som må ivaretas, som naturhensyn, vindforhold, hensyn til samiske interesser og lokaldemokratiet. Flertallet i komiteen legger til grunn at dette faglige arbeidet kommer til nytte i det videre arbeidet med vindkraftutbygging i Norge.

Hvis jeg tar av meg saksordførerhatten et øyeblikk, har jeg også noen tilleggs kommentarer. Det haster med å få på plass ny kraftproduksjon i Norge. Det er gitt konsesjon til 0,3 TWh siden regjeringen tiltrådte, mot et anslått behov på 34 TWh i 2030. Det er Miljødirektoratet som har anslått at det er behovet. I stedet for nå å bruke ressurser på å gjenoppta behandling av nasjonal ramme bør regjeringen prioritere å få ned saksbehandlingstiden i NVE og departementet. Det er svakt formulert i tildelingsbrevet til NVE for 2024 at NVE skal jobbe med å få ned saksbehandlingstiden, og her er det behov for å stramme til.

Videre er det et behov for å implementere EUs fornybardirektiv fra 2018 og 2023, som i stor grad vil komme oss til unnsetning når det gjelder raskere saksbehandlingstid. Her har NVE avgitt en defensiv og nedslående høringsuttalelse, som jeg håper at statsråden ikke vil si seg enig i. Vi har ikke tid til at konsesjonsprosessene i Norge skal ta syv-åtte år. Da blir det ikke nok kraft, og det får konsekvenser for industrien, næringslivet og forbrukerne.

Så tror jeg at vi alle har et ansvar for å bidra til at flere ser koblingen mellom økt kraftproduksjon på den ene siden og verdiskaping og arbeidsplasser på den andre siden. Det er viktig for å få lokal aksept og for at vi får bygget ut mer vindkraft i Norge. Det er det behov for.

Stein Erik Lauvås (A) [12:20:10]: Takk til saksordføreren for en god redegjørelse for et sterkt flertalls syn.

Behovet for mer kraft har endret seg betydelig. Rikelig tilgang til ren og rimelig kraft er et konkurransefortrinn og et gode for oss alle, som nevnt. Skal vi i Norge beholde og utvikle et konkurransefortrinn bygd på ren og rimelig kraft, må denne kraften bygges.

Flertallet i komiteen, alle unntatt Rødt, mener også at vindkraft på land er ett av flere alternativer for å få bygd den kraften som Norge kommer til å trenge de nærmeste årene. Det er tatt flere grep for å få i gang ny kraftproduksjon. Kommunene får mer inntekter fra

vindkraften, og de har også en tydelig hånd på rattet i utviklingen av vindkraftprosjekter på land.

Nå er det også åpnet for konsesjonsbehandling av vindkraft, etter at det stoppet opp i 2019 under regjeringen Solberg. Vi trenger som sagt mer kraft, og nå er det mye opp til kommunene og investorene. Det er ingen kø i konsesjonsdøren, for å bruke det uttrykket, det er heller mangel på søknader. Det burde vekke bekymring i partiet Venstre. Min oppfordring er at Venstre burde framsnakke de mulighetene som ligger der, og ikke lage forslag som kan bidra til å forsinke og forkludre.

Hans Inge Myrvold (Sp) [12:21:48]: Senterparti–Arbeidarparti-regjeringa har teke tak i utfordringane i høve til meir fornybar kraftproduksjon i landet. I høve til vindkraft på land stoppa alt opp med den førre regjeringa då Nasjonal ramme for vindkraft vart utarbeidd og presentert.

Energipolitikken må ha legitimitet i lokalbefolkninga. Me har difor gjeve kommunane ei større rolle i utforminga av vindkraftprosjekt. Me har endra skatte- og avgiftssystemet slik at ein del av verdiskapinga no går til dei lokalsamfunna som ber kostnadene av naturinngrep frå kraftutbygginga. No er rammene sette og kommunane si viktige rolle definert, og det må no få verka. Senterpartiet meiner det difor er ein sær sars dårleg idé å skulla dra Nasjonal ramme for vindkraft opp av skuffen. Det vil gjera det mindre føreseieleg og ikkje minst auka konfliktnivået. Difor er det bra at det store fleirtalet i denne salen er samde om å la saka liggja, for vegen til meir kraft går gjennom ein godt forankra og rettferdig energipolitikk.

Dersom dette forslaget hadde fått tilslutning, ville vidare handsaming av nasjonale rammer for vindkraft på land krevja betydeleg meir ressursar frå konsesjonsmyndighetene, ressursar me meiner bør nyttast til raskare sakshandsaming. Denne regjeringa har i kvart einaste budsjett sidan me tok over regjeringskontora, styrkt konsesjonsmyndighetene for å få på plass meir nett og kraft raskare. Då bør òg dei nye ressursane nyttast til det, og ikkje til oppdateringa av gamle planar.

Denne regjeringa har teke store grep i energipolitikken. Me har for alvor sett i gang ei havvindsatsing med ein vellukka auksjon på første fase av Sørlege Nordsjø II, som vil gje 6–7 TWh ny kraft inn til det norske fastlandet.

Det er òg verd å minna forslagsstillarane om at dei med krava om å byggja nye utanlandsforbindelsar i tilknytning til havvindproduksjonen ville ha forseinka den norske havvindsatsinga. Løysinga til regjeringa syter derimot for at krafta vert tilgjengeleg raskare og kjem norske forbrukarar og næringsliv til gode.

Det er smart og klokt av Stortinget å røysta ned både forslaget i innstillinga og det lause forslaget som er

fremja frå Miljøpartiet Dei Grøne, som i utgangspunktet er heilt identisk. Det vil ikkje verta meir vindkraftproduksjon i Noreg med mindre lokal sjølvråderett og forsterka statleg overstyring.

Terje Halleland (FrP) [12:25:00]: Det er et stort behov for ny kraftproduksjon i Norge i årene framover. Det framheves gjerne at det er bygging av mer vindkraft på land som skal være det fremste bidraget til å få en raskere kraftutbygging, men det er nok også, som forslagsstillerne burde ha fått med seg, et høyt konfliktnivå rundt bygging av vindkraftanlegg på land.

Det er blitt helt nødvendig å gi kommunene større innflytelse i prosessen. For Fremskrittspartiet var det et viktig gjennomslag i behandlingen av vindkraftmeldingen i 2020 at behandlingen av vindkraft på land ble innlemmet i plan- og bygningsloven. Det styrker den lokale selvråderetten, og det var akkurat protestene fra kommunene som gjorde at Nasjonal ramme for vindkraft ble lagt til side. Jeg ser ikke hvordan en regjeringsbehandling og en påfølgende stortingsbehandling av NVEs rammeplan skrevet i 2019 vil bidra til en bedre og raskere kommunal saksbehandling.

Det kommer heller ikke et eneste argument fra forslagsstillerne for hvorfor dette skal være en god idé, med unntak av at det er utarbeidet grunnlagsdokumenter i nasjonal ramme som bør brukes i arbeidet framover, men det har vel statsråden også bekreftet at både er i bruk og vil bli brukt.

Statsråden trekker fram Finnmark som et område der det foreligger mange søknader for etablering av vindkraft, men meg bekjent er det ingen av disse prosjektene som ligger inne i det området som var anbefalt i nasjonal ramme. Jeg er glad for at statsråden er tydelig på at dette ikke er et godt forslag, at det ikke foreligger noen planer om omkamp om kommunenes innflytelse på bygging av vindkraft. Det vil ta lengre tid. Der vil jeg gi skylden delvis til bransjen selv, som ikke gjorde noe forsøk på å bedre forholdene til de berørte kommunene med det tidligere konsesjonsregimet. Vi har gitt kommunene større innflytelse på disse etableringene, og da må vi heller være med og bidra til at kommunene kan få kjørt gode prosesser. Så dette er enda et unødvendig forslag fra Venstre som blir stemt ned, og som heldigvis kun får Venstres stemmer.

Lars Haltbrekken (SV) [12:27:37]: Halvparten av Norges energiforbruk er fossilt. Skal vi klare å fjerne dette, må vi redusere forbruket og øke produksjonen av fornybar energi. Samtidig er vi nødt til å ta mye større hensyn til naturen når vi diskuterer utbygging av fornybar energi. Tidligere tiders hardhendte vannkraftutbygging, som jo er utslippsfri, har dessverre gått hardt

ut over naturmangfoldet i norske vassdrag og blitt et betydelig problem for f.eks. laksestammen.

De siste års utbygging av vindkraft har også medført store naturinngrep flere plasser. Derfor bør tiden for de store vindkraftutbyggingene i naturen være forbi. SVs plan for hvordan vi kan skaffe mer kraft til å kutte utslippene, er å satse på utbygginger på grå arealer og nær eksisterende industri samt oppgradering av eksisterende vannkraftverk og kanskje i noen tilfeller også utvidelse av dem, som kan gjøres uten altfor store nye inngrep i naturen. I tillegg ønsker vi, i likhet med flere partier, en kraftfull satsing på havvind, som har et potensial til å gi oss mye ny kraft og arbeidsplasser på verftene langs kysten.

Når det gjelder forslaget i denne saken om å gjenoppta behandlingen av Nasjonal ramme for vindkraft, er vi enig med forslagsstillerne i at det ble laget mye godt og viktig grunnlagsmateriale i arbeidet med den nasjonale rammen, men den ble samtidig en plan som mobiliserte til stor motstand mot nye utbygginger. Vi tror ikke dette er veien å gå når vi skal sikre utbygging av ny fornybar energi på naturens premisser. Vi tror i stedet det må legges til rette for utbygging av nærkraft i tett tilknytning til større forbrukere og i områder som karakteriseres som grå arealer. Siden Miljøpartiet De Grønnes forslag ikke er tydelig nok på akkurat dette, kommer vi også til å stemme mot det løse forslaget som er levert derfra i dag, selv om deler av det kan ha mye godt for seg.

Sofie Marhaug (R) [12:30:12]: Rødt er dypt uenig med forslagsstillerne fra Venstre om at vi skal gjenoppta Nasjonal ramme for vindkraft. Ved å identifisere store områder som aktuelle for utbygging av vindkraft uten noen som helst form for demokratisk forankring la Solberg-regjeringen i sin tid opp til massiv nedbygging av natur. Heldigvis ble rammeplanen stoppet. Men nå trues naturen på nytt. EUs fornybardirektiv, som forslagsstillerne ønsker å implementere, er i praksis nasjonal rammeplan om igjen. Denne gangen er det ikke byråkratene i NVE, som for lengst har skjønt hvilken dårlig idé rammeplanen var, men byråkratene i Brussel som vil tegne det norske kartet opp på nytt.

Klok av skade har NVE, Norges vassdrags- og energidirektorat, advart mot et hurtigspor for vindkraft i sitt høringsinnspill til fornybardirektivet. Derfor støtter ikke Rødt Venstres forslag, og vi vil dessuten på det aller sterkeste advare mot fornybardirektivet, både det som er fra 2018, og det nyeste som Venstre refererer til i forslaget. Begge direktivene griper inn i våre konsesjonsprosesser på en udemokratisk måte og truer den naturfaglige og demokratiske forankringen som trengs i norsk forvaltning.

Så litt om vindkraft, siden alle fra denne talerstolen ivrer for å bygge ut mer vindkraft. Det er sånn at FNs na-

turpanel har slått fast at den største trusselen mot naturmangfold er arealnedbygging. Vindkraft er ekstremt arealkrevende. Det synes jeg denne sal bør være ærlig om. Hvis vi ser på Miljødirektoratets oversikt over nedbygging av inngrepsfri natur de siste fem årene, en rapport som kom for litt over en måned siden, så sier den at 55–60 pst. av den nedbyggingen har kommet fra kraftutbygging, og det inkluderer vindkraft og nettet som går til kraftutbyggingen.

Det kom også en rapport fra forskerne i NINA i 2020, som gikk gjennom vindkraftutbygging i Norge, og som viser at over 90 pst. av den er i konflikt med viktige naturverdier.

Så kan vi si: Hvordan blir fremtiden? Det blir ikke noe bedre hvis vi ser på de prosjektene som er på bordet. I Finnmark, der regjeringen presser på, er de områdene vi har med størst grad av villmarkspreget natur. Av og til lurer jeg på om politikerne på Stortinget lider av en form for naturfornektelse, fordi man sliter med å se at nedbygging av natur og mer kraft ødelegger naturen.

Ola Elvestuen (V) [12:33:27]: Først, fra Venstres side: Jeg synes det er synd at det ikke er støtte for dette forslaget, for er det noe vi trenger, er det mer nasjonal forutsigbarhet også inn mot vindkraftutbygging. Dette er jo en diskusjon som har vart lenge. Vi hadde mye utbygging av vindkraft fra 2015 og utover, da vi så at med grønne sertifikater gikk alle investeringer til Sverige. Da fikk vi samme avskrivningsregler i Norge som i Sverige, og det ble bygget en 13–15 TWh. Samtidig bestilte man fra 2015 også en nasjonal ramme for vindkraft for å gi større forutsigbarhet og en nasjonal politikk inn mot vindkraftutbyggingen.

Venstre er helt for at kommunene skal ha rett til å si nei til vindkraft, om så bare fordi man ikke liker det. Jeg var til og med imot da den rød-grønne regjeringen, vel i 2009, tok vekk den muligheten fra kommunene og la det inn under energilovgivningen. Den skal være der. Det vi derimot trenger, er en strengere nasjonal føring for hvor vi som nasjon åpner for vindkraft. Det vi skal huske, er at den nasjonale rammen for vindkraft – som var et veldig grundig arbeid fra NVE, Miljødirektoratet og Riksantikvaren – først og fremst er en plan som sier hvor det ikke bør være vindkraft.

Vi sier også at når man skal ha en ferdigbehandling, trenger det ikke å gjelde et av de samme områdene som den gangen ble lagt fram – det skal være en del av saksbehandlingen. Det vi trenger, er et signal til kommunene som tydelig sier hvor det ikke bør være, for det vi nå risikerer, er at man får en like tilfeldig utvikling som det man har hatt tidligere, kommune for kommune. Nå er det veldig mange av forslagene som er i områder hvor NVE og Miljødirektoratet anbefalte at det ikke bør byg-

ges ut. Finnmark ble nevnt, og der ligger vel alle forslagene til utbygging i områder som de ikke anbefalte.

Selv om en kommune har sagt ja, skal ikke kommunen kunne overkjøre regionale og nasjonale verneverdier. Da må staten si nei. Og hvis noen tror at om man sier ja en gang, blir det ro: tvert imot. Det er bare å vente på neste lokalvalg og det som da dukker opp av de konfliktene som har vært. Husk: Også i 2015 – det ble bygd ut mye vindkraft fra 2013 og utover, og Venstre hadde et godt samarbeid med regjeringen med Fremskrittspartiet og Høyre den gangen – var det nesten ingen prosjekter som ble tillatt hvor ikke kommunene først hadde sagt ja, men så kom konfliktene i etterkant, også lokalt. Det kommer til å skje også denne gangen. Vi trenger nasjonale rammer.

Jeg tar opp Venstres forslag.

Presidenten [12:36:39]: Representanten Ola Elvestuen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Une Bastholm (MDG) [12:36:57]: Vi trenger mye mer fornybar energi for å fase ut det fossile, men vi trenger ikke store, nye naturinngrep fra energiproduksjon. Noen mener det er et uløselig dilemma, og er derfor villig til å ofre ett av disse. Men det stemmer ikke. Mye av løsningen ligger i tydeligere krav til hvordan og hvor ny utbygging skal skje.

Det er en del tiltak som vil dempe behovet for utbygging av landvind – tiltak som staten bør gjøre, men som vi ikke gjør i dag: satse kraftigere på energisparing, sørge for at folk, bedrifter, kommuner og stat utnytter ledige tak til solenergi, hjelpe bedre fram biogass og satse skikkelig på havvind. Vi trenger dessuten en mer bærekraftig og samfunnsnyttig prioritering av den kraften vi har. Men selv om vi gjør alt dette, trenger vi også energi fra landvind.

Miljøpartiet De Grønne mener fokuset må bort fra store vindparker i naturen og over til mindre turbiner nær infrastruktur og eksisterende inngrep. Havneanlegg, industriområder, næringsarealer og motorveistrekningsområder er områder som kan ha dårligere vindforhold, ja, men som vi har veldig mange av, og der vindkraften bedre kommer overens med andre samfunns mål.

Venstres forslag om å gjenoppta arbeidet med nasjonal ramme synes jeg er en viktig invitasjon til en debatt som jeg savner, nemlig hvordan vi skal bygge ut landvind uten store naturtap – ikke minst fordi det nå utredes en kø av vindkraftprosjekter i sårbare områder, noe som ville vært utelukket hvis vi hadde hatt nasjonal ramme.

Det trengs klare retningslinjer for hvor og hvordan vindkraft skal bygges, og vi mener at kunnskapsgrunnlaget som NVE har utarbeidet, bør det bygges videre på.

Det har ingenting å gjøre med kommunal selvråderett. Kommunenes makt i disse sakene ligger lovforankret i plan- og bygningsloven. Det er ingen som her foreslår å endre på det. Jeg mener at det å ha nasjonal ramme, i tillegg til de endringene vi gjorde i plan- og bygningsloven, vil øke demokratisering av disse prosessene og også øke plassen naturkunnskapen får. Det vil gjøre at både nasjonale demokratiske hensyn og lokale demokratiske hensyn får være med på å legge føringer.

For oss er det likevel vanskelig å stemme for en formulering der det ikke framgår veldig tydelig at det neste steget i dette arbeidet må bygge på strengere naturkriterier og tydelig formidle at Stortinget har lyttet til reaksjonene mot den gamle planen, bl.a. når det gjelder hensynet til natur, friluftsliv og reindrift. Vi fremmer derfor et eget forslag i saken, der vi ber regjeringen foreslå en nasjonal, helhetlig plan for vindkraft i Norge. Vi presiserer at rammen skal bygge på kunnskapsgrunnlaget for NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land i 2019, men med strengere hensyn til naturbeskyttelse. Etablering av ny energiproduksjon skal konsentreres til områder med eksisterende inngrep og infrastruktur.

Jeg tar opp det forslaget.

Presidenten [12:40:00]: Representanten Une Bastholm har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Terje Aasland [12:40:15]: Aller først har jeg lyst til å fokusere på det jeg er veldig glad for at det egentlig er bred enighet om i denne innstillingen, og det er for det første at det er en sterk erkjennelse av at vi trenger veldig mye mer fornybar energi i årene framover for å løse oppgavene knyttet til klima, nyindustrialisering, digitalisering eller hva det måtte være. Det er en viktig ramme for behandlingen av denne saken. Videre er det at vindkraft på land er en viktig del av løsningen. Det er jeg veldig glad for, og jeg tror det er viktig at Stortinget samler seg om nettopp det.

Når det gjelder rammebetingelsene for vindkraft på land, er de avklart i løpet av det siste året. For et år siden behandlet Stortinget innføring av plan- og bygningsloven som en del av konsesjonsgrunnlaget. Jeg mener det er et viktig verktøy for å opprettholde tanken om at vi ønsker å videreutvikle vindkraft på land sammen med kommunene. Vi har avklart hvilket omfang av verdiskaping som skal ligge igjen lokalt, og vi har også avklart de skattemessige forholdene knyttet til vindkraft på land. Så nå er det all grunn til å fremme prosjekter for utbygging og realisering av vindkraft. Det er kjempebra og viktig at vi kan lykkes med det.

Så er spørsmålet: Vil en eventuell nasjonal ramme for vindkraft gjøre ting bedre? Jeg tror ikke det. Hadde jeg trodd det, hadde jeg vært for forslaget. Alle husker veldig godt hvordan reaksjonene var da nasjonal vind-

kraftramme ble lagt fram i 2019. Det var den som skapte den store debatten og opinionen mot vindkraft. Det vil helt sikkert gjenta seg. Hvis en ikke bare oppgraderer kunnskapen i nasjonale rammer, for det er klokt å gjøre, men også legger det fram for Stortinget og lar det være verifiserte områder for vindkraftutbygging, er jeg helt overbevist om at det blir et aksjonskart for Motvind Norge. Det vil ingen tjene på – tvert om, ikke andre enn Motvind Norge. Det mener jeg er uheldig.

Det vil heller ikke styrke kommunenes rolle med hensyn til å håndtere areal ut fra den arealforvaltningen de er satt til å gjøre. Jeg mener kommunene er best i stand til det. De bruker selvfølgelig kunnskapen gjennom den nasjonale rammen og den kunnskapsinnhenting som er gjort i konsesjonsbehandlingen, og vi skal ta de hensynene som flere av representantene påpeker.

Det som er en viktig utfordring, og som det er viktig at de som er for å løse både klimautfordringene, nyindustrialiseringen og andre muligheter som ligger i mer vindkraft, gjør, er å gjøre som komitélederen gjorde nå nylig: gå ut og være veldig tydelig på at vi trenger vindkraft som en del av løsningen for å produsere mer fornybar energi i framtiden. Det tror jeg er viktig for å støtte oppunder lokalpolitikere som i sin kommune ønsker konstruktivt å gå inn og se på mulighetene for å bygge ut vindkraft på land. Det er en omdiskutert løsning, ja. Det er en diskusjon som vekker følelser, men det er viktig at den også samler støtte til de kommunene som faktisk velger å stå i det, og at vi bakker dem på den måten. Det tror jeg er en avgjørende faktor.

Presidenten [12:43:20]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [12:43:35]: Jeg slutter meg til veldig mye av det statsråden sa i innlegget. Skal vi få realisert mer vindkraft raskt, er saksbehandlingstiden viktig. I NVEs tildelingsbrev for 2024 tror jeg det er 48 mål, men ingen av dem omhandler konkrete krav til redusert saksbehandlingstid i NVE. Tvert imot står det kun at man skal se etter muligheter for å redusere saksbehandlingstiden. Mener statsråden at det er tilfredsstillende i en tid hvor det tar kanskje sju-åtte år å behandle en konsesjon, eller er det behov for tydeligere krav til saksbehandlingstid både i NVE og i departementet?

Statsråd Terje Aasland [12:44:24]: I de godt over to årene jeg har jobbet med energisaker som energiminister, har jeg merket meg at et av få forslag fra Høyre er nettopp det å sette en saksbehandlingstid. Jeg vet ikke om det er klokt. Jeg tror ikke det er klokt å være tydelig på det. Hva er enden hvis en ikke opprettholder det? Det er veldig variasjon i hvilken type konsesjonssøknader som kommer, kompleksiteten i det, en kan vurdere hvor lang tid en vil bruke, osv.

Jeg er imidlertid helt enig med representanten Astrup i at vi må få ned konsesjonsbehandlingstiden. Det jobber vi med hver dag. Det er tydelig kommunisert overfor NVE. Jeg har jevnlig dialog med dem og utfordrer dem også kontinuerlig på om det er ting fra konsesjonsprosessene vi kan ta ut av konsesjonsbehandlingen for å frigjøre kapasitet og gjøre dette enda raskere i tiden framover. Den dialogen er løpende. Det er viktig at vi får ned konsesjonsbehandlingstiden, for det haster, men jeg tror altså ikke at det å sette en saksbehandlingstid i utgangspunktet er det som løser utfordringen.

Nikolai Astrup (H) [12:45:39]: Statsråden ønsker altså kortere saksbehandlingstid, men han vil ikke stille krav om kortere saksbehandlingstid verken til NVE eller til departementet.

Nylig avgjorde statsråden en sak knyttet til en kabel fra Bærum til Oslo. Den lå i departementet i tre år. Tror statsråden at saken ble bedre av at den lå tre år i departementet, eller kunne den like gjerne ligget der i f.eks. tre måneder?

Statsråd Terje Aasland [12:46:09]: Nå tror jeg ikke det er riktig at den lå der i tre år, jeg tror det var to år. Det er uansett lang tid å ta en avgjørelse på. Representanten Astrup vet like godt som meg at dette var en prinsipiell sak, en sak hvor vi trengte tilleggsutredninger – tilleggsutredninger Stortinget ba om at vi skulle gjøre. Dem gjennomførte vi, og når grunnlaget forelå, gikk vi inn i saken og trakk en konklusjon som handlet om at vi i denne saken bryter de samfunnsøkonomiske prinsippene og – i utgangspunktet spesielt for den siste delen – lar kabelløsningen være noe som frigjør viktig areal i et område hvor dette arealet er sterkt påkrevd til andre formål.

Jeg mener det var riktig at vi gikk i dybden. Det var riktig å få den tilleggsutredningen som Stortinget ba om. Jeg mener vi har tatt en komplisert sak og løst den på en svært god måte. I hvert fall merket jeg både fra Høyre og andre partier sterk jubel den dagen vi annonserte konsesjonsvedtaket.

Nikolai Astrup (H) [12:47:14]: Jeg er helt sikker på at de som jublet, også hadde jublet hvis saken hadde blitt avgjort tidligere.

Selv om statsråden ikke er interessert i å stille krav til saksbehandlingstid, har EU tenkt å stille krav til oss om at vi stiller krav til saksbehandlingstid. Er det da slik å forstå at statsråden ikke har tenkt å forholde seg til kravene i fornybardirektivene, fra 2018 og 2023, og at statsråden dermed har slått følge med regjeringspartner Senterpartiet og i realiteten sier nei til disse direktivene? Eller vil han faktisk gjennomføre fornybardirektivene uten særlig opphold, slik at både Statnett, bedrifter, for-

nybarnæringen og andre vet hva de har å forholde seg til i årene som kommer?

Statsråd Terje Aasland [12:48:08]: Jeg må påpeke at det er feil at vi ikke stiller krav om at saksbehandlingstidene skal ned. Det har vi vært veldig tydelig på overfor NVE. Som jeg sa i mitt tidligere svar, har jeg løpende dialog med NVE om hvordan vi gjør det, og vi har gjort flere tiltak allerede. Men som jeg også erkjenner, må vi hele tiden jobbe med prosesser knyttet til å få ned konsesjonsbehandlingstidene.

Når det gjelder de tidspunktene og avklaringene som må gjøres i forbindelse med fornybardirektivet, er jeg opptatt av én ting: Det er at vi ikke skal forstyrre det demokratiet vi har rundt konsesjonsbehandlingen. Det skal være fullt mulig å komme med innsigelser. Det skal være fullt mulig å komme med sine synspunkter i framtidig konsesjonsbehandling, og det er viktig at kommunene, f.eks. i vindkraftsaker, har den rollen de har, som ble satt for ett år siden. Mye av spørsmålet er også hvordan en setter denne konsesjonstiden. Når er det konsesjonstidsløpet regnes fra? Vi har ikke konsesjonsbehandlingstider på sju-åtte år i Norge hvis en regner fra det tidspunktet en har en fullendt konsesjonsøknad, til den er ferdigbehandlet.

Sofie Marhaug (R) [12:49:24]: Først av alt må jeg si at jeg synes det er rart å trekke fram en konsesjonsbehandling som høyresiden sammen med resten av opposisjonen har vært med på å forlenge, som et eksempel på noe som kunne tatt kortere tid, men la det ligge. Jeg skal fortsette med å spørre om fornybardirektivet, som refereres til i dette forslaget.

Venstre er positiv til fornybardirektivet av 2023, der det er krav om hurtigspor for vindkraft og ett, maks to års behandlingstid for konsesjonsøknader. NVE, Norges vassdrags- og energidirektorat, har levert et veldig kritisk høringsinnspill til 2023-varianten av fornybardirektivet. De sammenligner det med nasjonal rammeplan for vindkraft og framfører egentlig mange av de samme argumentene som statsråden har framført mot Venstres forslag. Det jeg lurer på, litt i klartekst, og det gjelder ikke 2018-direktivet, men 2023-direktivet, er om statsråden kan si om han er enig i NVEs kritikk av den nyeste varianten.

Statsråd Terje Aasland [12:50:31]: Jeg vil ikke nå kommentere 2023-varianten av direktivet, for jeg har ikke direkte fått det til behandling ennå. Det er imidlertid helt opplagt at for å sette både klare og korte tidsfrister kan noen av de lovmessige rettighetene og pliktene som NVE har i en konsesjonsprosess, f.eks. å føre konsultasjoner med reindrift, Sametinget osv., ha utfordringer i seg. Det må vi ha et handlingsrom for å håndtere på en forsvarlig, demokratisk måte. Jeg vil legge til at

den rollen kommunene nå har fått i f.eks. vindkraftkonsesjonene, ikke skal forringes gjennom eventuell implementering av disse direktivene for Norges del, for jeg mener det er en kvalitet i hvordan en har utviklet dette rammeverket i løpet av den siste tiden. Jeg tror vi trenger å se virkningene over tid, for å se at kommunene også blir tryggere i sin behandling av eventuelle vindkraftsaker i fortsettelsen.

Sofie Marhaug (R) [12:51:37]: Tusen takk for svaret. Jeg har stilt spørsmål om fornybardirektivene mange ganger, men det var siden statsråden også trakk inn 2018-versjonen og behovet for ikke å forringe de helt nødvendige prosessene som vi demokratisk vil forankre i kommunene, og for så vidt også den dialogen som regjeringen har vært opptatt av i etterkant av Fosendommen. Man kan mene hva man vil om den, men hvis man mener alvor med det, trenger man tid. Det går ikke an å skynde seg så mye som EU ønsker. Det er likevel noe jeg lurer på med hensyn til 2018-direktivet. Der er det også et krav om at man bare skal forholde seg til én myndighetsinstans. I dag er det delt mellom plan- og bygningsloven, altså kommunene, og NVE. De får det overordnede ansvaret. Man har altså delt myndighetsansvaret. Mener statsråden at dette er mulig å ivareta med 2018-direktivet?

Statsråd Terje Aasland [12:52:39]: NVE er konsesjonsmyndighet i Norge. Det er ikke et delt ansvar. Det er NVE som har konsesjonsansvaret. Jeg mener det er veldig tydelig.

Så til dette med tidsløp. Ja, det er nødvendig at vi har tidsrom til å gjennomføre de forpliktelsene vi har i forkant av en konsesjon. Det er ikke dermed sagt at langvarige konsultasjonsprosesser med verken reindrift eller Sametinget er av det gode. Det å ha konsekvente konsultasjonsprosesser, tydelige konsultasjonsprosesser og at konsultasjonene foregår fortløpende, er viktig for å ha en effektiv håndtering av saker. Det betyr ikke at man overser noens synspunkter eller gjør dårligere vurderinger når det kommer til en konsesjon, men det må gjøres innenfor det som er forsvarlige tidsrammer, ikke av hensyn til EU, men av hensyn til det samfunnet vi lever i, som trenger veldig mye mer fornybar energi forholdsvis raskt, for å løse store, viktige samfunnsoppgaver.

Ola Elvestuen (V) [12:53:54]: Vi trenger å vedta fornybardirektivet av mange årsaker. Det er bedre for forbrukerrettighetene og for mer miljøvennlig biodrivstoff – det er mange ting som ligger der.

Det handler også om saksbehandlingstid, men dette, som i Europa, knyttes veldig ofte opp mot det som er teknisk infrastruktur, der det er infrastruktur fra før, og har ingen ting med dette forslaget å gjøre.

Dette forslaget handler først og fremst om å bruke kunnskapen som Miljødirektoratet, NVE og Riksantikvaren har brukt da de lagde nasjonal ramme, for å gi en forutsigbarhet også for hvilke områder staten ikke bør si ja til vindkraft i.

Mitt spørsmål til statsråden er: Når han ikke vil jobbe videre med nasjonal ramme, er det sånn at statsråden likevel vil bruke kunnskapen i nasjonal ramme til å si nei til vindkraftutbygginger som bryter med viktige både nasjonale og regionale naturverdier, eller er det bare kommunenes beslutninger som skal være førende?

Statsråd Terje Aasland [12:55:01]: Jeg tror representanten Elvestuen utmerket godt vet at når NVE behandler en konsesjon, skal de ta hensyn til naturverdier, hensyn til det visuelle, osv. Så det ligger som en sterk føring for NVE. Men det er klokt å bruke den kunnskapen som er hentet inn i nasjonal ramme. Det gjør NVE i sine konsesjonsprosesser. Det er en sterk ramme for det.

Jeg har lyst til å understreke at Nasjonal ramme for vindkraft ikke var en absolutt ramme. Det var fullt mulig å fremme prosjekter utover den rammen også. Så jeg tror det vi nå gjør, er å ikke løfte dette på den måten som forslagsstillerne vil – det er det bred tilslutning til i Stortinget – men at en bruker den kunnskapen som er der, og bygger på den rammen vi har lagd i løpet av det siste året, hvor plan- og bygningsloven og kommunenes medvirkning og aksept er en viktig forutsetning for å bygge ut vindkraft i Norge. Det tror jeg står seg veldig godt i ettertid.

Ola Elvestuen (V) [12:56:01]: Det er ingen som utfordrer behovet for kommunenes aksept, det ligger til grunn. I 2020 la vi også fram den delen, som ble behandlet på Stortinget. Det jeg er forundret over, er hvorfor man ikke vil ha en nasjonal behandling. Det vil aldri være førende i alle saker, men vil gi et tydeligere signal også til kommunene om hvor de kan forvente at de kan bygge ut, og hvor de kan forvente at man ikke skal gå videre med sakene. Det mener jeg ville gitt mer forutsigbarhet for kommunene. Det vil være enklere å forholde seg til, og det vil også kunne være med på å få en raskere saksbehandling, enten det er en saksbehandling som ender med at man sier ja, eller ender med at man sier nei.

Så igjen: Hvor ser statsråden det er en motsetning mellom å la kommunene beholde den posisjonen de har i dag, og å ha tydeligere nasjonale rammer om hvor storting og regjering står i den videre behandlingen?

Statsråd Terje Aasland [12:57:07]: Jeg er helt overbevist om at hvis en igjen fremmer en oppdatert nasjonal ramme for vindkraftutbygging i Norge for Stortinget,

vil det oppfattes som et sted hvor vi peker på at her kan man bygge, og her bør man bygge vindkraft på land. Det var sånn det ble oppfattet i 2019. Det var regjeringen Elvestuen satt i, som både bestilte utredningen, som la den i skuffen, og som ikke tok den til behandling i Stortinget.

Jeg tror det grunnlaget vi har nå, er godt avklart. Det er hensyn som kommer fram i nasjonal ramme som allerede ligger i konsesjonsbehandlingen, og som NVE må vurdere i hvert enkelt tilfelle. Jeg mener det er den beste måten å gå framover på nå. Løfter vi denne nasjonale rammen, skapes det igjen usikkerhet. Det ønsker jeg ikke å bidra til.

Une Bastholm (MDG) [12:58:03]: Det finnes både veldig godt begrunnet motstand og dårlig begrunnet motstand mot vindkraft i Norge. Jeg har nok en ganske annen analyse av hvor den motstanden begynte. Jeg mener den begynte med veldig dårlige konsesjonsprosesser, hvor det har tatt for lang tid, og med dårlig og lite oppdatert kartlegging av natur i bunnen, og man har tatt for lite hensyn til lokalt eierskap, friluftslivsinteresser og natur – ikke med NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land, som kom i 2019. Jeg tror nok at det å utsette de diskusjonene og konfliktene, slik at de skjer i bruddstykker rundt omkring lokalt i hver eneste sak, ikke bidrar til mindre konfliktnivå. Det er sånn i dag at stort sett alt av norsk natur er åpnet for vindkraft, bortsett fra der en har strengt vern. Det gjør jo at interessen fra en veldig viktig fornybarbransje peiler seg inn mot der en har mest vindressurser, altså der hvor det blåser mest og en får mest mulig ut av pengene og investeringene. Det er ikke sikkert det er der samfunnet har mest lyst på den kraften. Mitt spørsmål er (presidenten avbryter) ...

Presidenten [12:59:07]: Tiden er ute.

Statsråd Terje Aasland [12:59:12]: Jeg skal prøve å svare på det jeg tror er spørsmålet. Jeg er enig i at det var flere årsaker til at motstanden mot vindkraft eskalerte veldig. En av de tingene som det pekes på, prosjekter som ble iverksatt sent, var en vesentlig årsak, prosjektene endret seg på grunn av teknologiutvikling, osv. Så det er nok flere årsaker, men nasjonal ramme skapte en enorm debatt, en enorm motstand mot vindkraft, sånn som jeg husker situasjonen i 2019. Så det er et viktig grunnlag.

Så er det ikke sånn at en skal bygge ut vindkraft overalt. Det er naturhensyn, det er ulike kartlegginger som må gjøres i forkant av en vindkraftutbygging. Det kommer tydelig fram gjennom konsekvensutredningen som må gjøres i hvert enkelt tilfelle. Det er til slutt både kommunen og NVE som vurderer dette, og jeg synes det job-

bes på en annen måte nå. Et eksempel er Hydro Rein og Treschow-Fritzøes prosjekt i Vestfold og Telemark, hvor man nå ser på hvordan man kan bruke eksisterende infrastruktur der hvor det har vært aktivt skogbruk gjennom mange år. Det kan være en god utnyttelse av areal.

(En forstyrrende lyd høres i salen.)

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Une Bastholm (MDG) [13:00:23]: Da satser jeg på at jeg fortsetter å snakke selv om det kommer litt rare lyder i salen nå.

Mitt spørsmål i stad, som jeg ikke rakk å stille, handlet om grå arealer og potensialet der. Stortinget har vist interesse for det flere ganger, at man da i hvert fall får peilet inn mer av fornybarproduksjonen der hvor den gjør minst mulig skade på natur, og også kan være nærmere kraftbehovet, f.eks. i havner eller industriområder. Selv om statsråden ikke ønsker seg en ny nasjonal plan eller en ramme for vindkraftutbygging generelt i Norge, hvordan jobber statsråden for å få bransjen mer interessert i de grå arealene, altså mindre turbiner? Det vil være nærmere folk, så det er en del andre hensyn å ta, men det er også veldig mange av de grå arealene som kan føre til en andel av den nye energiproduksjonen som vi trenger. Vil vi se en form for initiativ eller noen plan for å få til mer tilrettelegging for energiproduksjon på grå arealer?

Statsråd Terje Aasland [13:01:20]: Jeg synes også det å kunne utnytte de grå arealene på en best mulig måte, om det er med sol, vind, mikrovind eller hva det måtte være, er en veldig god idé. Det er en idé hvor selve kraftproduksjonen kanskje ikke møter så mye motstand, det vil være positivt og fordelaktig. Vi kommer til å legge til rette for at rammebetingelsene for å få godkjennelse av ny fornybar kraftproduksjon på grå areal blir enklere tilgjengelig for dem som skal bygge ut. Det har jeg også kommunisert veldig tydelig til dem som jobber med ulike typer prosjekter for mer fornybar energiproduksjon. Det synes jeg er spennende. Jeg synes også det er spennende – som jeg ikke fullførte helt i stad – der hvor en har et aktivt skogbruk i dag, der hvor en har en godt utbygd skogsbilveinfrastruktur. Der kan en kanskje også lettere gjøre tilgjengelig disse arealene, uten å få de store konfliktene i forbindelse med vindkraftprosjekter, eller solprosjekter, for den saks skyld. Jeg synes den type tenkning er viktig i den tiden vi går inn i.

Presidenten [13:02:25]: Replikordskiftet er omme. Fleire har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [13:02:32]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om deltakelse i EU-kommisjonens European Industrial Alliance on Small Modular Reactors (SMRs) og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om kjernekraft i Norge (Innst. 384 S (2023–2024), jf. Dokument 8:109 S (2023–2024) og Dokument 8:128 S (2023–2024))

Presidenten [13:02:59]: Etter ynske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei taletid på inntil 3 minutt.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:03:32] (ordfører for saken): Det har vært spennende å være saksordfører i denne saken. Det har vært en lang debatt om kjernekraft i Norge. Særlig etter at vi har fått en veldig anstrengt kraftsituasjon, ser man på ulike energikilder og også på potensialet av at alle energikilder bør kunne konkurrere om å tilby billig og tilgjengelig kraft i Norge – fossilfri sådan.

Det har kommet noe ut av denne saken, og det er at regjeringen nå er enig i det som var forslaget fra Høyre for et år siden, da vi også diskuterte kjernekraft i denne salen, om å få en offentlig utredning om kjernekraft. Vi vet alle at det er utfordringer som staten må ta ansvar for ved kjernekraft. Det gjelder avfallshåndtering. Det er en rekke internasjonale forpliktelser som man må følge opp. Det er også en del kostnader forbundet med det, men det kan være spennende muligheter med den nye teknologien som nå utvikles i Europa, sammen med allierte land som ønsker å se på om denne teknologien kan tilføre noe interessant til deres kraftsystem. Det er også en energikilde som tar lite natur, og som gir en mer eller mindre konstant kraftproduksjon.

Jeg vil takke komiteen for godt samarbeid om disse sakene, og jeg er glad for at vi nå får en offentlig utredning som vil belyse alle disse spørsmålene. Jeg tror også det vil berike den offentlige debatten om dette, både utenfor salen og i salen.

Presidenten [13:05:53]: Vil representanten ta opp forslaget?

Bård Ludvig Thorheim (H) (fra salen): Jeg vet ikke om Høyre har noen forslag? Høyre har vel trukket sine forslag.

Presidenten [13:06:01]: Høgre har mange forslag i utgangspunktet.

Bård Ludvig Thorheim (H) (fra salen): Ja, jeg tar opp de forslagene Høyre har alene og sammen med andre.

Presidenten [13:06:08]: Då har representanten Bård Ludvig Thorheim bestemt seg og har teke opp dei forslaga han refererte til.

Stein Erik Lauvås (A) [13:06:24]: Det er godt å få det avklart!

Om noen hadde sagt for bare to og et halvt til tre år siden at vi skulle få en kjernekraftdebatt som den vi nå har i Norge, hadde nok mange ristet på hodet og sagt at det ikke var aktuelt – jeg selv medregnet, for å være helt ærlig. Så endret verden seg, og kraftsituasjonen ble så å si over natten helt annerledes da gassleveransen fra Russland til Europa ble strupt, og vi fikk en energikrise som følge av det. Norge er ingen øy i verden, og vi fikk også til fulle merke de endringene som kom.

Arbeiderpartiet vil svært gjerne diskutere ny kraftproduksjon. Det er nødvendig i den situasjonen vi er i, og kommer til å være i, at vi må produsere mer ny og ren kraft for å møte behovet for mer strøm til industri, transport osv.

Vi diskuterer som sagt gjerne kjernekraft, men den kraften, om den nå kommer, kommer senere enn vi trenger, for vi må ha mer kraft nå og fram mot 2030–2035. I det perspektivet er nok ikke kjernekraft svaret.

Vi har drevet forskning på kjernekraft i Norge siden 1950-tallet, og vi har naboland som har kjernekraft som en viktig hoveddel av sin energiforsyning, men dersom vi skal innføre kjernekraft i stor eller liten skala, trenger vi kunnskap. Siste utredning om dette var vel i 1978, og det har skjedd mye siden den tid. Derfor er det bra at regjeringen nå varsler en offentlig utredning som kan ta inn over seg de utfordringene en slik kraftkilde utgjør, for det er mange utfordringer også med kjernekraft – avfallsmessig, kostnadmessig og ikke minst sikkerhetsmessig. Det er spesielle utfordringer ved å drifte et kjernekraftverk, stort som lite, og da må vi sørge for at vi får solid kunnskap om alle de ulike sidene ved det. Nå blir det altså tatt et initiativ til at vi skaffer oss den kunnskapen.

Det er to debatter i én i denne saken, og bare for kort å si litt om EU-alliansen for SMR, mener jeg at det ikke er aktuelt nå. Først må vi få en god og skikkelig utredning om utfordringene, som nevnt, og så får vi eventuelt ta

spørsmålet om medlemskap i den typen organisasjoner deretter.

Hans Inge Myrvold (Sp) [13:09:04]: Stortinget handsamar til denne saka to representantforslag om politikk for kjernekraft og produksjon i Noreg.

Kjernekraft har frå fleire hald vorte peika på som ein ny del av kraftproduksjonen vår og i kraftmiksen. Det er frå om lag like mange ulike hald vorte peika på farar og dei uhandslege sidene ved denne typen kraftproduksjon.

Det bør ikkje vera nokon tvil: Potensiell kjernekraftproduksjon i Noreg ber med seg stor og høg risiko. Denne risikoen og dei mange spørsmåla utan svar som følger dette, må vektleggjast når ein skal avklara potensiell kjernekraftproduksjon. Difor har regjeringa gjort klokt i å setja i gang ei offentleg utgreiing. Fyrst etter eit slikt arbeid vil ein ha eit kunnskapsgrunnlag å eventuelt arbeida vidare med. Dette peikar Senterpartiets landsmøte på, og no vert det gjennomført.

Sjølv om me har høvesvis lange historiske linjer i kjernekraftteknologi, har ein aldri hatt aktiv kraftproduksjon som ein del av den samla krafttilgangen. Fleire parti og politikarar peikar på små modulære reaktorar som løysinga, og i debatten på utsida av Stortinget kan det til tider verka som det kan byggjast kjernekraftverk på om lag kvart eit nes og kvar ein stein i dette landet. Mange kommunar skriv intensjonsavtalar og legg ned betydeleg resursbruk i desse spørsmåla. Her trur eg kommunane gjer smart i å venta på vidare konsekvensutgreiing og ei NOU som vil gje betydeleg kunnskap på området.

No må me syta for å orientera oss om den kraftproduksjonen som kan byggjast ut og setjast i drift i nær framtid.

Også i forslaget frå mindretallet som fylgjer denne saka, går ein langt i å definera kjernekraftproduksjon i Noreg. Forslag nr. 6, frå Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet, uttrykkjer at ein no skal leggja grunnlaget for å starta med elproduksjon frå kjernekraft i Noreg. Dette er uansvarleg og ikkje i tråd med å avklara den risikoen som ligg til denne produksjonen, som eg har omtala tidlegare i innlegget mitt.

For å løysa kraft- og energipolitikken i det tiåret me står i no, kan me med visse seia at kjernekraft ikkje vil spela noka rolle. Difor vert denne typen forslag ei avsporing frå det ein veit vil gje effekt og resultat for å løysa omstillinga til lågutslepp.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:12:07]: Politikere blir ofte beskyldt for kun å tenke i perioder på fire år, men det er meget snodig å høre på regjeringspartiene, som virker å tro at det ikke betyr noe hva vi gjør energipolitisk etter 2030. Det er jo etter 2030 og 2040 kjer-

nekraft virkelig vil få en rolle. Da er vi nødt til å komme i gang nå.

Det er positivt å se at regjeringen nå har sagt at de ønsker å sette ned et utvalg. Det foreslo Fremskrittspartiet da vi sparket i gang ballen med kjernekraftforslag i februar i fjor – at vi måtte få ned et utvalg som kunne få mer kunnskap på bordet. Man har forholdt seg til 50 år gamle vedtak og utdatert kunnskap. Vi ønsket også kjernekraftsamarbeid. Det er det man ser i forslag nr. 6, som her framheves som uforsvarlig. Der ber man regjeringen sette ned et utvalg som skal berede grunnen for et regelverk. Man skal ha et utvalg for å se på dette. Fremskrittspartiet mener kunnskapen må på plass først, men samtidig som vi får kunnskapen på plass, må vi berede grunnen for at dette kan være en riktig vei å gå.

Over hele verden ser man en satsing på kjernekraft. EU kom nylig med en invitasjon til Norge om å delta i EUs utviklingsallianse for små og modulære kjernekraftverk. Norge pleier vanligvis å være med på så å si alt EU kommer med av invitasjoner, men her har regjeringspartiene sagt tydelig nei. Dette ønsker man ikke. Først fikk man bekreftet det i en debatt jeg hadde med utenriksministeren, og senest nå får man i innstillingen tydelig beskjed om hva regjeringen mener om en SMR-allianse med EU. EUs energikommissær, Kadri Simson, som i hvert fall burde være kjent for oss i denne salen, mener selv man skal kunne ha SMR-teknologi på plass før 2030.

Der har Norge valgt å stå utenfor, selv om EU-kommisjonen og ikke minst klimatoppmøtet framhevet kjernekraft som en av løsningene på framtidens energiformer – for utslippsfri energi og ikke minst for å kunne redusere klimautfordringer der man har det.

Det er derfor meget spesielt å se regjeringens aversjon mot å være med på disse samarbeidene. Igjen vil jeg trekke fram at utvalget som kommer nå, er positivt. Det er bra at man går den veien, og det blir meget spennende å se hvem dette utvalget skal bestå av, hvilke aktører som kommer inn, og om man kan få en uhildet faktabasert diskusjon om kjernekraft og ikke skremselspropaganda.

Presidenten [13:15:06]: Skal representanten ta opp forslaget?

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:15:07]: Jeg tar opp forslagene vi er med på.

Presidenten [13:15:08]: Representanten Marius Arion Nilsen har då teke opp dei forslaga han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [13:15:30]: Lite trodde jeg vel at vi etter kjernekraft-/atomkraftdebatten som herjet i Norge på slutten av 1970-tallet, hvor utbyggere ønsket å bygge atomkraftverk langs norskekysten og

ble slått tilbake av lokalbefolkningen, igjen skulle stå og diskutere utbygging av atomkraft i Norge. For dem som ønsker å lære mer om historien, kan jeg anbefale boken «Strilekrigen mot atomkraft», en strilekrig som ble vunnet.

Norge har i dag lite kompetanse på atomkraft. Vi har andre energikilder vi i stedet kan satse på. Atomkraft er fortsatt en svært risikofylt energikilde, og avfallsproblemene er ikke løst. I den offentlige debatten kan vi ofte få inntrykk av at atomkraft vil gi oss rask og billig strøm. Ikke noe av dette stemmer. De siste store atomkraftutbyggingene i våre nærrområder har blitt langt dyrere enn planlagt og har tatt lengre tid enn planlagt.

I Norge diskuterer vi også fortsatt hva vi skal gjøre med den lille mengden atomavfall som oppsto i forbindelse med de to forskningsreaktorene vi hadde på Kjeller og i Halden. Det er anslått at de totale kostnadene knyttet til opprydning etter det norske atomkrafteventyret vil ligge et sted mellom 20 mrd. kr og 30 mrd. kr. Det er – for å si det mildt – forferdelig mye penger.

Det er ganske typisk for den norske energidebatten: Så snart en energikilde blir litt vond og vanskelig, tyr vi til en annen, som ligger langt fram i tid, som vi tror er helt fri for konsekvenser for natur og miljø, og som vi også tror at skal bli superbillig.

Jeg tror også at atomkraft vil ha en rolle i verden i tiden framover, men da i land som har kompetanse på det. Når SV stemmer mot samtlige forslag som fremmes her i dag, er det fordi vi vil prioritere pengebruken og arbeidskapasiteten i Energidepartementet, i NVE og i andre offentlige myndigheter på de fornybare energikildene vi har, i stedet for å skyve problemene foran oss og snakke om å bruke penger på et felt vi ikke har noe kompetanse på i dag.

Sofie Marhaug (R) [13:18:53]: Rødt mener at vannkraften er ryggraden i det norske kraftsystemet. Det er fullt mulig å ødelegge dagens system med enda mer uregulert kraft og markedsliberalisme. Rødt ønsker i stedet mer demokratisk styring, reelle prioriteringer av kraften og en kraftig satsing på opprusting av vannkraften vår.

Det er helt naturlig at vi får en debatt om kjernekraft, særlig når lobbyorganisasjoner snakker med utestemme og skrur forventningene til hvor mye kraft vi trenger, på maks. Med dagens markedsliberale anarki er det ikke så rart at det eneste svaret dermed blir mer av alt, raskere.

Vi i Rødt mener altså at det går an å velge en annen tilnærming. Vi er nødt til å gjøre reelle prioriteringer. Vi støtter likevel de forslagene som dreier seg om forskning på kjernekraft. Vi er ikke allergiske mot denne teknologien, selv om vi mener det er vannkraften som utgjør og

fortsatt bør utgjøre ryggraden i Norges kraftsystem. Det er likevel liten tvil om at vi på globalt plan neppe kommer utenom kjernekraft hvis vi skal kutte utslipp og opprettholde et visst nivå av velstand.

Presidenten [13:20:19]: Vil representanten ta opp forslaget?

Sofie Marhaug (R) [13:20:21]: Nei.

Presidenten [13:20:23]: Nei vel. Det er eit par forslag som ikkje er tekne opp, men det er opp til representanten.

Sofie Marhaug (R) [13:20:32]: Hvis noen av forslagene om forskning ikke er tatt opp, tar jeg opp de forslagene!

Presidenten [13:20:42]: Då har representanten Sofie Marhaug teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det er nok ei vanskeleg sak å veta kva forslag ein er med på her!

Ola Elvestuen (V) [13:20:54]: Det viktigste vi gjør i Norge på energisektoren nå, er at vi må ha mer energi-effektivisering, og vi må bygge mer fornybar energi – samtidig som vi er en del av et fungerende energimarked både i Skandinavia, som vi har vært lenge, og i Europa. Selv om Venstre mener det ikke er noe grunnlag for å ha tradisjonelle kjernekraftverk i Norge – det er både for dyrt, og det tar også veldig lang tid – har vi jo energi fra kjernekraft i Norge i dag. Vi vil være for, og vi synes det er en del av forslagene som er gode.

Jeg ser ingen grunn til at Norge ikke skal delta i det samarbeidet som er i Europa om den industrielle alliansen for SMR, så Venstre støtter forslaget fra Fremskrittspartiet om at vi bør være en del av det. Jeg er helt sikker på at IFE vil kunne gjøre en jobb der, og ønsker å gjøre det. Venstre har også tidligere foreslått at Norge bør bli en del av Euratom. Der er det riktignok slik at man må være med på å betale en deltakeravgift, men jeg er helt sikker på, og det har vi også fra fagmiljøer i Norge, at vi vil få mer tilbake til forskning her enn det vi betaler inn.

Vi er en del av et energimarked i Skandinavia. Sverige og Finland har kjernekraft, og de satser videre på kjernekraft. Venstre vil derfor støtte at vi også er med i et samarbeid. Hvordan, og hva vår rolle skal være, må utarbeides, men jeg ser ingen grunn til at vi ikke skal være med i et samarbeid med Sverige og Finland når dette også er en del av vår energiforsyning.

Så til dette med forskningsmidler. Vi har jo forskning i Norge. Det ene forslaget går imidlertid ut på at vi også skal stille forskningsmidler tilgjengelig for produksjon, eller elproduksjon, fra kjernekraft, for det har vi ikke i dag. Der har vi også miljøer, bl.a. er det miljøer i

Tromsø som er gode på dette, og jeg ser ingen grunn til at vi skal ha noen sperre for ikke å støtte opp under den forskningen. Selv om nytten fort vil komme, i hvert fall på kort sikt, via andre land, vil vi allikevel ha nytte av det, gjennom at vi er en del av ikke bare et skandinavisk, men et europeisk marked.

Med det vil jeg anbefale de forslagene vi er med på, de som går på støtte til Fremskrittspartiets forslag, og også det som går på samarbeid i Skandinavia og å ha en tydelig satsing på forskning også innenfor kjernekraft.

Une Bastholm (MDG) [13:24:12]: Det er stor usikkerhet om kraftbehovet i framtiden. Det avhenger veldig av de politiske prioriteringene som gjøres i dag. De Grønne mener at den beste prioriteringen Norge gjør, er å satse kraftigere på modne fornybare energikilder, hvor vi har kompetanse og fortrinn, som havvind og sol, vannkraft, biogass og landvind på grå arealer, for ikke å glemme den energien som er aller mest miljøvennlig av alt, nemlig den vi ikke bruker, den vi kan spare.

Vi støtter at Norge bruker forskningsmidler på kjernekraft, men det kan ikke gå på bekostning av mer midler til forskning på eller etablering av fornybar energi. Derfor presiserer vi også dette i vårt forslag nr. 10. Kjernekraft er en del av den globale energimiksen og kan åpenbart bidra positivt til naturbevaring og også utslippskutt globalt. Det er også FNs klimapanel tydelig på.

Miljøpartiet De Grønne mener også helt klart at et samordnet energisystem i Europa er en forutsetning for å nå klimamålene og sikre effektiv og bærekraftig ressursutnyttelse samt utnyttelse av infrastruktur og naturressurser i Europa og i Norge. Både Norge og Europa og klimaet tjener på felles energimarked og samarbeid. Derfor er vi positive til at Norge kan bidra til forskning på håndtering av kjernefysisk avfall internasjonalt, og at Norge som et rikt land i større grad tilbyr, eller kan tilby i framtiden, finansiering av kjernekraft for å fortrenge fossile kraftverk i andre land.

Vi er også glad for at regjeringen nå skal utrede plassen som kjernekraft kan ha i Norge. Vi håper den utredningen vil gi ny kunnskap og et felles grunnlag for å diskutere kjernekraftens plass, eller eventuelle plass, i Norge framover. Vi stemmer derfor mot flere forslag i denne saken, som vi tenker det er naturlig at heller dekkes i utredningen.

Dersom kjernekraft skal være aktuelt i Norge, vil det være langt fram i tid. Vi mener det da også er prematurt av Norge nå å skulle aktivt jobbe for mer samarbeid i Norden om kjernekraft, i en situasjon hvor Norge ikke driver med kjernekraft i det hele tatt, og Sverige og Finland har mye etablert kjernekraft. Vi er i veldig forskjell-

lige situasjoner. Norske arbeidsplasser, energimyndigheter og for så vidt også denne komiteen har allerede store oppgaver med tiltak som vi vet vil bedre energibalansen og kutte utslipp de nærmeste årene, og som i tillegg gir gode, langsiktige investeringer, som fornybart fra vann, vind, sol og biogass og energieffektivisering.

Jeg vet at jeg har et forslag jeg skal ta opp, så jeg kan allerede nå gjøre det. Jeg vil også takke for debatten, og særlig takke representanten Haltbrekken for litteraturforslag. Jeg var litt i tvil om det kom et forslag om biografien til Bob Dylan. Det gjorde det ikke. Det var en annen bok, men vi får sjekke ut den.

Presidenten [13:27:12]: Då har representanten Une Bastholm teke opp det forslaget ho refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:27:22]: Det har vært en interessant debatt med litt ulike meninger. Det er jo bra. For Kristelig Folkepartis del har vi vært tydelige i denne saken og dermed fremmet representantforslag. Når vi tar inn over oss de store utfordringene vi har på klimasida, med de enorme kuttene vi må gjennomføre, med den enorme kraften vi kommer til å trenge for å erstatte all den fossile energibruken med fornybar eller fossilfri energi, mener vi at dette er en riktig vei å gå.

De forpliktelsene vi har for å ta vare på skog og natur, er tungtveiende for at vi må se på alternativer. Sammen med at vi har et stort ansvar for å sikre folk, industri og næringsliv tilstrekkelig og billig nok kraft, mener vi at det å gå videre med kjernekraft – iallfall ikke ekskludere kjernekraft – er viktig. Det betyr ikke at vi ikke skal satse på vind, at vi ikke skal satse på utbygging eller oppgradering av vannkraft. Det er masse forskjellige løsninger, som enøk, hydrogen, bioressurser, osv. Kristelig Folkepartis forslag går på at vi også skal satse på kjernekraft.

Det er en interessant debatt om tidsperspektivet. For eksempel er vindkraft på land noe av det letteste, og kanskje raskeste, for å få bygd ut kraft raskt – hvis man finner konfliktfrie områder. Når det gjelder den store satsingen på havvind, som Kristelig Folkeparti støtter og har ivret for, ser vi at Ventyr selv sier at de håper å kunne levere kraft inn i nettet i 2031. Det er ikke sikkert det kommer da engang, men hadde vi fortsatt diskutert havvind og ikke fått disse vedtakene, hadde det vært 2032, 2033 eller videre. Sånn er det med kjernekraft også: Det vil ta noe tid å bygge ut, men hvis vi stadig vekk bare trener og ikke faktisk går inn i diskusjonen, vil det jo ende med 2040, som flere antyder.

Vi kan se til Sverige. Da det kom en ny regjering der, var de tydelige på at de skulle bygge ut, for de måtte gi folk billigere strøm, sikre næringslivet kraft og bidra til energiomstillingen. De har ambisjoner om 2 500 MW i 2035. Det er bare for å vise et eksempel.

Jeg må komme tilbake til Haltbrekkens innlegg om realisme eller kompetanse. Det interessante er at da Kristelig Folkeparti hadde møte med representanter fra Det internasjonale energibyrådet, valgte de selv å trekke fram den gode kunnskapen Norge har på kjernekraft, som en forutsetning eller som et grunnlag for at vi også burde kunne gjøre det. Når det gjelder lagring, er det interessant at i svaret fra departementet på et av Kristelig Folkepartis spørsmål, bekrefter en at en kan samarbeide bilateralt, sånn som Slovenia og Kroatia har gjort. Når en skal bruke 20–30 mrd. kr på lagring av de 17 tonnene, kan en se på anlegget som er i Finland, eller samarbeide med Sverige. En kan spare masse penger. I tillegg kan bygging av kjernekraft i Norge være med og finansiere ny lagring.

Kristelig Folkeparti er glad for at regjeringa setter ned et utvalg, men det er ekstremt viktig med mandat og sammensetning sånn at det er et faktagrunnlag, og en må også ta inn over seg risikoen for at en ny regjering neste år kan gi tydelige vedtak om at vi går en annen vei.

Statsråd Terje Aasland [13:30:37]: Takk for en fin debatt så langt.

Det ligger noen erkjennelser i debatten om at kjernekraft nok er mest relevant i det norske kraftsystemet etter 2040, og det tror jeg er reelt. Hvis en skal gå inn for kjernekraft, er det nok det som er tidshorisonen. Så vet vi at fram til 2040 trenger vi 56 TWh mer kraftproduksjon hvis vi skal dekke opp for det økte forbruket, ut fra de analysene som NVE har gjort. Det betyr at vi virkelig må satse på utbygging av fornybar energi som grunnlag for å dekke en økt etterspørselsvekst og samtidig holde prisene nede.

I tillegg vet vi om havvindsatsingen – og jeg har ikke hørt noen stor motstand mot det heller i denne salen, kanskje bortsett fra enkelte representanter fra ett parti – at 30 000 MW er om lag 125 TWh med det vindpotensialet som er på norsk sokkel. Det er et fantastisk utgangspunkt.

Likevel synes jeg det er viktig at vi får inn mer kunnskap og fakta i debatten om kjernekraft, for den eskalerer og er høyst relevant å ta på en best mulig måte. Derfor har regjeringen besluttet å sette ned et offentlig utvalg som får i oppdrag å utrede alle sider av dette spørsmålet, og det er mange. Jeg håper at både mandat og sammensetning av dette utvalget kan være klart før sommeren, sånn at vi kommer i gang med det arbeidet.

Alle vet at kjernekraft er utfordrende. Det er en kompleks energikilde. Det er ikke bare et energipolitisk spørsmål som dukker opp i tilknytningen til kjernekraft, det berører også en rekke andre samfunnsinteresser og områder som for så vidt har vært oppe i debatten. Det reiser altså en rekke problemstillinger som vi ikke

har svar på i dag. Derfor er denne NOU-en viktig for å framskaffe et oppdatert og solid kunnskapsgrunnlag.

Samtidig understreker jeg at dette ikke er en beslutning om at vi skal ha kjernekraft i Norge i framtiden. Den debatten må vi ta etter at vi har fått på plass denne offentlige utredningen, og den kommer også til å ha rammer for seg som sier noe om behovet for regelverksutvikling, så jeg tror vi dekker alle sider på en best mulig måte gjennom den offentlige utredningen som skal gjøres.

Uavhengig av hva utvalget kommer fram til, vil vi ikke kunne løse dagens utfordringer fram til 2040 med kjernekraft. Det er det som er hovedargumentet. Det er viktig at vi ikke ender i en situasjon som gjør at vi, når alt blir litt krevende – og det kommer helt sikkert debatten om kjernekraft også til å bli – bare skyver oss over på en annen energikilde for å løse opp i problemene. Jeg synes vindkraft på land er et veldig godt eksempel på det. Et nesten samlet storting var rundt 2012–2014 veldig for; nå er det litt mer motstand mot det i denne salen.

Presidenten [13:33:44]: Det vert replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:33:56]: Når jeg hører på representantene fra regjeringspartiene og statsråden her i dag, er det litt merkelig at det er et ensidig fokus på alt som er utfordringer med kjernekraft. Spørsmålet mitt er da om man har forhåndskonkludert, eller kommer man til å sette ned både mandat og gruppe som skal vurdere dette på en balansert og åpen måte? Kan statsråden også nevne noen fordeler han ser ved kjernekraft i det norske energisystemet?

Statsråd Terje Aasland [13:34:36]: Vi setter ikke ned et offentlig utvalg med en bestilling om at dette skal være svaret. Det hadde vært uhørt, og jeg tror ikke vi hadde fått noen til å sitte i et slikt utvalg heller. Dette er et utvalg hvor mandatet er bredt sammensatt, nettopp for å avklare alle de forholdene som trengs å bli avklart for å få en faktaorientert debatt og ikke en liksomdebatt rundt kjernekraft, for det er mange heftelser. Fordelen med kjernekraft er at man kan produsere store mengder strøm på et forholdsvis begrenset areal. Jeg sier «forholdsvis begrenset» areal, for det er en del innsatsfaktorer som også skal til i prosessen rundt det å lage kjernekraftverk, f.eks. tilgang på nok vann i store mengder, som det klart vil være behov for å få belyst. Men vi gjør selvfølgelig dette for å få en faktabasert diskusjon, som jeg mener det er et stort behov for. Sett opp mot alternativene mener jeg at alternativene også har veldig mange fordeler, ikke minst med tanke på pris og at det er fornybart.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:35:48]: Spørsmålet mitt kommer av at retorikken var litt spesiell i forhold

til at man har en utredning, men jeg er betrygget av statsrådens ord her. Norsk Kjernekraft AS har sendt en melding om mulige tiltak for å gå i gang med kjernekraft i Norge, og den meldingen er sendt på høring av Energidepartementet. Jeg antar at det er en del av en lengre konsesjonsprosess. Kan statsråden svare på om det er noen som helst regelendringer som må gjøres for å gjøre en sånn konsesjonsprosess fullt ut til eventuell kraftproduksjon fra kjernekraft i Norge?

Statsråd Terje Aasland [13:36:43]: Gjennom det arbeidsprogrammet som må til for en konsekvensutredning knyttet til den meldingen som har kommet fra Norsk Kjernekraft, er det behov for å gå opp en del spor knyttet til lagring, plassering, hensikten for sikkerhet, eventuell påført risiko. Det må nok mer samordning til mellom ansvarslinjene, også i departementsstrukturen. Helse- og omsorgsdepartementet har delansvar i dag, Nærings- og fiskeridepartementet har deler av ansvaret, men vi har konsesjonsansvaret. Det må gås opp i det videre arbeidet knyttet til det. Vi har startet dette arbeidet, ikke minst med tanke også på å forme et mandat for denne NOU-en som står seg godt. Så det er viktig å gjøre. Så vil det – mest sannsynlig og etter min mening – hvis en skulle ende opp med å gå i retning av en konsesjon, være naturlig at en også får noen prinsipielle avklaringer fra Stortinget underveis.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:37:49]: Det er et ordtak der det heter at der fanden ville at intet skulle skje, satte han ned en komité – kanskje litt lett omskrevet, og kanskje på kanten av parlamentarisk språk, men det er litt det inntrykket man blir sittende igjen med når man hører regjeringspartienes representanter snakke om kjernekraft. Det gjelder da dette utvalget som regjeringen, etter å ha vært blankt imot det i halvannet års tid, nå har kommet på banen og sagt at de ønsker å sette ned.

Jeg ber statsråden avklare litt mer hvordan man tenker å sette dette sammen, og hvilke aktører man tenker å plassere inn i dette utvalget. Kommer man til å se til utlandet for å få uhildede eksperter med i utvalget, eller kommer man til å gå til de vanlige aktørene i Norge? Og ikke minst: Når kan man forvente mer detaljer om utvalget?

Statsråd Terje Aasland [13:38:48]: Som jeg sa, håper jeg at vi kan sette og offentliggjøre både mandatet og sammensetningen før sommeren. Det er mitt klare mål. Jeg vil ikke gå inn på sammensetningen nå, men det er bred faglig kompetanse som kan gi et godt faglig innblikk i alle de spørsmålene som kommer fram gjennom det mandatet vi snart er ferdige med, og som kan stå inne for det. Det blir en nøytral, faglig sterk gruppe

som kommer til å jobbe med dette spørsmålet og den offentlige utredningen.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:39:26]: Jeg takker for svaret. Det er godt å høre at man ser litt bredere, for det har jo kommet noen rapporter og utvalg i det siste med ymse kvalitet, som har vist seg ikke å ha helt kontroll på faktaene. Den følelsen sitter jeg litt med når jeg ser den offentlige debatten, deriblant en debatt som statsråden selv var på i Dagsnytt 18, hvor statsråden sa at han ikke var sikker på om kjernekraft passet inn i den norske energimiksen. Hvis det er det inntrykket man har, at regulerbar, stabil balansekraft som gir stivhet i nettet, som øker den roterende massen, ikke har en plass i det norske energisystemet, er spørsmålet hvorfor man mener at det ikke har en plass her. Hva er det svenske og finnene har med sitt kraftsystem som gjør at det passer der, når det ikke passer i Norge?

Statsråd Terje Aasland [13:40:23]: Vi har for det første en tilnærmet 100 pst. fornybar strømproduksjon i Norge. Det er jeg veldig glad for. Det er et veldig godt utgangspunkt.

Om de som eventuelt vil investere i kjernekraft, hvis det blir aktuelt i Norge, vil investere i en balansekraft hvor de kun produserer når strømprisen er over et visst nivå – det tviler jeg sterkt på – vil jo tiden vise. Så vidt jeg husker, er LCOE-kostnadene, altså livsløpskostnadene for kjernekraft, på 72 øre per produserte kilowattime ut fra de siste beregningene gjort av NVE. Det er klart at hvis vi skal tune denne produksjonen opp og ned, blir det kanskje ikke så mye produksjon etter hvert hvis en får på plass et enda sterkere kraftsystem med mye uregulerbar kraft, som da mest sannsynlig vil være langt billigere å bringe til markedet enn kjernekraft. Om de kommersielle aktørene ønsker å investere i det eller ikke, blir en diskusjon som de må ta rundt styrebordet.

Lars Haltbrekken (SV) [13:41:39]: Jeg skjønner det er altfor lenge siden jeg har snakket om Bob Dylan fra Stortingets talerstol, når det fra representanten Bastholm etterlyses tips til tekster av Bob Dylan i denne sammenheng. Bob Dylan har skrevet en sang som kan brukes i denne sammenheng, og det er A Hard Rain's A-Gonna Fall.

I tillegg til denne sanganbefalingen har jeg et spørsmål til statsråden. Spørsmålet til statsråden er: Atomkraften de snakker om, er det løsningen på de utfordringene Norge står foran i dag?

Statsråd Terje Aasland [13:42:26]: Jeg mener det er et viktig spørsmål, og svaret på det er, etter min vurdering, at kjernekraft eller atomkraft ikke vil løse opp i de utfordringene vi nå har. Vi står i en situasjon hvor vi

trenger å kutte klimagassutslipp i betydelig omfang på kort tid. Vi ønsker å legge til rette for nyindustrialisering som følge av at vi vet at aktiviteten innen olje og gass, og betydningen for både økonomien og sysselsettingen, vil avta de neste 10–20 årene. Vi ser at vi egentlig står på oppløpet til en storstilt digitalisering av samfunnet. Kjernekraft vil ikke kunne løse det. Derfor er ikke kjernekraft en del av løsningen for nåtidens utfordringer. Vi har satt i gang denne utredningen for å få svar på en rekke spørsmål som er aktuelle å svare på i debatten, og samtidig se om kjernekraft har en plass i det framtidige kraftsystemet vårt.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [13:43:42]: Statsråden nevner i hele denne kjernekraftdebatten – eller tidlige- re i debatten, i media – at kjernekraft er en avsporing fra kraftdebatten, og vil heller snakke om andre energikilder. Det jeg mener er mest skadelig for energidebatten, er når vi setter energikilder opp mot hverandre og ikke lar alle energikildene få lov til å konkurrere på like vilkår. Jeg får et inntrykk av at statsråden er redd for at enkelte, f.eks. kjernekraft, kan utkonkurrere noen av regjeringens energiplaner. Hvorfor vil ikke energiministeren støtte Kristelig Folkepartis forslag om å la energikildene få lov til å konkurrere på like vilkår og være med og sette ned et utvalg for kjernekraft, som nettopp kan berede grunnen, og slik la kjernekraft få lov til å være en del av den framtidige debatten om hvilke energikilder vi skal satse på?

Statsråd Terje Aasland [13:44:27]: Jeg mener at de ulike teknologiene konkurrerer på like vilkår, med unntak av havvind, som vi har valgt å subsidiere i form av differansekontrakter fordi vi ser at det er flere fordeler med havvind. Det ene er at det gir oss veldig mye mer fornybar energi. Det gir oss muligheten til å kutte klimagassutslipp, men det er også et nytt ben å stå på for norsk leverandørindustri som blir særdeles viktig, ikke minst med tanke på det globale markedet. Jeg mener at kjernekraft, med referanse til det svaret jeg ga til representanten Haltbrekken, ikke er løsningen på nåtidens utfordringer. Det vi trenger nå, er mer fornybar energi raskt. Det er et uttrykk for at vi ønsker å kutte klimagassutslipp, legge til rette for nyindustrialiseringen, sørge for at vi klarer å gjennomføre digitaliseringen av samfunnet på en god måte, uten at det går på bekostning av den kraftbalansen vi har i dag. Da er ikke kjernekraft svaret nå, men de andre energikildene. Jeg tror også det er slik at mange sier vi kan gå for kjernekraft fordi det ligger lenger fram, istedenfor å velge løsninger som er nåtidens valg og riktige for tiden vi befinner oss i nå.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [13:45:33]: I debatten om kjernekraft i Norge blir det stadig vist til regjering-

ens bevilgninger på 200 mill. kr til nukleær forskning. I debatten får man et inntrykk av at disse 200 mill. kr er et skritt nærmere kjernekraft i Norge og knyttet til el-produksjon. Er statsråden villig til å tilgjengeliggjøre disse midlene til forskning rettet mot elproduksjon med kjernekraft?

Statsråd Terje Aasland [13:45:57]: Nei, det er jeg ikke, for de pengene vi har satt av til forskning – 200 mill. kr – går til å forske på sikkerhet og sikring av atomanlegg. Vi har kunnskap om det. Det er kunnskap vi ønsker å utvikle i en tid hvor vi ser at sikkerheten rundt kjernekraft i omkringliggende land kan påvirke oss direkte. Vi får i hvert fall ofte – om ikke daglige – rapporter om hva som foregår i Ukraina med tanke på f.eks. vindretninger osv., hvordan det kan gi utfordringer i Norge. Når det gjelder sikkerhet og sikring, skal vi være gode, og det er der forskningsinnsatsen nå må rettes inn. Jeg mener at vi på et tidspunkt, etter at denne offentlige utredningen er ferdigstilt, må ha en pragmatisk, men også mer prinsipiell tilnærming til hvordan vi eventuelt ser for oss kjernekraft i tiden framover. Da kan det bli snakk om noe annet. Samtidig er det slik, som det er opplyst i debatten her tidligere, at vi har forskning i dag. Blant annet driver Universitetet i Tromsø med forskning og deltar i forskningsprogrammer fra USA på dette området.

Presidenten [13:47:02]: Replikordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei tale-tid på inntil 3 minutt.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [13:47:15]: Det Kristelige Folkeparti i dag foreslår, er å sette ned et utvalg som skal berede grunnen for kjernekraft i Norge. Utgangspunktet vårt er at vi står overfor en trippel utfordring.

For det første har vi en energikrise, der både familier og næringsliv etterspør mer stabil kraft for å kunne være trygg på at kraftprisene er stabile og forutsigbare i tiden som kommer.

For det andre står vi overfor en klimakrise, hvor vi har en målsetting om netto nullutslipp innen 2050.

For det tredje har vi en naturkrise, hvor vi ikke minst sliter med at vi bygger ned mer natur enn noen gang. Det bygges ned tilsvarende ti fotballbaner med natur hver eneste dag, og det er en utfordring vi politikere må løse i fellesskap.

Med bakgrunn i dette er det synd at energiministeren ikke er villig til å ta alle gode krefter i bruk og la kjernekraft få lov til å konkurrere med de andre energikildene på like vilkår. Nå går Sverige i front, sammen med Finland, Frankrike og flere andre naboland. Regjeringen sørger for at Norge er på feil side av historien. Vi

burde ta del i denne utviklingen og ikke stå på sidelinjen, slik vi gjør nå.

Det er ingen som har sagt at det å bygge kjernekraftverk i Norge vil være raskt gjort. Nettopp av den grunn foreslår vi nå å sette ned et utvalg, så arbeidet kan starte. Det utvalget som regjeringen nå snakker om å sette ned, kan sette prosessen to unødige år tilbake i tid. Vi vet at behovet er der, og kommunene står klare. Skal vi klare å nå klimamålene våre innen 2050, nytter det ikke kun å tenke på hva slags energiproduksjon vi kan få til her og nå. Vi trenger en langsiktig plan som kan sikre den forutsigbarheten som vi er helt avhengig av i tiden som kommer.

Kjernekraft vil være viktig for å sikre verdiskaping i hele landet. Er det noe som skaper debatt lokalt, er det når ny kraftproduksjon legger beslag på natur. Nå står 20 norske kommuner klare og ønsker kjernekraft i sin kommune. De etterlyser mer tilgjengelig kraft for næringslivet og for å klare den grønne omstillingen. Dette er en energikilde som det faktisk er støtte til lokalt, og det burde i seg selv være en grunn til ikke å avvise kjernekraft som en løsning.

Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti setter retning i energipolitikken og er villig til å la kjernekraft få konkurrere på like vilkår som de andre energikildene.

Terje Halleland (FrP) [13:50:03]: Jeg følte et behov for å minne enkelte om at det ikke er ønsket om absolutt å få kjernekraft i Norge som gjør at vi har denne debatten i dag, det er dagens kraftsituasjon som fører til denne debatten, og ingen har kommet med et troverdig alternativ til morgendagens energisituasjon i Norge.

Vi vet at det er en enorm usikkerhet der ute. Vi har ustabile nasjoner rundt oss, og vi har fått en svært ustabil energisituasjon. I den nye kraftsituasjonen som har oppstått, er det stort sett kun uregulerbar kraft som er ny kraft. Det gir en kjempetfordring, og det er ikke kommet noen løsninger på eller alternativer til det, utenom at kjernekraft kan være det.

Vi er helt avhengig av å ha en god energisituasjon. Vi har også god tilgang på kraft. Det gir oss lave priser. Det gjør det attraktivt for industri og næring å etablere seg i Norge. Da er det vår fordømte plikt å forsikre oss om at vi også skal ha det i framtiden.

EU styrker sitt arbeid rundt kjernekraft. Vi har naboer som Sverige og Finland, som er kjernekraftnasjoner i dag. Selvfølgelig må vi utnytte det naboskapet vi har, tilegne oss den kunnskapen og kompetansen som er nødvendig for at Norge skal kunne ta del i en eventuell etablering av kjernekraft i Norge.

Jeg er veldig glad for den snuoperasjonen som regjeringen har gjort, men de har altså blitt dratt etter bena etter et internt press. Jeg er veldig glad, men jeg hører på

innlegget at den store troen på teknologien er der ikke. Det er ingen i denne salen som tror at kjernekraft er løsningen på de kortsiktige kraftproblemene som Norge står oppe i, men vi må posisjonere oss så vi kan hente inn kunnskap og kompetanse. Samarbeid med EU er i dette tilfellet en god løsning. Polen skal innen 2040 etablere 270 TWh basert på kjernekraft. Vi vet mye om få år om hvordan dette utvikler seg, hva vi trenger av et reguleringsregime, og hva kostnadene vil være. Derfor er Framskrittspartiets ønske at vi tilegner oss kunnskap i den situasjonen som er rundt oss, og på det grunnlag kan ta en kvalifisert avgjørelse av om Norge skal bli en kjernekraftnasjon – på et tidspunkt der vi vet mer og kjenner energisituasjonen i Norge og samtidig har mye kunnskap om kostnader og risiko med å etablere kjernekraft.

Lars Haltbrekken (SV) [13:53:20]: Kristelig Folkepartis representant Kjell Ingolf Ropstad nevnte i sitt innlegg at Norge hadde kompetanse på kjernekraft. Da synes jeg det er vel verdt å referere til Norges siste atomkraftdirektør, Ole Reistad, som i 2022 sa følgende til Teknisk Ukeblad:

«Vi har verken kompetansen, menneskene, lovverket, eller industrien som skal til for å bygge kommersielle kjernekraft i Norge nå.»

Reistad var da direktør ved forskningsreaktoren på Kjeller, før den ble lagt ned i 2019. Reistad sa videre om denne kompetansen:

«Dersom vi skal få det til, må vi strategisk bygge opp kompetansemiljøer på et eller to universitet. Vi må etablere forskningsinstitutter, slik som IFE var før, som driver med forskning på kjernekraft, og starte samarbeid internasjonalt.»

Dette viser at vi har en lang vei å gå dersom vi skal få kompetanse på kjernekraft. Når vi har en lang vei å gå, vet vi også at det kommer til å koste mye penger. Det kommer til å koste penger som vi kunne ha brukt på å utvikle og ta i bruk de fornybare energikildene der vi i dag har kompetanse, og der vi kan bli verdensledende.

Mitt spørsmål til dem som nå ivrer for at vi skal sette i gang storstilte forskningsprogram eller annet for å se på mulighetene for å etablere atomkraft i Norge, er: Når vi kommer til høstens statsbudsjett eller de kommende statsbudsjett i årene framover, hva er det disse partiene ønsker å prioritere ned av energiforskning? Hva er det disse partiene ønsker å prioritere ned eller bort for å få på plass penger til å forske på atomkraft og skaffe oss den kompetansen? Det mener jeg er et spørsmål som fortjener et svar, for vi vet alle at pengekrakken ikke er utømmelig. Det handler om prioriteringer. Når man ønsker å prioritere forskning på atomkraft, betyr det at man prioriterer ned noe annet. Da vil jeg gjerne vite hva man skal prioritere ned.

Mani Hussaini (A) [13:56:38]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet, men som alle andre kjernekraftdebatte engasjerer også denne, og da valgte jeg å tegne meg.

Det bildet som tegnes i debatten, og som vi også ser utenfor salen, er at man har noen som er prinsipielt imot kjernekraft – all ære for det. Så har man noen som er religiøst for kjernekraft, og de er her og fremmer ulike Dokument 8-forslag – all ære for det også. Så er det veldig mange av oss som er pragmatiske når det gjelder kjernekraft, og som først og fremst tenker som politikere: Hvordan skal vi prioritere skattebetalernes penger? Hvordan skal vi sørge for at vi får rimelig kraft? Har vi nødvendig ekspertise til å bygge ut den kraften? Har vi regelverk som er tilpasset dagens situasjon? Har vi tilgang på råvarer, stabil og sikker tilgang på de råvarene – at vi ikke trenger å kjøpe dem fra autoritære regimer?

Alt dette er spørsmål som vi nødvendigvis må stille oss i denne debatten.

Jeg kjøper ikke argumentet om at denne regjeringen ikke har gjort noe for å møte den akutte situasjonen vi styrer mot når det gjelder kraftunderskudd. Tvert imot har vi økt ambisjonene når det gjelder vann, vind og sol, og har tidenes satsing på havvind. Det er heller ikke sånn at regjeringen har blitt dratt etter bena for å komme med denne utredningen. Det er mange her i salen som er lei av alle kvasidebattene, de konspiratoriske debattene og ikke minst diverse rapporter som det sås tvil om. Derfor er det viktig at vi får en NOU som er basert på fakta, og som er basert på de fremste ekspertene på temaet. Da synes jeg det er spesielt at enkelte i opposisjonen sår tvil om hva denne NOU-en skal være, hva den skal konkludere med. Vi kan ikke bestille en NOU, konkludere og bestemme det her. Det må vi passe på. Ikke minst utfordrer man statsråden til å si hva denne NOU-en skal konkludere med.

Dersom tilhengere av og motstandere av kjernekraft ønsker en bedre debatt, og faktisk en debatt som fører til bedre konklusjoner, håper jeg iallfall vi holder oss for gode til å så tvil om hva denne NOU-en skal og ikke skal bidra til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:59:25]: Jeg vil starte med å be representanten Mani Hussaini om å se på forslagene. Det er ingen som foreslår å bygge kjernekraft her og nå, men det er forslag om å få mer kompetanse, få mer kunnskap og få utredet alle disse usikkerhetsmomentene som er der, i tillegg til en del andre gode forslag, men det kommer jeg inn på litt senere i mitt innlegg.

Jeg tar atter en gang opp at verden vil bestå etter 2030, etter 2040, og mest sannsynlig etter 2050 også, og det er da det store kraftbehovet vil komme, når man

nærmer seg tiden man har satt for det internasjonale målet om netto nullutslipp. Det er her kjernekraft ville kunne være en ekstremt stor bidragsyter og gitt massevis av regulerbar, utslippsfri kraft. Denne aversjonen mot å tenke fram i tid og ha en langsiktig og helhetlig energipolitikk er meget forunderlig å bevitne.

Det blir også snakket om at vi mangler kompetanse. Norge var det sjette første landet i verden som fikk kjernekraft, som fikk forsøksreaktorer, og det bygde man fra grunnen av. Norge hadde ikke mye kompetanse da man startet oljeeventyret, men med målrettet satsing og samarbeid med internasjonale partnere fikk man det i gang. Så hvis man vil, kan man klare å gå den veien. Det er det disse utredningene skal få fram: Skal man gå den veien? Da behøver vi først kunnskapen.

Så blir LCOE, altså livsløpskostnadene, trukket fram, og ikke minst at det er dyrere enn vindkraft, havvind. Men i statsrådens egne uttalelser her trakk han fram lavere priser for kjernekraft enn det vi ser at Sørlige Nordsjø II har havnet på for havvind.

Det vi ønsker, er parallelle løp. Vi ønsker at kjernekraft skal kunne konkurrere med de andre energiformene, og vi ønsker en faktisk debatt. Nå har det nettopp også blitt fremmet forsøk på myteknusing, bl.a. av Fornybar Norge og komitélederen, for å slå et slag for vindkraft. Når man har venner som Fornybar Norge, trenger man strengt tatt ikke fiender, for en av mytene som skulle knuses, var at vindkraft er ustabil kraft. Vindkraft er jo selve definisjonen på ustabil kraft. Det produseres kraft når vinden blåser, ikke når kraften behøves. Når man har den tilnærmingen til debatten, blir det fordummen- de.

Fremskrittspartiet er med på veldig mange gode forslag, men jeg vil trekke fram tre meget gode forslag som de borgerlige partiene forhåpentligvis kan gå til valg på også. Det ene er samarbeid med våre nordiske naboer, det andre er å sikre at kjernekraft sidestilles med andre grønne energikilder i virkemiddelapparatet, og ikke minst er det tredje å utrede hvordan kjernekraft kan redusere behovet for nettutbygging, for det blir en stor sak i tiden framover.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:02:39]: Jeg synes det fortsatt er en god debatt og gode og interessante innlegg. Jeg er kommet dit jeg er, men det var vel Lauvås som begynte sitt innlegg med at en ikke skulle tro at en skulle stå her. Det som har skjedd i verden de siste årene, gjør jo nettopp at debatten er reell, og vi må ta det inn over oss på en helt annen måte.

Og når en er i mimrehjørnet: Jeg husker veldig godt at debattene for bare fem, seks, sju år tilbake gikk på hvordan en skulle få brukt kraften – for vi hadde et stort overskudd – og hvordan vi skulle få brukt den til grønn

omstilling eller på en mer fornuftig måte. Så grunnen til at vi er her, er at situasjonen er veldig annerledes, og dermed mener jeg at det er viktig å ha en mer ukritisk tilnærming. En skal selvsagt være kritisk til det som er en risiko med kjernekraft, det skal jeg også være, men en skal også ha en mer ukritisk tilnærming til å bruke det når en vet hvor viktig det kommer til å være for å nå klimamålene, og ikke minst hvor viktig det kommer til å være internasjonalt.

Så skal jeg ha respekt for dem som lander på at dette ikke er noe Norge skal gjøre, men at det er andre land som eventuelt har flere fortrinn, osv. Det er helt greit. Det som har vært drivkraften bak at vi har fremmet de forslagene som vi har gjort, er nettopp å få klargjort hvilket regelverk vi har, hva det er en trenger å bygge opp av kompetanse, og få den oversikten. Det er flere representanter som har vært inne på noe av det samme, og derfor er jeg glad for at utvalget er der. Men jeg er ærlig på at jeg frykter at uten at en innen de rammene gir et fritt mandat til faktisk å se på det, kommer det bare til å ta lang tid, og så er vi på bar bakke. Jeg er helt enig med representanten Hussaini, som sier at vi ikke kan bestemme hva utvalget skal konkludere med, men jeg håper at det blir et grunnlag der man også tar inn over seg risikoen, sånn at en uansett på en måte må imøtegå det eller se på hva vi kan – til Haltbrekken – gjøre med kompetanse, sammen med Sverige, sammen med Finland, sammen med de store miljøene som er der. Vi har også et annet naboland, Storbritannia, som har mye kompetanse på dette området. Så jeg er optimist, også med tanke på det statsråden sa i replikkvekslingen med hensyn til at en skulle se på regelverk og på de oppgraderingene som trengs, samordningen, bare for å kunne behandle f.eks. den meldinga som ligger til behandling akkurat nå.

Det er også et par andre momenter som jeg synes er interessante, bl.a. dette med livsløpskostnader: Jeg skal være den første til å si at jeg håper virkelig vi lykkes med havvindsatsingen, jeg håper det blir mye billigere, jeg håper det skaper mange arbeidsplasser. Den kompetansen vi har, er suveren på mye av dette. Det håper jeg lykkes. Men jeg vet at det også er en risiko. Det er ikke sikkert at vi klarer å presse prisene, det er ikke sikkert vi klarer samdrift så mye som vi vil. Derfor mener jeg at det å ha dette som et alternativ når vi kommer noen år fram, er riktig.

Så er det poenget med at prisen faktisk kan bli lavere. Det internasjonale atomenergibyrådet antydte at SMR-ene, de små modulære reaktorene, skulle være hyllevare innen tre til fem år – de brukte de begrepene. Om det lykkes, vet jeg ikke, men det er klart at hvis en kan ha små reaktorer «off grid», er kostnadene betydelig mye lavere enn de over 70 ørene som en peker på i dag. Derfor er det iallfall viktig at en får et felles grunnlag for å ta

debatten videre, (presidenten klubber) og at en får en forankring, forhåpentligvis, i Stortinget neste ... (presidenten klubber igjen).

Presidenten: Tida er ute.

Hans Inge Myrvold (Sp) [14:05:57]: Er det å stå på feil side av historia å søkja kunnskap? Er det å stå på feil side av historia å vera skeptisk til korleis me som nasjon eventuelt kan handtera betydelege mengder farleg avfall og uklare sikkerheitsdimensjonar ved ein slik kraftproduksjon? Er det å stå på feil side av historia å verna det norske folket mot potensielt livsfarlege farar? Sjølv sagt er det ikkje det. Eg opplever at representanten Bjuland, som deltok i debatten og ikkje er i salen no, gjekk ganske langt i å definera ulike folkevalde sitt syn på denne typen kraftproduksjon. Er det noko historia har synt, så er det at atomkraftverk har gjeve verda og folk betydelege skadar.

Dette er ikkje ein debatt om forneking eller førehandskonkluderte avgjersler. Det er ei sak som for Senterpartiet har vorte meisla ut frå landsmøtet, der me peiker på at det tydeleg er behov for ei utgreiing. Då er det naturleg i oppfølginga av det å ha ein sunn skepsis til korleis dette skal avklarast og arbeidast vidare med. Men eg kjøper altså ikkje kritikken frå Kristeleg Folkeparti, og kritikken min av forslaget og formuleringa deira har ikkje vorte mindre i løpet av denne debatten. Det er uforsvarleg å stemma for eit forslag som så tydeleg anerkjenner atomkraftproduksjon som ein del av den samla kraftproduksjonen vår, på det noverande tidspunktet.

Statsråd Terje Aasland [14:08:06]: Det har vært en fin debatt. Det har vært bokanbefalinger, en har vært innom Bob Dylan, og en har kommet med en rekke sitater. Jeg ble fristet jeg også til å bruke en kjent og kjær forfatter, dramatiker, fra min egen hjemkommune, Skien – Henrik Ibsen. Han skriver i En folkefiende: «Men det kan da vel, for fanden, aldri i evighet være rett at de dumme skal herske over de kloke!» Det synes jeg er et sitat som passer godt i denne debatten. Om en kan mye eller lite om kjernekraft, tror jeg det er svært uklokt om det er de dumme som skal herske over de kloke, så utgangspunktet for NOU-en er å prøve å få opp kunnskapsnivået og få en reell debatt om de faktiske forhold. Det tror jeg er klokt når det gjelder kjernekraft.

Så hadde representanten Halleland, som normalt har veldig gode innlegg, et innlegg som jeg syntes var litt rart, for han sa at det er jo ikke noe «troverdige alternativ». Men hva er alternativet fram til 2040, eller 2035 for den saks skyld, hvis vi ikke lykkes med vindkraft på land, havvindutbygging og oppgraderinger av vannkraft? Jo, da får vi en veldig anstrengt kraftsituasjon. Det er det som er utgangspunktet. Men jeg skjønner jo at Halle-

land, som er mot vindkraft på land og svært skeptisk til havvind, ikke har noen realistisk plan og heller ikke forstår at vannkraftens kvalitet opp mot uregulerbar kraft nettopp er at en kan levere den effektkapasiteten som trengs når det ikke blåser eller ikke er sol, hvis vi også får inn sol i det norske kraftsystemet. Det å bygge ut og sørge for at vi får effektoppgraderinger i vannkraften vår, at vi får bygd ut de 30 000 MW med havvind, som da gir en årsproduksjon på rundt 125 TWh, like mye som nesten hele det norske kraftsystemet i dag, pluss landing, vil være et troverdig alternativ.

Så vil ikke jeg nå si hvordan situasjonen etter 2040 blir. Derfor mener jeg at denne utredningen er på sin plass, for å ha et faktagrunnlag når en diskuterer kjernekraft, og også sette det inn i en kontekst hvor vi eventuelt da kan ta de riktige avgjørelsene. Men kjernekraft vil aldri være svaret på de utfordringene vi står i nå. Så jeg håper at både denne debatten og utredningen gjør at de dumme blir kloke, og at vi alle sammen vet litt mer om kjernekraft etter det.

Presidenten [14:10:57]: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [14:11:12]: Det var fristende etter statsrådens sluttkommentar å si at vi som allerede er kloke, kanskje da blir enda klokere.

Det jeg tok en kort merknad for, gjaldt representanten Ropstad – og all ære til ham for å prøve å svare på spørsmålet mitt om hvor pengene skal tas fra. Svaret til Ropstad er at vi skal gjøre dette i samarbeid med andre land, og en prøver da også indirekte å si, slik jeg oppfatter det, at det blir ikke all verdens til pengebruk i Norge. Men samtidig står representanten bak et forslag som lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forskningsmidler gjøres tilgjengelig til forskning på elproduksjon fra kjernekraft, fusjonsforskning (...).»

Det betyr at representanten ønsker å bruke penger fra det norske statsbudsjettet. Spørsmålet mitt gjenstår: Hvor skal de pengene tas fra? Hva skal prioriteres ned?

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [14:12:28]: Det er behov for mer kunnskap om nye energikilder som kan bli relevante i framtiden. Vi ser at flere land rundt oss igjen satser på kjernekraft for å sikre forsyningssikkerhet og stabilitet i energisystemene sine. Området ser ut til å være i utvikling, med ny teknologi og nye konsepter, men det er fortsatt store utfordringer knyttet til atom-sikkerhet, avfallshåndtering og kostnader. Per dags dato har vi sannsynligvis verken nok kompetanse, regulatorisk rammeverk eller et ordentlig kunnskapsgrunnlag i Norge for nasjonen Norge. Derfor er Senter-

partiet veldig glad for at vi nå får en nasjonal offentlig utredning.

Det er litt interessant å få med seg denne debatten, der de partiene som kanskje har kjempet mest for kjernekraft i det offentlige ordskiftet, nå står på talerstolen og egentlig er misfornøyde med at vi nå får en nasjonal offentlig utredning. Det er interessant, for uavhengig av om en er for eller mot kjernekraft, vil vi som nasjon uansett måtte forholde oss til dette. Derfor er det også behov for mer kunnskap og mer kompetanse, og det får vi gjennom NOU-en.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:14:04]: Jeg var egentlig i salen fordi jeg skulle delta i neste debatt, men denne var såpass interessant at jeg valgte å delta i den også.

Jeg merker meg den skepsisen som særlig Senterpartiet fremholder i debatten. Representanten Myrvold går så til de grader langt når han beskriver kjernekraft, at det egentlig er vanskelig å se at han har beveget seg ut av 1960-tallet. Det har skjedd svært mye hva gjelder kjernekraft og teknologi de siste tiårene. Det høres nesten ut som han snakker om gamle sovjetiske reaktorer når han omtaler kjernekraft, men det har altså skjedd svært mye. Fakta er – selv om man ønsker å gi inntrykk av noe annet – at kjernekraft har de laveste CO₂-utslippene av noen energiproduksjonsformer, men det er også faktisk den desidert aller sikreste produksjonen av elektrisk kraft. Den fører til færrest dødsfall per produserte kilowattime og minst skade på folk rundt. Det er en veldig trygg teknologi når vi snakker om kjernekraft anno 2024. Jeg synes bare det er nødvendig å minne om det.

Jeg synes man i denne debatten får kartlagt hva som er alternativene, når den ene etter den andre er oppe på talerstolen og snakker om vindkraft på land. Det virker som om man ikke har fått med seg de sterke reaksjonene som er der ute blant folk som har fått dette nær inn på seg, som får sitt nærmiljø ødelagt, som er sterke motstandere av etablering av vindturbiner på land, og som sørger for at de prosessene blir stoppet. Det er ingen realisme i de kraftfulle ambisjonene som enkelte har når det gjelder vindkraft på land.

Vindkraft til sjøs – vel, det må jo fuglene vite. Det er ikke så lett å vite hva det egentlig medfører, for det er mye uprøvd teknologi som også har store konsekvenser for miljøet rundt, og som overhodet ikke produserer energi i det omfanget vi snakker om per krone vi putter inn i det.

Det som virkelig tar kaken, er når statsråden går opp på talerstolen og snakker om solkraft. Da håper jeg virkelig at det ikke er min landsdel han tenker på, for da har vi altså veldig dårlige forutsetninger for å håndtere en kald vinter uten sol. Igjen: Jeg etterlyser realisme i debat-

ten, og det er jo (presidenten klubber) det kjernekraft har lovet.

Presidenten [14:17:08]: Me må halda oss til tida.

Representanten Marius Arion Nilsen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [14:17:20]: Jeg skal ta opp noen punkter ganske kjapt. De dumme blir kloke, sies det. Jeg vet ikke om statsråden bedrev selvrefleksjon, eller om det var andre han siktet til, men Framskrittspartiet har hele tiden tatt til orde for mer utredning og å få mer fakta på bordet. Det var det vi tok til orde for allerede da vi fremmet forslag her i februar i fjor. Vi er ei heller imot dagens utredning som kommer, vi bare mente at det – etter debatten som var her i salen – kunne virke mer som indremedisin enn som et reelt bidrag til offentlig debatt.

Vi håper og tror selvfølgelig at en seriøs offentlig debatt vil belyse faktaene, og det ser vi fram til. Forhåpentligvis kommer de som ikke engang vil ha denne kunnskapen på bordet, altså de dumme, til og med til å bli kloke av denne utredningen, de også.

Sist, men ikke minst: Enn så mye jeg er for vannkraft, har til og med kjernekraft lavere dødstall enn vannkraft per produserte terrawattime.

Presidenten [14:18:22]: Representanten Kjell Ingolf Ropstad har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:18:33]: Jeg må få svare representanten Haltbrekken. Han vet veldig godt at hvert alternative budsjett gjøres opp innenfor rammen. Vi har til og med gjentatte ganger brukt mindre oljepenger enn regjeringspartiene og SV. Det er helt riktig at det handler om en prioritering, og vi ønsker å prioritere at vi også kan bruke forskning. Gjennom teknologinøytral utlysning er det de beste prosjektene som får støtte. Dersom det viser seg at forskning på kjernekraft er bedre enn noe annet, ja, så er det det som får støtte. Men i utgangspunktet kutter vi f.eks. innen petroleumsforskning, for å vri det over på noe annet.

Tenk hvor fantastisk det kan være hvis en lykkes med de små modulære reaktorene, om en lykkes med prosjekter der en kan koble av nettet, og om en får prisen mye lenger ned enn de noen og sytti ørene den er på i dag. Da kan en jo få en stabil kraftkilde, som er enormt bra. Derfor vil jeg understreke at dette utvalget kan bety mye positivt. Det kan bety at en får det kunnskapsgrunnlaget, at en kommer noen hakk videre, og at vi kan få en mer ryddig debatt neste gang.

Terje Halleland (FrP) [14:19:44]: Jeg håper statsråden benytter muligheten til å gå opp og svare meg. Jeg ønsket i mitt innlegg å få fram at vi ikke kjenner energisituasjonen i Norge framover. Regjeringen har heller ingen løsning for den framtidige energisituasjonen i Norge.

Havvind, det har vært løsningen for regjeringen fra dag én. Men hva vet vi om det? Hva aner vi om hvilken produksjon Norge har av havvind i 2030, i 2035? Vi tror vi har noe produksjon. Jeg hører stadig vekk at statsråden er frampå og advarer mot kjernekraft fordi det er for dyrt. Men da kan gjerne statsråden svare oss: Hva kommer havvind til å koste oss?

Statsråden er bekymret for holdningen Fremskrittspartiet har til vind på land. Hadde jeg vært statsråd, tror jeg jeg hadde vært mye mer bekymret for holdningen til kommunene, de som skal være verter for etablering av vindkraft på land. Men hvis en har tro på at en skal danne et energisystem basert på viljen til kommunene – ja, vær så god, lykke til!

Når det gjelder vannkraft, som Fremskrittspartiet har tatt til orde for mange ganger, skjer det ingenting. Det ligger mange søknader hos NVE, spesielt knyttet til småkraft. Det kommer ingenting. De melder til oss at de ikke blir prioritert. Nå skal altså statsråden og regjeringen begynne å se på flomsikring i vernede vassdrag. Tre år har de brukt på å komme fram til en konklusjon som Fremskrittspartiet sikkert har foreslått flere ganger de siste tre årene.

Statsråden har ingen løsning på den framtidige energisituasjonen i Norge. Da er mitt tydelige råd til regjeringen at det er vår fordømte plikt å klare å sikre oss at vi har en energisituasjon i framtiden som både forbrukere og næringsliv kan leve med. Derfor er det særdeles viktig at vi får en utredning av kjernekraft og kan ta en kvalifisert avgjørelse når vi vet hva som skjer med havvind, hva vi klarte med vind på land, hva vi klarte med vannkraften: Har vi behov for kjernekraft i Norge eller ikke?

Statsråd Terje Aasland [14:22:31]: Nå skal vi få den kunnskapen gjennom den offentlige utredningen som vi har varslet. Så håper jeg det blir en konstruktiv debatt etter det.

Jeg vil mene at regjeringen har mange flere verktøy i verktøykassen for å bygge ut mer kraft i Norge enn det Fremskrittspartiet har. Fremskrittspartiet og Rødt er en sterk allianse her mot vindkraft på land og er skeptisk til havvind og det meste, egentlig, bortsett fra kjernekraft og vannkraft. Det er greit, men vannkraftpotensialet når det gjelder å produsere store mengder mer fornybar energi, er begrenset – hvis en ikke da bygger ut all elvekraft og demmer opp elvene i tiden framover. Potensia-

let på vannkraften er kanskje 7–8–9–10 TWh, men det har betydelig effektkapasitet som er viktig i framtiden i møte med uregulerbar kraft. Det er kjempeflott.

Jeg har lyst til å understreke: Når det gjelder troverdighet i energipolitikken, har Fremskrittspartiet fjernet en del av verktøyene fra sin verktøykasse, mens regjeringen har beholdt sine. Det tror jeg er klokt hvis vi skal tenke på å dekke opp en økende kraftetterspørsel i de nærmeste årene.

Sofie Marhaug (R) [14:24:01]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet, men når det blir framsatt påstander om Rødts politikk som ikke stemmer, må jeg i hvert fall rette på det for referatets skyld.

Som jeg har redegjort for, støtter ikke Rødt å bygge ut kjernekraft i Norge i dag. Vi støtter noen av forslagene som angår forskning. Representanten fra SV spurte om det går på bekostning av noe annet. Ja, det kan godt hende. Jeg mener ikke at all forskning som foregår på vindkraft, f.eks., som Rødt er mot, er riktig å prioritere. Uansett vil forskningsmidlene ikke dikteres så direkte av Stortinget, men vi kan selvfølgelig komme med anmodningsforslag om å prioritere forskning på bl.a. kjernekraft og avfallshåndtering, som det ene forslaget helt konkret går ut på, og som jeg tror ikke bare Norge, men verden har stor interesse av å forske på. Jeg skulle tro at SV også hadde interesse av at det ble forsket på avfallshåndtering av kjernekraft.

Så er det riktig at Rødt er mot havvind og mot landvind. Vi mener, som jeg sa i innlegget mitt, at det er vannkraften og oppgradering av den regulerbare, gode energikilden som vi er velsignet med å ha i Norge, som bør være ryggraden i vårt kraftsystem også i framtiden. Det må kombineres med å redusere noe av det presset som kommer på hele nettet vårt og på strømforbruket, gjennom energieffektivisering, gjennom noe bruk av fjernvarme, gjennom noe bruk av biogass og gjennom noe bruk av solkraft knyttet til eksisterende infrastruktur.

Dette skal vi diskutere videre i dag, vi skal diskutere prioritering av kraften – at vi ikke kan si ja til alle. Så kan statsråden komme tilbake og være helt ærlig om hvem som egentlig er realistisk i disse kraftdebattene. Er det de partiene som sier mer av alt raskere, eller er det de partiene som sier nei til å dele ut kraft på billigsalg til Google, TikTok og Microsoft?

Presidenten [14:26:12]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [14:26:15]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Ast-

rup, Ove Trellevik, Tina Bru, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om krav til erstatningskraft for elektrifisering av petroleumsinstallasjoner (Innst. 394 S (2023–2024), jf. Dokument 8:118 S (2023–2024))

Presidenten [14:26:34]: Etter ynske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa. Dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [14:27:08] (ordfører for saken): I dag kom nyheten om at 90 pst. av den globale oppvarmingen i 2023 skyldes menneskers utslipp av klimagasser. Oppvarmingen av planeten går stadig raskere. Her hjemme i Norge er det oljeselskapene som står for de største utslippene. Det er ganske bred enighet i komiteen om at disse utslippene må reduseres, men det er noen uenigheter om hvordan. Jeg vil allikevel takke komiteen for arbeidet med denne saken.

De siste årene har det vært økende diskusjon om elektrifisering av sokkelen med kraft fra land. Grunnen er åpenbar. Denne måten å kutte utslippene på vil gjøre situasjonen vanskeligere for fastlandsindustrien, og det vil kunne øke folks strømregninger. Derfor peker stadig flere partier på at elektrifiseringen må skje med flytende havvind eller andre nullutslippsløsninger til havs, eventuelt gasskraftverk med karbonfangst og -lagring.

Jeg skal gå over til å snakke mer om SVs politikk på området, og jeg regner med at de andre partiene også snakker varmt om sin egen politikk. For SVs del er elektrifiseringen av sokkelen med flytende havvind, eventuelt i kombinasjon med gasskraftverk med karbonfangst og -lagring, en viktig strategi av tre grunner.

Vi må kutte utslippene fra plattformene om vi skal nå våre klimamål. Hvis vi ikke kutter utslippene fra oljeselskapene, har vi ingen sjanse til å nå våre klimamål. Dernest må vi bruke elektrifiseringen til å sikre arbeidsplassene i leverandørindustrien, som vil være svært viktig i satsingen på flytende havvind i årene framover. Tredje punkt er at vi gjennom elektrifiseringen kan bygge opp verdiskaping og en viktig eksportindustri.

For SV har det vært viktig å få oljeselskapene selv til å finansiere nullutslippskraften som trengs for å kutte utslippene. Derfor har vi fremmet forslag om både en produksjons- eller omstillingsavgift, en innføring av elavgift på bruk av strøm fra land og en raskere opptrapping av CO₂-avgiften for å få forgang i utslippskuttene og arbeidet med å få fjernet de forurensende gasskraftverkene på plattformene.

Hadde vi fått på plass en elavgift for bruk av landstrøm og en raskere økning i CO₂-avgiften, ville det tvunget fram en satsing på nullutslippsløsninger fra oljeselskapene som de selv måtte ha betalt.

Vi har også fremmet et forslag hvor vi ber regjeringen se på mulige fondsløsninger, hvor de økte utgiftene fra petroleumsnæringen bidrar til å kutte utslippene offshore.

Så står vi ved en feil inne i forslag nr. 1 i innstillingen, men vi vil vurdere å stemme subsidiært for forslaget.

Presidenten [14:30:17]: Vil representanten ta opp forslaget?

Lars Haltbrekken (SV) [14:30:19]: Ja, jeg vil gjerne ta opp det forslaget SV er alene om, og de forslagene vi har sammen med Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten [14:30:23]: Då har representanten Lars Haltbrekken teke opp dei forslaga han refererte til.

Stein Erik Lauvås (A) [14:30:47]: For Arbeiderpartiet er stabile rammevilkår for norsk næringsliv viktig. Det gjelder også for olje- og gassnæringen, som skaper store verdier for Norge. Uten disse inntektene ville byggingen av vårt velferdssamfunn blitt atskillig vanskeligere. Det tror jeg vi må ta inn over oss, også de partiene som ikke er veldig glad i olje- og gassnæringen.

I Hurdalsplattformen står det bl.a.:

«Regjeringen vil (...) sørge for videre elektrifisering av olje- og gassfelt, samtidig som det sikres tilstrekkelig fornybar kraft til ny- og eksisterende industri på fastlandet. Elektrifiseringen av sokkelen skal i størst mulig grad skje med havvind eller annen fornybar strøm produsert på sokkelen.»

Regjeringen har invitert partene til å etablere et energipartnerskap med olje- og gassnæringen, hvor målet er å få samarbeid om tiltak som gir kraftbalanse og omstilling på sokkelen.

Det fremmes en rekke forslag i saken, og felles for disse forslagene er at det rokker ved rammevilkårene og gir en uforutsigbarhet som ikke er ønskelig. Merkestnader til erstatningskraft kan også føre til at prosjekter som gir utslippskutt, ikke blir realisert, og da kommer det heller ikke ny kraftproduksjon.

En videreføring av dagens politikk med en saktilsak-vurdering av kraft-fra-land-prosjekter som kombineres med sterk satsing på utbygging av ny kraftproduksjon, ikke minst havvind, vil kunne levere både lavere utslipp og økt kraftproduksjon. Norge skal kutte utslipp. Vi skal sette krav til industrien, også olje- og gassnæringen, men vi må gjøre det på en måte som virker den rette veien, og som gir norsk industri langsiktighet. Da kommer også investeringene i prosjekter som bidrar til å kutte utslipp på en kraft- og samfunnsøkonomisk bra måte.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplansen.

Ove Trellevik (H) [14:33:02]: Høgre vil utvikla petroleumsnæringa. Framtidig lønsemd i norsk petroleumsnæring er avhengig av evna til å kutta utslépp, og Høgre meiner bransjen må ta eit større ansvar for å produsera utsléppsfri kraft. Dette er viktig av fleire grunnar.

For det første skal talet på kvotar reduserast med 62 pst. i 2030 samanlikna med 2005, og det skal ned til null allereie i 2040. Dersom Noreg har ambisjonar om å vidareutvikla aktiviteten på norsk sokkel utover 2040, er me difor nøydde til å produsera med så låge utslépp som mogleg. Det vert difor svært kortsiktig å leggja opp til at norsk olje og gass skal produserast med ureinsa gasskraftverk med verknadsgrad ned mot 30 pst. Det er difor bekymringsverdig når regjeringa no har varsla petroleumsnæringa om at dei vil verta meir restriktive med å tildela kraft frå land til elektrifisering av sokkelen, slik dei har gjort på Tampenområdet.

Det viktigaste og mest effektive klimatiltaket på norsk sokkel er elektrifisering. Elektrifisering med kraft frå land er lønsamt for dei aller fleste felt med dagens kvotepris og CO₂-avgift. Så er det verdt å merka seg at ein planlagd hydrogenfabrikk som har fått tilsegn om 300 MW kraft, ligg og «sperrar» for kraft frå området til sokkelen. Denne hydrogenfabrikken ber om ein halv milliard i årleg støtte for å kunna realiserast. Me er vitne til at ulønsam industri som treng milliardbeløp i statsstøtte, sperrar for lønsame investeringar på sokkelen – og regjeringa verkar handlingslamma.

Mangelen på kraft er i ferd med å kortslutta heile klimaomstillinga. Representanten Lauvås peika på Hurdalsplattforma og fine formuleringar der, men han bør òg sjå etter kva regjeringa får til i praksis. Sidan regjeringa tiltredde, er det berre gjeve konsesjon til 0,3 TWh ny kraftproduksjon – i praksis ingenting. Me styrer mot kraftunderskot, og resultatet av det kan verta at norsk og europeisk industri må flagga ut, og at felt på norsk sokkel vert stengde ned tidlegare enn dei er nøydde til. Det vil vera svært uheldig for klimaet, for norske arbeidsplassar og verdiskaping og i eit tryggleikspolitisk perspektiv.

Dette er bakgrunnen for at Venstre og Høgre har fremja saka me no har til behandling, og som fleire støttar godt opp under.

Me ber regjeringa om å fremja tiltak som legg til rette for elektrifisering av norsk sokkel med utsléppsfri kraftproduksjon til havs, som t.d. havvind eller gasskraftverk med karbonfangst og -lagring. Det er dei same forslaga – slik forslag nr. 1 også må forståast. Me ber difor regjeringa om å koma tilbake til den situasjonen me hadde då elektrifisering av oljefelta starta. Oljeselskapa

må sjølv ta ansvar for eiga kraft til eiga drift. Den einaste forskjellen no er at krafta må vera utsléppsfri.

Eg tek opp forslaga nr. 1–7, som Høgre er med på.

Presidenten [14:36:01]: Representanten Ove Trellevik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [14:36:13]: Sokkelen skal utvikles. Norsk sokkel er i dagens sikkerhetspolitiske situasjon blitt en strategisk avgjørende ressurs for våre allierte. De er i dag, og vil i lang tid fortsatt være, avhengige av en sikker og stabil tilførsel av energi fra norsk sokkel. Samtidig skal også olje- og gassnæringen redusere sine utslipp og bidra med de nødvendige utslippskuttene for å nå våre nasjonale klimamål. Dette er det bred enighet om i denne salen.

Fleire av forslagene som behandles i denne saken, står i fare for å motarbeide disse målene. Senterpartiet mener at vi i denne salen bør være svært forsiktige med å gjøre store endringer i rammevilkårene for landets viktigste næring gjennom representantforslag i Stortinget.

Fleire av forslagene som er kommet i denne saken, kan – hvis vedtatt – i praksis innebære en betydelig økt kostnad for nye prosjekter på norsk sokkel, og kan føre til at viktige omstillingsprosjekter skrinlegges og videreutvikling av sokkelen stanses. Dette er også påpekt av flere aktører i høringssvarene som kom inn i forbindelse med behandlingen av denne saken. Dette er ikke i tråd med denne regjeringens politikk og ambisjoner for norsk olje- og gassnæring.

Senterpartiet er likevel langt på vei enig i intensjonen til forslagsstillerne i denne saken. Den videre elektrifisering av norsk sokkel må i større grad skje med andre teknologiske løsninger enn bare kraft fra land, og påvirkningene på kraftsystemet på land må tas hensyn til i vurderingene av de enkelte elektrifiseringsprosjektene. Dette står også nedfelt i Hurdalsplattformen.

Derfor lanserte energiministeren i mai energipartnerskapet, der formålet er å utløse tiltak som bidrar til å opprettholde en god kraftbalanse i Norge samtidig som utslippene på norsk sokkel fortsatt kuttes. Videreutviklingen av dette samarbeidet vil kunne spille en viktig rolle for at vi når vår todelte målsetting om videre utslippskutt og en god kraftbalanse i det norske kraftsystemet. Gjennom et slikt arbeid, med god involvering av alle parter, bør eventuelle større endringer i rammebetingelsene for landets viktigste næring modnes – før de vedtas i denne salen.

Terje Halleland (FrP) [14:38:58]: Elektrifisering av sokkelen med kraft fra land er noe Fremskrittspartiet har advart mot lenge. Fremskrittspartiet har hatt mange grunner til å være skeptisk til elektrifiseringen, og ingen av disse grunnene har svekket seg over tid. Det er

hyggelig å se at det er flere partier som nå innser at den førte politikken på området har vært feil, og at den må endres.

Fremskrittspartiet støtter en fornuftig klimapolitikk som har god effekt på å redusere klimagassutslipp i forhold til kostnader, eller som stimulerer til utvikling av klimavennlig teknologi, men elektrifisering av oljeplattformer feiler på begge områder. Det er kjempedyre tiltak. Det har lite eller ingen betydning for globale klimagassutslipp. Det vil gi høyere strømpriser for vanlige forbrukere og fastlandsindustri. Det vil kreve enorme mengder med ny kraftproduksjon, som statsråden bør merke seg at vi ikke har, og det øker presset på kraftnettet. Dette er tiltak som er blitt bedriftsøkonomisk lønnsomme for selskapene som søker, men det er langt ifra samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Fremskrittspartiet heier på petroleumsnæringen, og vi vil fortsette å bidra til å tilrettelegge for gode vilkår for næringen framover. Vi skal sørge for nye leteareal, vi skal etablere nødvendig infrastruktur, og vi skal opprettholde gode rammebetingelser for bransjen. Så ser jeg at det er mange som griper til avtalen med skattepakken, og at næringen ble pålagt en reduksjon av klimagassutslipp på 50 pst. Ja, det er svært ambisiøse mål. Ambisiøse mål er vi jo vant med i klimapolitikken, og det er vel ingen som lenger tror at vi skal nå målene som Norge har satt seg, uten at vi må kjøpe kvotene. Den muligheten har selvfølgelig petroleumsnæringen også, om tiltakene for å redusere utslippene blir for dyre. Det er altså ingenting i den avtalen som gir næringen noen blankofullmakt til tilgang på kraft fra land.

Fremskrittspartiet har alltid ment at elektrifisering av sokkelen skal skje uten at det går ut over kraftsituasjonen på land, og et krav til erstatningskraft kan være et godt alternativ, selv om det svekker balansen mellom regulerbar og uregulerbar kraft.

Med den bakgrunnen ønsker jeg å gi en liten stemmeforklaring. Jeg er litt usikker på om innstillingen er rett i forhold til det som var inne på siste komité, men uansett: Fremskrittspartiet kommer til å stemme for forslaget som per i dag står inne som nr. 1, vi kommer til å støtte forslag nr. 2, og vi kommer til å støtte forslagene nr. 5–7.

Sofie Marhaug (R) [14:42:17]: Rødt er imot å elektrifisere sokkelen, og vi mener at det i praksis innebærer å flytte utslipp fra norsk produksjon til økt eksport. Mengden olje og gass blir ikke mindre. Noen steder er det til og med motsatt, som i tilfellet Melkøya, der elektrifiseringen forlenger levetiden til hele anlegget og gir økt produksjon over tid. Her lener jeg meg ikke bare på meg selv, men på klimaforskere, som Asbjørn Torvanger i CICERO, som mener at elektrifisering av sokkelen i beste fall – i beste fall – har en usikker klimaeffekt.

Jeg ser ikke at havvind grunnleggende sett endrer på dette problemet. Det bidrar først og fremst til å skjule utslipp fra egen produksjon i vårt klimaregnskap. Dessuten er det illusorisk å tro at flytende havvind, som dette er, kommer uten problemer. Ute av syne er kanskje ute av sinn, men naturen gir jo blaffen i hva vi som mennesker ser.

Tar vi utgangspunkt i Hywind Tampen, som er det prosjektet vi har erfaring med, trengs det minst 300 turbiner for å fullføre elektrifiseringen av sokkelen, og dette må balanseres, enten med kraft fra land eller med fortsatt gasskraftverkproduksjon på sokkelen, for å stabilisere den ustabile havvindproduksjonen. Å tro at dette er forenlig med interessekonfliktene som oppstår med natur og fiske, er mildt sagt naivt. Det bidrar bare til å flytte utslippene. Erfaringen med Hywind Tampen er, ifølge en grundig rapport som kom fra Havforskningsinstituttet i høst – jeg anbefaler flere å lese den – at dette er et eksempel på dårlig sameksistens.

Rødt vil tvinge norsk olje og gass til å energieffektivisere, til å dreie produksjonen bort fra olje og over til gass, og derfor støtter vi forslag om produksjonsavgift, om elavgift og om å øke CO₂-avgiften. Vi vil kutte utslipp, men å tro at forslag som opprinnelig kom fra Høyre og Venstre, bidrar til det samme, er naivt. Det er fortsatt fellesskapet som tar regningen, ikke helt ulikt dagens løsning med kraft fra land. Det er som Terje Aasland har sagt:

«Det vil være det samme som en indirekte tapping av oljefondet. Må olje- og gassindustrien investere stort i ny kraftutbygging, er det staten gjennom fellesskapet og skattesystemet som dekker de fleste kostnadene til olje- og gasselskapene.»

– Han har helt rett.

Rødt kommer ikke til å gå inn for dette, for det er en dårlig løsning, som antakelig også vil eksistere i tospann med kraft fra land, som også er en dårlig løsning. I matematikken er det kanskje sånn at minus og minus blir pluss, men i politikken er det ikke sånn.

Ola Elvestuen (V) [14:45:31]: Fra Venstres side vil jeg si at vi er for at vi har prosjekter med kraft fra land, og vi har vært det lenge, helt siden 2015, da vi fra Stortingets side tok initiativ til at Utsirahøyden skulle få kraft fra land. Ikke minst sammen med nåværende energiminister var det viktig å få et flertall for å få det fram. Da det ble forhandlet om oljeskattepakken, var vi også pådriverne for at vi skulle øke forventningene og kravet til petroleumssektoren, at de skulle kutte ikke 40 pst., men 50 pst. innen 2030.

Dette er et klimatiltak. Her bidrar Norge også til at Europa når sine mål innenfor kvotepliktig sektor. Det skal reduseres med 62 pst. innen 2030. Jeg kan si, for 2023-tallene er klare, at Europa nå har redusert sine ut-

slipp innen kvotepliktig sektor med 47 pst. Så dette er i rute.

I Venstre har vi også lenge sagt at ikke alle utslippskuttene i petroleumssektoren kan tas med kraft fra land. Allerede i 2022 la vi fram forslag i denne komiteen om at vi må ta i bruk gasskraft med karbonfangst og -lagring flere steder, nettopp for å dempe det behovet man har for kraft fra land. Det har vært lett å se at der vil det bli konflikt. I 2023 la vi fram forslag om at Melkøya ikke skal elektrifiseres med kraft fra land, men at man også der har karbonfangst og -lagring fra gasskraftverk. Dessverre ble de to forslagene stemt ned – for Melkøya fikk vi flertall for at det skulle utredes videre, men det ble aldri utredet videre.

Når det gjelder dette forslaget, er det viktig at vi stiller krav til petroleumsnæringen om at de stiller opp med ny fornybar kraft. Det er fordi vi kan bruke denne sektoren til å drive fram mer havvind, og særlig til å få nødvendig teknologiutvikling på flytende havvind, som vi kan bidra med. Da må det stilles krav, og derfor legges det også fram forslag. Vi kan allerede se at Hywind Tampen nå er i drift og er med på å kutte utslipp på feltene Gullfaks og Snorre.

Det er også forslag om at Petoro må ta en mer aktiv rolle for å redusere utslipp. Det er en bestilling som regjeringen må gi, sånn at de også er en aktør for å få fram nye prosjekter. Videre må vi jobbe aktivt inn mot eksisterende prosjekter som har fått konsesjon, slik at de kutter sine utslipp med havvind og CCS. Melkøya er definitivt et prosjekt som vi ikke skal gi opp, men vi trenger også CCS og gasskraft.

Jeg vil til slutt si at det er en feil i innstillingen. Det står at vi er med på forslag nr. 2 – det skal vi ikke være.

Une Bastholm (MDG) [14:49:02]: Petroleumssektoren er Norges største utslippskilde nasjonalt og en enorm bidragsyter til eksporterte utslipp. Å elektrifisere sokkelen gir utslippskutt, men i dag er det utslippskutt som tar fornybar kraft fra både folk og nytt næringsliv, med en eksisterende industri og et transportsystem som skal omstilles for å bremse klimaendringene. Det bidrar i tillegg til høyere strømpriser. Elektrifisering som bidrar til nedbygging av norsk natur, er heller ikke noe vi ønsker oss. Resultatet er at alt dette ofres for å forlenge levetiden til fossil energi. Det er ikke bærekraftig utslippskutt, og det låser Norge enda mer til en fossil energi, som verden nå vender ryggen til.

Blått hydrogen har en plass i en overgangsfase, men både EU, gjennom sin gassmarkedspakke, og Tyskland, vår viktigste gasskunde, er tydelige på at de foretrekker grønt hydrogen produsert med strøm framfor blått, altså fossil gass med karbonfangst, og at de anser blått hydrogen som en dyr overgangsløsning.

Så la det være klart: Det viktigste Norge gjør for å bidra til omstillingen i verden, som skal kutte i utslipp og samtidig spare natur, er ikke å åpne for nye olje- og gassfelt, men å flytte investeringer og skattebonuser fra olje til fornybart. Vi må nemlig avvikle for å utvikle. Det er også dette Norge forpliktet seg til å gjøre da vi signerte Parisavtalen, noe som ble forsterket i enigheten under klimaforhandlingene i Dubai.

Petroleumssektoren er en enormt pengesterk næring som har knallgode betingelser. Derfor mener vi i Miljøpartiet De Grønne at det bare skulle mangle at man kutter egne utslipp for egen regning uten bruk av kraft fra land. Vi er glade for forslaget til Høyre og Venstre om at olje- og gassektoren må ta ansvar for eget kraftbehov, og vi tror i tillegg at dette kan sette fart i teknologiutvikling og utbyggingen av havvind, selv om realiteten nok er at selskapene kommer til å kunne skrive av veldig mange av disse investeringene på skatten, for oljenæringen har helt vanvittig flotte betingelser i skattesystemet for investeringer – som savner sidestykke sammenlignet med annen industri på land. Det er for så vidt gode grunner til en produksjonsavgift, en elavgift på kraft fra land og økt CO₂-avgift, som vi er med på å fore slå i dag.

For oss er det viktig at et krav om erstatningskraft faktisk bidrar til utbygging av mer fornybar energi som ellers ikke ville blitt produsert, og at det skjer til havs og ikke øker presset på natur på land – eller stjeler kraft fra land. Vi er glade for at vi har blitt enig med Høyre og SV, og kanskje blir det flere som stemmer for forslag nr. 2, som presiserer at petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter, fra havvind, annen utslippsfri kraftproduksjon til havs eller med gasskraft med CCS.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:52:19]: La meg begynne med kanskje det viktigste: Det er en feil i innstillingen. Kristelig Folkeparti skal ikke være med på forslag nr. 1.

La meg først si at dette er en av de sakene som viser at verden har forandret seg betydelig det siste året, for med mangel på kraft må man tydeligere prioritere hvem man skal tillate at skal få den, og på hvilken måte det skal gjøres. Kristelig Folkepartis tilnærming er at vi ikke ønsker å bruke kraft fra land til den type prosjekter. Vi ønsker å presse fram løsninger der bransjen selv må betale for kuttene, om det er mulig med CO₂-fangst og -lagring eller med andre tiltak. Min frykt med dette forslaget – bare for å si det – er at man kan komme i en situasjon der det for så vidt produseres like mye kraft, som det ene forslaget anslår, men den vil være basert på vind som ikke vil være der på en kald februar dag når det ikke blåser, og dermed vil man ha effektutfordringer og prisut-

fordringer, der man kanskje ikke kan si ja til andre prosjekter som også trenger kraft. Jeg er klar over at det må jobbes med dette, og jeg hører hva regjeringspartiene tidligere har antydnet om samarbeid med bransjen, men dette er Kristelig Folkepartis primære holdning til det. Jeg registrerer at andre partier kompromisser i denne saken. Det er ikke vi beredt til å gjøre.

Så synes jeg det er en interessant debatt om hydrogen og behovet for gass framover. Jeg må innrømme at jeg er av dem som tror at om vi lykkes med blått hydrogen, vil det gjøre noe med hele diskusjonen rundt gass på norsk sokkel. For hvis man får CO₂-fangst på gasskraftverk og man i stedet for å bruke å fargekoder heller bruker CO₂-intensiteten i hydrogenet, er nettopp det en vei jeg tror EU kommer til å ønske i framtiden, hvis man lykkes.

Det er et premiss om at dette kan gjøre at man får bygd ut havvind. Ja, men vi ønsker at det skal utlyses nye runder hvert eneste år framover, med en forutsigbarhet for bransjen, uavhengig av om man kan bruke oljefondet, det regimet til å bygge ut, eller om man er en fornybar aktør som ønsker å vinne et anbud. Havvind vil bli bygd ut dersom det er lønnsomt.

Vi ønsker å opprettholde ambisjonene om kutt, at bransjen må gjøre kutt, men vi ønsker også å presse fram f.eks. CO₂-fangst og -lagring.

Presidenten [14:55:06]: Det ringes til votering.

Votering

Presidenten [15:03:36]: Stortinget går da til votering og starter med resterende saker fra Stortingets møte i går, dagsorden nr. 89.

Votering i sak nr. 6, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i lov om tannhelsetjenesten mv. (rett til tannhelsetenester for unge voksne, personar med rusmiddelavhengigheit mv.) (Innst. 381 L (2023–2024), jf. Prop. 60 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Erlend Svandal Bøe på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Marian Hussein på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus

Det voteres over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en tannhelsereform for Stortinget som inneholder en kon-

kret plan for innfasing av en universelt tilgjengelig tannhelsetjeneste, hvor tennene behandles som en del av kroppen og tannhelsetjenester likestilles med andre helsetjenester, for eksempel gjennom en egenandelsordning.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus ble med 85 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan styrke rettighetene til tannbehandling for pensjonister med lav inntekt og dårlig tannhelse.»

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.36)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

Lo v

om endringer i tannhelsetjenesteloven mv. (rett til tannhelsetenester for unge voksne, personar med rusmiddelavhengigheit mv.)

I

I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten blir det gjort følgende endringer:

§ 1-3 første ledd skal lyde:

Den offentlige tannhelsetjenesten skal organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen. Den skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til:

- a. Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år.
- b. Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon.
- c. Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie.
- d. Unge voksne fra året de fyller 19 til og med året de fyller 24 år.
- e. Personer som på grunn av rusmiddelavhengighet mottar noen av følgende tilbud:

- *personlig assistanse i medhold av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b*
- *avlastningstiltak for pårørende i medhold av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 nr. 2*
- *legemiddelassistert rehabilitering i medhold av spesialisthelsetjenesteloven § 3-16*

f. *Innsatte i fengsler i kriminalomsorgen.*

g. *Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere.*

§ 1-3 andre ledd blir oppheva. Nåverande tredje ledd blir nytt andre ledd.

§ 2-2 andre ledd skal lyde:

For hjelp til grupper som nevnt i § 1-3 første ledd andre punktum bokstav *a, b, c, e og f* kan det, med unntak for kjeveortopedisk behandling, ikke kreves vederlag.

§ 4-2 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis en fylkeskommune ønsker å inngå avtale med privatpraktiserende tannlege om behandling av prioriterte grupper som nevnt i § 1-3 første ledd bokstav *a til g*, skal den kunngjøre at interesserte kan melde seg.

II

I lov 22. juni 2018 nr. 76 om endringer i alkoholloven, atomenergiloven, folkehelseloven, legemiddeloven, lov om medisinsk utstyr og strålevernloven del I blir det gjort følgende endringer:

§ 10-5 første ledd skal lyde:

Helsedirektoratet kan ilegge overtredelsesgebyr overfor virksomheter som *forsettlig eller uaktsomt overtrer*

1. *kravet om registrering i § 2-4 eller kravene i §§ 1-5, 2-5 og 8-11 ved utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel,*
2. *kravene til bevillingshaver i §§ 6-6, 6-7 og 6-8 eller*
3. *reklameforbudet i §§ 9-1 og 9-2.*

Nåverande tredje ledd blir oppheva.

Nåverande fjerde til syvende ledd blir tredje til sjette ledd.

III

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. blir det gjort følgende endringer:

§ 28 a annet ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan ilegge den som *forsettlig eller uaktsomt overtrer* bestemmelsene i §§ 13 første og fjer-

de ledd, 14 annet ledd, 16 annet ledd, 19, 20, 21 og 23 femte ledd, overtredelsesgebyr.

Nåverande fjerde ledd blir oppheva. Nåverande femte til sjuande ledd blir fjerde til sjette ledd.

IV

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter blir § 7-7 andre ledd oppheva.

V

Loven gjeld frå den tida Kongen fastset. Kongen kan sette i verk dei enkelte føresegnene i loven til ulik tid.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom I § 1-3 første ledd bokstav *d* og forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten skal § 1-3 første ledd bokstav *d* lyde:

d. Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 68 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.08)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II–V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven (administrative reaksjonar, karantenetid før søknad om ny autorisasjon mv.) (Innst. 393 L (2023–2024), jf. Prop. 63 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven (administrative reaksjonar, karantenetid før søknad om ny autorisasjon mv.)

I

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. blir det gjort følgende endringer:

§ 57 nytt andre ledd skal lyde:

Autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning kan kalles tilbake for alltid dersom

- vilårene for tilbakekall etter første ledd er oppfylt, og
- innehaveren for fremtiden kan utgjøre en alvorlig fare for pasientsikkerheten eller alvorlig svekke tilliten til helsepersonell eller helse- og omsorgstjenesten.

Noverande § 57 andre til femte ledd blir nytt tredje til sjette ledd.

Ny § 57 a skal lyde:

§ 57 a *Forbud mot å yte helsehjelp for tidligere autorisert helsepersonell mv.*

Dersom helsepersonell som ikke lenger har autorisasjon eller lisens er til alvorlig fare for pasientsikkerheten eller alvorlig svekker tilliten til helse- og omsorgstjenesten, kan Statens helsetilsyn gi forbud mot å yte helsehjelp. Forbudet skal fremgå av helsepersonellregisteret.

Dersom helsepersonell ikke etterlever forbud etter første ledd, kan Statens helsetilsyn fastsette tvangsmulkt i samsvar med helsetilsynsloven § 9.

Forbudet oppheves dersom Statens helsetilsyn innvilger søknad om ny autorisasjon eller lisens etter § 62.

Forbud er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Departementet kan gi forskrift om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt.

§ 62 nytt andre og tredje ledd skal lyde:

Søknad om ny autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning kan fremsettes tidligst to år etter vedtak om tilbakekall. Det samme gjelder ved frivillig avkall som er gitt under en pågående tilsynssak. Statens helsetilsyn kan gjøre unntak fra karantenetiden på to år når særlige grunner tilsier det.

Hvis autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning er tilbakekalt etter § 57 andre ledd, kan ny søknad fremsettes tidligst ti år etter vedtak om tilbakekall.

Noverande § 62 andre ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 62 a nytt andre ledd skal lyde:

Hvis det ved vedtak om tilbakekall av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning for alltid etter § 57 andre ledd ikke er aktuelt å overføre pasientjournalarkivet til et bestemt helsepersonell eller til en bestemt virksomhet, skal helsepersonellet straks levere inn sitt pasientjournalarkiv til Helsedirektoratet.

Noverande § 62 a andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 66 første ledd første punktum skal lyde:

Tilsynsmyndighetene skal varsle arbeidsgiver ved faglig pålegg, tilbakekall, frivillig avkall eller suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller *rekvireringsrett, begrensning av autorisasjon eller forbud mot å yte helsehjelp.*

§ 66 tredje ledd skal lyde:

Ved tilbakekall, frivillig avkall eller suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller rekvireringsrett, ved begrensning av *autorisasjon, ved* gitt faglig pålegg til helsepersonell *og forbud mot å yte helsehjelp*, skal Statens helsetilsyn uten hinder av taushetsplikten underrette de landene Norge er folkerettslig forpliktet til å informere.

II

I lov 15. desember 2017 nr. 107 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. blir det gjort følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

I pålegg etter § 7 fjerde ledd, § 8 og helsepersonelloven § 57 a kan Statens helsetilsyn fastsette en løpende tvangsmulkt for hver dag, uke eller måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfyllelse av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan kun gis overfor virksomheter som yter spesialisthelsetjenester, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 1-2, og overfor tidligere autorisert helsepersonell som ikke etterlever forbud etter helsepersonelloven § 57 a.

§ 10 andre ledd skal lyde:

Tilsynsmyndighetene skal føre et nasjonalt register over faglige pålegg, tilbakekall, frivillig avkall og suspensjon av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og *rekvireringsrett, begrensning av autorisasjon og forbud mot å yte helsehjelp* etter helsepersonelloven kapittel 11.

§ 11 første ledd skal lyde:

Pålegg og *vedtak* etter § 7 fjerde ledd og §§ 8 og 9 kan påklages til den instansen Kongen bestemmer.

III

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i legemiddeloven og apotekloven (styrket legemiddelberedskap m.m.) (Innst. 373 L (2023–2024), jf. Prop. 100 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i legemiddeloven og apotekloven (styrket legemiddelberedskap m.m.)

I

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

Nytt § 6 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om maksimal grossistavanse ved distribusjon av helseforetaksfinansierte legemidler, og om gjennomføringen av slik distribusjon.

§ 13 fjerde ledd skal lyde:

Import av legemidler fra stater innenfor det europeiske økonomiske samarbeidsområdet kan bare foretas av den som har godkjenning til *grossistvirksomhet* etter § 14, med mindre annet følger av denne loven.

Kapittel VI overskriften skal lyde:

Kap. VI. Grossistvirksomhet, formidling og detaljomsetning av legemidler

§ 14 skal lyde:

Grossistvirksomhet med legemidler til mennesker omfatter alle former for virksomhet som består i å skaffe til veie, oppbevare, selge, utlevere eller eksportere legemidler, med unntak av vanlig apotekvirksomhet og annen utlevering av legemidler til allmennheten. Med grossist menes innehaver av grossisttillatelse eller av annen

tillatelse som gir rett til å utøve grossistvirksomhet med legemidler.

Grossistvirksomhet med legemidler krever en særskilt godkjenning fra departementet. Tilvirkere etter § 12 og importører etter § 13 første ledd kan likevel, uten særskilt godkjenning, drive grossistvirksomhet med de legemidlene tilvirker- eller importgodkjenningen gjelder for.

Departementet kan gi forskrift om vilkår for godkjenning til *grossistvirksomhet* og krav til ansvarshavendes faglige kvalifikasjoner, til lokaler, varehåndtering mv. Departementet kan også gi forskrift om at grossister som utleverer legemidler til apotek, pålegges visse forpliktelser til offentlig tjenesteytelse.

Godkjenning kan gis betinget og tidsbegrenset og kan kalles tilbake dersom betingelsene for godkjenning ikke oppfylles.

Departementet kan pålegge grossister og andre som driver *grossistvirksomhet*, å registrere opplysninger om omsetningen. Opplysningene skal gjøres tilgjengelig for departementet. Departementet kan gi forskrift om hvordan opplysningene skal oppbevares og gjøres tilgjengelig.

Grossister og andre som driver grossistvirksomhet, plikter å gi departementet elektronisk tilgang til opplysninger om lagerstatus ved fare for tilgangen til legemidler i Norge. Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av første punktum.

§ 15 første ledd skal lyde:

Grossister kan bare få forsyninger av legemidler fra andre grossister eller fra tilvirkere og importører med rett til å drive *grossistvirksomhet* etter § 14 andre ledd, andre punktum.

§ 15 tredje ledd skal lyde:

Grossister kan utlevere legemidler til profesjonelle sluttbrukere. Departementet kan gi forskrift om slikt salg og hvem som skal anses som profesjonelle sluttbrukere.

§ 15a første ledd skal lyde:

Med legemiddelformidling menes enhver form for virksomhet knyttet til salg eller kjøp av legemidler, unnatt *grossistvirksomhet* og detaljomsetning, som ikke innebærer fysisk håndtering og som består i å forhandle uavhengig og på vegne av en annen juridisk eller fysisk person.

§ 16 tredje ledd skal lyde:

Varer som regnes som legemidler etter denne loven, kan til teknisk, vitenskapelig og annen ikke-medisinsk bruk selges av apotek, tilvirkere, grossister og andre som har fått tillatelse i samsvar med forskrifter gitt av departementet.

§ 18 første og andre punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om sektoravgift på salg av legemidler fra grossister og andre som driver *grossistvirksomhet*. Grossisten og andre som driver *grossistvirksomhet*, skal kreve sektoravgiften dekket av legemiddelets kjøper.

Ny § 18a i kapittel VI skal lyde:

Departementet kan ved fare for tilgangen til legemidler i Norge pålegge grossister og andre som driver grossistvirksomhet, restriksjoner på salg, utlevering og parallellleksport av legemidler.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av første ledd.

§ 23 andre ledd første punktum skal lyde:

Innførsel av narkotika, *grossistvirksomhet* og detaljomsetning med narkotika kan bare foregå i den utstrekning dette er uttrykkelig fastsatt i tillatelse etter §§ 13, 14 og 16.

§ 28 femte ledd skal lyde:

Dersom plikten etter § 14 sjette ledd ikke oppfylles, kan departementet treffe vedtak om at grossisten skal betale en løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av fristen som er satt for oppfylling av forholdet, inntil plikten oppfylles. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende femte til åttende ledd blir sjette til nytt niende ledd.

§ 28 a andre ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan ilegge den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 13 første og fjerde ledd, § 14 andre ledd, § 16 andre ledd, §§ 18 a til 21 og § 23 femte ledd, overtredelsesgebyr.

II

I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek gjøres følgende endringer:

§ 5-4 tredje ledd skal lyde:

Apotek plikter å gi departementet elektronisk tilgang til opplysninger om lagerstatus ved fare for tilgangen til legemidler i Norge. Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av første punktum.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

Nytt femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om hvilke varer et apotek alltid skal ha på lager og stille minstekrav til leveringsgrad for legemidler og om apotekenes plikter ved

mottak av legemidler fra leverandør og om adgangen for apotek til å levere legemidler til hverandre.

Ny § 6-12 skal lyde:

§ 6-12 Restriksjoner på salg og utlevering av legemidler

Dersom det er fare for tilgangen til legemidler i Norge, kan departementet pålegge apotek restriksjoner på salg og utlevering av legemidler.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av første ledd.

§ 9-3 første punktum skal lyde:

For å sikre at vilkår gitt etter § 2-8, plikter etter § 5-4 tredje ledd og § 5-5 og pålegg gitt etter § 8-3 oppfylles, kan tilsynsmyndigheten bestemme at apoteket skal betale en løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av fristen som er satt for oppfylling av forholdet, inntil det er oppfylt.

§ 9-6 første ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan ilegge foretak eller *fysiske personer* som bryter meldeplikten etter § 3-8 andre ledd og pålegg etter § 6-12, overtredelsesgebyr.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marianne Dobak Kvensjø, Mathilde Tybring-Gjedde, Olve Grotle, Mahmoud Farahmand, Ola Elvestuen, Alfred Jens Bjørlo, Sveinung Rotevatn og Kjell Ingolf Ropstad om mer landbasert mineralutvinning og sirkulærøkonomi (Innst. 388 S (2023–2024), jf. Dokument 8:125 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem 31 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2–12, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 13–15, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslag nr. 16, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 17, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 18–24, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 25–27, fra Mahmoud Farahmand på vegne av Høyre og Venstre
- forslagene nr. 28–30, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 31, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslag nr. 31, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om sikre at Enova og annet relevant virkemiddelapparat innrettes slik at de også finansierer mineralutvinningsprosjekter som en norsk fremtidsnæring.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 28, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et statlig mineralselskap som kan drive lettevirksomhet og utvinne strategisk viktige mineralforekomster på en økologisk bærekraftig måte, som sikrer minst mulig tap av matjord og natur, og som sikrer fellesskapet inntekter og verdiskaping lokalt i kommunene og i regionen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 89 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.47)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 29 og 30, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå inn for midlertidig projektstans overfor mineralfunnene i Helleland og omegn.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilrettelegge for og styrke videregående utdanning innenfor fagfeltet mineralvirksomhet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 25, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan økt produsentansvar langs mineralverdikjedene kan bidra til at produkter og avfall blir gjenvunnet og ombrukt i større grad enn i dag.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 62 mot 39 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.22)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 26, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke samarbeidet mellom aktører i mineralnæringen og Statnett for bedre samordning av planer for nett, infrastruktur og kraftbehov for å realisere målet om flere karbonsøytrale gruver.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 62 mot 38 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 27, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i større grad sørge for at områder som er satt av til mineralvirksomhet, blir utnyttet til fornybar kraftproduksjon og bidra til et bedre samvirke mellom mineralvirksomhet og annen industrivirksomhet på avsatte arealer.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 74 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendig forarbeid for implementering av EUs tiltakspakke for kritisk råvareforsyning (CRMA), og rapportere om dette til Stortinget innen utgangen av 2024, med sikte på implementering av pakken før 1. januar 2025.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 71 mot 30 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp anbefalinger og foreslåtte tiltak fra det interdepartementale prosjektet «Tverrsektorielt prosjekt om disponering av jord og stein som ikke er forurenset».»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 68 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.32)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 23 og 24, fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede potensialet for urban gruvedrift og basert på dette lage en strategi for hvordan Norge kan bli ledende innen kommersiell urban gruvedrift.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette inn tiltak mot tyveri og ulovlig eksport av EE-avfall og vurdere muligheter for mer effektiv og sømløs import av EE-avfall for å få i gang lønnsomme verdikjeder innen materialgjenvinning.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 66 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.50)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 19, 20 og 22, fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at virkemiddelapparatet bidrar til utslippsreducerende tiltak i mineralnæringen.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om klima- og miljøregnskap og bærekraftsrapportering på tvers av verdikjeder i alle ledd og gjennom livssyklusen til mineralene, og utvikle disse i samarbeid med relaterte bransjer og aktører.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av digitale markeds plasser for overskuddsmasser etter modell fra Bærum Ressursbank, som for eksempel ombruk av ikke-farlige avgangsmasser, i samarbeid med aktører i bransjen.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.09)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Høyre, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre krav om materialgjenvinning av spesifikke kritiske og strategiske råmaterialer i Norge, i tillegg til krav om vekt og volum.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Rødt og Venstre ble med 58 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.26)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 16, fra Høyre, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre reindriften bedre tilgang på uavhengig juridisk rådgivning og utredningskapasitet, og samtidig innføre tidsfrister for alle berørte parter i prosesser som gjelder areal-

bruk og reinbeite og utarbeide retningslinjer for konsultasjonsprosesser.»

Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.44)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 13 og 14, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre endringer i forskrifter og om nødvendig foreslå lovendringer for å sikre parallellbehandling i konsesjonsprosesser for mineralutvikling på land for å realisere et reelt hurtigspor som får ned saksbehandlingstiden.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til risikoavlastning for å stimulere nye prosjekter innen kommersiell leting etter mineraler på land, med særlig fokus på prosjektutvikling i tidlig fase. Dette gjøres fortrinnsvis sammen med Norges geologiske undersøkelse (NGU).»

Kristelig Folkeparti har varslet støttet til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 61 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for helsehelte verdikjeder for permanentmagneter med utgangspunkt i magnetrelaterte sjeldne jordarter.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 57 mot 44 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.20)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2, 5, 6 og 8, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et formalisert samarbeid med Sverige og Finland med mål om felles verdiskaping knyttet til mineraler og

se dette i sammenheng med grensekryssende temaer som industribygging, kraft, kompetanse, infrastruktur og sikkerhetspolitikk.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan offentlige myndigheter kan legge bedre til rette for leting og prosjektering i nedlagte gruver, særlig for gruver der det er potensial for utvinning av strategisk viktige mineraler og sjeldne jordarter.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) et tydeligere mandat som koordinerende myndighet, utvikle en statlig veileder for konsesjonsprosesser for mineralutvikling på land, innføre tidsfrister for saksbehandlingen inspirert av EUs Critical Raw Materials Act, og sikre god veiledning til berørte kommuner underveis i konsesjonsprosessen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme Fensfeltet som kandidat til å være europeisk strategisk prosjekt, slik det er definert i EUs Critical Raw Materials Act.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 58 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.40)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4, 7, 9 og 10, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen målrette Norges geologiske undersøkelses (NGU) arbeid mer inn mot områder og prosjekter hvor det kan være store forekomster av strategisk viktige mineraler og sjeldne jordarter, og hvor det samtidig er godt egnet å drive kommersiell mineralvirksomhet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en oversikt over og spesifisere hvilke ordninger under Grønt industriløft og virkemiddelapparatet generelt som mineralnæringen er omfattet av og kan søke på.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde og videreutvikle det geologiske fagmiljøet på master- og doktorgradsnivå.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at fagskoler tilbyr relevant kompetanse regionalt innen mineralutvinning og sirkulærøkonomi i tråd med næringslivets behov.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 54 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.59)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme Fensfeltet som prioritert prosjekt innenfor rammen av det amerikansk-ledede Mineral Security Partnership hvor Norge deltar.»

Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble vedtatt med 51 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.20)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 11, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe for en bred samarbeidsavtale med USA om verdikjeder for mineraler hvor det inngår et unntak fra Inflation Reduction Act (IRA) for mineraler fra Norge til batteriproduksjon.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge bedre til rette for samhandling mellom private og offentlige aktører for å utnytte overskuddsmasser og redusere deponibehov. Dette kan for eksempel gjelde ved bruk av byggavfall som fyllmasse i byggeprosjekter, og kan blant annet gjennomføres ved å stille krav til ombruk av avgangsmasser i offentlige anbud.»

Samtlige partier har sluttet seg til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sammen med mineralnæringen etablere en prosjektgruppe som skal finne nye måter å benytte overskuddsmasser fra gruver inn i andre verdikjeder på.»

Samtlige partier har sluttet seg til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble enstemmig vedtatt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:125 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marianne Dobak Kvensjø, Mathilde Tybring-Gjedde, Olve Grotle, Mahmoud Farahmand, Ola Elvestuen, Alfred Jens Bjørlo, Sveinung Rotevatn og Kjell Ingolf Ropstad om mer landbasert mineralutvinning og sirkulærøkonomi – vedtas ikke.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 57 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.14)

Votering i sak nr. 10, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Endringer i valgloven (offentliggjøring av valgresultater og valgdagsmålinger på valgdagen) (Innst. 347 L (2023–2024), jf. Prop. 81 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Grunde Almeland satt frem et forslag på vegne av Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Valgloven § 21-8 nytt annet ledd skal lyde:

Det kan gjøres unntak fra forbudet i første ledd bokstav a for medier som er omfattet av medieansvarsloven og har forpliktet seg til Redaktørplakaten og til å følge Vær Varsom-plakaten. Valgdirektoratet har kompetanse til å levere ut informasjon som beskrevet i første ledd bokstav a på forhånd inntil én og en halv time med en sperrefrist. Brudd på sperrefristen straffes med overtredelsesgebyr etter § 21-9.»

Votering:

Forslaget fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i valgloven (offentliggjøring av valgresultater og valgdagsmålinger på valgdagen)

I

I lov 16. juni 2023 nr. 62 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre gjøres følgende endringer:

§ 5-11 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Den tillitsvalgte skal legge ved en erklæring fra den nye kandidaten om at han eller hun er villig til å stå som kandidat på listen.

Nåværende § 5-11 andre ledd tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 18-3 første punktum skal lyde:

Ved omvalg etter §§ 18-1 eller 18-2 gjelder § 17-1 tredje og fjerde ledd og § 17-4 tilsvarende.

§ 18-5 skal lyde:

§ 18-5 *Offentliggjøring av valgresultater ved forlenget valgting*

Hvis valgtinget forlenges til etter klokken 21 på valgdagen, gjelder § 21-8 tilsvarende.

§ 21-8 skal lyde:

§ 21-8 *Offentliggjøring av valgresultater og prognoser på valgdagen*

Før klokken 21 på valgdagen er det ikke tillatt å

- a. *gi ut informasjon om eller offentliggjøre valgresultater*
- b. *offentliggjøre prognoser laget på grunnlag av undersøkelser på valgdagen eller dagen i forveien.*

II

Loven begynner å gjelde straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i plan- og bygningsloven og åndsverkloven (plikt til innrapportering av grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre mv.) (Innst. 372 L (2023–2024), jf. Prop. 90 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i plan- og bygningsloven og åndsverkloven (plikt til innrapportering av grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre mv.)

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 1-6 første ledd første punktum skal lyde:

Med tiltak etter loven menes oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom, jf. § 20-1 første ledd bokstav a til n.

Ny § 2-4 skal lyde:

§ 2-4. *Plikt til å melde inn data og rapporter om grunnundersøkelser og naturfareutredninger*

Den som har gjennomført en grunnundersøkelse eller naturfareutredning, skal innen tre måneder melde data og rapporter fra undersøkelsen eller utredningen elektronisk til myndigheten som fører register over slike data og rapporter, med unntak av taushetsbelagte opplysninger og opplysninger som etter regler fastsatt i medhold av offentleglova § 10 tredje ledd ikke skal gjøres tilgjengelige på internett. Departementet kan gi forskrift om innmeldingspliktens omfang, hva meldingen skal inneholde, hvem som skal melde inn, beregningen av tidsfristen for innmelding, hvem som er registermyndighet, adgangen til viderebruk av innmeldte data og rapporter og om tekniske krav til innmeldingstjenesten.

Registermyndigheten skal gjøre innmeldte data og rapporter tilgjengelig på internett, med unntak for opplysninger som etter første ledd første punktum ikke om-

fattes av meldeplikten. Tilgjengeliggjorte data og rapporter skal vederlagsfritt kunne brukes av enhver.

Dersom innmeldingsplikten etter første ledd ikke etterleves, eller innmeldte data eller rapporter ikke oppfyller kravene fastsatt i eller i medhold av første ledd, kan registermyndigheten treffe vedtak om retting og vedtak om tvangsmulkt etter forvaltningsloven § 51. Tvangsmulkten begynner å løpe når den fastsatte fristen for retting av forholdet oversittes.

Registermyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr etter forvaltningsloven §§ 44 flg. til den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å oppfylle kravene etter første ledd, plikter fastsatt i forskrift gitt i medhold av første ledd dersom det er fastsatt i forskriften at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr, eller et vedtak om retting etter tredje ledd. Et foretak kan ilegges overtredelsesgebyr etter første punktum dersom overtredelsen begås av noen som handler på vegne av foretaket. Et endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi forskrift om ileggelse og utmåling av overtredelsesgebyr og om renter.

§ 6-3 andre ledd skal lyde:

Før vedtak fattes, skal forslag til bestemmelse sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i de berørte kommuner med seks ukers frist for uttalelse, og gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og på *internett*.

§ 11-13 første ledd andre punktum skal lyde:

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet, og gjøres tilgjengelig på *internett*.

§ 12-9 andre ledd andre punktum skal lyde:

Forslaget skal også gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og på *internett*.

I følgende bestemmelser skal «gjennom elektroniske medier» endres til «på internett»:

§ 8-5 femte ledd første punktum, § 11-12 andre ledd andre punktum, § 11-14 første ledd første punktum, § 11-15 andre ledd første punktum, § 12-8 tredje ledd første punktum, § 12-10 første ledd andre punktum og § 12-12 femte ledd.

II

I lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. skal § 33 andre ledd lyde:

Loven er heller ikke til hinder for at verk brukes i forbindelse med politiets kriminalitetsbekjempelse, som

bevis, eller ved saksbehandling etter patentloven, designloven og varemerkeloven, *eller for at verk tilgjengeliggjøres og brukes i henhold til plan- og bygningsloven § 2-4.*

III

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.
2. Endringene i plan- og bygningsloven § 1-6 første ledd, § 6-3 andre ledd, § 8-5 femte ledd, § 11-12 andre ledd, § 11-13 første ledd, § 11-14 første ledd, § 11-15 andre ledd, § 12-8 tredje ledd, § 12-9 andre ledd, § 12-10 første ledd og § 12-12 femte ledd trer i kraft straks.
3. Departementet kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det vootes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om en mer sirkulær byggenæring (Innst. 371 S (2023–2024), jf. Dokument 8:150 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem tolv forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Anne Kristine Linnestad på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 3, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 4–9, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 10–12, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Rødt

Det vootes over forslagene nr. 10–12, fra Rødt.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie samt gi føringer fra departementet til statseide virksomheter og infrastrukturselskaper om en gradvis

opptrapping frem mot 2027, etter modell av Vegvesenets handlingsplan på området.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie, samt fastsette et krav til utslippsfrie anleggstjenester i alle offentlige anbud, med føringer om en gradvis opptrapping.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 95 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4, 5 og 7–9, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggeteknisk forskrift, som sikrer at byggenæringen reduserer sine utslipp minimum i tråd med klimamålene for 2030.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter, i tråd med regjeringens omstillingsmål.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være nullutslippsbygg innen 2028.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.28)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggeteknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 80 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge fram forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften slik at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 70 mot 31 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.05)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at minst 75 pst. av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall skal kildesorteres, og starte innføringen av krav om materialgjenvinning. Regjeringen bes vurdere hvor høyt materialgjenvinningskravet bør være, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:150 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om en mer sirkulær byggenæring – vedtas ikke.

Presidenten: Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 80 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.49)

Votering i sak nr. 13, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Midlertidige endringer i utlendingsloven (beredskapshjemmel for innkvartering av asylsøkere) (Innst. 353 L (2023–2024), jf. Prop. 84 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Birgit Oline Kjerstad satt frem et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sammen med KS gå igjennom hvordan kommunene skal følges opp faglig, med tanke på å drive asylmottak med ivaretagelse av nyankomne mennesker med traumer fra krig, samt hvilke og hvordan ekstra utgifter påført kommunene skal dekkes dersom beredskapshjemmel for innkvartering av asylsøkere blir iverksatt.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om midlertidige endringer i utlendingsloven (beredskapshjemmel for innkvartering av asylsøkere)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal ny § 95 a lyde:

§ 95 a *Midlertidige forskrifter om at kommunen skal sørge for innkvartering*

Dersom det i en krisesituasjon med høye ankomster av asylsøkere er nødvendig for å kunne gi tilbud om innkvartering etter lovens § 95, kan Kongen i statsråd gi midlertidig forskrift om at kommuner skal sørge for innkvarteringsstilbud for asylsøkere.

Forskrift etter første ledd kan gjelde i inntil seks måneder. Den kan fornyes for tre måneder av gangen.

I forskrift etter første ledd kan det også gis bestemmelser om rekvirering av bruksrett eller annen særlig rådighet over fast eiendom for innkvarteringsformål.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Loven oppheves 1. juli 2026.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 64 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.43)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 63 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.01)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 14, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad, Marian Hussein og Andreas Sjalg Unneland om reell rett til gjenforeining med familie i Gaza og om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om at søknader om innreise fra palestiner på Gaza med tilknytning til Norge behandles på humanitært grunnlag (Innst. 328 S (2023–2024), jf. Dokument 8:99 S (2023–2024) og Dokument 8:120 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Tobias Drevland Lund satt frem seks forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa bistå med evakuering av personar i Gaza som har fått innvilga søknad om familiegjenforeining til Noreg.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa bistå med økonomisk støtte til evakueringa og reisa frå Gaza til Noreg for personar som har fått innvilga søknad om familiegjenforeining til Noreg.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa utvide familiegjenforeiningsordninga til også å gjelde besteforeldre, overårige barn og mindreårige barn i nær familie, til dømes fetter/kusine/nevø/niese som har mist foreldra sine i den nådelause krigen i Gaza.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringa gjere unntak i krava om underhald for familiar som vart etablerte før krigen i Gaza braut ut, og at det vert gjort unntak for 24-års kravet og kravet om fire års arbeid eller utdanning i Noreg.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringa innføre midlertidige ordningar slik at palestinarar frå Gaza med tilknytning til Noreg raskt får innvilga innreiseløyve og får assistanse frå norske styresmakter til å kome til Noreg.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringa innføre midlertidig unntak frå inntektskrav i alle familiegjenforeiningsaker som omfattar palestinarar frå Gaza.»

Det blir votert alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:99 S (2023–2024) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Birgit Oline Kjerstad, Marian Hussein og Andreas Sjalg Unneland om reell rett til gjenforeining med familie i Gaza – vedtas ikke.

II

Dokument 8:120 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om at søknader

om innreise fra palestinere på Gaza med tilknytning til Norge behandles på humanitært grunnlag – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 80 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.48)

Votering i sak nr. 15, debattert 4. juni 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen om å stille alle utvisningssaker der barn er involvert, i bero (Innst. 385 S (2023–2024), jf. Dokument 8:114 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Birgit Oline Kjerstad satt frem to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Justis- og beredskapsdepartementet endrer instruks GI-03/2024 slik at henholdsvis bokstav a og b i instruksens punkt 1 fjernes.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:114 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen om å stille alle utvisningssaker der barn er involvert, i bero – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Justis- og beredskapsdepartementet gjennom en instruks om lovtolkning til UDI presiserer at i saker hvor utvisning er uforholdsmessig på grunn av hensynet til barnets beste, og for å ivareta hovedhensynet om barnets beste og at familier ikke skal splittes, skal

vilkåret for å gi tillatelse etter utlendingsloven § 38 tredje ledd anses oppfylt.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 78 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.48)

Presidenten: Stortinget voterer så over sakene nr. 1–9 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i diskrimineringsombudsloven og likestillings- og diskrimineringsloven (presisering av diskrimineringsombudsloven § 7 og likestillings- og diskrimineringsloven §§ 10 og 33) (Innst. 348 L (2023–2024), jf. Prop. 56 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i diskrimineringsombudsloven og likestillings- og diskrimineringsloven (presisering av diskrimineringsombudsloven § 7 og likestillings- og diskrimineringsloven §§ 10 og 33)

I

I lov 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda gjøres følgende endring:

§ 7 andre ledd skal lyde:

Diskrimineringsnemnda skal ikke håndheve *likestillings- og diskrimineringslovens forbud* mot diskriminering, *trakassering og seksuell trakassering* i familieliv og andre rent personlige forhold.

II

I lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. graviditet, fødsel og amming, herunder fravær etter arbeidsmiljøloven §§ 12-1, 12-2, § 12-3 første ledd første punktum, §§ 12-4 og 12-8 eller skipsarbeidsloven §§ 7-1, 7-2, § 7-3 første ledd første punktum og § 7-4, og

§ 33 skal lyde:

§ 33. *Arbeidstakeres rettigheter ved foreldrepermisjon*

Arbeidstakere som er eller har vært i foreldrepermisjon etter arbeidsmiljøloven § 12-5 eller skipsarbeidsloven § 7-5, har rett til å

- a. vende tilbake til samme, eventuelt tilsvarende, stilling,
- b. nyte godt av forbedringer av arbeidsvilkårene som arbeidstakeren ellers ville vært berettiget til under fraværet og
- c. f. remme lønnskrav og bli vurdert i lønnsforhandlinger på samme måte som de øvrige arbeidstakerne i virksomheten.

Første ledd gjelder ikke fastsettelse eller endringer av lønns- og arbeidsvilkår som er en følge av andre forhold enn foreldrepermisjon.

Paragrafen her gjelder tilsvarende ved andre permisjoner knyttet til graviditet og fødsel etter arbeidsmiljøloven §§ 12-2 til 12-8 eller skipsarbeidsloven §§ 7-2 til 7-7.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 337/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/1808 (Innst. 390 S (2023–2024), jf. Prop. 66 LS (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 337/2022 av 9. desember 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/1808 om endring av direktiv 2010/13/EU om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle me-

dietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester), i lys av endrede markedsforhold.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i opplæringslova og privatskolelova (kompetansekrav, faglig ansvar og bruk av fysisk inngripen for å avverge skade m.m.) (Innst. 389 L (2023–2024), jf. Prop. 62 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k

A.

L o v

om endringer i opplæringslova og privatskolelova (kompetansekrav, faglig ansvar og bruk av fysisk inngripen for å avverge skade m.m.)

I

I lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa gjøres følgende endringer:

§ 1-5 tredje ledd første punktum skal lyde:

Departementet gir forskrift om andre særskilde læreplanar for grunnskoleopplæringa i *språkutviklingskommunar og språkvitaliseringskommunar etter sameloven § 3-1* og for andre elevar som får samisk opplæring i grunnskolen og i den vidaregåande opplæringa.

§ 3-2 andre og tredje ledd skal lyde:

Alle elevar som bur i *språkutviklingskommunar eller språkvitaliseringskommunar* etter sameloven § 3-1, har rett til opplæring i og på samisk. *Språkutviklingskommunar og språkvitaliseringskommunar* kan gi forskrift om at elevane skal ha grunnleggjande opplæring i samisk språk og samisk kultur.

Dersom minst ti elevar i ein annan kommune enn *språkutviklingskommunar og språkvitaliseringskommunar* etter sameloven § 3-1 krev opplæring i og på samisk, har dei rett til det. Retten står ved lag så lenge det er minst seks elevar att som vil ha slik opplæring.

§ 6-2 tredje ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal tilby ein del av opplæringa i eit samiskspråkleg miljø dersom det er nødvendig for at opplæringa i samisk skal vere pedagogisk forsvarleg.

Overskriften til kapittel 13 skal lyde:

Kapittel 13. Ordenstiltak og skadeførebygging m.m.

Nye §§ 13-3 til 13-5 skal lyde:

§ 13-3 Førebygging

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at skolen, leksehjelpa og skolefritidsordninga driv eit kontinuerleg og systematisk arbeid for at det ikkje skal oppstå situasjonar der tilsette må gripe inn fysisk mot elevar.

§ 13-4 Fysiske inngrep for å avverje skade m.m.

Tilsette i skolen, leksehjelpa og skolefritidsordninga kan, når andre tiltak ikkje er tilstrekkelege, gripe inn fysisk mot elevar for å avverje at ein elev

- a. *krenkjer ein person fysisk eller utsett seg sjølv for fysisk fare*
- b. *skader eigedom*
- c. *viser ei åtferd som er sterkt fornedrande for eleven sjølv*

Det fysiske inngrepet kan ikkje gå lenger enn nødvendig, og det skal stå i eit rimeleg forhold til dei interessene som skal varetakast.

Handlingar som er allment aksepterte i samhandling mellom vaksne og barn som dei har omsorg for, skal ikkje reknast som fysiske inngrep etter paragrafen her.

§ 13-5 Meldeplikt og dokumentasjon

Ein tilsett som har nytta fysiske inngrep etter § 13-4, skal melde frå om det til rektor. Rektor skal melde frå til foreldra til eleven. Dersom det er nytta fysiske inngrep mot den same eleven fleire gonger, eller inngrepet er særleg alvorleg, skal rektor melde frå til kommunen eller fylkeskommunen.

Skolen skal dokumentere alle fysiske inngrep med ei kort omtale av hendinga, inngrepet som vart gjort, og eleven sitt syn på saka.

§ 17-3 skal lyde:

§ 17-3 Krav for å bli tilsett i lærarstilling

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at dei som blir tilsett i lærarstilling, har relevant *lærarutdanning* seinast når dei tar til i stillinga.

Dersom ingen søkjarar oppfyller *krava for tilsetjing*, kan andre tilsetjast mellombels på *vilkår om at ei påbyrja lærarutdanning blir fullført*. Kor lenge ei slik tilsetjing skal vare, avtaler arbeidsgivaren og arbeidstakaren ut frå kor stor stilling og kor lang utdanning det er tale om, og kor tilgjengeleg utdanningstilbodet er.

Dersom ingen søkjarar oppfyller krava for tilsetjing, kan andre tilsetjast mellombels også utan vilkår om påbyrja lærarutdanning, men ei slik tilsetjing skal ikkje vare lenger enn til 31. juli.

Departementet kan gi forskrift om kva utdanning og kompetanse ein må ha for å kunne bli tilsett i lærarstilling.

§ 17-6 skal lyde:

§ 17-6 Fagleg ansvar for opplæringa og bruk av anna personale i opplæringa enn dei som er tilsett i lærarstilling

Berre dei som er tilsett i lærarstilling, kan ha fagleg ansvar for opplæringa.

Når anna personale hjelper til i opplæringa, skal kommunen og fylkeskommunen sørje for at dei får nødvendig rettleiing av ein som er tilsett i lærarstilling.

§ 19-4 andre punktum skal lyde:

Samiske deltakarar i den førebuande opplæringa for vaksne som bur i språkutviklingskommunar eller språkvitaliseringskommunar etter sameloven § 3-1, har rett til opplæring på samisk når det er nødvendig for å få forsvarleg utbytte av opplæringa.

§ 22-2 første ledd bokstav g skal lyde:

g. § 13-1 om bortvising og §§ 13-3 til 13-5 om skadeførebygging

I § 30-3 skal endringene i privatskolelova § 4-5 lyde:

§ 4-5 Fagleg ansvar for opplæringa og bruk av anna personale i opplæringa enn dei som er tilsett i lærarstilling

Berre dei som er tilsett i lærarstilling, kan ha fagleg ansvar for opplæringa.

Når anna personale hjelper til i opplæringa, skal skolen sørje for at dei får nødvendig rettleiing av ein som er tilsett i lærarstilling.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot gjøres følgende endringer:

Nye §§ 3-10 a til 3-10 c skal lyde:

§ 3-10 a skal lyde:

§ 3-10 a *Plikt til førebygging*

Styret skal sørje for at skolen driv eit kontinuerleg og systematisk arbeid for at det ikkje skal oppstå situasjonar der tilsette må gripe inn fysisk mot elevar.

§ 3-10 b skal lyde:

§ 3-10 b *Fysiske inngrep for å avverje skade m.m.*

Tilsette i skolen kan, når andre tiltak ikkje er tilstrekkelege, gripe inn fysisk mot elevar for å avverje at ein elev

a. krenkjer ein person fysisk eller utsett seg sjølv for fysisk fare

b. skader eigedom

c. viser ei åtferd som er sterkt fornedrande for eleven sjølv

Det fysiske inngrepet kan ikkje gå lenger enn nødvendig, og det skal stå i eit rimeleg forhold til dei interessene som skal varetakast.

Handlingar som er allment aksepterte i samhandling mellom vaksne og barn som dei har omsorg for, skal ikkje reknast som fysiske inngrep etter paragrafen her.

§ 3-10 c skal lyde:

§ 3-10 c *Meldeplikt og dokumentasjon*

Ein tilsett som har nytta fysiske inngrep etter § 3-10 b, skal melde frå om det til dagleg leiar. Dagleg leiar skal melde frå til foreldra til eleven. Dersom det er nytta fysiske inngrep mot den same eleven fleire gonger, eller inngrepet er særleg alvorleg, skal dagleg leiar melde frå til styret for skolen.

Skolen skal dokumentere alle fysiske inngrep med ei kort omtale av hendinga, inngrepet som vart gjort, og eleven sitt syn på saka.

III

Lovens del I begynner å gjelde straks. Lovens del II gjelder fra den tiden Kongen fastsetter. Kongen kan bestemme at de ulike bestemmelsene skal begynne å gjelde til ulik tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen vurdere omfanget av midlertidig ansettelse av lærere innen sommeren 2027, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med et skjerpet lovkrav om at skoleeier alltid vurderer ansettelse på vilkår før annen midlertidig ansettelse, når det ikke er kvalifiserte lærere som søker ledig undervisningsstilling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Opptak til høgare utdanning (Innst. 378 S (2023–2024), jf. Meld. St. 20 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem ni forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Kari-Anne Jønnes på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslag nr. 3, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 4 og 5, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 6 og 7, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 8, fra Hege Bae Nyholt på vegne av Rødt
- forslag nr. 9, fra Abid Raja på vegne av Venstre

Det votes over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i opptakssystemet for høyere utdanning, slik at universiteter og høyskoler kan ta inn nærmere angitte kvoter av studenter basert på andre kriterier og kvalifikasjoner enn kun rangering etter karakterer.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 94 mot 7 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa fjerna alle tilleggspoenga i dagens rangeringssystem, inkludert for realfag og førstegongsteneste.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 97 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.26)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et opptaksregelverk der tilleggspoeng for fremmedspråklig

fordypning gir tilsvarende uttelling som ved realfag.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et opptaksregelverk der fullført folkehøyskole med et skoleår, gis tilsvarende tilleggspoeng som ved avtjent førstegangstjeneste.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa fjerne nasjonale nivåkrav på lærarutdanninga, i tråd med tilrådinga frå opptaksutvalet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 89 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.46)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa setja i gang ein heilskapleg gjennomgang av privatistordninga og bransjen med privatskular knytt til denne.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å fastsette kvoter ved opptak til sykepleierutdanningene og lege-

utdanningene ved universiteter og høyskole i sørsamiske områder ved at det settes av minst to plasser til studenter med samisk bakgrunn som behersker sør-samisk.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre kravet om karakter fire i matematikk for å komme inn på lærerutdanningen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 62 mot 38 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.34)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette realfagspoeng ved opptak til høyere utdanning, slik at de særlig fremmer full fordypning i fag som matematikk og fysikk.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 61 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.51)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 20 (2023–2024) – Opptak til høgare utdanning – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 5, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2020 av 30. april 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordningene (EU) nr. 1286/2014, (EU) 2016/2340, (EU) 2016/

1904, (EU) 2017/653 og (EU) 2019/1866 (PRIIPs) og EØS-komiteens beslutning nr. 329/2022 av 9. desember 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2021/2259 og direktiv (EU) 2021/2261 (Innst. 293 S (2023–2024), jf. Prop. 51 LS (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2020 av 30. april 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 1286/2014, (EU) 2016/2340, (EU) 2016/1904, (EU) 2017/653 og (EU) 2019/1866 (PRIIPs) og EØS-komiteens beslutning nr. 329/2022 av 9. desember 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2021/2259 og direktiv (EU) 2021/2261.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.56)

Votering i sak nr. 6, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (PRIIPs-loven) (Innst. 292 L (2023–2024), jf. Prop. 51 LS (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (PRIIPs-loven)

§ 1 *Virkeområde*

Loven gjelder markedsføring rettet mot ikke-profesjonelle investorer av sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter som angitt i PRIIPs-forordningen, og gjelder i tillegg til krav i annet regelverk ved markedsføring og salg av slike produkter. Departementet kan i forskrift fastsette at loven helt eller delvis skal gjelde også for andre investeringsprodukter med tilsvarende egenskaper som sammensatte eller forsikringsbaserte investeringsprodukter.

Loven gjelder for virksomhet i Norge og for norske foretaks virksomhet utenfor Norge. Kongen kan i for-

skrift gi regler om i hvilken utstrekning loven skal gjøres gjeldende for Norges økonomiske sone og for Svalbard, Jan Mayen og bilandene. Finanstilsynet kan i forskrift gjøre unntak fra loven for norske foretaks virksomhet utenfor Norge og utenlandske foretaks virksomhet i Norge.

§ 2 Gjennomføring av PRIIPs-forordningen

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31bg forordning (EU) nr. 1286 /2014 om nøkkelinformasjonsdokumenter om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter for ikke-profesjonelle investorer (PRIIPs-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2016/2340, forordning (EU) 2019/1156 og forordning (EU) 2021/2259, gjelder som lov med de tilpasningene som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling av loven, herunder om utarbeidelse av nøkkelinformasjon, om plikten til å gjøre nøkkelinformasjon tilgjengelig og om klage- og tvisteløsningsordninger.

Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, bestemmelsene gjennomført i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§ 3 Definisjoner

I denne loven forstås med:

- a. ikke-profesjonell investor: fysisk eller juridisk person som skal anses som kunde etter finansavtaleloven, forsikringsavtaleloven, finansforetaksloven, verdipapirhandelloven, verdipapirfondloven, AIF-loven, forsikringsformidlingsloven eller annet relevant regelverk, og som ikke kan regnes som, eller skal behandles som, profesjonell kunde etter reglene i verdipapirhandelloven § 10-7.
- b. varig medium: en innretning som angitt i verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nr. 10.

§ 4 Språk

Nøkkelinformasjonsdokument som distribueres i Norge, skal være på norsk. Departementet kan gjøre unntak fra kravet i første punktum ved forskrift.

§ 5 Tilsyn

Finanstilsynet fører tilsyn med overholdelse av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven. Finanstilsynsloven kommer til anvendelse.

§ 6 Administrative tiltak

Finanstilsynet kan suspendere eller forby markedsføring av et investeringsprodukt hvis bestemmelsene angitt i § 7 første ledd er overtrådt.

Finanstilsynet kan også forby at nøkkelinformasjon gjøres tilgjengelig for ikke-profesjonelle investorer hvis dokumentet ikke er i samsvar med bestemmelsene i PRIIPs-forordningen artikkel 6, 7, 8 eller 10, jf. § 2 første ledd, og påby offentliggjøring av en ny utgave av nøkkelinformasjonsdokumentet.

Finanstilsynet kan pålegge produsent, rådgiver eller selger av et investeringsprodukt å opplyse ikke-profesjonelle investorer om pålegg eller sanksjon som er ilagt av Finanstilsynet, og om hvordan investoren kan inngi klage mot foretaket, herunder til hvilken klagemennd det kan rettes et eventuelt krav mot foretaket.

§ 7 Overtredelsesgebyr

Finanstilsynet kan ilegge fysiske eller juridiske personer overtredelsesgebyr dersom vedkommende eller noen som har handlet på vegne av vedkommende juridiske person, forsettlig eller uaktsomt har overtrådt PRIIPs-forordningen artikkel 5 nr. 1, artikkel 6, artikkel 7, artikkel 8 nr. 1 til 3, artikkel 9, artikkel 10 nr. 1, artikkel 13 nr. 1, 3 og 4, artikkel 14 eller artikkel 19. Overtredelsesgebyr kan også ilegges den som ikke etterkommer Finanstilsynets pålegg. I forskrift som gis i medhold av loven, kan det fastsettes at den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forskriften, kan ilegges overtredelsesgebyr.

Medvirkning til overtredelse av bestemmelsene som nevnt i første ledd kan sanksjoneres på samme måte.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes fem år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at Finanstilsynet gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr.

Departementet fastsetter de øvre grensene for overtredelsesgebyr for fysiske og juridiske personer i forskrift. Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler til bestemmelsene i denne paragrafen, herunder regler om kvalifisert skyldkrav som vilkår for å ilegge overtredelsesgebyr, nærmere regler om foreldelse og regler om renter ved forsinket betaling av overtredelsesgebyr.

§ 8 Straff

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser som angitt i § 7 første ledd.

§ 9 Taushetsplikt

Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om identiteten til personer som har gitt meldinger, tips eller liknende opplysninger om overtredelser av loven og tilhørende forskrifter, og om andre opplysninger som kan gjøre identiteten kjent,

med mindre bruk av opplysningene er nødvendig som ledd i ytterligere undersøkelser av overtredelsen eller etterfølgende rettsforfølging av saken. Taushetsplikten etter første punktum gjelder også identiteten til den fysiske personen opplysningene gjelder. Taushetsplikten gjelder også overfor sakens parter og deres representanter.

Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler sanksjoner og andre tiltak som knytter seg til overtredelse av regler i loven her, eller forskrifter i medhold av loven, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro på finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade. Forvaltningsloven § 13, §§ 13 b til 13 e og § 13 g gjelder ikke for opplysninger som nevnt i første punktum.

Departementet kan i forskrift gi regler som utfyller reglene i første og annet ledd.

§ 10 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid. Departementet kan gi overgangsregler.

§ 11 Endringer i andre lover

Fra den tid Kongen bestemmer gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 8-3 overskriften skal lyde:

§ 8-3. *Krav om nøkkelinformasjon*

§ 8-3 annet ledd skal lyde:

(2) *For fond som markedsføres eller selges til ikke-profesjonelle investorer som definert i PRIIPs-loven, gjelder reglene i PRIIPs-loven med forskrifter. For øvrige fond skal nøkkelinformasjonen inneholde følgende, med mindre annet er bestemt i forskrift:*

1. identifisering av fondet og tilsynsmyndigheten for fondet,
2. kort beskrivelse av investeringsmandat,
3. presentasjon av historisk avkastning eller antatt avkastning,
4. informasjon om kostnader og tilknyttede gebyrer,
5. risiko- og avkastningsprofil, herunder veiledning og advarsler om risiko knyttet til investering i fondet,
6. angivelse av hvor og hvordan prospekt, årsrapport og halvårsrapport er tilgjengelig, på hvilket språk dokumentene er utformet og at disse dokumentene er kostnadsfritt tilgjengelige,

7. opplysning om at nøkkelinformasjon ikke alene gir grunnlag for ansvar, hvis ikke informasjonen er villedende, unøyaktig eller inkonsistent i forhold til opplysninger i prospekt,
8. angivelse av at informasjon om forvaltningsselskapets godtgjørelsesordning er tilgjengelig på forvaltningsselskapets nettsted, og at papirkopi av informasjonen sendes investor kostnadsfritt på forespørsel.

§ 8-3 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift også gjøre unntak fra regler om nøkkelinformasjon i denne loven med forskrifter når forvaltningsselskapet for fondet følger kravene til nøkkelinformasjonsdokument etter PRIIPs-loven med forskrifter.

2. I lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond gjøres følgende endringer:

§ 7-1 første ledd annet punktum bokstav b skal lyde:

b. nøkkelinformasjon etter § 7-2,

§ 7-2 skal lyde:

(1) *Ved markedsføring eller salg av alternative investeringsfond til ikke-profesjonell investor gjelder reglene i PRIIPs-loven med forskrifter.*

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om nøkkelinformasjon, herunder innhold, format og fremstilling.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.21)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 81 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.38)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i regnskapsloven mv. (bærekraftsrapportering) (Innst. 343 L (2023–2024), jf. Prop. 57 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i regnskapsloven mv. (bærekraftsrapportering)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. gjøres følgende endringer:

I alle paragrafene i loven med flere enn ett ledd skal leddene nummereres fra (1) og oppover.

Ny § 1-2a skal lyde:

§ 1-2a *Regnskapspliktige med plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering*

(1) Bestemmelsene i §§ 2-3 til 2-8 gjelder for følgende regnskapspliktige:

1. aksjeselskaper,
2. allmennaksjeselskaper,
3. selskaper som nevnt i § 1-2 nr. 4 hvis alle deltakerne som har ubegrenset ansvar, er selskaper med begrenset ansvar,
4. banker,
5. kredittforetak,
6. forsikringsforetak,
7. statsforetak,
8. filialer som nevnt i § 2-8 annet ledd,
9. andre regnskapspliktige når det er fastsatt i forskrift gitt av departementet.

(2) Bestemmelsene i §§ 2-3 til 2-8 gjelder likevel ikke for alternative investeringsfond.

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5 *Kategorier av foretak og konsern*

(1) Som mikroforetak regnes regnskapspliktige som på balansedagen overskrider én eller ingen av følgende tre terskler:

- a. balansesum: 5 millioner kroner
- b. salgsinntekter: 10 millioner kroner
- c. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 10 årsverk

Med mindre noe annet er fastsatt, skal mikroforetak følge reglene for små foretak.

(2) Som små foretak regnes regnskapspliktige som på balansedagen overskrider én eller ingen av følgende tre terskler:

- a. balansesum: 84 millioner kroner

b. salgsinntekter: 168 millioner kroner

c. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk

(3) Som mellomstore foretak regnes regnskapspliktige som ikke er mikroforetak, små foretak eller store foretak.

(4) Som store foretak regnes regnskapspliktige som på balansedagen overskrider minst to av følgende tre terskler:

- a. balansesum: 290 millioner kroner
- b. salgsinntekter: 580 millioner kroner
- c. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 250 årsverk

(5) Som små konsern regnes konsern som på balansedagen oppfyller vilkårene for små foretak i annet ledd, beregnet etter reglene i tolvte ledd. Med mindre noe annet er fastsatt, skal små konsern følge reglene for små foretak.

(6) Som mellomstore konsern regnes konsern som ikke er små konsern eller store konsern. Med mindre noe annet er fastsatt, skal mellomstore konsern følge reglene for mellomstore foretak.

(7) Som store konsern regnes konsern som på balansedagen oppfyller vilkårene for store foretak i fjerde ledd, beregnet etter reglene i tolvte ledd. Med mindre noe annet er fastsatt, skal store konsern følge reglene for store foretak.

(8) Når en regnskapspliktig eller et konsern på balansedagen overskrider eller ikke lenger overskrider grensene for to av de tre tersklene for balansesum, salgsinntekter og gjennomsnittlig antall ansatte, skal dette forholdet få virkning for hvilken størrelseskategori den regnskapspliktige eller konsernet tilhører først for det andre av to regnskapsår etter hverandre hvor forholdet har inntruffet.

(9) Inntektene fra den regnskapspliktiges hovedaktiviteter skal anses som salgsinntekt ved vurdering av om terskelverdiene i første til syvende ledd er overskredet.

(10) Balansesummen er summen av alle eiendelspostene, jf. § 6-2 A og B.

(11) Morselskap i mellomstore konsern regnes som mellomstore foretak. Morselskap i store konsern regnes som store foretak. Morselskap i små konsern regnes bare som mikroforetak hvis vilkårene er oppfylt for konsernet.

(12) I konsern skal balansesum, salgsinntekter og gjennomsnittlig antall ansatte beregnes enten for konsernet sett som en enhet (konsolidert grunnlag) eller samlet for konsernet uten noen form for eliminering av konserninterne transaksjoner og mellomværende. Hvis beregningen gjøres samlet for konsernet uten eliminerings, økes grensene for balansesum og salgsinntekter med 20 prosent.

(13) Departementet kan i forskrift gi regler om beregningen av balansesum og salgsinntekter for enkelte regnskapspliktige og om regnskapsføringen ved overgang fra en foretakskategori til en annen.

§ 1-6 skal lyde:

§ 1-6 *Foretak av allmenn interesse og noterte foretak*

(1) *Som foretak av allmenn interesse regnes*

- a. *noterte foretak,*
- b. *banker,*
- c. *kredittforetak,*
- d. *forsikringsforetak.*

(2) *Som noterte foretak regnes regnskapspliktige som har utstedt omsettelige verdipapirer som er tatt opp til handel på et regulert marked i EØS.*

(3) *Med mindre noe annet er fastsatt, skal foretak av allmenn interesse følge reglene for store foretak uavhengig av balansesum, salgsinntekter og gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret. Med mindre noe annet er fastsatt, skal morselskap i konsern hvor minst ett av selskapene i konsernet er et foretak av allmenn interesse, følge reglene for store konsern uavhengig av konsernets balansesum, salgsinntekter og gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret.*

(4) *Noterte foretak som er små eller mellomstore foretak, kan følge reglene for små og mellomstore foretak i §§ 2-3 til 2-8. Reglene i §§ 2-3 til 2-8 gjelder ikke banker, kredittforetak og forsikringsforetak som er små eller mellomstore foretak og som ikke er noterte foretak.*

Ny § 1-11 skal lyde:

§ 1-11 *Bærekraftsforhold*

Med bærekraftsforhold menes miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold, inkludert forhold som gjelder arbeidstakere, respekt for menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2 Årsberetning og bærekraftsrapportering

§ 2-1 *Plikt til å utarbeide årsberetning*

(1) *Regnskapspliktige som er mellomstore eller store foretak, skal for hvert regnskapsår utarbeide årsberetning i samsvar med bestemmelsene i denne loven.*

(2) *Regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap, skal i årsberetningen også dekke virksomheten i konsernet. Informasjonen om virksomheten i konsernet skal gi grunnlag for å vurdere morselskapet og datterselskapene som en enhet.*

(3) *Årsberetningen skal fastsettes samtidig med årsregnskapet, jf. § 3-1 annet ledd.*

§ 2-2 *Årsberetningens innhold*

(1) *I årsberetningen skal det gis opplysninger om arten av virksomheten og hvor virksomheten drives, inkludert opplysning om eventuelle filialer.*

(2) *Årsberetningen skal minst omfatte en rettvise oversikt over utviklingen og resultatet av den regn-*

skapspliktiges virksomhet og av dens stilling, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risikoer og usikkerhetsfaktorer den regnskapspliktige står overfor. Oversikten skal være en balansert og fyllestgjørende analyse av utviklingen og resultatet av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling, hensyntatt virksomhetens størrelse og kompleksitet. Det skal gis opplysninger om forsknings- og utviklingsaktiviteter.

(3) *I den grad det er nødvendig for å forstå den regnskapspliktiges utvikling, resultat eller stilling, skal analysen nevnt i annet ledd inneholde både finansielle og ikke-finansielle sentrale resultatindikatorer relevante for den aktuelle virksomheten, inkludert opplysninger om miljøforhold og forhold som gjelder arbeidstakere.*

(4) *I sin analyse skal årsberetningen, der det passer, inneholde henvisninger og tilleggsforklaringer til beløp oppført i årsregnskapet.*

(5) *Det skal gis en redegjørelse i årsberetningen som gir grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges framtidige utvikling. Regnskapspliktig som i foregående årsberetning eller årsregnskap har angitt resultatmål eller gitt andre opplysninger om forventet utvikling, skal opplyse om forventningene er i samsvar med årets resultat og begrunne eventuelle avvik.*

(6) *Det skal gis opplysninger om finansiell risiko som er av betydning for å bedømme foretakets eiendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Opplysningene skal omfatte mål og strategier som er fastsatt for styring av finansiell risiko, herunder strategien for sikring av hver hovedtype av planlagte transaksjoner der sikringsvurdering er benyttet. Det skal gjøres rede for foretakets eksponering mot markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.*

(7) *Regnskapspliktige som nevnt i § 2-3 første ledd skal opplyse om sentrale immaterielle ressurser. Det skal forklares på hvilken måte foretakets forretningsmodell grunnleggende er avhengig av slike ressurser, og på hvilken måte slike ressurser er en kilde til verdiskaping for virksomheten. Med sentrale immaterielle ressurser menes ressurser uten fysisk substans som foretakets forretningsmodell grunnleggende er avhengig av, og som er en kilde til verdiskaping for foretaket.*

(8) *I årsberetningen skal det gis følgende opplysninger om forutsetningen om fortsatt drift, jf. § 4-5:*

1. *Dersom forutsetning om fortsatt drift legges til grunn for årsregnskapet, skal det bekreftes at forutsetningen er til stede.*
2. *Dersom det er tvil om den regnskapspliktige kan fortsette virksomheten, skal det redegjøres for usikkerheten.*
3. *Dersom styrets handleplikt ved tap av egenkapital har inntrådt i henhold til aksjeloven eller all-*

mennaksjeloven § 3-5, skal det opplyses om det er besluttet eller satt i verk tiltak for å sikre selskapets drift, eventuelt å oppløse selskapet.

4. Dersom det er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket, skal det redegjøres for hvordan virkelig verdi ved avvikling er beregnet dersom dette ikke framgår i note til årsregnskapet.

(9) Årsberetningen skal inneholde forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap dersom dette ikke framgår av årsregnskapet.

(10) Det skal gis opplysninger om arbeidsmiljøet og en oversikt over iverksatte tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Det skal opplyses særskilt om skader og ulykker. Regnskapspliktig som i regnskapsåret har selsatt minst 5 årsverk, skal i tillegg opplyse særskilt om sykefravær.

(11) Det skal gis opplysninger om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøforhold. Opplysningene skal omfatte hvilke negative virkninger virksomheten har eller kan ha på klima, natur og miljø, samt hvilke tiltak som er iverksatt eller planlegges iverksatt for å forhindre eller redusere slike negative virkninger.

(12) Det skal gis opplysninger om det er tegnet for sikring for styrets medlemmer og daglig leder for deres mulige ansvar overfor foretaket og tredjepersoner og i tilfelle om forsikringsdekningen.

(13) Regnskapspliktige som er noterte foretak, skal gi følgende opplysninger om aksjeeierforhold i selskapet:

1. en beskrivelse av vedtektsbestemmelser som begrenser retten til å omsette selskapets aksjer,
2. en beskrivelse av hvem som utøver rettighetene til aksjer i eventuelle ansatteaksjeordninger når myndigheten ikke utøves direkte av de ansatte som er omfattet av ordningen,
3. avtaler mellom aksjeeiere selskapet er kjent med som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for aksjer,
4. vesentlige avtaler selskapet er part i hvis vilkår trer i kraft, endres eller opphører som følge av et overtakelsestilbud, samt en redegjørelse for vilkårene. I den grad det vil medføre urimelig forretningsmessig ulempe at en avtale blir kjent, kan foretaket la være å opplyse om avtalen. Dette gjelder likevel ikke dersom selskapet er forpliktet til å offentliggjøre opplysninger om avtalen i henhold til annen lovgivning.

§ 2-3 Plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering

(1) Store foretak skal innta bærekraftsrapportering for foretaket i årsberetningen i samsvar med § 2-4. Dette gjelder også for små og mellomstore foretak som er noterte foretak, men ikke for mikroforetak.

(2) Morselskap i store konsern skal innta konsolidert bærekraftsrapportering for konsernet i årsberetningen i samsvar med § 2-5.

(3) Et morselskap som utarbeider konsolidert bærekraftsrapportering for konsernet i samsvar med § 2-5, skal anses å ha oppfylt plikten etter første ledd.

(4) Et datterselskap er unntatt fra plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter første ledd hvis datterselskapet med sine datterselskaper er inkludert i årsberetningen til et morselskap, og morselskapets årsberetning er utarbeidet i samsvar med § 2-1 annet ledd, § 2-2 og § 2-5, og det avgis en attestasjonsuttalelse i samsvar med revisorloven § 9-7 a. Et morselskap som selv er datterselskap, er på samme vilkår unntatt fra plikt til å utarbeide konsolidert bærekraftsrapportering for konsernet etter annet ledd.

(5) Et datterselskap er unntatt fra plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter første ledd hvis datterselskapet med sine datterselskaper er inkludert i den konsoliderte bærekraftsrapporteringen til et morselskap som er etablert utenfor EØS, og denne bærekraftsrapporteringen er utarbeidet i samsvar med standardene for bærekraftsrapportering som er nevnt i § 2-6 nr. 1, eller på en likeverdig måte i samsvar med beslutninger om likeverdige standarder om bærekraftsrapportering fastsatt i forskrift i medhold av verdipapirhandelloven § 5-7. Et morselskap som selv er datterselskap, er på samme vilkår unntatt fra plikt til å utarbeide konsolidert bærekraftsrapportering for konsernet etter annet ledd.

(6) Unntakene i fjerde og femte ledd gjelder bare hvis følgende vilkår er oppfylt:

1. Årsberetningen til datterselskapet inneholder navnet og forretningskontoret til morselskapet som rapporterer på konsernnivå, nettlekene til den konsoliderte bærekraftsrapporteringen og attestasjonsuttalelsen, jf. nr. 2, og opplysning om at datterselskapet er unntatt fra kravene til bærekraftsrapportering.
2. Den konsoliderte bærekraftsrapporteringen og attestasjonsuttalelsen til revisor eller uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester, og i tilfelle oversettelsene som nevnt i nr. 3, er publisert og tilgjengelig på internett.
3. Den konsoliderte bærekraftsrapporteringen og attestasjonsuttalelsen er på eller oversatt til norsk, svensk, dansk eller engelsk. Hvis en oversettelse ikke er sertifisert, skal oversettelsen inneholde en erklæring om dette.

(7) Er morselskapet etablert utenfor EØS, gjelder fjerde og femte ledd dessuten bare hvis opplysninger etter taksonomiforordningen artikkel 8 inntas i årsberetningen til datterselskapet eller i den konsoliderte bærekraftsrapporteringen, og den konsoliderte bærekraftsrapporteringen og en attestasjonsuttalelse avgitt av en person eller et

foretak med godkjenning i hjemlandet til å attestere bærekraftsrapporteringen, sendes inn til Regnskapsregisteret, jf. § 8-2 tredje ledd.

(8) Unntakene i fjerde og femte ledd gjelder ikke for store foretak som er noterte foretak.

(9) Der forordning (EU) nr. 575/2013 (kapitalkravsforordningen) artikkel 10 gjelder, skal en bank eller et kredittforetak som er knyttet til og overvåket av et sentralt organ som angitt i forordningen artikkel 10, behandles som et datterselskap av dette sentrale organet ved anvendelsen av fjerde og femte ledd. Et forsikringsforetak som er del av et konsern på grunnlag av finansielle forbindelser som angitt i direktiv 2009/138/EF (Solvens II-direktivet) artikkel 212 nr. 1 bokstav c punkt ii, og som er underlagt konsernovervåking i samsvar med direktivet artikkel 213 nr. 2 bokstav a til c, skal behandles som et datterselskap av morselskapet i dette konsernet ved anvendelsen av fjerde og femte ledd.

§ 2-4 Bærekraftsrapportering

(1) Bærekraftsrapporteringen i årsberetningen etter § 2-3 første ledd skal gi informasjon som er nødvendig for å forstå den regnskapspliktiges innvirkning på bærekraftsforhold og informasjon som er nødvendig for å forstå hvordan bærekraftsforhold påvirker den regnskapspliktiges utvikling, stilling og resultat. Bærekraftsrapporteringen skal være tydelig identifiserbar og gis i en egen del av årsberetningen.

(2) Bærekraftsrapporteringen skal inneholde:

1. en kort beskrivelse av foretakets forretningsmodell og strategi, inkludert:
 - a. hvor motstandsdyktig forretningsmodellen og strategien er mot risiko knyttet til bærekraftsforhold,
 - b. mulighetene for foretaket knyttet til bærekraftsforhold,
 - c. foretakets planer for å sikre at forretningsmodellen og strategien er forenlig med overgangen til en bærekraftig økonomi og med begrensning av global oppvarming til 1,5 °C i tråd med Parisavtalen, målet om å oppnå klimanøytralitet innen 2050 og foretakets eventuelle eksponering for kull-, olje- og gassrelaterte aktiviteter. Beskrivelsen skal omfatte gjennomføringstiltak og tilknyttede planer for investeringer og finansiering,
 - d. hvordan forretningsmodellen og strategien tar hensyn til foretakets interesser og til innvirkningen foretaket har på bærekraftsforhold, og
 - e. hvordan strategien har blitt gjennomført når det gjelder bærekraftsforhold.
2. en beskrivelse av de tidsbestemte målene knyttet til bærekraftsforhold som foretaket har satt, herunder, der det er relevant, mål om reduksjon i klimagassut-

slipp minst for 2030 og 2050, av fremgangen foretaket har hatt med å oppnå målene og en erklæring om hvorvidt foretakets miljørelaterte mål er vitenskapelig fundert,

3. en beskrivelse av rollen til foretakets styrende organer når det gjelder bærekraftsforhold, og deres kompetanse til å utføre denne rollen eller tilgangen de har på slik kompetanse,
4. en beskrivelse av foretakets retningslinjer knyttet til bærekraftsforhold,
5. informasjon om eventuelle insentivordninger knyttet til bærekraftsforhold som tilbys medlemmer av foretakets styrende organer,
6. en beskrivelse av
 - a. den regnskapspliktiges aktsomhetsvurderinger som gjelder bærekraftsforhold, inkludert aktsomhetsvurderinger i samsvar med lovkrav,
 - b. de viktigste faktiske eller potensielle negative virkningene knyttet til foretakets virksomhet og verdikjede, inkludert foretakets produkter og tjenester, forretningsforhold og forsyningskjeden, gjennomførte tiltak for å identifisere og overvåke disse virkningene, samt andre virkninger foretaket er forpliktet til å identifisere etter andre EØS-regler om å gjøre aktsomhetsvurderinger, og
 - c. tiltak som er iverksatt for å forhindre, begrense og utbedre faktiske eller potensielle skadevirkninger, og resultatet av slike tiltak.
7. en beskrivelse av de viktigste risikoene for foretaket knyttet til bærekraftsforhold, inkludert en beskrivelse av bærekraftsforholdene som foretaket er mest avhengig av, og hvordan foretaket håndterer disse risikoene, og
8. indikatorer som er relevante for opplysningene ovenfor.

Den regnskapspliktige skal beskrive prosessen som er utført for å identifisere informasjonen som er inkludert i årsberetningen i henhold til første ledd. Der det passer skal opplysningene som nevnt i nr. 1 til 8 inkludere informasjon som beskriver forholdene på kort, mellomlang og lang sikt.

(3) Der det passer skal bærekraftsrapporteringen inneholde:

1. informasjon om foretakets egen virksomhet og verdikjede, inkludert foretakets produkter og tjenester, dets forretningsforbindelser og leverandørkjede, og
2. referanser til annen informasjon i årsberetningen og beløp som er rapportert i årsregnskapet med utdypende forklaringer.

(4) Opplysninger om kommende utvikling eller forhandlinger kan utelates i særlige unntakstilfeller, når det etter styrets eller tilsvarende foretaksorgans forsvarlig begrunnede oppfatning vil være til alvorlig forretningsmes-

sig skade for den regnskapspliktige om opplysningene ble offentliggjort. Opplysningene kan likevel bare utelates hvis dette ikke forhindrer en rimelig og balansert forståelse av foretakets utvikling, stilling og resultat og hvordan virksomheten påvirker omgivelsene. Begrunnelsen skal inntas i styreprotokollen eller dokumenteres på tilsvarende måte.

(5) Den regnskapspliktige skal utarbeide bærekraftsrapportering som angitt i første til fjerde ledd i samsvar med standardene for bærekraftsrapportering som er fastsatt i medhold av § 2-6 nr. 1.

(6) Små og mellomstore foretak som er noterte foretak, kan begrense bærekraftsrapporteringen etter første ledd til følgende informasjon:

1. en kort beskrivelse av foretakets forretningsmodell og strategi,
2. en beskrivelse av foretakets retningslinjer når det gjelder bærekraftsforhold,
3. de viktigste faktiske eller potensielle negative virkningene knyttet til foretakets virksomhet og verdikjede, inkludert foretakets produkter og tjenester, forretningsforhold og leverandørkjeden, gjennomførte tiltak for å identifisere og overvåke, forhindre, begrense og avhjelpe disse virkningene,
4. de viktigste risikoene for foretaket knyttet til bærekraftsforhold og hvordan foretaket håndterer disse risikoene, og
5. sentrale indikatorer som er nødvendige for rapporteringen i nr. 1 til 4.

(7) Sjette ledd gjelder tilsvarende for følgende store foretak:

1. mindre og ikke-komplekse foretak, jf. finansforetaksloven § 1-5 ellefte ledd,
2. egenforsikringsforetak og
3. egenforsikringsforetak for gjenforsikring.

(8) Regnskapspliktige som benytter adgangen i sjette og syvende ledd, skal utarbeide bærekraftsrapportering i samsvar med standardene for bærekraftsrapportering for små og mellomstore foretak som er fastsatt i medhold av § 2-6 nr. 2.

(9) Den regnskapspliktiges ledelse og arbeidstakernes tillitsvalgte skal drøfte hvilken informasjon som er relevant, og hvordan bærekraftsinformasjonen innhentes og verifiseres. Synspunktene til arbeidstakernes tillitsvalgte skal formidles til arbeidsgivers styre.

(10) Regnskapspliktige som utarbeider bærekraftsrapportering i samsvar med første til niende ledd, skal anses å ha oppfylt opplysningskravene i § 2-2 tredje ledd om å innta finansielle og ikke-finansielle sentrale resultatindikatorer i årsberetningen, tiende ledd om arbeidsmiljøet og ellefte ledd om påvirkning på miljøforhold.

(11) Bærekraftsrapporteringen skal inneholde informasjon som beskrevet i artikkel 8 i taksonomiforordnin-

gen, jf. lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer § 3.

(12) Departementet kan fastsette forskrift om oppbevaring av dokumentasjon som underbygger bærekraftsrapporteringen og behandling av særlige kategorier personopplysninger i forbindelse med utarbeidelse av bærekraftsrapportering.

§ 2-5 Konsolidert bærekraftsrapportering

(1) Den konsoliderte bærekraftsrapporteringen i årsberetningen, jf. § 2-3 annet ledd, skal utarbeides i samsvar med bestemmelsene i § 2-4 første til femte ledd. Morselskap i små og mellomstore konsern som utarbeider konsolidert bærekraftsrapportering, jf. § 2-3 tredje ledd, kan utarbeide den konsoliderte bærekraftsrapporteringen i samsvar med § 2-4 sjette og åttende ledd. Den konsoliderte bærekraftsrapporteringen skal gi grunnlag for å vurdere morselskapet og alle datterselskapene som en enhet. Den konsoliderte bærekraftsrapporteringen skal være tydelig identifiserbar og gis i en egen del av årsberetningen.

(2) Der hvor den regnskapspliktige identifiserer betydelige forskjeller mellom konsernets og ett eller flere konsernselskapers innvirkning på eller risiko knyttet til bærekraftsforhold, skal det gis opplysninger som gir en tilstrekkelig forståelse også av disse konsernselskapenes innvirkning på eller risiko knyttet til bærekraftsforhold.

(3) Den regnskapspliktige skal angi hvilke datterselskaper som er unntatt fra kravene til bærekraftsrapportering fordi de inngår i den konsoliderte bærekraftsrapporteringen.

(4) Morselskapets ledelse og arbeidstakernes tillitsvalgte skal drøfte hvilken informasjon som er relevant, og hvordan bærekraftsinformasjonen innhentes og verifiseres. Synspunktene til arbeidstakernes tillitsvalgte skal formidles til arbeidsgivers styre.

(5) Morselskap som utarbeider bærekraftsrapportering i samsvar med første til fjerde ledd, skal anses å ha oppfylt opplysningskravene i § 2-2 tredje ledd om å innta finansielle og ikke-finansielle sentrale resultatindikatorer i årsberetningen, tiende ledd om arbeidsmiljøet og ellefte ledd om påvirkning på miljøforhold.

(6) Den konsoliderte bærekraftsrapporteringen skal inneholde informasjon som beskrevet i artikkel 8 i taksonomiforordningen, jf. lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer § 3.

§ 2-6 Standarder for bærekraftsrapportering

Departementet kan fastsette forskrifter som svarer til kommisjonsforordninger fastsatt i medhold av følgende bestemmelser i regnskapsdirektivet (direktiv 2013/34/EU):

1. artikkel 29b om standarder for bærekraftsrapportering,
2. artikkel 29c om standarder for bærekraftsrapportering for små og mellomstore foretak,
3. artikkel 40b om standarder for bærekraftsrapportering for tredjelandsforetak.

§ 2-7 Elektronisk rapporteringsformat

(1) Foretak som etter § 2-3 skal utarbeide bærekraftsrapportering, skal utarbeide årsberetningen i et elektronisk rapporteringsformat.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvilket elektronisk rapporteringsformat som skal benyttes, og om offentliggjøring og innsending av årsberetningen i det elektroniske rapporteringsformatet.

§ 2-8 Bærekraftsrapportering for foretak fra land utenfor EØS (tredjelandsforetak)

(1) Store foretak som er datterselskap i konsern hvor konsernspissen er et morselskap som er etablert utenfor EØS, skal publisere en bærekraftsrapport som dekker det konsernet som datterselskapet inngår i. Plikten gjelder også for små og mellomstore foretak som er noterte foretak med slik konserntilknytning. Mikroforetak er unntatt. Rapporteringsplikten gjelder bare hvis konsernet som datterselskapet inngår i har hatt salgsinntekter på over 150 millioner euro innenfor EØS i hvert av de siste to regnskapsårene.

(2) En norsk filial av et foretak som er etablert utenfor EØS, skal, hvis filialen hadde salgsinntekter tilsvarende 40 millioner euro eller mer i det foregående regnskapsåret, publisere en bærekraftsrapport som dekker konsernet som filialen er en del av. Hvis foretaket som filialen er en del av ikke inngår i et konsern, skal bærekraftsrapporten dekke dette foretaket. Rapporteringsplikten gjelder bare hvis foretaket som filialen er en del av:

1. har en selskapsform som tilsvarer aksjeselskap eller allmennaksjeselskap,
2. enten ikke inngår i et konsern eller inngår i et konsern hvor konsernspissen er et morselskap som er etablert utenfor EØS, og
3. inngår i et konsern som har hatt salgsinntekter på over 150 millioner euro innenfor EØS i hvert av de siste to regnskapsårene, eller selv har hatt slike salgsinntekter.

Rapporteringsplikten gjelder ikke hvis foretaket som filialen er en del av har et datterselskap som har rapporteringsplikt etter første ledd eller tilsvarende regler i en annen EØS-stat. Med filial menes regnskapspliktig etter § 1-2 første ledd nr. 13 som har et fast forretningssted her i riket.

(3) Bærekraftsrapport som nevnt i første og annet ledd skal inneholde opplysningene angitt i § 2-5 første ledd, jf. § 2-4 annet ledd nr. 1 bokstav c til e, nr. 2 til 6 og, der det passer, nr. 7.

(4) Bærekraftsrapporten skal utarbeides i samsvar med standardene for bærekraftsrapportering for tredjelandsforetak som er fastsatt i forskrifter i medhold av § 2-6 nr. 3. Alternativt kan bærekraftsrapporten utarbeides i samsvar med de alminnelige standardene for bærekraftsrapportering som er fastsatt i medhold av § 2-6 nr. 1, eller på en likeverdig måte i samsvar med Europakommisjonens beslutninger om likeverdige standarder om bærekraftsrapportering fastsatt i forskrift i medhold av verdi-papirhandelloven § 5-7.

(5) Hvis informasjonen som kreves etter tredje ledd ikke er fullt ut tilgjengelig, skal datterselskapet eller filialen anmode konsernspissen eller foretaket som filialen er en del av (tredjelandsforetaket) om å gi all informasjon som er nødvendig for å sette datterselskapet eller filialen i stand til å oppfylle sine forpliktelser. Hvis ikke all nødvendig informasjon er gitt, skal datterselskapet eller filialen utarbeide og publisere en bærekraftsrapport som inneholder all den informasjonen datterselskapet eller filialen har innhentet, sammen med en erklæring om at tredjelandsforetaket ikke gjorde den nødvendige informasjonen tilgjengelig.

(6) Bærekraftsrapporten skal publiseres sammen med en attestasjonsuttalelse fra en eller flere personer eller foretak som er autorisert til å attestere bærekraftsrapportering i henhold til lovgivningen i det aktuelle tredjelandet eller i en EØS-stat. Hvis tredjelandsforetaket ikke har lagt frem en slik attestasjonsuttalelse, skal datterselskapet eller filialen avgi en erklæring om at tredjelandsforetaket ikke har lagt frem en attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapporten.

(7) Bærekraftsrapporten og attestasjonsuttalelsen skal være på, eller oversettes til, norsk, svensk, dansk eller engelsk.

(8) Med salgsinntekter menes for tredjelandsforetak som nevnt i første og annet ledd inntektene slik de er definert av de regnskapsreglene som foretakets årsregnskap er utarbeidet etter.

(9) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om at datterselskaper og filialer som nevnt i første og annet ledd skal sende inn opplysninger om de samlede salgsinntektene i filialen og i EØS.

§ 2-9 Redegjørelse om foretaksstyring

(1) Noterte foretak skal i årsberetningen eller i dokument det er henvist til i årsberetningen, redegjøre for sine prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyring.

(2) Redegjørelsen for prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyring etter første ledd skal minst inneholde følgende opplysninger:

1. en angivelse av anbefalinger og regelverk om foretaksstyring som foretaket er omfattet av eller for øvrig velger å følge,

2. opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1 er offentlig tilgjengelige,
3. en begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1,
4. en beskrivelse av hovedelementene i foretakets, og for regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap eventuelt også konsernets, systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen,
5. vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjeloven kapittel 5,
6. sammensetningen til styre, bedriftsforsamling, representantskap og kontrollkomité; eventuelle arbeidsutvalg for disse organene, samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjer og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid,
7. vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer,
8. vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis, og
9. en beskrivelse av foretakets retningslinjer for likestilling og mangfold med hensyn til *kjønn og andre forhold slik som alder, funksjonsnedsettelse og utdannings- og yrkesbakgrunn* for sammensetning av styre, ledelses- og kontrollorganer og deres eventuelle underutvalg. Mål for retningslinjene, hvordan de har blitt gjennomført og virkningen av dem i rapporteringsperioden skal opplyses. Hvis foretaket ikke har slike retningslinjer, skal dette begrunnes.

(3) Annet ledd nr. 1, 2, 3, 5 og 6 gjelder ikke for regnskapspliktige som ikke har utstedt aksjer eller egenkapitalbevis som er notert på et regulert marked eller på en multilateral handelsfasilitet, jf. verdipapirhandelloven § 2-7 femte ledd.

(4) *Regnskapspliktig som utarbeider bærekraftsrapportering etter §§ 2-3 til 2-7, skal anses å ha oppfylt annet ledd nr. 9 hvis informasjonen er gitt i bærekraftsrapporteringen og det er tatt inn en henvisning til informasjonen i redegjørelsen om foretaksstyring.*

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om avleggelse og oppdatering av opplysninger i redegjørelsen om foretaksstyring, når redegjørelsen er gitt som dokument det er henvist til i årsberetningen etter første ledd, samt om revisors plikter i forbindelse med opplysningene i dokumentet.

§ 2-10 Rapportering om betalinger til myndigheter mv.

(1) Regnskapspliktige som driver virksomhet innen utvinningsindustrien, skal utarbeide og offentliggjøre en årlig rapport med opplysninger om sine betalinger til myndigheter på land- og prosjektnivå. Det samme gjelder

regnskapspliktige som driver skogsdrift innen ikke-beplantet skog. Det skal i årsberetningen opplyses om hvor rapporten er offentliggjort.

(2) Plikten til å utarbeide en årlig rapport etter første ledd første og annet punktum gjelder ikke for regnskapspliktige som utarbeider en årlig rapport etter tilsvarende utenlandsk regelverk. Det samme unntaket gjelder dersom opplysninger etter første ledd første punktum er tatt inn i morselskapets årlige rapport om konsernets betalinger til myndigheter utarbeidet som konsernrapportering etter reglene i denne paragraf med tilhørende forskrift eller etter tilsvarende utenlandsk regelverk.

(3) Departementet kan i forskrift fastsette at rapporteringsplikten etter første ledd bare skal gjelde for regnskapspliktige over en gitt størrelse og betalinger over gitte terskelverdier, samt fastsette andre unntak fra første ledd. Departementet kan i forskrift også fastsette at rapporten skal inneholde andre opplysninger enn betalinger til myndigheter, hva som anses som tilsvarende utenlandsk regelverk, samt gi nærmere regler om definisjoner, offentliggjøring og konsernrapportering.

§ 2-11 Språk i årsberetningen mv.

(1) Årsberetningen skal være på norsk. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak bestemme at årsberetningen kan være på et annet språk.

(2) *Første ledd gjelder også for redegjørelsen om foretaksstyring som nevnt i § 2-9 og rapporteringen om betalinger til myndigheter mv. som nevnt i § 2-10.*

§ 2-12 Signering av årsberetningen mv.

(1) Bestemmelsene i § 3-5 om *signering* av årsregnskapet og påtegnet forbehold gjelder også for årsberetningen.

(2) *Signering av årsberetningen og påtegnet forbehold skal anses å omfatte redegjørelsen om foretaksstyring som nevnt i § 2-9 og rapport om betaling til myndigheter mv. som nevnt i § 2-10, når det er henvist til slike redegjørelser eller slik rapport i årsberetningen.*

I kapittel 3 skal kapitteloverskriften lyde:

Kapittel 3 Årsregnskap

§ 3-1 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 3-1 *Plikt til å utarbeide årsregnskap*

§ 3-1 annet ledd oppheves. Tredje og fjerde ledd blir annet og tredje, hvor nytt § 3-1 tredje ledd skal lyde:

(3) For konsernregnskap eller selskapsregnskap utarbeidet i samsvar med § 3-9, gjelder ikke bestemmelsene i denne lov § 1-4, § 1-9, § 3-2 *første ledd og tredje ledd annet og tredje punktum*, § 3-2a, § 3-4 første og annet ledd, § 3-6, § 3-8, kapittel 4, kapittel 5, kapittel 6, §§ 7-1

til 7-14, § 7-15 fjerde og femte ledd, § 7-16, § 7-17, §§ 7-19 til 7-25, § 7-28, § 7-29, § 7-30b, § 7-33, § 7-34, § 7-35, § 7-36 fjerde til niende ledd og §§ 7-37 til 7-41.

§ 3-2b første ledd skal lyde:

(1) Regnskapspliktige enkeltpersonforetak og ansvarlige selskaper som oppfyller vilkårene for små foretak i § 1-5, kan utarbeide årsregnskap basert på skatterapporteringen av årsresultat og balanse samt tilpassede tilleggsopplysninger når dette kan anses som god regnskapsskikk for slike regnskapspliktige. Første punktum gjelder ikke for ansvarlige selskaper der en eller flere av deltagerne er en juridisk person med begrenset ansvar.

§§ 3-3a, 3-3b, 3-3 c og 3-3d oppheves.

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 *Signering av årsregnskapet*

(1) For regnskapspliktige som har styre, skal *årsregnskapet signeres* av samtlige styremedlemmer. For regnskapspliktige som har daglig leder, skal også daglig leder *signere*. For regnskapspliktige som verken har styre eller daglig leder, skal deltakerne eller medlemmene *signere*.

(2) Har en som skal *signere* innvendinger mot årsregnskapet eller årsberetningen, skal vedkommende *signere* med påtegnet forbehold og gi *en nærmere rede-gjørelse*.

§ 3-7 femte ledd skal lyde:

(5) *Regnskapspliktige som er noterte foretak, kan ikke anvende unntaksbestemmelsene i første til fjerde ledd.*

§ 5-8 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. *omsettes på regulert marked i EØS eller tilsvarende markedsplass utenfor EØS, og*

§ 7-31 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 7-31 *Ytelser til ledende personer mv. i foretak som ikke er foretak av allmenn interesse*

§ 8-1 skal lyde:

§ 8-1 *Offentlighet*

(1) Årsregnskapet, årsberetningen, *revisjonsberetningen og attestasjonsuttalelsen om bærekraftsrapporteringen* er offentlige. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet av *denne rapporteringen* hos den regnskapspliktige eller hos Regnskapsregisteret. *Regnskapspliktige som etter § 2-3 skal utarbeide bærekraftsrapportering, skal gjøre årsberetningen tilgjengelig på sin nettside. Første og annet punktum gjelder tilsvarende for bærekraftsrapporten, attestasjonsuttalelsen og erklæringene som nevnt i § 8-2 fjerde ledd.*

(2) Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning utarbeidet på grunnlag av regnskapsplikt etter § 1-2 første ledd nr. 13 (filialregnskap) er ikke offentlige. Dette gjelder også for regnskapspliktige etter § 1-2 første ledd nr. 13 som i tillegg er regnskapspliktige på annet grunnlag. Regnskapsregisteret kan ikke gjøre innholdet i dokumentene kjent for andre enn kontrollmyndigheter og myndigheter som utarbeider offisiell statistikk. Første til tredje punktum gjelder ikke dersom den regnskapspliktige ikke har fastsatt et årsregnskap som er utarbeidet, revidert og offentliggjort i samsvar med lovgivningen i hjemstaten. Første til tredje punktum gjelder heller ikke dersom dette årsregnskapet ikke er utarbeidet i samsvar med reglene i *regnskapsdirektivet (direktiv 2013/34/EU med senere endringer)* eller på tilsvarende måte. Det samme gjelder dersom den regnskapspliktige ikke har oppfylt innsendingsplikten etter § 8-2 annet ledd.

(3) Departementet kan gi nærmere regler om hvordan innholdet av dokumentene skal gjøres tilgjengelige, og kan fastsette bestemmelser om betaling av gebyr. Dersom det begjæres innsyn hos den regnskapspliktige selv, skal gebyret ikke overstige den regnskapspliktiges kostnader ved innsynet. Slik begjæring kan avvises dersom dokumentene er tilgjengelige i Regnskapsregisteret.

§ 8-2 skal lyde:

§ 8-2 *Innsending til Regnskapsregisteret*

(1) Senest én måned etter fastsetting av årsregnskapet skal regnskapspliktige sende et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen, *revisjonsberetningen, attestasjonsuttalelsen om bærekraftsrapporteringen* og eventuelt rapport om betalinger til myndigheter mv. etter § 2-10 til Regnskapsregisteret, vedlagt et oversendelsesbrev. Det skal opplyses når årsregnskapet er fastsatt.

(2) Regnskapspliktige som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 13 skal sende inn et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen for det foretaket filialen er en del av slik disse regnskapsdokumentene er utarbeidet, revidert og offentliggjort i henhold til lovgivningen i hjemstaten senest samtidig med at dette årsregnskapet skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten, vedlagt et oversendelsesbrev. Det skal opplyses når årsregnskapet er fastsatt, og når det skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, dansk, svensk eller engelsk.

(3) *Datterselskap som er unntatt fra plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering fordi datterselskapet er omfattet av den konsoliderte bærekraftsrapporteringen til et morselskap som er etablert utenfor EØS, jf. § 2-3 femte ledd, skal sende inn den konsoliderte bærekraftsrapporteringen, jf. § 2-3 syvende ledd.*

(4) Regnskapspliktig som er datterselskap eller filial som nevnt i § 2-8, skal sende inn bærekraftsrapporten som nevnt i § 2-8 første til femte ledd, attestasjonsuttalelsen som nevnt i § 2-8 sjette ledd og i tilfelle erklæringer som nevnt i § 2-8 femte og sjette ledd.

(5) Regnskapsregisteret føres av den Kongen bestemmer. Innholdet av de innsendte dokumentene skal holdes tilgjengelig ved Regnskapsregisteret i 10 år.

(6) Departementet kan gi forskrifter om at visse regnskapspliktige skal være fritatt fra plikten etter første ledd. Departementet kan fastsette nærmere regler om innsending til Regnskapsregisteret og krav til innholdet i oversendelsesbrevet som nevnt i første ledd og kan gi regler som pålegger de regnskapspliktige elektronisk innsending. Departementet kan videre gi regler om at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av § 8-1, skal gjelde tilsvarende for opplysninger den regnskapspliktige har sendt til Regnskapsregisteret i oversendelsesbrevet eller på annen måte.

(7) Foretaksregisterloven § 6-3 om registrering og kunngjøring av selskapsopplysninger og dokumenter på Unionens offisielle språk gjelder tilsvarende for innsending av oversettelser av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen. Foretaksregisterloven § 8-3 om utveksling av opplysninger etter direktiv (EU) 2017/1132 gjelder tilsvarende for opplysninger i Regnskapsregisteret.

§ 10-1 skal lyde:

For regnskapspliktig som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 5 til 11 eller 13, kan departementet gi forskrift som utfyller eller fraviker *kapittel 2* til 7 og som unntar regnskapspliktig som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 13 fra regnskapsplikt.

I følgende bestemmelser skal «store foretak» endres til «foretak av allmenn interesse»:

- § 7-5 annet ledd.
- § 7-20 annet ledd
- § 7-21 fjerde ledd
- § 7-26 fjerde ledd første punktum
- § 7-31 første ledd
- paragrafoverskriften i § 7-31 b
- § 7-31 b første ledd

II

I lov 20. november 2020 nr. 128 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

I alle paragrafene i loven med flere enn ett ledd skal ledene nummereres fra (1) og oppover.

§ 1-1 første ledd skal lyde:

(1) Loven gjelder revisjonsplikt, godkjenning av revisorer, lovfestet revisjon, attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering og revisorbekreftelser.

§ 1-2 første og annet ledd skal lyde:

(1) Med revisor menes det revisjonsselskapet som er valgt revisor for revisjon av årsregnskapet eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering og den statsautoriserte revisoren som er utpekt som oppdragsansvarlig revisor ved oppdrag om lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering. Hvis oppdraget utføres av en statsautorisert revisor i eget navn, menes den statsautoriserte revisoren som er valgt revisor for revisjon av årsregnskapet eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering.

(2) Med revisjonsforetak menes revisjonsselskap og statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering i eget navn.

Ny § 1-3 skal lyde:

§ 1-3 *Uavhengige tilbydere av attestasjonstjenester for bærekraftsrapportering*

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om uavhengige tilbydere av attestasjonstjenester for bærekraftsrapportering som akkrediteres etter EØS-vareloven §§ 2 og 3. Forskriften kan inneholde nærmere regler om anvendelsen av loven her, herunder krav til blant annet:

- a. teoretisk og praktisk opplæring og eksamen som sikrer at uavhengige tilbydere av attestasjonstjenester tilegner seg nødvendig kunnskap om bærekraftsrapportering og attestasjon av bærekraftsrapportering,
- b. etterutdanning,
- c. systemer for kvalitetsstyring,
- d. yrkesetikk, uavhengighet, objektivitet, konfidensialitet og taushetsplikt,
- e. valg og avsettelse av revisor,
- f. tilsyn og sanksjoner,
- g. organiseringen av arbeidet til den uavhengige tilbyderen av attestasjonstjenester, særlig når det gjelder tilstrekkelige ressurser og personell og oppdragsdokumentasjon, og
- h. rapportering av uregelmessigheter.

§ 2-1 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 2-1 *Revisjonsplikt og adgangen til å si opp revisor*

§ 2-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Den revisjonspliktige kan ikke avsette revisor uten saklig grunn. Dette gjelder også for eventuell uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester som nevnt i § 1-3. Uenighet om regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse. Det gjør

heller ikke uenighet om pliktig bærekraftsrapportering eller attestasjonshandlinger. Den revisjonspliktige skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Dersom et revisjonsoppdrag for et foretak av allmenn interesse, jf. §§ 1-2 eller 12-1, avsluttes før utløpet av tjenestetiden, skal den revisjonspliktige dessuten sende begrunnelse for dette til Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift fastsette regler om at melding om begrunnelse for avslutning av revisjonsoppdrag etter bestemmelsen i fjerde punktum også skal gjelde andre revisjonspliktige foretak.

§ 2-3 skal lyde:

En revisjonspliktig eller et foretak som har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, kan ikke ved avtale eller vedtekt pålegges å velge et bestemt revisjonsforetak eller et revisjonsforetak fra en liste eller lignende.

§ 3-1 skal lyde:

§ 3-1 Godkjenning som revisor

(1) Finanstilsynet gir godkjenning som statsautorisert revisor til personer som oppfyller kravene i §§ 3-2 til 3-6.

(2) Finanstilsynet gir tilleggsgodkjenning som bærekraftsrevisor til statsautorisert revisor som oppfyller kravene i § 3-3 a. Tilleggsgodkjenning kan gis samtidig med godkjenning etter første ledd.

Ny § 3-3 a skal lyde:

§ 3-3 a Bærekraftsrevisor

(1) Den som skal foreta attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering, må ha godkjenning som statsautorisert revisor og i tillegg ha godkjenning som bærekraftsrevisor.

(2) Bærekraftsrevisor skal ha minst åtte måneder praktisk opplæring i attestasjon av bærekraftsrapportering eller andre bærekraftsrelaterte tjenester. Praksistiden kan inngå i kravet til tre års praktisk opplæring etter § 3-3.

(3) Bærekraftsrevisor skal ha bestått en eksamen som prøver revisorens evne til å anvende teoretisk kunnskap som er relevant for attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering i praksis og dokumenterer at vedkommende er egnet til å ha ansvar for attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette regler om praktisk opplæring for godkjenning som bærekraftsrevisor. Departementet kan også gi regler om eksamen etter tredje ledd og om dokumentasjon av den praktiske opplæringen.

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Godkjenning av revisorer fra andre EØS-land og Sveits

(1) Godkjenning som statsautorisert revisor gis til person med revisorgodkjenning fra et EØS-land eller Sveits i samsvar med revisjonsdirektivet (direktiv 2006/43/EF med senere endringer), yrkeskvalifikasjonsloven § 8 og forskrifter gitt i medhold av loven.

(2) Godkjenning som bærekraftsrevisor gis til person med revisorgodkjenning fra et EØS-land eller Sveits som gir rett til å avgi attestasjonsuttalelser om bærekraftsrapportering i samsvar med revisjonsdirektivet, yrkeskvalifikasjonsloven § 8 og forskrifter gitt i medhold av loven.

§ 3-7 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Tittelen bærekraftsrevisor kan bare benyttes av statsautorisert revisor med tilleggsgodkjenning etter § 3-1 annet ledd.

§ 3-7 annet ledd skal lyde:

(2) Betegnelsen revisor eller tilsvarende utenlandske betegnelser kan ikke benyttes av andre enn godkjente revisorer på en måte som utilbørlig gir inntrykk av at et regnskap, bærekraftsrapportering eller annen informasjon er bekreftet i henhold til reglene i denne loven.

§ 3-8 skal lyde:

Finanstilsynet skal gi godkjenningen som statsautorisert revisor og i tilfelle bærekraftsrevisor tilbake til den som frivillig har sagt fra seg godkjenningen, hvis vedkommende oppfyller kravene til etterutdanning i § 5-1 første og annet ledd og krav til skikkethet i § 3-4. Dokumentasjonskravet i § 5-1 fjerde til sjette ledd gjelder.

§ 5-1 første ledd bokstav a og b skal lyde:

- a. strukturert opplæring og undervisning
- b. utarbeidelse av undervisningsopplegg, artikler og annet fagstoff, deltakelse i fagteknisk utvalgsarbeid, sensur ved eksamen og likeverdig aktivitet med inn-til 30 timer.

§ 5-1 nytt åttende ledd skal lyde:

(8) Reglene i første til syvende ledd gjelder tilsvarende for bærekraftsrevisorer, jf. § 3-3 a. Foruten fagområdene nevnt i annet ledd, skal etterutdanningen også dekke bærekraftsrapportering og attestasjon av bærekraftsrapportering.

§ 6-1 paragrafoverskriften og første ledd skal lyde:

§ 6-1 Revisor- og attestantregisteret

(1) Finanstilsynet skal føre et offentlig register over statsautoriserte revisorer og revisjonsselskaper. Registeret skal også inneholde informasjon om uavhengige tilbydere av attestasjonstjenester, jf. § 1-3.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 *Opplysninger om statsautoriserte revisorer*

Revisor- og attestantregisteret skal inneholde følgende opplysninger om statsautoriserte revisorer:

- a. navn, adresse og revisorregisternummer tildelt av Finanstilsynet
- b. navn, adresse, nettstedadresse og organisasjonsnummer på revisjonsforetak som revisoren er tilknyttet som partner, ansatt eller på annen måte
- c. *om revisoren er godkjent som bærekraftsrevisor*
- d. *om revisoren er registrert i et annet land, om registreringen omfatter revisjon av årsregnskap, attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering eller begge deler, navn på tilsynsmyndigheten og revisorregisternummer tildelt i landet.*

§ 6-4 skal lyde:

§ 6-4 *Opplysninger om revisjonsforetak*

Revisor- og attestantregisteret skal inneholde følgende opplysninger om revisjonsforetak:

- a. navn, kontoradresse, postadresse og organisasjonsnummer
- b. revisorregisternummer tildelt av Finanstilsynet
- c. navn og *registernummer* på statsautoriserte revisorer som er tilknyttet revisjonsforetaket som innehar, partner, ansatt eller på annen måte. *Det skal angis hvilke statsautoriserte revisorer som har godkjenning som bærekraftsrevisor*
- d. navn på kontaktperson og revisjonsforetakets nettstedadresse
- e. navn og adresse til hvert avdelingskontor i Norge
- f. navn og adresse på de andre foretakene i revisors nettverk eller opplysning om hvor slik informasjon er allment tilgjengelig
- g. *om revisjonsforetaket er registrert i andre land, navn på tilsynsmyndighet, revisorregisternummer og organisasjonsnummer i landet, og om registreringen omfatter revisjon av årsregnskap, attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering eller begge deler*
- h. navn og adresse på medlemmer og varamedlemmer i styret og på daglig leder
- i. navn og adresse på aksjeeiere eller deltakere i revisjonsselskap.

§ 7-1 annet til fjerde ledd skal lyde:

(2) Kvalitetsstyringen skal omfatte et system for å sikre kvaliteten på lovfestet revisjon, *attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering* og oppdrag om revisorbekreftelser. Systemet skal minst omfatte retningslinjer og rutiner for utførelsen av lovfestet revisjon, *attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering* og oppdrag om revisorbekreftelser, veiledning, kontroll og gjennomgang av arbeidet til medarbeiderne på slike oppdrag og oppdrags-

dokumentasjon. I et revisjonsselskap skal en statsautorisert revisor ha ansvar for systemet for kvalitetsstyring. Systemet skal evalueres årlig. Funn fra evalueringen og forslag om endringer i systemet skal dokumenteres.

(3) Kvalitetsstyringen skal omfatte retningslinjer og rutiner for å sikre at

- a. aksjeeierne eller deltakerne i et revisjonsselskap, samt medlemmer av styret i selskapet eller i et selskap som er knyttet til revisjonsselskapet gjennom felles eierskap, kontroll eller ledelse, ikke griper inn i utførelsen av en lovfestet revisjon *eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering* på en måte som kan skape tvil om uavhengigheten og objektiviteten til den oppdragsansvarlige revisoren
- b. medarbeidere og andre som deltar i lovfestet revisjon, *attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering* eller oppdrag om revisorbekreftelser har nødvendig kunnskap og erfaring til å utføre sine oppgaver
- c. utkontraktering av funksjoner ikke svekker kvalitetsstyringen eller muligheten til å føre tilsyn med virksomheten
- d. forhold som kan true revisors uavhengighet håndteres forsvarlig
- e. bruk av systemer og rutiner samt tilgang på ressurser gir kontinuerlig og rettidig utførelse av oppdrag om lovfestet revisjon *og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering*
- f. hendelser som har eller kan få alvorlige konsekvenser for lovfestet revisjon *eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering* håndteres og dokumenteres.

(4) Revisjonsselskap skal ha retningslinjer for fastsettelse av lønn, annen godtgjørelse og overskuddsdeling som er tilstrekkelige til å sikre kvalitet ved utførelsen av lovfestet revisjon *og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering*. Honorar fra det reviderte foretaket for andre tjenester enn revisjon *eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering* skal ikke gi grunnlag for fastsettelse av vederlaget til noen som deltar i eller kan påvirke utfallet av revisjonen *eller attestasjonen av pliktig bærekraftsrapportering*.

§ 7-2 første og annet ledd skal lyde:

(1) Revisjonsforetak skal registrere følgende opplysninger om *klienter som det utfører lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering for*:

- a. navn
- b. adresse
- c. oppdragsansvarlig revisor
- d. honorar for lovfestet revisjon for hvert regnskapsår
- e. *honorar for attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering for hvert regnskapsår*
- f. honorar for andre tjenester for hvert regnskapsår.

(2) Ved konsernrevisjon og attestasjon av pliktig konsolidert bærekraftsrapportering skal revisjonsforetaket som er konsernrevisor, også registrere opplysninger om oppdragsansvarlige revisorer for vesentlige datterforetak hvor det samme revisjonsforetaket er valgt revisor eller attesterer bærekraftsrapporteringen.

§ 7-3 første til tredje ledd skal lyde:

(1) Revisjonsforetak skal registrere overtredelser av bestemmelser i denne loven eller revisjonsforordningen som gjelder oppdrag om lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering, samt tiltak som er gjennomført i den forbindelse. Det er ikke nødvendig å registrere mindre overtredelser. Revisjonsforetaket skal utarbeide en årlig rapport som gir en oversikt over tiltak som nevnt og gjøre den kjent internt.

(2) Revisjonsforetak skal registrere skriftlige klager på utførelsen av oppdrag om lovfestet revisjon og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering.

(3) Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke ved revisjon av små foretak etter regnskapsloven.

Ny § 8-1 a skal lyde:

§ 8-1 a *Uavhengighet ved attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering*

(1) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder tilsvarende ved attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering.

(2) § 8-8 gjelder tilsvarende for personer med samme rolle på et oppdrag om attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering.

Overskriften til kapittel 9 skal lyde:

Kapittel 9 Revisors plikter ved lovfestet revisjon, attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering og revisor-bekreftelser

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1 *Formålet med lovfestet revisjon og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering*

(1) Formålet med lovfestet revisjon er å skape tillit til at årsregnskapet oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, og ved dette blant annet bidra til å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet.

(2) Formålet med attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering er å skape tillit til at bærekraftsrapporteringen oppfyller gjeldende lovkrav og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

(3) Revisor er allmennhetens tillitsperson ved utførelse av lovfestet revisjon og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering. Revisor skal utøve virksomheten med integritet, objektivitet og aktsomhet.

§ 9-2 første og annet ledd skal lyde:

(1) Før et revisjonsforetak påtar seg et oppdrag om lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering, skal revisjonsforetaket be den revidertes forrige revisor opplyse om det foreligger forhold som tilsier at en ny revisor ikke bør påta seg oppdraget. Den forrige revisoren skal uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger som nevnt og opplyse om begrunnelsen for sin fratreden. Opplysningene skal gis skriftlig hvis revisjonsforetaket ber om det. Disse bestemmelsene gjelder på samme måte hvis bærekraftsrapporteringen tidligere ble attestert av en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester, jf. § 1-3.

(2) Før et revisjonsforetak påtar seg eller fortsetter en lovfestet revisjon av et foretak som er et mellomstort eller stort foretak etter regnskapsloven § 1-5 eller påtar seg eller fortsetter attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal det vurderes om revisjonsforetaket har nødvendig tilgang på kompetente personer, tid og ressurser til å utføre oppdraget og om den oppdragsansvarlige revisoren har nødvendig godkjenning. Ved lovfestet revisjon av foretak av allmenn interesse skal revisor i tillegg vurdere de forholdene som er angitt i revisjonsforordningen artikkel 6.

§ 9-3 første og annet ledd skal lyde:

(1) Et revisjonsselskap skal utpeke én statsautorisert revisor som oppdragsansvarlig revisor for hvert oppdrag om lovfestet revisjon. Et revisjonsselskap skal utpeke én bærekraftsrevisor som oppdragsansvarlig revisor for hvert oppdrag om attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering. Sikring av oppdragskvalitet, uavhengighet og kompetanse skal være de viktigste kriteriene for utpekingen. Revisjonsselskapet skal sørge for at den oppdragsansvarlige revisoren har tilgang på tilstrekkelige ressurser og personer med nødvendig kompetanse til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig måte, herunder kompetanse om gjeldende lovkrav for virksomheten.

(2) Oppdragsansvarlig revisor skal være aktivt involvert i oppdragsutførelsen og sette av tilstrekkelig tid og ressurser til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig måte. Dette gjelder også en statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering i eget navn.

§ 9-4 annet ledd skal lyde:

(2) Revisor skal vurdere om årsberetningen omfatter de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, med unntak av bærekraftsrapporteringen som er gitt i årsberetningen i henhold til regnskapsloven §§ 2-3 til 2-7. Revisor skal også vurdere om årsberetningen er konsistent med årsregnskapet, og om revisor, basert på kunnskapen opparbeidet gjennom revisjonen av års-

regnskapet, har avdekket vesentlig feilinformasjon i årsberetningen.

Ny § 9-4 a skal lyde:

§ 9-4 a *Revisors plikter ved utførelse av attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering*

(1) Revisor skal vurdere om bærekraftsrapporteringen er utarbeidet i samsvar med gjeldende lovkrav.

(2) Revisor skal utføre attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering i samsvar med god revisjonsskikk for attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering. Dette innebærer blant annet at revisor skal

- a. opparbeide seg en forståelse av virksomheten, den interne kontrollen og andre forhold som kan være av betydning for attestasjonen av bærekraftsrapporteringen,
- b. identifisere risikoene for vesentlig feilinformasjon i bærekraftsrapporteringen, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil,
- c. utforme og gjennomføre attestasjonshandlinger for å håndtere de identifiserte risikoene,
- d. innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis for sin attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapporteringen.

(3) Revisor skal utføre attestasjonen av bærekraftsrapporteringen med profesjonell skepsis, herunder være oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon som skyldes misligheter eller utilsiktede feil.

(4) Utkontraktering av oppgaver er uten betydning for revisors ansvar og plikter.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette krav til utførelsen av attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering hvis det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

§ 9-5 første ledd første punktum skal lyde:

Revisor skal kommunisere skriftlig til styret om alle forhold som er fremkommet ved revisjonen eller ved attestasjonen av pliktig bærekraftsrapportering og som styret bør gjøres kjent med for å kunne ivareta sitt ansvar og oppgaver, herunder vesentlige mangler i foretakets interne kontroll, brudd på bokføringsreglene og andre lovkrav og avdekkede misligheter.

§ 9-6 skal lyde:

§ 9-6 *Rett og plikt til å trekke seg som revisor*

Revisor har plikt til å trekke seg fra et oppdrag om lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering når revisoren under sitt arbeid har påpekt vesentlige brudd på gjeldende lovkrav og den reviderte ikke iverksetter tiltak for å rette på forholdene. Revisor har ellers bare rett til å trekke seg fra oppdraget hvis revisor ikke gis mulighet til å oppfylle sine plikter etter denne loven eller det foreligger andre særlige grunner. Revisor skal varsle den reviderte eller foretaket som har

utarbeidet bærekraftsrapporteringen, i rimelig tid før revisor trekker seg. En revisor som har trukket seg, skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret.

§ 9-7 annet ledd bokstav f og g skal lyde:

- f. uttale seg om årsberetningen etter revisors mening er konsistent med årsregnskapet og, basert på kunnskapen opparbeidet gjennom revisjonen av årsregnskapet, angi om det er avdekket vesentlig feilinformasjon i årsberetningen og opplyse om arten av slik feilinformasjon
- g. uttale seg om årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav. Dette gjelder ikke for bærekraftsrapportering som er gitt i årsberetningen i henhold til regnskapsloven §§ 2-3 til 2-7.

§ 9-7 tredje ledd skal lyde:

(3) Annet ledd bokstav f og g gjelder på samme måte for informasjon som er publisert separat og henvist til i årsberetningen i henhold til regnskapsloven § 2-9 om redegjørelse om foretaksstyring og eventuelt § 2-10 om rapportering om betalinger til myndigheter mv.

Ny § 9-7 a skal lyde:

§ 9-7 a *Attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering*

(1) Hvis den reviderte har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor avgi en attestasjonsuttalelse som viser resultatet av attestasjonen av bærekraftsrapporteringen. Attestasjonsuttalelsen kan i stedet avgis av et annet revisjonsforetak eller en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester, jf. § 1-3, som er valgt av den reviderte til å attestere bærekraftsrapporteringen.

(2) Attestasjonsuttalelsen skal være skriftlig, datert, signert av oppdragsansvarlig bærekraftsrevisor og angi hvor revisor er etablert. Attestasjonsuttalelsen skal være på norsk eller samme språk som bærekraftsrapporteringen.

(3) I attestasjonsuttalelsen skal revisor

- a. navngi foretaket som har utarbeidet bærekraftsrapporteringen, og angi hvilken bærekraftsrapportering som er attestert og hvilket regelverk som er anvendt ved utarbeidelsen av bærekraftsrapporteringen,
- b. gi en beskrivelse av hva attestasjonen har omfattet, der det minst skal opplyses hvilke attestasjonsstandarder som er anvendt,
- c. gi uttrykk for en mening på grunnlag av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat eller betryggende sikkerhet, om
 - i. bærekraftsrapporteringen er i samsvar med kravene i regnskapsloven kapittel 2, inkludert standardene for bærekraftsrapportering, og i sam-

svar med rapporteringskravene i taksonomiforordningen artikkel 8,

- ii. prosessen som foretaket har gjennomført for å identifisere informasjonen som er rapportert i henhold til standardene, og
- iii. overholdelsen av kravet om å merke bærekraftsrapporteringen i samsvar med kravene til elektronisk rapporteringsformat etter regnskapsloven § 2-7.

(4) Attestasjonsuttalelsen kan inntas i revisjonsberetningen eller gis som en separat uttalelse.

(5) Der attestasjonen er utført av mer enn én revisor, skal revisorene bli enige om resultatet av attestasjonen av bærekraftsrapporteringen og avgi en felles attestasjonsuttalelse. Hvis revisorene ikke blir enige, skal revisorene gi uttrykk for en mening om bærekraftsrapporteringen i hvert sitt avsnitt i attestasjonsuttalelsen og angi årsaken til uenigheten.

§ 9-8 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 9-8 *Særlige krav ved revisjon av konsernregnskaper og attestasjon av pliktig konsolidert bærekraftsrapportering mv.*

§ 9-8 sjette, syvende og nytt åttende ledd skal lyde:

(6) Annet til femte ledd gjelder tilsvarende for revisor som attesterer den konsoliderte bærekraftsrapporteringen som er gitt i konsernets årsberetning i henhold til regnskapsloven § 2-5.

(7) Hvis en revisor som reviderer årsregnskap eller attesterer bærekraftsrapporteringen for et morforetak, ber om det, plikter en revisor i et datterforetak å gi relevante opplysninger.

(8) En revisor som reviderer årsregnskap eller attesterer bærekraftsrapporteringen for et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet, kan uten hinder av taushetsplikt gi relevante opplysninger og utlevere relevant dokumentasjon til en revisor som reviderer årsregnskap eller attesterer bærekraftsrapporteringen for et morforetak eller et foretak med investeringer i tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet. Dette gjelder også der et slikt foretak er hjemmehørende i et annet land, forutsatt at opplysninger og dokumentasjon overføres i samsvar med reglene i personvernforordningen. Revisoren som mottar opplysningene, har taushetsplikt etter § 10-1 første og annet ledd.

§ 9-9 skal lyde:

§ 9-9 *Oppdragsdokumentasjon*

(1) Revisor skal dokumentere hvert oppdrag om lovfestet revisjon og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering på en måte som er tilstrekkelig til å underbygge revisjonsberetningen og attestasjonsuttalelsen om bære-

kraftsrapportering og at revisjonen og attestasjonsoppdraget er utført i samsvar med §§ 9-2 til 9-8. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter og feil, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg i den anledning.

(2) Revisor skal dokumentere vurderingene og tiltak for å sikre uavhengighet som nevnt i § 8-5.

(3) Hvis et revisjonsforetak påtar seg en lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering i strid med den forrige revisorens råd, skal begrunnelse for dette dokumenteres.

(4) Ved revisjon av foretak av allmenn interesse skal oppdragsdokumentasjonen omfatte de forhold som skal dokumenteres etter revisjonsforordningen artikkel 6 til 8.

(5) Ved utføring av rådgivning eller andre tjenester for den reviderte skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og eventuelle anbefalinger.

(6) Oppdragsdokumentasjonen skal sammenstilles og stenges for endring senest 60 dager etter at revisjonsberetningen eller attestasjonsuttalelsen om bærekraftsrapporteringen er avgitt.

(7) Oppdragsdokumentasjonen skal oppbevares i minst fem år etter at revisjonsberetningen eller attestasjonsuttalelsen om bærekraftsrapporteringen er avgitt.

(8) Departementet kan i forskrift fastsette krav til oppbevaringen av dokumentasjon.

§ 10-2 første og annet ledd skal lyde:

(1) Hvis en aksjeeier på generalforsamling, en deltaker i selskapsmøte, en møtende med stemmerett i organet som velger revisor, et medlem av bedriftsforsamlingen eller styret, eller daglig leder krever det, skal den oppdragsansvarlige revisoren gi opplysninger om forhold vedrørende den reviderte som revisor har fått kjennskap til i forbindelse med revisjonen eller attestasjonen av pliktig bærekraftsrapportering. Plikten til å gi opplysninger gjelder ikke hvis det vil være til uforholdsmessig skade for den reviderte. Hvis et medlem av bedriftsforsamlingen eller styret anmoder revisor utenfor møte om å gi informasjon, kan revisor kreve å gi svar i møte i vedkommende organ.

(2) Etter at et revisjonsforetak er valgt som revisor, skal forrige revisor gi ny revisor opplysninger og dokumentasjon om sitt revisjonsoppdrag eller oppdrag om attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering når ny revisor ber om det og dette kan ha betydning for den fremtidige revisjonen.

§ 12-1 første ledd skal lyde:

(1) EØS-avtalen vedlegg XXII (forordning (EU) nr. 537/2014 om særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse og opphevelse av kommisjonsbeslut-

ning 2005/909/EF, med tilpasninger til EØS-avtalen, som endret ved direktiv (EU) 2022/2464 (revisjonsforordningen) gjelder som lov med de endringer og tillegg som følger av protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Nye §§ 12-4 a og 12-4 b skal lyde:

§ 12-4 a *Forbud mot å levere visse tjenester for den som attesterer bærekraftsrapportering*

(1) En revisor som attesterer bærekraftsrapporteringen til et foretak av allmenn interesse eller til et foretak i samme nettverk som revisoren, skal ikke, verken direkte eller indirekte, yte tjenester som nevnt i revisjonsforordningen artikkel 5 nr. 1 annet ledd bokstav b, c og e til k til foretaket som revisor attesterer bærekraftsrapporteringen til. Første punktum gjelder tilsvarende for tjenester til dette foretakets morforetak eller dets kontrollerte foretak i EØS. Første og annet punktum gjelder likevel bare i følgende tidsperioder:

- a. perioden mellom starten på den perioden den attesterte bærekraftsrapporteringen gjelder for og avgivelsen av attestasjonsuttalelsen, og
- b. regnskapsåret umiddelbart før perioden nevnt i bokstav a når det gjelder tjenestene nevnt i revisjonsforordningen artikkel 5 nr. 1 annet ledd bokstav e.

(2) En revisor som attesterer bærekraftsrapporteringen til et foretak av allmenn interesse, og medlemmer av revisors nettverk, kan yte andre tjenester enn revisjon, som ikke er forbudte tjenester som nevnt i første ledd, til foretaket som revisor attesterer bærekraftsrapporteringen til, dets morforetak eller dets kontrollerte foretak. For å kunne yte slike tjenester må revisjonsutvalget ha godkjent dette etter å ha foretatt en behørig vurdering av uavhengigheten og tiltak for å sikre uavhengigheten som revisor har iverksatt etter § 8-5 første ledd.

(3) Når et foretak i nettverket til revisoren som attesterer bærekraftsrapporteringen til et foretak av allmenn interesse, yter tjenester som nevnt i første ledd til et foretak registrert i et land utenfor EØS som er kontrollert av det foretaket som revisor attesterer bærekraftsrapporteringen til, skal revisor vurdere sin uavhengighet i samsvar med § 8-5 første ledd og om nødvendig trekke seg fra oppdraget.

§ 12-4 b *Uregelmessigheter*

(1) Hvis en revisor som attesterer bærekraftsrapporteringen til et foretak av allmenn interesse, mistenker, eller har rimelig grunn til å mistenke, at uregelmessigheter, herunder misligheter som gjelder bærekraftsrapporteringen, kan forekomme eller har funnet sted, skal revisoren underrette foretaket og oppfordre det til å undersøke saken og treffe egnede tiltak for å håndtere slike uregelmessigheter og hindre at de oppstår igjen.

(2) Hvis foretaket ikke undersøker saken, skal Finanstilsynet underrettes. Hvis revisoren i god tro formidler opplysninger om eventuelle uregelmessigheter til Finanstilsynet, skal dette ikke anses som et brudd på taushetsplikt.

§ 12-6 første ledd skal lyde:

(1) Revisjonsforetak hjemmehørende i et land utenfor EØS som reviderer årsregnskapet eller attesterer bærekraftsrapporteringen til et foretak som er etablert utenfor EØS og som har utstedt omsettelige verdipapirer som er tatt opp til handel på et regulert marked i Norge, skal være registrert i Finanstilsynets register. Det skal angis i registeret om registreringen omfatter revisjon av årsregnskap, attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering eller begge deler. Registreringsplikten gjelder ikke hvis den reviderte utelukkende har utstedt gjeldsinstrumenter og disse instrumentene har en pålydende verdi per enhet på utstedelsesdagen på minst 100 000 euro eller tilsvarende pengeverdi i annen valuta.

§ 12-6 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift pålegge meldeplikt og fastsette krav til melding for revisjonsforetak som er hjemmehørende i et land utenfor EØS, og som reviderer årsregnskapet eller attesterer bærekraftsrapporteringen til et foretak notert på regulert marked i Norge, og som ikke er registreringspliktige.

§ 13-1 første og annet ledd skal lyde:

(1) Statsautoriserte revisorer og revisjonsselskaper er underlagt kvalitetskontroll av Finanstilsynet eller den tilsynet utpeker. Kvalitetskontroll foretas på grunnlag av en risikovurdering. Kvalitetskontroll av revisjonsforetak og oppdragsansvarlige revisorer som utfører lovfestet revisjon eller attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering, foretas minst hvert sjette år.

(2) Kvalitetskontrollen skal omfatte en vurdering av uavhengighet, ressursanvendelse, honorarer for lovfestet revisjon og for attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering og utførelsen av oppdrag om lovfestet revisjon og attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering. For revisjonsselskaper skal kvalitetskontrollen dessuten omfatte en vurdering av selskapets kvalitetsstyring. Resultatene av kvalitetskontrollen skal beskrives i en skriftlig rapport.

§ 13-2 skal lyde:

§ 13-2. *Tilsyn med standardsetting*

Finanstilsynet har overordnet ansvar for tilsyn med fastsetting av standarder om revisjon, attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering, kvalitetsstyring og yrkesetikk.

§ 14-4 første ledd skal lyde:

(1) Dersom en statsautorisert revisor har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, og overtredelsen medfører at vedkommende må anses uskikket til å undertegne revisjonsberetning eller attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering, kan Finanstilsynet fatte vedtak om at vedkommende ikke kan gjøre dette.

§ 14-5 første ledd bokstav g til i skal lyde:

g. § 12-4 a

h. artikkel 8 om gjennomgang av revisjonsoppdraget av en revisor som ikke har deltatt i revisjonen

i. vedtak fattet med hjemmel i § 14-3 eller § 14-4.

§ 14-8 annet og tredje ledd skal lyde:

(2) Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 8-1 til 8-7, § 8-8 eller § 12-5, § 9-4 første, annet, fjerde eller femte ledd, § 9-4 a første, tredje eller fjerde ledd, § 9-10 eller 10-2, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år. Det samme gjelder den som handler i strid med vedtak fattet med hjemmel i § 14-3 eller § 14-4.

(3) Grove eller gientatte brudd på god revisjonsskikk, jf. § 9-4 tredje ledd og § 9-4 a annet ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

III

I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak gjøres følgende endringer:

§ 43 nytt annet ledd skal lyde:

I statsforetak som har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor også attestere bærekraftsrapporteringen. Foretaksmøtet kan i stedet velge en annen revisor til å attestere bærekraftsrapporteringen eller en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester dersom det er adgang til dette etter revisorloven § 1-3.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

IV

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 7-5 a første ledd første punktum skal lyde:

Styret i selskaper som er mellomstore eller store foretak etter regnskapsloven, skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede.

§ 7-5 a tredje ledd nr. 1 oppheves. Nåværende nr. 2 og 3 blir nr. 1 og 2.

Etter § 7-9 skal nytt avsnitt III lyde:

III. Bærekraftsrapportering

§ 7-9 a Bærekraftsrapportering

(1) I selskap som har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor attestere bærekraftsrapporteringen. Generalforsamlingen kan i stedet velge en annen revisor til å attestere bærekraftsrapporteringen eller en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester dersom det er adgang til dette etter revisorloven § 1-3. Godtgjørelsen skal godkjennes av generalforsamlingen.

(2) Den som attesterer bærekraftsrapporteringen, skal hvert regnskapsår avgi en attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering etter revisorloven § 9-7 a til generalforsamlingen. Uttalelsen skal være styret i hende senest to uker før den ordinære generalforsamlingen.

(3) §§ 7-2, 7-3 og 7-5 gjelder tilsvarende for den som er valgt til å attestere bærekraftsrapporteringen etter første ledd.

V

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 6-43 første og annet ledd skal lyde:

(1) Revisjonsutvalget skal:

- informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og attestasjonen av pliktig bærekraftsrapportering, forklare hvordan revisjonen og attestasjonen bidro til regnskapsrapportering og bærekraftsrapportering med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen,
- forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og prosessen for bærekraftsrapporteringen, inkludert den digitale rapporteringsprosessen og prosessen for å identifisere informasjonen som er rapportert i henhold til standardene for bærekraftsrapportering, og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet,
- for så vidt gjelder selskapets regnskapsrapportering og bærekraftsrapportering, overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle,
- ha løpende kontakt med selskapets valgte revisorer om revisjonen av årsregnskapet og attestasjonen av bærekraftsrapporteringen, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6,
- vurdere og overvåke revisors uavhengighet etter revisorloven og revisjonsforordningen, særlig at tjenester er levert i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 5 og revisorloven § 12-4 a,

- f. vurdere revisors bekreftelse av uavhengighet og gjennomføre drøfting, som angitt i revisjonsforordningen artikkel 6 nr. 2,
- g. ha ansvaret for å forberede selskapets valg av revisor og gi sin anbefaling i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 16.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende der en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester er valgt til å attestere bærekraftsrapporteringen, jf. § 7-6 første ledd.

§ 7-5 a første ledd første punktum skal lyde:

Styret i selskaper som er mellomstore eller store foretak etter regnskapsloven, skal hvert år ha et møte med revisor uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede.

§ 7-5 a tredje ledd nr. 1 oppheves. Nåværende nr. 2 og 3 blir nr. 1 og 2.

Etter § 7-5 a skal nytt avsnitt II lyde:

II. Bærekraftsrapportering

§ 7-6 Bærekraftsrapportering

(1) I selskap som har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor attestere bærekraftsrapporteringen. Generalforsamlingen kan i stedet velge en annen revisor til å attestere bærekraftsrapporteringen eller en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester dersom det er adgang til dette etter revisorloven § 1-3. Godtgjørelsen skal godkjennes av generalforsamlingen.

(2) Den som attesterer bærekraftsrapporteringen, skal hvert regnskapsår avgi en attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering etter revisorloven § 9-7 a til generalforsamlingen. Uttalelsen skal være styret i hende senest to uker før den ordinære generalforsamlingen. I selskaper som nevnt i § 5-11 b skal uttalelsen være styret i hende senest 22 dager før generalforsamlingen.

(3) §§ 7-2, 7-3 og 7-5 gjelder tilsvarende for den som er valgt til å attestere bærekraftsrapporteringen etter første ledd.

VI

I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag gjøres følgende endringer:

Ny § 8-7 skal lyde:

§ 8-7 Bærekraftsrapportering

(1) I foretak som har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor attestere bærekraftsrapporteringa. Generalforsamlinga kan i staden velje ein annan revisor til å attestere bærekraftsrapporteringa eller ein uavhengig tilbydar av attesta-

sjonstener dersom det er høve til dette etter revisorloven § 1-3. Generalforsamlinga skal godkjenne godtgjer-sla.

(2) Den som attesterer bærekraftsrapporteringa, skal for kvart rekneskapsår gi ei attestasjonsmelding om bærekraftsrapportering etter revisorloven § 9-7 a til generalforsamlinga. Meldinga skal vere styret i hende seinast to veker før den ordinære generalforsamlinga.

(3) §§ 8-3, 8-4 og 8-6 gjeld tilsvarende for den som er vald til å attestere bærekraftsrapporteringa etter første ledd.

VII

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler skal § 8-7 første ledd annet punktum lyde:

Private universiteter og høyskoler som er små foretak etter regnskapsloven, skal følge reglene i regnskapsloven for mellomstore foretak.

VIII

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 5-4 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Norge er hjemstat for utsteder som ikke er omfattet av annet og tredje ledd, dersom utsteder har valgt Norge som hjemstat.

§ 5-5 skal lyde:

§ 5-5 Årsrapport

(1) Utstederen skal utarbeide årsrapport i henhold til bestemmelser fastsatt i og i medhold av denne lov. Årsrapporten skal offentliggjøres senest fire måneder etter regnskapsårets utgang. Utstederen skal sørge for at årsrapporten forblir offentlig i minst ti år.

(2) Årsrapporten skal omfatte revidert årsregnskap og årsberetning. Årsrapporten skal i tillegg inneholde erklæringer fra de personene som er ansvarlige hos utstederen, med tydelig angivelse av deres navn og rolle, om følgende forhold:

- at årsregnskapet, etter deres beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat,
- at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor, og
- at årsberetningen, der dette kreves, er utarbeidet i samsvar med standarder for bærekraftsrapportering som er fastsatt i medhold av regnskapsloven § 2-6, og

i samsvar med regler fastsatt i medhold av taksonomiforordningen artikkel 8 nr. 4.

(3) Dersom utstederen skal utarbeide konsernregnskap etter regnskapsloven § 3-2 tredje ledd *eller lovgivningen i en EØS-stat, skal det reviderte årsregnskapet bestå av konsernregnskap utarbeidet i samsvar med forordning (EF) nr. 1606/2002, jf. regnskapsloven § 3-9 første og annet ledd.* Selskapsregnskapet til morselskapet skal være utarbeidet i samsvar med *lovgivningen i den EØS-staten der morselskapet har sitt forretningskontor.* Dersom det ikke kreves at utstederen skal utarbeide konsernregnskap, skal det reviderte årsregnskapet bestå av regnskap utarbeidet i samsvar med *lovgivningen i den EØS-staten der utstederen har sitt forretningskontor.*

(4) *Årsberetningen skal utarbeides i samsvar med regnskapsloven §§ 2-2 til 2-7 eller lovgivningen i en EØS-stat, og skal omfatte opplysninger som skal gis etter regler fastsatt i medhold av taksonomiforordningen artikkel 8 nr. 4. Hvis utstederen skal utarbeide konsernregnskap, gjelder dette også for årsberetningen for konsernet.*

(5) *Årsregnskapet skal revideres og revisor skal uttale seg om årsberetningen i samsvar med revisorloven eller nasjonal lovgivning i en EØS-stat. Signert revisjonsberetning skal offentliggjøres sammen med årsrapporten.*

(6) *Pliktig bærekraftsrapportering i årsberetningen skal attesteres i samsvar med revisorloven eller lovgivningen i en EØS-stat. Attestasjonsuttalelsen skal offentliggjøres sammen med årsrapporten.*

(7) *Hvis revisor i revisjonsberetningen har konkludert negativt eller med forbehold, eller revisor har påpekt et forhold ved bruk av presisering eller opplyst om andre forhold som brukerne bør gjøres kjent med, skal melding om dette sendes Finanstilsynet og vedkommende regulerte marked så snart revisjonsberetningen er mottatt av utsteder. Slik melding skal også sendes hvis det er tilsvarende konklusjon eller omtale i attestasjonsuttalelsen som nevnt i sjette ledd.*

(8) Dersom bedriftsforsamlingen eller representantskapet har vesentlige innsigelser mot styrets forslag til årsregnskap og årsberetning, eller generalforsamlingen ikke vedtar årsregnskapet og årsberetningen, skal melding om dette offentliggjøres etter § 5-12 umiddelbart etter at behandlingen er avsluttet.

(9) Departementet kan i forskrift fastsette regler om innhold, utarbeidelse, offentliggjøring og rapporteringsformat for årsrapport og om ansvarlige personer som nevnt i annet ledd. Departementet kan også fastsette forskrift om krav til revisjon, valg av revisor og revisjonsutvalg.

§ 5-8a oppheves.

IX

I lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak gjøres følgende endringer:

Ny § 101 b skal lyde:

§ 101 b *Berekraftsrapportering*

(1) *I foretak som har plikt til å utarbeide berekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor attestere berekraftsrapporteringa. Årsmøtet kan i staden velje ein annan revisor til å attestere berekraftsrapporteringa eller ein uavhengig tilbydar av attestasjonstenester dersom det er høve til dette etter revisorloven § 1-3. Årsmøtet skal godkjenne godtgjersla.*

(2) *Den som attesterer berekraftsrapporteringa, skal for kvart rekneskapsår gi ei attestasjonsmelding om berekraftsrapportering etter revisorloven § 9-7 a til årsmøtet. Meldinga skal vere styret i hende seinast to veker før det ordinære årsmøtet.*

(3) *§§ 98, 99 og 101 gjeld tilsvarende for den som er vald til å attestere berekraftsrapporteringa etter første ledd.*

X

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 8-17 første ledd skal lyde:

(1) *Et finansforetak er revisjonspliktig etter revisorloven. Generalforsamlingen velger én eller flere revisorer til å revidere årsregnskapet. I finansforetak som har plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3, skal revisor også attestere bærekraftsrapporteringen. Generalforsamlingen kan i stedet velge en annen revisor til å attestere bærekraftsrapporteringen eller en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester dersom det er adgang til dette etter revisorloven § 1-3. Generalforsamlingen skal godkjenne godtgjørelsen. Allmennaksjeloven §§ 7-2 til 7-6 gjelder tilsvarende for finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Finanstilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet etter allmennaksjeloven § 7-3 og aksjeloven § 7-3.*

§ 8-18 første ledd første punktum skal lyde:

Finansforetak som er foretak av allmenn interesse etter *regnskapsloven § 1-6 første ledd*, skal ha et revisjonsutvalg.

§ 8-19 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

(2) *Revisjonsutvalget skal:*

- a. *informere styret om resultatet av den lovfestede revisjonen og attestasjonen av pliktig bærekraftsrapportering, forklare hvordan revisjonen og attestasjonen bidro til regnskapsrapportering og bærekrafts-*

- rapportering* med integritet og revisjonsutvalgets rolle i den prosessen,
- b. forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og prosessen for bærekraftsrapporteringen, inkludert den digitale rapporteringsprosessen og prosessen for å identifisere informasjonen som er rapportert i henhold til standardene for bærekraftsrapportering, og komme med anbefalinger eller forslag for å sikre dens integritet,
 - c. for så vidt gjelder selskapets regnskapsrapportering og bærekraftsrapportering, overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon uten at det bryter med revisjonsutvalgets uavhengige rolle,
 - d. ha løpende kontakt med selskapets valgte revisorer om revisjonen av årsregnskapet og attestasjonen av pliktig bærekraftsrapportering, herunder særlig overvåke revisjonsutførelsen i lys av forhold Finanstilsynet har påpekt i henhold til revisjonsforordningen artikkel 26 nr. 6,
 - e. vurdere og overvåke revisors uavhengighet etter revisorloven og revisjonsforordningen, særlig at tjenester er levert i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 5 og revisorloven § 12-4 a. Revisjonsutvalget skal vurdere revisors bekreftelse av uavhengighet og gjennomføre drøfting, som angitt i revisjonsforordningen artikkel 6 nr. 2,
 - f. ha ansvaret for å forberede selskapets valg av revisor og gi sin anbefaling i samsvar med revisjonsforordningen artikkel 16.

(3) Annet ledd gjelder tilsvarende der en uavhengig tilbyder av attestasjonstjenester er valgt til å attestere bærekraftsrapporteringen, jf. § 8-17 første ledd.

XI

I lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning gjøres følgende endring:

§ 33 første ledd annet punktum skal lyde:

Private fagskoler som er små foretak etter regnskapsloven, skal følge reglene i regnskapsloven for mellomstore foretak.

XII

I lov 18. juni 2021 nr. 99 om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. Med større virksomheter menes virksomheter som er foretak av allmenn interesse etter regnskapsloven § 1-6, eller som på balansedagen overskrider minst to av følgende tre terskler:
 1. salgsinntekt: 70 millioner kroner

2. balansesum: 35 millioner kroner
3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

Morselskaper skal regnes som større virksomheter dersom vilkårene er oppfylt for mor- og datterselskaper sett som en enhet. Når et foretak på balansedagen overskrider eller ikke lenger overskrider grensene for minst to av de tre tersklene for balansesum, salgsinntekter og gjennomsnittlig antall ansatte, skal dette forholdet få virkning for om et foretak regnes som en større virksomhet først for det andre av to regnskapsår etter hverandre hvor forholdet har inntruffet.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Redegjørelsen skal gjøres lett tilgjengelig på virksomhetens nettsider, og kan inngå i årsberetningen, jf. regnskapsloven. Virksomhetene skal i årsberetningen opplyse om hvor redegjørelsen er tilgjengelig.

XIII

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan fastsette overgangsregler.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.07)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 79 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.24)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Finanstilsynet (finanstilsynsloven) (Innst. 364 L (2023–2024), jf. Prop. 75 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem seks forslag. Det er

- forslag nr. 2, fra Grunde Almeland på vegne av Rødt og Venstre
- forslagene nr. 3–7, fra Grunde Almeland på vegne av Venstre

Det votes over forslag nr. 7, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) skal § 5-1 femte ledd lyde:

(5) Bestemmelsene over er ikke til hinder for at Stortinget kan vedta øremerkede driftsbevilgninger til Finanstilsynet knyttet til avgrensede oppgaver som ikke naturlig finansieres av foretak under tilsyn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I forslag til lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) gjøres følgende endring:

§ 1-1 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Tilsynsvirksomheten skal være risikobasert og proporsjonal.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.13)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Rødt og Venstre.

«I forslag til lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) gjøres følgende endringer:

- 1) Kapittel 5 utgår
- 2) De foreslåtte kapitlene 6 og 7 blir hhv. kapittel 5 og 6
- 3) Foreslått § 6-1 og § 6-2, nå § 5-1 og § 5-2, skal lyde:

§ 5-1 *Utgifter*

(1) Finanstilsynets utgifter skal fordeles på de foretak som etter § 1-2 er under tilsyn, og på utstedere av omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat, i budsjettåret. Utgiftene fordeles på de ulike grupper av foretak basert på Finanstilsynets relative resursbruk etter nærmere regler fastsatt i forskrift.

(2) Finanstilsynets utgifter til klagenemnd etter revisorloven § 15-1 tredje ledd, regnskapsførerlo-

ven § 7-1 tredje ledd og inkassoloven § 30 a tredje ledd skal utliknes på revisorer, revisjonsselskaper, regnskapsselskaper, statsautoriserte regnskapsførere og inkassoforetak.

(3) Departementet kan gi forskrift om den nærmere utgiftfordelingen, herunder

- a. inndeling av grupper som nevnt i første ledd
- b. beregningsgrunnlaget for fordeling av utgiftene innen de ulike grupper av foretak, herunder tidspunktet for fastsettelse av beregningsgrunnlaget
- c. hvilke foretak som skal regnes for å være under tilsyn eller notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat i budsjettåret
- d. plikt til å betale gebyr for Finanstilsynets behandling av konsesjonssøknader og saker som gjelder rett til å markedsføre fond i Norge fra utenlandske foretak
- e. fastsettelse av årlige minste og høyeste beløp som kan fordeles på det enkelte foretak innen hver gruppe av foretak
- f. at grupper av foretak skal unntas fra fordelingen av utgifter etter bestemmelsen her eller forskrifter gitt i medhold av denne bestemmelsen.

(4) Ilagte bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg. § 5-2 *Granskninger mv.*

(1) Finanstilsynet kan engasjere statsautoriserte revisorer og andre sakkyndige til å utføre oppdrag innenfor Finanstilsynets arbeidsområde.

(2) Finanstilsynet kan oppnevne utvalg til å foreta selvstendige granskninger innenfor Finanstilsynets arbeidsområde. Foretak under tilsyn og deres tillitsvalgte og ansatte har samme opplysningsplikt overfor et slikt utvalg som de har overfor Finanstilsynet etter § 3-1. Som ledd i granskingen kan utvalget kreve bevisopptak ved domstolene etter domstolloven § 44. Utvalgets medlemmer har tilsvarende taushetsplikt som angitt i § 2-7 første ledd og må for øvrig følge de bestemmelser som er fastsatt eller forutsatt ved oppnevningen.

(3) Departementet kan bestemme at utgiftene ved oppdrag som nevnt i første og annet ledd helt eller delvis skal refunderes av de foretak hvor oppdragene har vært utført.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt og Venstre ble med 92 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.27)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om Finanstilsynet (finanstilsynsloven)

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser. Finanstilsynets formål og oppgaver

§ 1-1 *Formålet med Finanstilsynets virksomhet*

Finanstilsynets virksomhet etter denne loven skal bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder.

§ 1-2 *Hvem det føres tilsyn med*

(1) Finanstilsynet fører etter denne loven tilsyn med:

- a. banker
- b. kredittforetak
- c. finansieringsforetak
- d. betalingsforetak og opplysningsfullmektiger
- e. e-pengeforetak
- f. skadeforsikringsforetak, herunder utenlandske skadeforsikringsforetaks generalagent (hovedagent) i Norge, og gjenforsikringsforetak
- g. livsforsikringsforetak, herunder utenlandske livsforsikringsforetaks generalagent (hovedagent) i Norge
- h. kredittforsikringsforetak
- i. innskuddspensjonsforetak
- j. sjøtrygdslag
- k. private, kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser og pensjonsfond samt Norges Banks pensjonskasse
- l. forsikringsformidlingsforetak
- m. låneformidlingsforetak
- n. regulerte markeder
- o. verdipapirsentraler
- p. verdipapirforetak og andre foretak som driver virksomhet i forbindelse med verdipapirhandel, samt med overholdelsen av bestemmelser om verdipapirhandel gitt i eller i medhold av lov
- q. statsautoriserte revisorer og revisjonsselskaper
- r. statsautoriserte regnskapsførere og regnskapselskaper
- s. filial av utenlandsk kredittinstitusjon for så vidt gjelder virksomhet som drives i Norge
- t. utenlandske finansforetaks representasjonskontorer i Norge
- u. andre foretak, når det er fastsatt i eller i medhold av lov
- v. andre foretak, når det besluttes ved enkeltvedtak i medhold av lov.

(2) Når et foretak som nevnt i første ledd er en del av et konsern, skal det føres tilsyn etter denne loven også

med andre foretak i konsernet. Når tilsynsmessige hensyn tilsier det, gjelder dette også den delen av virksomheten til foretakene i konsernet som ikke ellers omfattes av denne loven.

(3) Tilsyn etter denne loven føres også med utenlandske foretak som tilsvarende foretak som nevnt i første ledd, eller driver virksomhet som tilsvarende virksomhet som nevnt i første ledd, i den utstrekning foretaket driver virksomhet i Norge.

(4) Regler om foretakene i denne loven får tilsvarende anvendelse overfor fysiske personer som nevnt i første ledd.

(5) Departementet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra paragrafen her.

§ 1-3 *Tilsyn med foretak og markeder*

(1) Finanstilsynet skal føre tilsyn med at foretakene virker på hensiktsmessig og betryggende måte, i samsvar med lov, bestemmelser gitt i medhold av lov og foretakenes formål og vedtekter.

(2) Finanstilsynet skal se til at foretakene under tilsyn i sin virksomhet ivaretar forbrukernes interesser og rettigheter.

(3) For å ivareta sine oppgaver etter loven skal Finanstilsynet følge utviklingen i økonomi og markeder.

(4) Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX. Europeisk tilsynssamarbeid er ellers regulert i lov 17. juni 2016 nr. 30 om EØS-finanstilsyn.

(5) Departementet kan gi nærmere forskrifter om Finanstilsynets virksomhet.

§ 1-4 *Begrensninger i instruksjons- og omgjøringsmyndighet*

(1) Finanstilsynet kan ikke instrueres om behandlingen av enkeltsaker, med unntak av saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning. Finanstilsynet skal gis anledning til å uttale seg før beslutning om instruksjon treffes.

(2) Kongen og departementet kan ikke av eget tiltak omgjøre Finanstilsynets vedtak, jf. forvaltningsloven § 35, med unntak av saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning.

(3) Begrensninger i instruksjons- og omgjøringsmyndighet etter første og annet ledd gjelder ikke for Finanstilsynets oppgaver og kompetanse som krisehåndteringsmyndighet som nevnt i finansforetaksloven § 20-3.

Kapittel 2 Organisering av Finanstilsynet

§ 2-1 Direktør for Finanstilsynet

Finanstilsynet ledes av en direktør som ansettes av Kongen på åremål for en periode på seks år. Åremålet kan gjentas for ytterligere én periode på inntil seks år.

§ 2-2 Styre

(1) Finanstilsynet skal ha et styre som behandler og avgjør enkeltsaker der departementets ordinære instruksjonsmyndighet er begrenset, jf. § 1-4. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om styrets ansvar og oppgaver.

(2) Styret skal ha syv medlemmer. Medlemmene oppnevnes av Kongen for en periode på inntil fire år. Medlemmene kan gjenoppnevnes for en samlet periode på inntil 12 år. Kongen utpeker styrets leder og nestleder.

§ 2-3 Styrets saksbehandling

(1) Styret skal behandle saker i møte. Styrets leder kan bestemme at en sak kan behandles skriftlig eller på annen betryggende måte, hvis ikke et medlem krever møtebehandling. Styret kan delegerer behandlingen av saker til direktøren.

(2) Direktøren forbereder saker som skal behandles av styret, og er til stede under behandlingen av sakene.

(3) Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av medlemmene deltar. Som styrets vedtak gjelder det som flertallet blant deltakerne har stemt for, eller ved stemmelikhet det som styrets møteleder har stemt for.

(4) Styret skal føre protokoll.

§ 2-4 Forhold til foretak under tilsyn

Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke være ansatt eller ha lønnet arbeid i eller være med i styre, representantskap eller tilsvarende organ i foretak under tilsyn.

§ 2-5 Begrensninger i adgang til å handle finansielle instrumenter

(1) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke eie aksjer, obligasjoner, derivater og andre rettigheter til finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn.

(2) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke foreta tegning, kjøp, salg eller bytte av instrumenter som handles på norsk regulert marked, multilateral handelsplass eller organisert handelsfasilitet.

(3) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke eie andeler i verdipapirfond som har, eller har vedtektsbestemt at det i sin investeringsstrategi skal ha, en overrepresentasjon av finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn.

(4) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også handler som foretas i fremmed navn og for fremmed regning.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om Finanstilsynets styremedlemmers og ansattes plikt til rapportering om transaksjoner i finansielle instrumenter. Departementet kan ved enkeltvedtak eller i forskrift dispensere fra bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 2-6 Melding om lån og kausjon

(1) Finanstilsynets styremedlemmer og direktøren skal gi melding til departementet om lån som de har fått innvilget av et foretak under tilsyn, herunder filialer av utenlandske foretak. Finanstilsynets styremedlemmer og direktøren skal gi melding til departementet om kausjon som de stiller for lån gitt av et foretak under tilsyn, herunder filialer av utenlandske foretak. Finanstilsynets ansatte skal gi tilsvarende melding om lån og kausjon til Finanstilsynet.

(2) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om Finanstilsynets styremedlemmers og ansattes plikt til å gi opplysninger om avtaler som nevnt i første ledd.

§ 2-7 Taushetsplikt

(1) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte, samt sakkyndige som Finanstilsynet har engasjert i medhold av § 6-2, har taushetsplikt overfor uvedkommende om det som de i sitt arbeid får kjennskap til om en kundes forhold. De må heller ikke gjøre bruk av det i ervervsvirksomhet. Taushetsplikten etter denne loven og forvaltningsloven gjelder også for personer og institusjoner som mottar opplysninger underlagt lovpålagt taushetsplikt fra Finanstilsynet.

(2) Taushetsplikten etter denne loven og forvaltningsloven gjelder ikke overfor følgende institusjoner når opplysningene er nødvendige for at institusjonen skal kunne utføre oppgaver som følger av lov eller regler fastsatt med hjemmel i lov:

- a. Norges Bank
- b. Bankenes sikringsfond
- c. Den europeiske sentralbank og andre EØS-staters sentralbanker
- d. andre EØS-staters innskuddsgarantiordninger
- e. andre EØS-staters krisehåndteringsmyndigheter
- f. Single Resolution Board
- g. andre lands departementer som deltar i et kriseutvalg, jf. finansforetaksloven § 20-46
- h. tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1-2, herunder Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og

tjenestepensjoner og Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet

- i. Det europeiske systemrisikorådet
- j. Det internasjonale valutafondet
- k. Verdensbanken
- l. Den internasjonale oppgjørsbanken
- m. Rådet for finansiell stabilitet
- n. EFTAs overvåkningsorgan
- o. Nasjonal sikkerhetsmyndighet
- p. regulert marked med tillatelse etter verdipapirhandelloven
- q. verdipapirsentral med tillatelse etter verdipapirsentralloven
- r. sentral motpart med tillatelse etter verdipapirhandelloven.

(3) Departementet kan gi forskrift om at taushetsplikten ikke skal gjelde overfor krisehåndteringsmyndigheter, og tilsynsmyndigheter når disse fører tilsvarende tilsyn som nevnt i § 1-2, fra land utenfor EØS. Departementet kan gi forskrift om Finanstilsynets utveksling av opplysninger med de myndigheter, organer og foretak taushetsplikten ikke gjelder overfor.

Kapittel 3 Gjennomføring av tilsyn

§ 3-1 Opplysningsplikt og rapporteringsplikt for foretak under tilsyn

(1) Foretak under tilsyn plikter å gi alle opplysninger som Finanstilsynet krever, og skal utlevere dokumentasjon og opplysninger på den måten Finanstilsynet fastsetter.

(2) Hvis opplysningsplikten etter første ledd ikke oppfylles, kan Finanstilsynet pålegge de enkelte tillitsvalgte og ansatte i foretaket å gi opplysningene. Foretaket skal i slike tilfeller som hovedregel varsles.

(3) Foretak under tilsyn skal så raskt som mulig gi Finanstilsynet opplysninger om forhold som kan være avgjørende for om virksomheten kan fortsette sin drift.

(4) Denne lovens bestemmelser om opplysningsplikt og rapporteringsplikt gjelder uten hinder av taushetsplikt.

§ 3-2 Opplysningsplikt for foretak i samme konsern

(1) Finanstilsynet kan pålegge tilknyttet foretak av, deltakende foretak i og tilknyttet foretak av et deltakende foretak i et foretak som nevnt i § 1-2 første ledd bokstav a, b, c, f, g, p eller s eller et tilsvarende utenlandsk foretak, å gi de opplysninger som Finanstilsynet krever og som er nødvendige for å føre tilsyn med slike foretak. Det samme gjelder for foretak som er underlagt felles ledelse med foretaket eller deltakende foretak. Opplysningsplikten etter første og annet punktum gjelder bare hvis foretaket som er under tilsyn, etter pålegg fra Finanstilsynet ikke selv har utlevert opplysningene.

(2) Som tilknyttet foretak regnes datterselskap og andre foretak der foretaket har en deltakerinteresse. Som deltakende foretak regnes morselskap og andre foretak som har en deltakerinteresse i foretaket.

(3) Finanstilsynet kan pålegge foretak av allmenn interesse etter revisorloven § 1-2 sjettede ledd, samt personer og foretak som utfører oppgaver for et revisjonsforetak i forbindelse med revisjon av slike foretak å gi de opplysninger om den lovfestede revisjonen som Finanstilsynet krever og som er nødvendige for å føre tilsyn med revisjonsforetaket. Hvis opplysningsplikten som er pålagt foretaket, ikke oppfylles, kan opplysningsplikten pålegges de enkelte tillitsvalgte, ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket. Foretaket skal i slike tilfeller som hovedregel varsles.

§ 3-3 Opplysningsplikt og rapporteringsplikt for revisor

(1) Finanstilsynet kan pålegge revisor for et foretak under tilsyn å gjøre nærmere rede for bestemte forhold når det er av betydning for tilsynet med foretaket.

(2) Revisor som reviderer årsregnskapet eller avgir revisorbekreftelser for foretak som nevnt i § 1-2 første ledd, plikter uten ugrunnet opphold å rapportere til Finanstilsynet ethvert forhold som revisor blir kjent med under utførelsen av revisjonen av årsregnskapet eller i arbeidet med revisorbekreftelser, hvis forholdet kan:

- a. innebære en overtredelse av bestemmelser som regulerer foretakets virksomhet, dersom overtredelsen kan medføre tilbakekall av foretakets tillatelse til å drive virksomhet
- b. medføre vesentlig usikkerhet om foretakets evne til fortsatt drift, eller
- c. medføre at revisor i revisjonsberetningen konkluderer negativt eller med forbehold, eller med at revisor ikke kan uttale seg.

(3) Rapporteringsplikten etter annet ledd gjelder tilsvarende for forhold som revisor blir kjent med under utførelsen av revisjonen av årsregnskapet eller i arbeidet med revisorbekreftelser for foretak som foretaket under tilsyn har nære forbindelser med. Med nære forbindelser menes en situasjon der to eller flere fysiske eller juridiske personer er knyttet til hverandre ved

- a. deltakerinteresse, det vil si ved å ha eller kontrollere minst 20 prosent av et foretaks stemmeretter eller kapital, eller
- b. kontroll, det vil si ved en forbindelse mellom et hovedforetak og et underforetak eller ved en tilsvarende forbindelse mellom enhver fysisk eller juridisk person og et foretak. Kontroll anses som hovedregel å foreligge der personer eller foretak eier eller kontrollerer minst 20 prosent av aksjene eller stemmene i foretaket under tilsyn, og der foretaket under tilsyn eier eller kontrollerer minst 20 prosent

av aksjene eller stemmene i et foretak, eller der foretak inngår i samme konsern som foretaket under tilsyn. Ethvert underforetak av et underforetak anses også som datterforetak av hovedforetaket som står i spissen for foretakene. En situasjon der to eller flere fysiske eller juridiske personer er varig knyttet til en person ved kontroll, anses også som en nær forbindelse mellom slike personer. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hva som skal regnes som nære forbindelser.

(4) Revisor som nevnt i annet ledd og revisor i noterte foretak, som trekker seg etter revisorloven § 9-6, skal sende begrunnelse for fratredelsen til Finanstilsynet. Revisor skal rapportere til Finanstilsynet hvis foretaket velger en ny revisor på ekstraordinær generalforsamling eller revisjonsoppdraget på annen måte utløper før utløpet av tjenestetiden.

(5) Forhold som revisor rapporterer i aktsom god tro til Finanstilsynet, skal ikke regnes som brudd på taushetsplikten etter lov, forskrift eller avtale, og ikke medføre ansvar.

§ 3-4 Opplysningsplikt for utenlandske foretak

Utenlandske foretak som nevnt i § 1-2 tredje ledd skal gi Finanstilsynet alle opplysninger som Finanstilsynet krever for å kunne kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten i Norge, overholdes.

§ 3-5 Opplysningsplikt i saker om mulig ulovlig virksomhet

(1) Dersom Finanstilsynet finner det nødvendig for å avgjøre om det bør treffes vedtak etter § 4-2, kan Finanstilsynet pålegge den som det antar driver ulovlig virksomhet som nevnt i § 4-2, å gi opplysninger om virksomheten. § 3-1 annet ledd og § 3-3 første ledd gjelder tilsvarende.

(2) Pålegg om å gi opplysninger kan også omfatte et foretaks morselskap, eller morselskapet i det konsernet foretaket er en del av.

§ 3-6 Bevissikring

Finanstilsynet kan som ledd i sitt tilsynsarbeid kreve bevissikring ved domstolene etter domstolloven § 44. Krav om bevissikring fremmes for den tingretten hvor de som skal avhøres, bor eller oppholder seg eller realbevis skal undersøkes. For øvrig gjelder tvisteloven § 28-3 tredje ledd og § 28-4.

§ 3-7 Opplysninger fra Folkeregisteret

Finanstilsynet kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente de opplysninger fra folkeregistermyndigheten som er nødvendige for at Finanstilsynet skal kunne utføre oppgaver fastsatt i eller i medhold av lov.

Kapittel 4 Finanstilsynets virkemidler

§ 4-1 Pålegg om retting

Finanstilsynet kan pålegge de foretak det har tilsyn med, å rette på forholdet dersom foretaket ikke har overholdt sine plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov, eller har handlet i strid med vilkår for tillatelse. Det samme gjelder dersom foretaket ikke har overholdt vedtekter eller interne retningslinjer fastsatt etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov.

§ 4-2 Pålegg om stans av ulovlig virksomhet

Antar Finanstilsynet at noen som ikke har nødvendig tillatelse, driver virksomhet som omfattes av § 1-2, kan Finanstilsynet gi pålegg om å stanse virksomheten.

§ 4-3 Tvangsmulkt

Hvis et pålegg fra Finanstilsynet med hjemmel i lov eller forskrift ikke følges, kan Finanstilsynet bestemme at de personer eller det foretak, foretakets morselskap eller morselskapet i det konsern som foretaket er en del av, som skal oppfylle pålegget, skal betale en tvangsmulkt til forholdet er rettet.

§ 4-4 Innkalling av foretakets styrende organer

Finanstilsynet kan innkalle til møter i styre, kontrollkomité og representantskap eller tilsvarende organer i foretak under tilsyn. I slike møter og i generalforsamlinger kan Finanstilsynet la seg representere og sette fram forslag, men har ikke stemmerett. Finanstilsynet kan stille krav om ekstraordinær generalforsamling. Bli ekstraordinær generalforsamling ikke innkalt når Finanstilsynet har stilt krav om det, kan Finanstilsynet kalle inn til slik generalforsamling.

§ 4-5 Anmeldelse

(1) Overtredelse av bestemmelser som gjelder for foretak som Finanstilsynet har tilsyn med, kan meldes av Finanstilsynet til påtalemyndigheten eller til vedkommende offentlige myndighet som saken særskilt hører under.

(2) Når Finanstilsynet i sitt tilsynsarbeid får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven kapittel 18, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, Økokrim.

§ 4-6 Utkontraktering

(1) Foretak under tilsyn skal melde fra til Finanstilsynet ved inngåelse av avtale om utkontraktering av virksomhet som er kritisk eller viktig for foretaket, og ved endringer av slike avtaler. Meldingen skal gis minst

60 dager før iverksettelsen av avtalen eller avtaleendringen.

(2) Finanstilsynet kan sette vilkår for utkontraktingen. Finanstilsynet kan gi foretaket pålegg om ikke å iverksette en avtale eller om å avslutte en avtale dersom Finanstilsynet mener at utkontrakting skjer i et omfang eller på en måte som ikke anses som forsvarlig. Det samme gjelder dersom avtalen om utkontrakting vanskeliggjør tilsynet med den utkontrakterte virksomheten eller med foretakets samlede virksomhet.

(3) Finanstilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak fastsette krav til melding etter første ledd. Finanstilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra meldeplikten. Finanstilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak stille krav til standardisering av opplysningene i foretakets interne oversikt over avtaler om utkontrakting.

Kapittel 5 Klage over Finanstilsynets vedtak

§ 5-1 Finanstilsynsklagenemnda

(1) Klage over vedtak truffet av Finanstilsynet skal behandles av Finanstilsynsklagenemnda. Dette gjelder likevel ikke klage over vedtak som nevnt i finansforetaksloven § 20-3 om krisehåndteringsmyndighet eller klage over vedtak etter gjeldsinformasjonsloven.

(2) Finanstilsynsklagenemnda kan ikke instrueres om behandlingen av den enkelte klagesak. Departementets generelle instruksjer og instruksjer i medhold av § 1-4 første ledd rettet mot Finanstilsynet skal legges til grunn av klagenemnda i dens behandling av klagesaker.

(3) Departementet behandler klager over vedtak eller avgjørelser som Finanstilsynsklagenemnda treffer i første instans.

(4) Finanstilsynsklagenemnda kan ikke omgjøre Finanstilsynets vedtak av eget tiltak.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om Finanstilsynsklagenemndas sammensetning og virksomhet, saksbehandling, sekretariat og finansiering, samt om rapportering om nemndas virksomhet.

§ 5-2 Søksmål

(1) En part som har fått saken sin behandlet av Finanstilsynsklagenemnda, kan ved å reise søksmål mot staten ved Finanstilsynsklagenemnda prøve gyldigheten av vedtaket. Gjelder vedtaket en sak mellom private parter fattet i medhold av verdipapirhandelloven kapittel 6, må søksmål om vedtaket reises mot den andre private parten, og retten kan prøve alle sider av saken. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvilke saker som regnes som en sak mellom private parter.

(2) Departementet kan ved søksmål få prøvd om Finanstilsynsklagenemndas vedtak i en klagesak skal oppheves helt eller delvis fordi det bygger på feilaktig

faktisk grunnlag eller uriktig oppfatning av et retts spørsmål. Den avgjørelsen retter seg mot, skal varsles om søksmålet.

(3) Søksmål etter første og annet ledd må reises innen seks måneder fra det tidspunktet underretningen om det endelige vedtaket er kommet fram til parten.

Kapittel 6 Andre bestemmelser

§ 6-1 Utgifter

(1) Finanstilsynets og Finanstilsynsklagenemndas utgifter skal fordeles på de foretak som etter § 1-2 er under tilsyn, og på utstedere av omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat, i budsjettåret. Utgiftene fordeles på de ulike grupper av foretak basert på Finanstilsynets relative ressursbruk etter nærmere regler fastsatt i forskrift.

(2) Departementet kan gi forskrift om den nærmere utgiftsfordelingen, herunder

- inndeling av grupper som nevnt i første ledd
- beregningsgrunnlaget for fordeling av utgiftene innen de ulike grupper av foretak, herunder tidspunktet for fastsettelse av beregningsgrunnlaget
- hvilke foretak som skal regnes for å være under tilsyn eller notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat i budsjettåret
- plikt til å betale gebyr for Finanstilsynets behandling av konsesjonssøknader og saker som gjelder rett til å markedsføre fond i Norge fra utenlandske foretak
- fastsettelse av årlige minste og høyeste beløp som kan fordeles på det enkelte foretak innen hver gruppe av foretak
- fordelingen av Finanstilsynsklagenemndas utgifter mellom og innad i gruppene av foretak
- at grupper av foretak skal unntas fra fordelingen av utgifter etter bestemmelsen her eller forskrifter gitt i medhold av denne bestemmelsen.

(3) Ilagte bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 6-2 Granskninger mv.

(1) Finanstilsynet kan engasjere statsautoriserte revisorer og andre sakkyndige til å utføre oppdrag innenfor Finanstilsynets arbeidsområde.

(2) Finanstilsynet kan oppnevne utvalg til å foreta selvstendige granskninger innenfor Finanstilsynets arbeidsområde. Foretak under tilsyn og deres tillitsvalgte og ansatte har samme opplysningsplikt overfor et slikt utvalg som de har overfor Finanstilsynet etter § 3-1. Som ledd i granskningen kan utvalget kreve bevisopptak ved domstolene etter domstolloven § 44. Utvalgets medlemmer har tilsvarende taushetsplikt som angitt i § 2-7 første ledd og må, hvis ikke annet er fastsatt eller forut-

satt ved oppnevningen, følge de regler som gjelder for styremedlemmer i Finanstilsynet.

(3) Departementet kan bestemme at utgiftene ved oppdrag som nevnt i første og annet ledd helt eller delvis skal refunderes av de foretak hvor oppdragene har vært utført.

§ 6-3 Finanstilsynets behandling av meldinger, tips mv.

Departementet kan i forskrift gi regler om Finanstilsynets behandling av saker som gjelder meldinger, tips eller lignende opplysninger om overtredelser av regelverk.

§ 6-4 Straff

(1) Tillitsvalgte eller ansatte i foretak under tilsyn som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 4-1, § 4-2, § 4-4 eller § 4-6 eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i disse bestemmelsene, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, for så vidt forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

(2) Personer, tillitsvalgte eller ansatte i foretak som forsettlig eller uaktsomt overtrer pålegg gitt med hjemmel i § 4-2 eller § 3-5, straffes som etter første ledd.

Kapittel 7 Ikrafttreden og overgangsbestemmelser.

Endringer i andre lover

§ 7-1 Ikrafttreden

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene i loven til forskjellig tid.

(2) Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak mv. Forskrifter gitt i medhold av lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak mv. gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 7-2 Overgangsbestemmelser

Departementet kan gi overgangsbestemmelser. § 6-4 gjelder bare for overtredelser som finner sted etter lovens ikrafttredelse.

§ 7-3 Endring av andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler skal § 22-3 tredje ledd lyde:

Bestemmelsene gitt i eller i medhold av finanstilsynsloven §§ 2-4, 2-5, 2-6 og 2-7, og finansforetaksloven § 22-7 gjelder så langt de passer tilsvarende for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet,

med mindre noe annet følger av forskrift etter fjerde ledd.

2. I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. skal § 1-2 første ledd nr. 5 lyde:

5. *finansforetak* og andre foretak som det føres tilsyn med etter *finanstilsynsloven* § 1-2,

3. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser skal § 6 bokstav b lyde:

b. pensjonskasser og pensjonsfond som er under Finanstilsynets tilsyn, jf. *finanstilsynsloven* § 1-2 første ledd bokstav k,

4. I lov 14. desember 2001 nr. 95 om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området skal § 7 annet ledd lyde:

Finanstilsynsloven § 4-3 om ileggelse av *tvangsmulkt* dersom Finanstilsynets pålegg ikke blir etterkommet, gjelder tilsvarende.

5. I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling skal § 8-1 første ledd innledningen lyde:

(1) Finanstilsynet fører kontroll og tilsyn etter *finanstilsynsloven* med

6. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 9-1 annet ledd skal lyde:

(2) Tillatelse etter første ledd skal bare gis der konsepsjonsmyndigheten anser at vilkårene for å yte investeringstjenester eller drive investeringsvirksomhet i §§ 9-9 til 9-25 og §§ 9-38 til 9-48 er oppfylt, og der organiseringen av foretaket og forholdet til nære forbindelser er av en slik art at det kan gjennomføres et effektivt og betryggende tilsyn med verdipapirforetaket. Med nære forbindelser menes et forhold som definert i finanstilsynsloven § 3-3 tredje ledd med tilhørende forskriftsbestemmelser.

§ 9-47 sjettede ledd skal lyde:

(6) Finanstilsynet kan pålegge foretakene å ha en høyere ansvarlig kapital enn de lovbestemte minstekravene.

§ 11-3 første ledd nr. 5 skal lyde:

5. markedsoperatøren ikke etterkommer pålegg gitt i medhold av § 19-7 eller finanstilsynsloven § 4-1.

§ 14-4 første ledd nr. 5 skal lyde:

5. foretaket ikke etterkommer pålegg gitt i medhold av § 19-7 eller finanstilsynsloven § 4-1.

§ 19-6 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) Gir Finanstilsynets undersøkelser grunn til å anta at noen er eller vil bli påført tap som følge av at bestemmelser i lov eller i medhold av lov ikke er overholdt, kan Finanstilsynet uten hinder av taushetsplikten etter finansstilsynsloven § 2-7 første ledd underrette vedkommende og utlevere opplysninger så langt det er nødvendig for å undersøke forholdet.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om taushetsplikt etter bestemmelsen her og etter finansstilsynsloven § 2-7 i tilknytning til utøvelse av tilsynsmyndighet etter loven her.

7. I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 8-21 første ledd skal lyde:

(1) Dersom det er grunn til å tro at foretaket ikke er forsvarlig organisert eller ikke er forsvarlig drevet, herunder at foretaket ikke har betryggende rutiner for risikostyring eller internkontroll, eller for finansiell rapportering til børs, autorisert markedsplass eller allmennheten, kan Finanstilsynet kreve at foretaket engasjerer én eller flere revisorer eller andre sakkyndige personer til å undersøke forholdene. Finansstilsynsloven § 6-2 annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 20A-5 annet ledd skal lyde:

(2) Finanstilsynet kan i de tilfeller det ikke skal foretas utbetaling fra ordningen, bestemme at kostnadene knyttet til driften av garantiordningen skal dekkes av Finanstilsynet og utlignes på skadeforsikringsforetakene i samsvar med finansstilsynsloven § 6-1.

8. I lov 20. november 2020 nr. 128 om revisjon og revisorer skal § 2-1 annet ledd bokstav d lyde:

d. foretak mv. som føres tilsyn med etter finansstilsynsloven § 1-2

9. I lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler skal § 3-55 tredje ledd lyde:

(3) Bestemmelsene gitt i eller i medhold av finansstilsynsloven §§ 2-4, 2-5, 2-6 og 2-7 gjelder så langt de passer tilsvarende for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet, med mindre noe annet følger av forskrift etter fjerde ledd.

10. I lov 18. juni 2021 nr. 136 om røystingsrådsgjevarar skal § 6 første ledd lyde:

(1) Finanstilsynet fører tilsyn etter *finansstilsynsloven* med verksemd som røystingsrådsgjevarar driv etter lova her.

11. I lov 22. desember 2021 nr. 163 om forsikringsformidling skal § 3-2 første ledd bokstav d lyde:

d. opplysninger om identiteten til fysiske og juridiske personer som må anses å ha nære forbindelser med foretaket, jf. finansstilsynsloven § 3-3 tredje ledd annet punktum med tilhørende forskrifter.

Presidenten: Det voteres over § 1-3 andre ledd. Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 88 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.49)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling § 1-4 første ledd og forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I forslag til lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) gjøres følgende endring:

§ 1-4 første ledd skal lyde:

(1) Finanstilsynet kan ikke instrueres om behandlingen av enkeltsaker, med unntak av saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning eller saker der beslutningsmyndighet er lagt til departementet.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Venstre ble innstillingen vedtatt med 94 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.10)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling §§ 2-1–2-7 og forslag nr. 6, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I forslag til lov om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) gjøres følgende endring:

Kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2 Organisering av Finanstilsynet

§ 2-1 Direktør for Finanstilsynet

Finanstilsynet ledes av en direktør som ansettes av Kongen på åremål for en periode på seks år. Åremålet kan gjentas for ytterligere én periode på inntil seks år.

§ 2-2 Forhold til foretak under tilsyn

Finanstilsynets ansatte kan ikke være ansatt eller ha lønnet arbeid i eller være med i styre, representantskap eller tilsvarende organ i foretak under tilsyn.

§ 2-3 Begrensninger i adgang til å handle finansielle instrumenter

(1) Finanstilsynets ansatte kan ikke eie aksjer, obligasjoner, derivater og andre rettigheter til fi-

nansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn.

(2) Finanstilsynets ansatte kan ikke foreta tegning, kjøp, salg eller bytte av instrumenter som handles på norsk regulert marked, multilateral handelsplass eller organisert handelsfasilitet.

(3) Finanstilsynets ansatte kan ikke eie andeler i verdipapirfond som har, eller har vedtektsbestemt at det i sin investeringsstrategi skal ha, en overrepresentasjon av finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn.

(4) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også handler som foretas i fremmed navn og for fremmed regning.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om Finanstilsynets ansattes plikt til rapportering om transaksjoner i finansielle instrumenter. Departementet kan ved enkeltvedtak eller i forskrift dispensere fra bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 2-4 *Melding om lån og kausjon*

(1) Direktøren for Finanstilsynet skal gi melding til departementet om lån som vedkommende har fått innvilget av et foretak under tilsyn, herunder filialer av utenlandske foretak. Direktøren skal gi melding til departementet om kausjon som vedkommende stiller for lån gitt av et foretak under tilsyn, herunder filialer av utenlandske foretak. Finanstilsynets ansatte skal gi tilsvarende melding om lån og kausjon til Finanstilsynet.

(2) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om Finanstilsynets ansattes plikt til å gi opplysninger om avtaler som nevnt i første ledd.

§ 2-5 *Taushetsplikt*

(1) Finanstilsynets ansatte, samt sakkyndige som Finanstilsynet har engasjert i medhold av § 6-2, har taushetsplikt overfor uvedkommende om det som de i sitt arbeid får kjennskap til om en kundes forhold. De må heller ikke gjøre bruk av det i ervervsvirksomhet. Taushetsplikten etter denne loven og forvaltningsloven gjelder også for personer og institusjoner som mottar opplysninger underlagt lovpålagt taushetsplikt fra Finanstilsynet.

(2) Taushetsplikten etter denne loven og forvaltningsloven gjelder ikke overfor følgende institusjoner når opplysningene er nødvendige for at institusjonen skal kunne utføre oppgaver som følger av lov eller regler fastsatt med hjemmel i lov:

- a. Norges Bank
- b. Bankenes sikringsfond
- c. Den europeiske sentralbank og andre EØS-staters sentralbanker
- d. andre EØS-staters innskuddsgarantiordninger

- e. andre EØS-staters krisehåndteringsmyndigheter
- f. Single Resolution Board
- g. andre lands departementer som deltar i et kriteutvalg, jf. finansforetaksloven § 20-46
- h. tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1-2, herunder Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner og Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet
- i. Det europeiske systemrisikorådet
- j. Det internasjonale valutafondet
- k. Verdensbanken
- l. Den internasjonale oppgjørsbanken
- m. Rådet for finansiell stabilitet
- n. EFTAs overvåkningsorgan
- o. Nasjonal sikkerhetsmyndighet
- p. regulert marked med tillatelse etter verdipapirhandeloven
- q. verdipapirsentral med tillatelse etter verdipapirsentralloven
- r. sentral motpart med tillatelse etter verdipapirhandeloven.

(3) Departementet kan gi forskrift om at taushetsplikten ikke skal gjelde overfor krisehåndteringsmyndigheter, og tilsynsmyndigheter når disse fører tilsvarende tilsyn som nevnt i § 1-2, fra land utenfor EØS. Departementet kan gi forskrift om Finanstilsynets utveksling av opplysninger med de myndigheter, organer og foretak taushetsplikten ikke gjelder overfor.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Venstre ble innstillingen vedtatt med 91 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.29)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling § 3-1 første ledd og forslag nr. 4, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I forslag til lov om Finanstilsynet (finanstilsynsloven) gjøres følgende endring:

§ 3-1 første ledd skal lyde:

(1) Foretaket plikter å gi alle opplysninger som tilsynet krever, og utlevere dokumentasjon og opplysninger som foretaket besitter på den måten Finanstilsynet fastsetter. Krav om utlevering i formater, sammenstillinger og liknende som foretakets egne systemer ikke støtter, og som ikke er påkrevet etter annet regelverk, er å anse som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2. Slike vedtak kan påklages etter forvaltningsloven kapittel VI.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Venstre ble innstillingen vedtatt med 92 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.47)

Presidenten: Det votes over kapitlene 5, 6 og 7. Rødt og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 93 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.06)

Presidenten: Det votes over resten av kapittel 1, resten av kapittel 3 og kapittel 4.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Ingvild Wettrhus Thorsvik og André N. Skjelstad om en ferdigbehandling av Nasjonal ramme for vindkraft (Innst. 345 S (2023–2024), jf. Dokument 8:112 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ola Elvestuen på vegne av Venstre
- forslag nr. 2, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 2, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en nasjonal, helhetlig plan for vindkraft i Norge. Rammen skal bygge på kunnskapsgrunnlaget fra NVEs forslag til Nasjonal ramme for vindkraft på land i 2019, men med strengere hensyn til naturbeskyttelse. Etablering av ny energiproduksjon skal konsentreres til

områder med eksisterende inngrep og infrastruktur.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:112 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Ingvild Wettrhus Thorsvik og André N. Skjelstad om en ferdigbehandling av Nasjonal ramme for vindkraft – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fullføre behandlingen av Forslag til nasjonal ramme for vindkraft, som Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) la frem i 2019, og legge denne frem for Stortinget.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Venstre ble innstillingen vedtatt med 96 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.46)

Sak nr. 11 fortsetter [15:32:02]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Ove Trellevik, Tina Bru, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om krav til erstatningskraft for elektrifisering av petroleumsinstallasjoner (Innst. 394 S (2023–2024), jf. Dokument 8:118 S (2023–2024))

Presidenten [15:32:03] Vi fortsetter debatten i sak nr. 11. Første taler er statsråd Terje Aasland.

Statsråd Terje Aasland [15:32:45]: Det som er veldig bra, er at det er veldig mange i denne salen som har et oppriktig ønske om å legge til rette for at vi skal videreutvikle olje- og gassnæringen. Det er et veldig viktig grunnlag for denne saken. Men for å sikre at vi klarer å videreutvikle olje- og gassnæringen, er det viktig at vi klarer å kutte klimagassutslippene. Det startet egentlig veldig tydelig med elektrifiseringen av Johan Sverdrupfeltet i 2016, hvor vi stilte krav om at det skulle brukes kraft fra land. Da var det en bred tilslutning til det i Stor-

tinget. Det var riktig avgjørelse den gang, og den står seg godt i ettertid.

Kraftsituasjonen totalt sett har jo endret seg, kraftbehovet er økende, og vi er inne i en litt ny tid. Da har vi sagt, i forbindelse med den siste elektrifiserings-PUD-en vi godkjente, at en ikke må påregne noen automatiske løsninger ved ytterligere kraft-fra-land-prosjekter. Da må man se det i en større sammenheng og få på plass mer kraftproduksjon, sånn at en understøtter en eventuell elektrifisering av en plattform og kutter utslipp. Det tror jeg er en veldig grei erkjennelse. Så er spørsmålet: Hvordan gjør vi det på en best mulig måte?

Vi har gjennom revidert nasjonalbudsjett, som vi la fram for kort tid siden, sagt at vi ønsker å få til et energipartnerskap sammen med olje- og gassindustrien fordi vi mener det er viktig. Jeg har hatt det første møtet med Konkraft-rådet, og jeg tror det er god mulighet gjennom dialog til å finne en omforent løsning med olje- og gassindustrien for både å utvikle olje- og gassnæringen, kutte utslipp og sørge for at vi gjennom det samarbeidet også klarer å få til en netto kraftflyt til land, sånn at en gjennom elektrifisering av sokkelen får en styrking av kraftsituasjonen på land. Sånn sett tror jeg vi er i en god posisjon.

Dette representantforslaget gjør meg veldig urolig, og da understreker jeg veldig urolig. I forslagene nr. 1 og 2 sier en henholdsvis at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft, og at Stortinget ber regjeringen innføre krav om at petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft – helt og holdent. Hva ligger egentlig i det? Det tror jeg er verdt å tenke igjennom. Jeg tror det er en betydelig usikkerhet om hvordan en sånn løsning skal bli. Det er ingen tvil om at hvis olje- og gasselskapene helt og holdent på egen hånd skal betale for alt dette, kostnaden for både infrastruktur og produksjon, er dette starten på avviklingen av norsk olje- og gassindustri.

Presidenten [15:35:53]: Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [15:36:11]: Oppmodningsvedtak 914 lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2024 legge frem tiltak for å elektrifisere offshore-installasjoner ved hjelp av havvind for å kutte klimagassutslipp.»

Mitt spørsmål er: Føler statsråden at han har levert på dette oppmodningsvedtaket?

Statsråd Terje Aasland [15:36:37]: Ja, jeg mener at vi har levert en ramme for hvordan vi kan oppnå det, og jeg er overbevist om at når vi skal løse store, viktige oppgaver, skape stabilitet, forutsigbarhet og langsiktighet, er det klokt å invitere partene inn i så store spør-

mål. Det har vi gjort gjennom den dialogen som vi har opprettet med Konkraft-rådet, for å gå videre med utslippskutt og elektrifisering av norsk sokkel basert på det anmodningsvedtaket.

Jeg mener det er klokt å gjøre det på den måten, for det er mange avveininger som må gjøres. Etter min oppfatning er det også ønskelig fra Stortingets side at vi har kontroll på utviklingen av havvind, med årlige tildelinger, hvordan de skal skje, hvilke støttebeløp som skal ligge til grunn, osv. Her frikobler en det og overlater ansvaret til olje- og gassnæringen. Det mener jeg blir feil, sånn som situasjonen er nå. Vi må gjøre ting gjennom dialog og komme til enighet om hvordan vi skal gå veien videre.

Ove Trellevik (H) [15:37:42]: Dette burde ha kome mykje tidlegare, og me burde fått sett kva som var faseten for korleis regjeringa har tenkt å løysa dette. Slik som eg opplever det, er oljeselskapa litt indifferente med tanke på kostnadene, om dei skal bruka gasskraftverk med dei gamle gassturbinane, eller om dei må kjøpa havvind. Det kostar omtrent det same.

Utfordringa her, som også statsråden var inne på, er at det er store investeringskostnader i infrastruktur for å få dette til. Vil statsråden no ta ansvar for det i det nye industrisamarbeidet og sørgja for at det vert gode områdeløysingar, med kablar, som avlastar risikoen for dette, og at staten tek eit ansvar for å sørgja for at dei ulike lisensane og dei ulike selskapa ikkje suboptimaliserer og på den måten har høge investeringskostnader for å få dette til? Det er berekna over 60 mrd. kr i investeringar i infrastruktur for å nå desse måla. Men statsråden kan vera med og ta eit ansvar for å få betre områdeløysingar for å få kostnadene ned.

Statsråd Terje Aasland [15:38:50]: Vi er nødt til å få til gode løsninger for det, for selv olje- og gassindustrien klarer ikke å bære all verdens kostnader som blir pålagt dem. Her ser jeg at Høyre ønsker å pålegge olje- og gasselskapene kostnader. Jeg tror de velger å ikke bære dem, for de kan velge det bort ved å ikke gå videre med utvikling av aktiviteten på norsk sokkel, eller så er det gjennom kjøp av knalldyr strøm, med den infrastrukturkostnaden som er der, hvor staten gjennom kontantstrømmen dekker opp for henholdsvis 78 pst. eller 85 pst., alt ettersom om Petoro er med i prosjekter eller ikke.

Høyres forslag i denne saken er sikkert formulert av god vilje, men har feil formuleringer. Jeg tror vi ønsker å oppnå det samme, men med Høyres forslag her, både forslag nr. 1 og forslag nr. 2, kommer det til å bli skapt en betydelig usikkerhet. En kommer til å mangle vilje til å finne løsninger også, tror jeg, gjennom den dialogen vi må ha om å finne et framtidig energipartnerskap.

Ove Trellevik (H) [15:39:55]: Me ønskjer at ein skal få elektrifisert sokkelen, og eit område der ein ønskjer å få dette til, er på Hywind Tampen, der ein ønskjer å utvida havvindparken og få ein kabel til land og få balansekraft frå land. Men dei har fått nei og ligg i kø bak ein ammoniakfabrikk eller hydrogenfabrikk som har fått tilsegn om 300 MW. I tillegg til at dei har fått tilsegn om det, har dei fått støtte frå EU, men dei ber også om differansekontraktar mot kundane sine. Dei ønskjer ein halv milliard i støtte årleg i fem år framover, noko som sannsynlegvis er uaktuelt å støtta for både Høgre og Arbeidarpartiet. Kor lenge meiner statsråden at ein slik fabrikk skal kunna liggja og blokkera for at andre fornuftige industriprosjekt vert elektrifiserte?

Statsråd Terje Aasland [15:40:42]: Jeg mener ikke at eksisterende virksomheter som ligger i kø, og som ikke har realismen i seg, i hvert fall på flere år, skal ligge og blokkere for modne prosjekter. Derfor har vi fremmet det med modenheitskriterier i tilknytning til nettet. Jeg mener det er veldig godt. Forskriftene er på høring nå, og det er viktig at vi får det ordentlig på plass, og at det blir fulgt opp på en god måte.

Så blir det vist til utviklingen på Hywind Tampen. NVE går nå gjennom de områdene som er pekt på som mulige havvindområder, har en strategisk konsekvensutredning av Utsira Nord, Sørilige Nordsjø og Vestavind B, som vil være betydelige bidrag til hvordan vi skal klare å koble dette videre. Men jeg mener det er viktig at det er staten og fellesskapet som bestemmer hvordan denne utviklingen skal skje, og ikke olje- og gasselskapene alene, sånn som Høyre foreslår her, hvor de attpåtil får en direkte, eller i hvert fall en indirekte, kobling mot kontantstrømmen, hvor det er fellesskapet som dekker kostnadene. Jeg tror det er en uklok tilnærming som Høyre har valgt.

Sofie Marhaug (R) [15:42:02]: I løpet av debatten er det kommet fram noen nye opplysninger om hva de ulike partiene skal stemme og ikke. Jeg må innrømme at jeg ble litt forvirret selv. Forslag nr. 2 ble det varslet at skal få støtte fra bl.a. Fremskrittspartiet, hvis jeg hørte riktig. Det er altså at «Stortinget ber regjeringen innføre krav om at petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter, anslått til 5-7 TWh, fra havvind», osv.

Statsråden har uttalt:

«Det vil være det samme som en indirekte tapping av oljefondet. Må olje- og gassindustrien investere stort i ny kraftutbygging, er det staten gjennom fellesskapet og skattesystemet som dekker de fleste av kostnadene til olje- og gasselskapene.»

Jeg vil egentlig bare høre fra statsråden om ikke det også gjelder ved forslag nr. 2, som mange partier nå sier

at de skal støtte – at kostnaden vil tas av fellesskapet, bare på andre måter enn gjennom direkte subsidier.

Statsråd Terje Aasland [15:43:05]: Forslag nr. 2 kan nok løses på litt ulike måter, men det vil være kostnader som olje- og gasssektoren må bære, som de kan få skatteposisjoner på som de dekker inn, og som gjør at kontantstrømmen blir redusert. Det er en indirekte kontakt i tilknytning til kontantstrømmen på dette.

Samtidig: Hvis det er oljeselskapene selv som skal gjøre dette, antar jeg at de naturlig nok vil mene at det er de som skal bestemme hvordan dette skal bygges ut, og hvordan det skal gjennomføres og gjøres. Da vil de få en eksklusivitet i dette som jeg mener er uheldig overfor andre havvindutbyggere som nå f.eks. har konkludert om Sørilige Nordsjø og kommer til å konkurrere og posisjonere seg for å konkurrere om havvindutbygging på norsk sokkel i tiden framover.

Jeg tror egentlig at mange vil det samme her, men konsekvensene kan være dramatiske og svært uheldige, og jeg er forundret over at Fremskrittspartiet går inn for både forslag nr. 1 og forslag nr. 2.

Lars Haltbrekken (SV) [15:44:23]: Jeg hører at statsråden sier at forslag nr. 2 innebærer at det blir gitt en slags forkjørsrett der det er oljeselskapene som skal bygge ut eksempelvis havvind eller annen utslippsfri kraftproduksjon til havs. Det er jo ikke det som står i forslag nr. 2. Det står at «petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft», men det kan godt være andre selskaper som bygger ut dette. Er ikke statsråden enig i det?

Statsråd Terje Aasland [15:45:02]: Det kan være tilfellet. Det kan også være sånn at olje- og gasselskapene selv vil eie et slikt anlegg eller bestemme hvordan dette skal utformes og utvikles.

Jeg mener vi mister grep om både havvindssatsingen og kontrollen på dette ved å gå inn for både forslag nr. 1 og forslag nr. 2, som inneholder langt på vei det samme. Jeg mener hovedfokuset bør rettes inn mot dialogen gjennom energipartnerskapet – hvor vi kan finne en trygg finansiering av havvindutbyggingen og eventuell annen type erstatningskraft til dette – at prosjektene på norsk sokkel fortsatt skal vurderes fra prosjekt til prosjekt, og hvordan vi kan bygge rammer rundt dette som gjør at det ikke svekker kraftbalansen eller kraftsystemet på noen som helst måte, men faktisk tilfører kraftsystemet på land positive effekter av mer kraft.

Ola Elvestuen (V) [15:46:09]: Venstre og regjeringen er nok uenige om hvor vi skal med petroleumsnæringen, om den skal videreutvikles, eller om vi nå må se på hvordan vi skal ha mindre av den.

Jeg ble veldig overrasket over statsrådens innlegg og avslutningen av det, som så direkte avviser forslag nr. 1 – nå også forslag nr. 2 – på bakgrunn av at dette angivelig er starten på en avvikling av olje- og gassnæringen. Jeg klarer ikke å se det i det hele tatt. Det eneste som står i forslagene, er at i stedet for bare å ha dialog skal regjeringen også stille krav. Jeg klarer ikke å se den store forskjellen i den formuleringen. Det er klart at dette er selskaper som har store ressurser i seg selv. De har en interesse av å kutte utslipp, for de er i et kvotemarked, de har CO₂-avgifter, og her er det også krav. Kan statsråden forklare bedre hva han mener? Hva er problemet med forslaget?

Statsråd Terje Aasland [15:47:18]: At Venstre ikke har det samme trykket på å utvikle norsk olje- og gassindustri, har jeg full forståelse for. At Venstre velger å stå inne i disse to forslagene, har jeg også forståelse for, for egentlig er det kanskje ikke så nøye, men at Fremskrittspartiet og Høyre står inne i forslagene, gjør meg bekymret. Jeg skal prøve å forklare litt den forskjellen. Forslag nr. 1 sier:

«Stortinget ber regjeringen innføre teknologinøytrale krav om at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter.»

Det betyr at hvis man trenger 1 TWh, må olje- og gasselskapet, eller den lisensen, komme opp med 1 TWh ny kraftproduksjon for å kunne gjennomføre prosjektet sitt. Det er konsekvensen av det forslaget hvis man leser det ordrett.

Une Bastholm (MDG) [15:48:19]: Jeg hører statsråden si at det blir for dyrt for oljeselskapene med kravet om erstatningskraft eller bruk av CCS, men det er også for dyrt for staten fordi oljeselskapene kan skrive av nesten alt av investeringene på skatten sin, så da er det oljefondet vi bidrar til mindre innskudd i. Det får meg helt reelt til å lure litt på om statsråden er enig eller uenig i prinsippet om at petroleumsnæringen skal bidra til erstatningskraft for den kraften de trenger for å elektrifisere, altså fjerne sine utslipp. Hvordan har han ellers tenkt at man skal få ned utslippene på sokkelen i henhold til vedtaket om 50 pst. utslippskutt innen 2030?

Statsråd Terje Aasland [15:49:10]: Jeg mener det aller viktigste for både å kutte utslipp på norsk sokkel, utvikle olje- og gassnæringen og samtidig lykkes med havvindsatsingen, som jeg er veldig glad for at Miljøpartiet De Grønne har vært med på så langt, er at vi legger til rette for å lyse ut nye havvindområder i tråd med det som er lansert. Vi starter med Sørlige Nordsjø og kommer til å fortsette i Sørlige Nordsjø, Utsira Nord

og Vestavind B, og så går vi nordover etter hvert som vi får kunnskap til å kunne gjøre dette på en god måte, ikke minst med tanke på sameksistens. Da mener jeg det naturlige er at en finansierer dette gjennom differansekontrakter. Der kan selvfølgelig olje- og gassindustrien bidra. De bidrar jo med betydelige betalinger i dag, både i form av CO₂-avgift og ved å være en del av kvotepliktig sektor, og det kan vi håndtere innenfor denne dialogen. Det er mulig at vi kommer lenger på den måten, med bedre kontroll på havvindutbyggingen og bedre kontroll på prosjektene.

Presidenten [15:50:05]: Replikkordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:50:23]: Det som virkelig er oppsiktsvekkende i denne debatten, er de påstandene som fremsettes av statsråden, som hevder at de forslagene som bl.a. Fremskrittspartiet står inne i, vil nedlegge olje- og gassnæringen. Det er en absurd og tendensiøs påstand som overhodet ikke holder mål.

Utgangspunktet for den logikken statsråden legger til grunn, er at vi må akseptere enten å betale abnormt høye strømpriser i dette landet eller å nedlegge olje- og gassnæringen. Det er et politisk skapt problem vi står overfor. Det er politikere som har funnet opp – tatt det ut av luften – at vi skal redusere klimautslippene ved å elektrifisere norsk sokkel. Som flere har påpekt, er det jo ikke slik. Hvis det er de globale klimautslippene man er opptatt av, har det altså null betydning. Det er et penge-sluk av dimensjoner – milliarder kastet ut gjennom vinduet – å elektrifisere norsk sokkel og tro at det reduserer klimautslippene globalt. Det gjør det selvfølgelig ikke. Men det betyr at vi kan sette noen tall på det norske klimaregnskapet, i motsetning til i Tyskland, i Nederland eller hvor det måtte være. Premisset er galt i utgangspunktet.

Når man først har valgt den politikken, når man først har valgt å gjøre den skaden, bør man i det minste minimalisere skaden for folk flest og næringsliv. Det vil man heller ikke gjøre. Man skal elektrifisere, koste hva det koste vil, og så skal man sende regningen til strømkundene og sende regningen til næringslivet, istedenfor å gjøre det som er det minst ille av alle disse ille forslagene: å sette av litt mindre penger til oljefondet. Det er i realiteten det vi står overfor: enten skyhøye strømpriser for folk flest, for næringsliv, for innbyggere og for husholdningene, eller at man setter av litt mindre penger til oljefondet. Det er realiteten, det er det som er spørsmålet.

Derfor er jeg litt overrasket over Rødt, som ellers bruker å være veldig høy og mørk i disse sakene, men som her har kakkert seg på lag med regjeringen. Fremskrittspartiet

vet at vi i dette tilfellet står overfor å velge mellom mindre gode alternativ, men da er vi mer opptatt av å ivareta innbyggerne og ivareta en lavere strømpris – i hvert fall i min region og i min landsdel – enn av å ivareta interessene til oljefondet, og at det skal øke raskest mulig.

Sofie Marhaug (R) [15:53:34]: Man skal høre mye fra denne talerstolen. Jeg vil jo påstå at det er mer spesielt at Fremskrittspartiet går sammen med SV og Miljøpartiet De Grønne for å subsidiere såkalte klimatiltak, som i virkeligheten – hvis Fremskrittspartiet følger sin egen logikk mot elektrifisering av sokkelen, som jeg i utgangspunktet er enig i – er klimasminke.

Når man elektrifiserer sokkelen, enten med kraft fra land eller med havvind, er det man i praksis gjør, å flytte utslippene. Så langt greit, jeg tror vi er enige. Likevel er det Fremskrittspartiet som her går inn for, sammen med partier både til høyre og til venstre, faktisk å bidra til økte subsidier – indirekte, via skatteregningen til oljeselskapene – for å bygge mer havvind. Det er det Fremskrittspartiet har sagt i denne salen at de skal støtte, etter at de har holdt flammende innlegg mot elektrifisering. Fremskrittspartiet må bestemme seg: Er de mot elektrifisering, ja eller nei? Hvis svaret på det er nei, må de forklare hvorfor det er forskjell på å gjøre det med havvind i stedet for landvind.

Strømprisen på havvind kommer til å bli høy. Det kommer til å bli koblet på nettet vårt på land. Det er ikke sånn at havvind kan drive seg selv. Likevel går Fremskrittspartiet inn for dette. Det er Fremskrittspartiet som har et enormt forklaringsproblem. Det er helt i orden for meg, jeg tar gjerne imot velgere fra Fremskrittspartiet, men vi har jo hørt Sylvi Listhaug snakke på inn- og utpust om farlige klimasubsidier, og så sikrer Fremskrittspartiet kanskje flertall – vi får se i morgen – for de samme klimasubsidiene. Det er mildt sagt spennende.

Jeg skal også si noe generelt om havvind, og det er at det foregår et kappløp i norsk politikk om å bygge mest mulig havvind. Uansett hva spørsmålet er, svaret havvind. Jeg mener at det er uklokt. Det har konsekvenser for naturen. Det er heller ikke riktig at denne regjeringen ikke gjør noen ting for å bygge ut havvind, selv om Rødt er uenig i den politikken. Det er f.eks. stilt krav til Ventyr – også kjent som IKEA – om at de skal se på å koble seg til Ekofisk. Man kan godt late som at det ikke skjer, men dette er altså regjeringens politikk.

Det er også riktig at regjeringen har brukt 2 mrd. kr på Goliat og det havvindprosjektet som er knyttet til det. Rødt er ikke enig i noe av denne politikken. Det vi er vitne til i dag, er et kappløp mellom partier på Stortinget om å bygge havvind raskest mulig, fortrest mulig. Man overbyr hverandre så mye at til og med Fremskrittspartiet går med på å subsidiere en ulønnsom næring.

Nikolai Astrup (H) [15:56:39]: Det er fristende å kommentere på det siste innlegget, men jeg skal nøye meg med å konstatere at Rødt åpenbart verken er for å nå klimamålene, for olje- og gassindustrien, for landbasert industri eller for andre næringer som er avhengig av kraft for å kunne omstille seg og utvikle seg i Norge. Det handler om arbeidsplasser.

Til statsråden, som er bekymret – svært bekymret, understreket han: Vel, det er på det rene at noe må gjøres for at olje- og gassbransjen skal nå de klimamålene denne sal formulerte da vi behandlet aktivitetsspakken, om å kutte utslippene med 50 pst. innen 2030. Da er ikke regjeringens havvindsatsing, som kommer etter 2030, et godt svar på det.

Vi er nødt til også å ta inn over oss at det har en kostnad å produsere strøm ute på sokkelen i dag. Den kostnaden er ganske høy. Det er antydnet rundt 2 kr per kWh ved å produsere strøm fra ineffektive gasturbiner. Det er det fellesskapet som i dag betaler for. Statsråden prøver å framstille det som om dagens kraftforsyning ikke er betalt av fellesskapet. Vel, det er innenfor det samme petroleumsskatteregimet som andre alternative energiformer ville ha vært. Hvis man f.eks. inngår en langsiktig kraftkjøpsavtale for havvind på 150 øre per kWh, får man 78 pst. fradrag, og da er det en kraftpris på reelt sett 33 øre. Det er ikke så verst, det.

Det er helt riktig at det er en infrastrukturkostnad. Det er ingenting i dette forslaget som hindrer at den infrastrukturkostnaden kan deles på flere fat enn de marginale feltene, som jeg er helt enig i at vi bør være bekymret for om blir realisert eller ikke, hvis vi pålegger for høye kostnader. Den bekymringen deler jeg med statsråden. Derfor er forslagene formulert på en slik måte at det er mulig å jobbe fram områdeløsninger, at de trenger ikke å være tilknyttet de siste marginale feltene, man også kan se på dette i et større perspektiv og ikke minst dele kostnadene på framtidige fat. Oljeselskapene er tydelige på at her kommer det mer produksjon, flere «tie-ins» som skal inn, men noen må være dirigent for dette orkesteret. Statsråden er sørgelig bakpå. Han har fått et tydelig anmodningsvedtak fra Stortinget som han har valgt ikke å følge opp, men isteden nedsatt et utvalg han skal se på om kan bidra til lavere utslipp og mer kraftproduksjon. Det er altså ikke engang en ambisjon om at det skal skje, men at det kan skje.

Jeg synes statsråden er litt for rask med å avvise dette. Jeg tror han burde være litt mer nysgjerrig og ikke gjøre som Bøygen sa, for å sitere Ibsen, og gå utenom når han møter et vanskelig problem, men gå inn i det og forsøke å løse det, til beste for alle parter, slik at vi sikrer framtiden til olje- og gassnæringen samtidig som vi kutter utslipp og videreutvikler norsk sokkel.

Ove Trellevik (H) [15:59:47]: Eg òg reagerte på at statsråden var veldig oppteken av forslaga nr. 1 og 2 og fortolkinga av desse forslaga. Eg får verkeleg håpa at statsråden misforstår eller faktisk ikkje forstår kva me har føreslått, heller enn at han på ein måte prøver å skjula seg bak at han ikkje forstår det. Forklaringa hans på kva som ligg i dette, er opplagt feil.

Ein saknar ein dirigent, og den dirigenten kunne no ha sagt som så at her har regjeringa ei god moglegheit til å dra f.eks. Trollvind opp av skuffa og gjerne invitara med seg petroleumsnæringa på å lysa ut det feltet, og spørja dei kva dei ønskjer seg av kraft – er det kanskje 5–7 TWh med kraft dei treng for å elektrifisera? Ein kunne ha sagt: Her har de moglegheita, me vil byggja ut Trollvind, og kor mange TWh vil de vera med på å finansiera? De skal få kraft frå land viss de er med og finansierer dei terawattimane de då treng, f.eks. frå den Trollvind-parken.

Det er ikkje verre enn det, og eg opplever vel eigentleg at statsråden tenkjer litt i den retninga sjølv. I replikkordskiftet med Miljøpartiet Dei Grøne hadde statsråden nesten den same tilnærminga, men han vil bruka differansekontraktar for å få dette til. Då er me inne på eit heilt anna spor. Eg synest det verkar veldig, veldig merkeleg at det skal brukast differansekontraktar mellom staten og eit havvindselskap for å byggja ut havvind til petroleumsnæringa. Då vil eg heller invitara petroleumsnæringa til å vera med og betala det det kostar å byggja ut ein gjeven andel havvind.

Så kan ein sjølv sagt ikkje vera med og finansiera Trollvind, byggja ut havvind og forplikta seg til å kjøpa straum i Sør-Noreg viss ein faktisk treng det i Finnmark, skulle eg til å seia. Difor seier me òg at den krafta må først inn til ikkje nødvendigvis det same prisområdet, men iallfall inn til den same regionen som ein tek ut kraft frå, sånn at det vert ein balanse i dette.

Det er ikkje verre enn dette. Statsråden kan setja seg i førarsetet her, lysa ut f.eks. Trollvind, invitara petroleumsnæringa til å svara på kor mange TWh dei treng, og dimensjonera ei utlysing for dette i samsvar med behova petroleumsnæringa har. Kanskje ønskjer havvindselskapa òg å byggja ut meir enn det petroleumsnæringa treng, nettopp fordi me då får på plass infrastruktur og dei kan senda masse kraft inn til land og tena gode pengar på dette sjølv – utan at statsråden treng å bruka differansekontraktar.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Ola Elvestuen (V) [16:02:48]: Først må jeg si at det å kutte utslipp på sokkelen er et klimatilskudd også om man bruker kraft fra land. Det er ingen tvil om at også i petroleumssektoren må man kutte i hele verdikjeden, akkurat som alle andre steder. Det virker ved at vi også er

med og kutter utslipp innenfor kvotepliktig sektor, som jeg også nevnte tidligere. Europa er på rett vei og der de skal være for å nå 62 pst. utslippskutt innen 2030.

Det jeg er overrasket over, gjelder statsrådets tolkning av disse forslagene. I forslag nr. 1 står det ikke at det må være 100 pst., det står «bidra med». Det vil si at man må stille krav, sånn at også petroleumssektoren bidrar, men det er ikke noen nødvendighet med én til én i kravet for å få det til, slik det forslaget er formulert.

Det som statsråden må ta med seg, er at slik han debatterer i denne saken, understreker han behovet for at Stortinget må lete fram flertall nettopp for å pålegge statsråden å stille krav. Da må man se på forslagene nr. 1 og 2 for å se om det er mulig, for slik statsråden nå holder sine innlegg, framstår det ikke som om han legger sterk nok vekt på at vi må få fram prosjekter i petroleumssektoren både for å drive fram havvindprosjekter, så vi dekker opp behovene de har, og for å drive dem fram gjennom den teknologiutviklingen vi trenger framover.

Det er ingenting i disse forslagene som skulle tilsi at det ikke en gang til kan gjøres som med Hywind Tampen, hvor vi ga en direkte støtte fra Enova – Enova ga en direkte støtte på 2,2 mrd. kr. Det også virker. Vi har fått en utvikling, vi har det største flytende havvindprosjektet i verden, og nå trenger vi å finne flere tiltak for å drive dette framover. Derfor trenger vi også vedtak om disse forslagene. Forslag nr. 1 er det Venstre mener er det beste.

Lars Haltbrekken (SV) [16:05:43]: Jeg har den siste uken hatt flere møter med bekymrede tillitsvalgte ved norsk verftsindustri, enten de er fra Aker Verdal eller Stord. De forteller nå at rundt 2026–2027 kan de stå med tomme ordrebøker. Virkningen av oljeskattepakken, som SV var imot, går ut, og de hadde håpet at de skulle få fylt ordrebøkene med ordrer for å produsere bl.a. flytende havvind. De sier at det vi diskuterer her i dag, er svært viktig for dem – det er ikke bare viktig, det er avgjørende for dem. Det å få fortgang i elektrifiseringen av sokkelen, ikke med landstrøm, men med bl.a. flytende havvind, er viktig for at de igjen skal kunne fylle ordrebøkene, og at vi skal kunne sikre de arbeidsplassene og den kompetansen vi har der, som er ledende i verdensammenheng. Jeg synes det er rart at partier som er opptatt av å sikre industriarbeidsplasser i Norge, ikke ser det poenget, ikke er opptatt av å sikre de arbeidsplassene.

Jeg har også lyst til å kommentere påstanden om at en elektrifisering av sokkelen bare flytter utslipp. Vel, hvis det var riktig, hadde min sykkel tur til Stortinget i dag ingen betydning, da kunne jeg likeså godt ha kjørt en forurensende bensin- eller dieselbil, for ifølge denne logikken om at elektrifisering av sokkelen ikke kutter ut-

slipp, ville det jo bare vært noen andre som kjøpte den bensinen eller dieselen jeg lot være å bruke i dag. Da hjelper det heller ikke å oppfordre folk til å ta kollektivreise. Det hjelper ikke å bygge ut jernbane og få folk til å ta tog i stedet for fly. Det er et apatiens evangelium. Det er klart at det å kutte fossil energibruk offshore har betydning for klimaet, akkurat som at det å kutte fossil energibruk på land har det. Man må da bare innrømme at man ikke ønsker å nå norske klimamål. Det ville ha vært ærlig, for det er det som er realiteten dersom man ikke ønsker å gjøre noe med utslippene fra dem som forurenser mest, nemlig oljeselskapene.

Terje Halleland (FrP) [16:08:58]: Det blir lange debatter, og en skal få høre mye, og det er greit. Jeg trodde de fleste var klar over at Fremskrittspartiet var imot å gi olje- og gassnæringen kraft fra land. En snakker om at vi er motstandere av elektrifisering, men vi kommer aldri til å nekte noen selskaper å elektrifisere, nesten uavhengig av hva de driver med, så lenge det ikke berører kraftbalansen på land.

Her er det et forslag som går på at selskapene må erstatte den kraften de bruker, og jeg synes det er et greit alternativ. Jeg tror det er veldig viktig at vi får en bevegelse også fra næringens side når det gjelder å se på alternativer. Vi er teknologinøytrale. Det betyr altså at her kan det like godt bli et gasskraftverk med CO₂-rensing som et havvindanlegg, og da må de teknologiene konkurrere mot hverandre.

Det er veldig flott og kjekt og fint av både Rødt og statsråden å prise petroleumsnæringen og vise omsorg for den, men jeg tror vi også skal ha omsorg for den industrien på fastlandet som er helt avhengig av å ha tilgang til kraft – rimelig kraft. Dette går ut over annen næring.

Ja, med dette forslaget vil vi gjøre regningen for petroleums-selskapene noe dyrere. Det vil bety at det er et par prosjekter som ikke kommer til å bli elektrifisert, bare på grunn av at det rett og slett ikke vil lønne seg å gjøre det, og da synes jeg heller ikke at vi skal gjøre det. Det ville gitt et ekstra element til selskapene, som i dag regner inn dette bedriftsøkonomisk. Det er lønnsomt for petroleums-selskapene å elektrifisere med kraft fra land. Det er for samfunnet et veldig stort minusregnskap.

Til Rødt vil jeg si: Hvis de mener at statsråden har rett, at dette er begynnelsen på slutten for petroleumsnæringen i Norge, da bør de vel vurdere å stemme for dette forslaget som de nå er imot, for det ville jo sikre dem akkurat den framtiden for næringen som de ønsker.

Det som er viktig for Fremskrittspartiet, er at andre ikke skal få oppleve den situasjonen som vi opplever på

Vestlandet, med høyere priser, med usikker tilgang på kraft for industrien vår. Vi vet at Finnmark – ja, Nord-Norge i seg selv – er på full fart mot å oppnå de prisene. Nei, Fremskrittspartiet prioriterer folk flest, i motsetning til Rødt.

Une Bastholm (MDG) [16:12:09]: Jeg vil ikke anbefale noen å prøve å oppsummere denne debatten. Den er litt forvirrende. Jeg satt og tenkte at jeg tror noe av grunnen til det er at dette tross alt er en litt ny problemstilling som har kommet opp. Det vil jeg gi honnør for – at vi har litt nye vendinger i petroleumsdebatten i Norge – særlig fordi det er en høy ambisjon å halvere utslippene innen 2030. Det skjer ikke nå i den takten det må gjøre, og det skjer på en måte som er veldig kontroversiell, nemlig at man kopler seg til land og trekker kraft fra annen industri, noe som fører til høye strømpriser for både folk og bedrifter. Det er jo ikke bærekraftig.

Jeg opplever at det fortsatt er uklart om statsråden og regjeringen støtter prinsippet om at petroleumsnæringen har et ansvar for å bidra til erstatningskraft, istedenfor å trekke kraft fra land. Det er uklart for meg, for statsråden sier både at et slikt krav er for dyrt for selskapene, og at det er for dyrt for staten fordi de kan skrive av de investeringene på skatten, og han svarer ikke ordentlig på prinsippet. Å lyse ut områder for havvind fra 2030 og utover skal vi gjøre uansett. Europa skriker etter den fornybare kraften, så det håper jeg virkelig vi gjør, men dette er noe annet. Dette er hva som skal skje de neste årene, i en situasjon hvor næringen skal halvere utslippene sine.

Det er også veldig uklart hva Rødt mener. Det synes jeg ikke er like alvorlig, for de sitter ikke i regjering. I og med at representanten Marhaug går så hardt ut på banen, er det imidlertid viktig å minne om at det som er forskjellen på Rødt og f.eks. SV, Venstre og Miljøpartiet De Grønne i denne saken, er at vi legger til grunn prinsippet om at det kommer til å skje en elektrifisering fordi utslippene skal halveres. Hva gjør vi da? Jeg er mot at hovedmåten man skal få ned utslippene på på sokkelen, er gjennom elektrifisering og å få bort utslippene fra plattformene. Jeg mener det viktigste vi kan gjøre, er å ha en styrt avvikling. Der er vi nok enige, men Rødt har jo heller ikke noen programfestet politikk for en styrt avvikling eller når den skal skje, og da har man egentlig bare abdisert fra klimamålet til oljenæringen. Oljenæringen er den desidert største utslippkilden i Norge – den enkeltstående som står for mest utslipp. Det er bare å gå inn på Miljødirektoratets oversikt.

Det er noen spørsmål som gjenstår, og statsråden har en mulighet til å oppklare. Den situasjonen som er akkurat nå, er veldig mystisk. Hvordan skal oljenæringen klare å halvere utslippene fram mot 2030 uten å bli

Norges mest upopulære næring fordi man trekker kraften fra land?

Statsråd Terje Aasland [16:14:57]: Nå kunne jeg kanskje brukt tid på å diskutere hvem som hadde de mest absurde påstandene i denne debatten. Jeg skal avstå fra det. Men når en har uttalelser om at hele behovet for å kutte klimagassutslipp fra norsk olje- og gasssektor er tatt ut av luften, som representanten Amundsen sa, er det høyst merkelig at han i det hele tatt er med på å stemme noen forslag gjennom i Stortinget. Forstå det den som kan!

Det er veldig artig å sitte og høre på debatten, for det er veldig ulike tolkninger fra dem som går inn i forslagene, om hva de mener med de ulike forslagene. Jeg synes Høyre også har to ulike versjoner av det samme forslaget: det som representanten Astrup påpeker, og det som representanten Trellevik påpeker.

Jeg har lyst til å understreke, når det gjelder det Miljøpartiet De Grønne tar opp, og som representanten Bastholm ber om en avklaring på, at vi må stille krav til olje- og gasssektoren. Dersom de skal få tilgang til videre elektrifisering på norsk sokkel, må de være med og bidra til å finne løsninger. Jeg tror spesielt finansieringsmodellene da ville være avgjørende for å få bygd ut mer fornybar energi, sånn at vi kan foreta utslippskutt på norsk sokkel uten at vi forringer, men tvert om styrker, kraftsystemet på land. Det må være hovedmotivasjonen, og det er hovedmotivasjonen i det energipartnerskapet vi også har startet arbeidet med, og som vi kan, tror jeg, lande ganske raskt.

Det er helt nødvendig at jeg også vet hva Stortinget mener i de to forslagene, for de er absolutte. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre teknologinøytrale krav om at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter.»

Det kan ikke forstås på annen måte enn det jeg har svart representanten Astrup: Har du behov for en terrawattime, må du sørge for at det blir bygd en terrawattime fornybar eller utslippsfri kraft. Det ligger i forslag nr. 1. Hva det vil medføre av økte kostnader for olje- og gassindustrien, kan det sikkert være ulike regnemodeler for. Selv med petroleums-skatte-regimet som grunnlag for det vil det bety økte kostnader ut fra det som er situasjonen i dag. Det er det ene.

Forslag nr. 2 er egentlig det samme:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft (...).»

Der må de altså ikke bidra direkte med erstatningskraft, men de må finansiere det helt og holdent. Det er det som ligger i det.

Jeg tror det i utgangspunktet er gode hensikter bak dette, men disse forslagene vil skape usikkerhet. Disse forslagene vil skape forstyrrelser når det gjelder fortsatt å klare å kutte utslipp på norsk sokkel, ved å stille fornybar energi til disposisjon for det. Så jeg synes det er viktig at i hvert fall de som stemmer for disse to forslagene, avklarer hva de faktisk mener med dem.

Presidenten [16:18:00]: Representanten Sofie Marhaug har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sofie Marhaug (R) [16:18:11]: Jeg rekker ikke å svare på de mange og sprikende angrepene, men Rødt sier nei til elektrifisering med både landvind og havvind. Begge deler byr på store problemer, og havvind trenger også å stabiliseres med kraft fra land eller gasskraftverk på sokkelen.

Jeg vil si til representanten Haltbrekken at forskjellen på hans sykkel og en olje- og gassinstallasjon i Nordsjøen er at en petroleumsinstallasjon produserer olje og gass. Det gjør ikke Haltbrekkens sykkel. Når man flytter utslipp fra norske klimaregnskap, skjer det gjennom at man eksporterer mer av den oljen og gassen man produserer, når man ikke bruker den i produksjonen selv. Sånn er det regnestykket. Jeg tror ikke det hjelper med snikskryt i miljødebatten om hvor flink man er til å sykle, hvis det er utslippskutt som er poenget.

Det er synd på verftsindustrien hvis norske politikere har fått dem til å tro at havvindproduksjon kan erstatte norsk olje og gass. De står foran en mye større og vanskeligere oppgave enn det.

Presidenten [16:19:17]: Representanten Ove Trellevik har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ove Trellevik (H) [16:19:28]: Sidan det er så vanskeleg å forstå dette, skal eg prøva å forklara det litt biletleg.

Forslag nr. 1: Sjå for deg, statsråd, det som skjer på Tampen-området. Ein ønskjer å elektrifisera Tampen-området. Fem–seks nye installasjonar kan verta elektrifiserte. I byte mot å få kraft frå land ønskjer dei å byggja to–tre vindturbinar ekstra, i tillegg til Hywind Tampen. Det er ikkje 100 pst. av all krafta dei skal ha frå land, men noka av ho. Her burde ein kunna seia ja.

Forslag nr. 2: Sjå for deg, statsråd, det eg sa i stad om Trollvind, med lange PPA-er på f.eks. 15 år. Næringa kan forplikta seg til å kjøpa det dei treng i overskodede tid, mot at Trollvind vert bygd ut, og det vert lagt gode forhold til rette for at dei kan vera med og finansiera dette utan at det er behov for nokon differansekontraktar

med utbyggjarar av havvind som vinn ein slik konkurranse.

Det er fullt mogleg å få til dette på ein god måte. Her er det vrangvilje – det er nesten slik eg les deg.

Presidenten [16:20:34]: Presidenten vil minna om at talen skal rettast via presidenten.

Lars Haltbrekken (SV) [16:20:53]: Når oljeselskapa slutter å bruke gass til forurensende gasskraftverk offshore, oppstår det ikke et økt behov for gass i Europa.

Vi ser at EU reduserer sitt forbruk av gass. Det har de nå gjort to år på rad. Skal de nå klimamålene sine, kommer de til å redusere det forbruket ytterligere i årene framover. Det betyr at når vi reduserer vår fossile energibruk offshore, kuttet utslippene. Mer av gassen vil bli liggende under havets bunn. Det er bra for klimaet. Sammenligningen med bruken av fossil energi offshore og bruken av fossil energi på land er helt klart relevant.

Når jeg velger å sykle i stedet for å kjøre bil, er det ikke sånn at andre får et økt behov for å kjøre bil – med mindre de da blir så forbannet på den bitte lille miljøinnsatsen jeg gjør, at de lar seg provosere til å kjøre bil. Jeg tror det heldigvis er et lite mindretall som gjør det.

Fossil energiproduksjon og fossilt energiforbruk er vi nødt til å redusere både på land og til havs. Vi er imot å kutte utslippene offshore ved bruk av landstrøm. Vi ønsker å kutte de utslippene ved bruk av f.eks. flytende havvind. Men vi er for å kutte de utslippene.

Jeg synes det for ærlighetens del kunne vært greit at de som ikke ønsker å kutte utslippene offshore, samtidig sa at det ikke er så viktig at Norge når sine klimamål. Det ville vært ærlig, men også dypt uansvarlig i den globale klimakrisen verden står oppe i. Det ville i alle fall vært ærlig.

Nikolai Astrup (H) [16:23:52]: Jeg har forståelse for at statsråden synes det er vanskelig å se alle fasetter av forslagene som er fremmet, kun ved å lese forslagene, så jeg vil anbefale at han også leser merknadene. Der fremgår det hvilken kontekst forslagene er fremmet i, og det kan kanskje være en fin leseveiledning for statsråden – for også selv å gi et litteraturløst tips fra talerstolen, som har vært så populært i dag.

Lite grann om klimaeffekten ved å kutte utslippene fra norsk sokkel: Hele den norske sokkelen er del av EUs kvotesystem. Det betyr at vi må forholde oss til at antall kvoter reduseres med 62 pst. i 2030, sammenlignet med 2005, og ned til null i 2040. Skal norsk sokkel videreutvikles post 2040, betyr det at vi må produsere med null eller nær null utslipp. Samtidig selger vi for tiden 100 pst. av vår olje og gass til EU. Der er også forbrenningen omfattet av EUs klimapolitikk, i hovedsak EUs kvotesystem.

Det betyr at hvis norsk gass sendes til Europa for å brennes i et gasskraftverk, vil også de måtte forholde seg til at utslippene må reduseres med 62 pst. i 2030 og ned til null i 2040. Alternativet er å importere gass fra land som ikke har den samme klimapolitikken som vi har i Europa. Det medfører høyere utslipp.

Da komiteen var i Tyskland, fikk vi spørsmål fra nettopp det tyske miljøpartiet Die Grünen om vi kunne produsere mer gass, fordi Die Grünen ønsker å fase ut import av amerikansk skifergass, som har høyere utslipp enn norsk rørgass. De ønsker også mer gass for å kunne konvertere det til blått hydrogen for å fylle de 10 000 kilometerne med hydrogenrørledninger som de nå planlegger å bygge for å dekarbonisere tysk industri. Skal Norge kunne være en langsiktig og god leverandør av energi til Europa også i fremtiden, er vi nødt til å finne mer gass, slik at vi kan bidra til at den europeiske energiomstillingen blir billigere og mer effektiv enn den ellers ville ha vært.

Det er ikke realistisk at hele hydrogenomstillingen og hydrogenøkonomien skal skaleres med grønt hydrogen. Vi trenger også blått, men det forutsetter altså mer gassproduksjon fra norsk sokkel, at vi leter og finner mer, og at vi produserer med lave utslipp. Derfor trenger vi kraft, og derfor trenger vi løsninger fra statsråden. Utover uforpliktende partnerskap og dialoger med aktørene på sokkelen trenger vi konkrete løsninger som bidrar til at vi får løst kraftutfordringene på norsk sokkel.

Det er ikke slik som statsråden tidligere i dag har sagt, at det er noe nytt at kraften bransjen trenger, finansieres gjennom petroleumsskatteregimet. Sånn er det i dag, og sånn foreslår vi at det skal være også i fremtiden. Men infrastrukturløsninger må statsråden også kunne bidra med for at dette skal være lønnsomt, og for at det ikke går på bekostning av marginale felt.

Statsråd Terje Aasland [16:27:06]: De forslagene som vi drøfter akkurat nå, handler jo om å innføre et krav om at petroleumsnæringen må bidra med erstatningskraft. En kan sette spørsmålsteget ved om det er godt gjennomtenkt eller lite gjennomtenkt. Slik det er formulert, selv når en leser merknadene, er det lite gjennomtenkt. Et slikt krav vil føre til en betydelig økning, i hvert fall en stor økning, i kostnadene for nye utslippskutt fra olje- og gassektoren, og da blir det ikke besluttet. Det er det som er problemet. Da blir det ikke besluttet. Konsekvensen vil være at vi verken får redusert utslippene i sektoren eller får ny kraftproduksjon inn som kan videreutvikle og bidra til en forsterket kraftbalanse på land.

Et krav om at selskapene skal investere i kraftproduksjon de ikke finner lønnsom, bryter også med den etablerte rolledelingen som er mellom staten og selska-

pene, inkludert prinsippene til SDØE og SDØE-andele-
ne og kontantstrømmen.

Jeg synes representanten Trellevik tar opp en inter-
essant problemstilling, og jeg kan opplyse ham om at jeg
ikke har sagt at det er differansekontrakter mellom en
vindkraftutbygger og et oljeselskap som skal finansiere
vindkraftutbyggingen. Det har jeg ikke sagt. Jeg sa at vi
bør fortsette havvindutbyggingen og eventuelt avlaste
risiko gjennom differansekontrakter, sånn som vi har
begynt med på Sørlike Nordsjø, noe Høyre var imot at vi
faktisk skulle gjøre.

Trollvind er et godt eksempel. Trollvind hadde vi en
god og konstruktiv dialog med Equinor om. Vi ville leg-
ge til rette for at vi kunne åpne det området, sånn at
Equinor og den lisensen kunne bygge ut Trollvind, men
Equinor sa at det klarer de ikke å gjøre med det systemet
som ligger, og som ble foreslått, fordi det blir for dyrt.
Var det ikke det de sa? Jo, det var det de sa. Equinor avly-
ste videre utvikling av Trollvind fordi det ble for dyrt. Det
er realitetene.

Til dem som er opptatt av å videreutvikle norsk olje-
og gassnæring med utgangspunkt i at en ikke bare tar
ting ut av luften og prater absurd i stortingssalen, men
faktisk ønsker å kutte utslipp: Jeg mener at en må gå
andre veier. De to forslagene som er fremmet av hen-
holdsvis både Høyre og Fremskrittspartiet, vil være kre-
vende, skape usikkerhet og være ulønnsomme hvis en
ikke får ytterligere finansieringsbidrag til infrastrukturu-
ten, utover å få en indirekte innvirkning på kontant-
strømmen. Jeg synes det er svært uheldig. Disse to forsla-
gene ville skape mye usikkerhet hvis de skulle bli ved-
tatt.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [16:30:09]: Ja, det har
vært en interessant debatt. Fremskrittspartiet gjør
egentlig på mange måter helomvending her i salen i
dag når det gjelder både elektrifisering av sokkelen og
havvind – subsidiert havvind, for der har vi hørt mye
kritikk av regjeringen fordi vi valgte å gi tilskudd og sør-
ge for at vi får utbygd havvind i Norge.

Statsråden blir anbefalt å lese merknadene. Da må
jeg bare si at jeg ikke tror statsråden kommer til å bli så
veldig mye klokere av det, nettopp fordi det spriker like
mye i de merknadene som det gjør i denne salen.

Mange legger ulike ting i disse forslagene. Jeg hører
at SV sitter og sier at det vil bli mindre gass i produksjon
ved å gjøre dette, og jeg hører Høyre – som jeg synes
oppklarer dette veldig bra gjennom Ove Trellevik – som
sier at vi snakker om elektrifisering, og vi snakker om
havvind.

Som jeg innledet med i innlegget mitt: Hvis flere av
de forslagene som er kommet i denne saken, blir vedtatt,
kan det i praksis innebære en betydelig økt kostnad for

nye prosjekter på norsk sokkel. Det kan også føre til at
viktige omstillingsprosjekter skrinlegges, og at videreut-
viklingen av sokkelen stanses. Jeg har troen på energi-
partnerskapet, men jeg har troen på at vi setter oss ned
sammen med næringen, i stedet for å sitte med et
Dokument 8-forslag i denne salen og kreve.

Presidenten [16:32:04]: Representanten Une Bast-
holm har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til
ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Une Bastholm (MDG) [16:32:14]: Det er litt fascine-
rende, for jeg og representanten Nikolai Astrup har
vært på samme reise til Berlin sammen med resten av
komiteen, vi har vært i det samme møtet, men vi har
hørt helt forskjellige ting. Så slo det meg at nå snakker
og forstår jo jeg tysk, så det kan ha vært at det faktisk
skjedde noe i oversettelsen. Det representanten fra de
grønne i det tyske parlamentet Bundestag sa og spurte
om, var: Kan dere levere mer norsk gass nå? – Spørsmå-
let var ikke om vi kunne investere i mer leting for fram-
tidig gassproduksjon. Det er to helt forskjellige spørs-
smål, for Tyskland står i en full omstilling av sin energi-
sektor og klarer å tenke begge tankene samtidig: både
hvordan man løser dagens situasjon, og hvordan man
rigger hele energisystemet for 100 pst. fornybart på sikt.

Så til elektrifisering eller CCS på plattformene: Ja,
det er på en måte klimasminke, for det sminker på et
svært klimaproblem. Det er mye større utslipp fra for-
brenning av olje og gass enn det er fra selve utvinningen.
Samtidig er det klimasminke som fungerer, for det kut-
ter utslipp på kort sikt, og de utslippene vi klarer å kutte
på kort sikt, har en reelt stor betydning i den klimakri-
sen vi har.

Presidenten [16:33:22]: Representanten Nikolai
Astrup har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til
ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Nikolai Astrup (H) [16:33:37]: Det er fint at repre-
sentanten Mykjåland vil at statsråden skal settes seg
ned med næringen. Det var det som var meningen at
han skulle gjøre – og så komme tilbake til Stortinget
med revidert nasjonalbudsjett. Revidert nasjonalbud-
sjett kom, men der kom det ingen avklaringer om kon-
krete tiltak for å få løst denne utfordringen. Det er litt av
grunnen til at vi står her vi gjør nå. Statsråden er bakpå.
Han har gjort som Peer Gynt ble oppfordret til: Gå
utenom, sa Bøygen – og statsråden lyttet til det.

Bare kort om Trollvind: Det er mange grunner til
Trollvind ble skrinlagt. Én av dem var at Equinor la til
grunn turbiner som ikke fantes, og at Petoro sa nei. Det
at Petoro sa nei, kan kanskje friste regjeringspartiene til
å stemme for forslag nr. 5, som nettopp handler om at

Petoro ikke må være en bremsekloss når vi forsøker å omstille norsk sokkel. Dette er utrolig viktig, og her har statsråden et direkte ansvar for å sørge for at staten stoker bena, slik at Stortingets mål blir nådd.

Statsråd Terje Aasland [16:34:58]: Til det siste: Det er ingen tvil om at i forbindelse med Equinors bestemmelse om ikke å gå videre med Trollvind, var kostnadsinflatjonen en vesentlig årsak. Ja, det manglet teknologi med tanke på størrelsen på turbinene, men kostnadsinflatjonen var det avgjørende. Det er ikke tatt høyde for noen av disse elementene i disse forslagene. Det er akkurat de samme rammene man i utgangspunktet hadde som forutsetning for Trollvind, man ber om i forslagene nr. 1 og 2. Det er dilemmaet og problemstillingen. Det har skjedd mye siden forslaget vi kom tilbake med, ble vedtatt, ikke minst er vi i gang med havvindutbyggingen. Det kan vi ikke takke Høyre for, men vi kan takke det andre flertallet som ble etablert i forbindelse med det. Vi er godt i gang med havvindutbyggingen, og norsk sokkel er attraktiv i så måte.

Presidenten [16:35:56]: Fleire har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [16:36:01]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Mímir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å prioritere kraften strengere (Innst. 377 S (2023–2024), jf. Dokument 8:129 S (2023–2024))

Presidenten [16:36:21]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inn-til 3 minutt.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [16:36:50] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid i saken.

Representantforslaget fra Rødt inneholder en rekke forslag knyttet til stortingsbehandling av større tildelinger av krafttilgang for prosjekter, kriterier for tildeling av kraft samt kryptoutvinning i Norge. Bakgrunnen for forslagene er at Norge går mot en strammere kraftbalanse i årene framover, der forslagsstillerne mener det vil være nødvendig med en strengere prioritering av de tilgjengelige kraftressursene.

Jeg skal si litt om Senterpartiets synspunkter i denne saken. Senterpartiet deler forslagsstillernes bekymring for en svekket nasjonal kraftbalanse. Det tror jeg alle partiene i denne salen gjør. Løsningen ligger i bedre å utnytte den kraften vi har, men også i økt produksjon av fornybar kraft. Bare sånn kan vi nå den ønskede samfunnsutviklingen, med omstilling og utvikling i hele landet.

Regjeringen har tatt flere store grep for å bedre den norske kraftbalansen. Vi har for alvor startet havvind-satsingen, som vil gi store mengder kraft inn til det norske kraftsystemet i årene framover. Vi har styrket konsesjonsmyndighetene ved hvert budsjett, vi har levert sånn at konsesjonsprosessene for ny kraft og ny nettinfrastruktur skal gå raskere. Samtidig har vi gitt historisk høye bevilgninger til energieffektivisering, sånn at den kraften vi har i dag, blir brukt mest mulig effektivt.

For tilknytning til nettet har regjeringen gått vekk fra først-til-mølla-prinsippet, der eksisterende næringsliv og modne prosjekter skal prioriteres. Her er det viktig at kriteriene blir presise og forutsigbare, og at de faktisk fungerer etter hensikten når de skal praktiseres av nettselskapene.

Dette er bare noen av de mange grep denne regjeringen har gjort, og vi kommer til å gjøre mer framover. Senterparti–Arbeiderparti-regjeringens klare mål er at den norske suksessoppskriften, der nok rimelig fornybar kraft skaper utvikling i hele landet, også skal være en drivkraft i det norske samfunnet de kommende tiårene.

Jeg er sikker på at de andre partiene vil ta ordet i saken.

Mani Hussaini (A) [16:39:27]: Forslagene til Rødt har gode intensjoner, men de kan, utrolig nok, bidra til det motsatte av det de jobber for. Stortingsbehandling av krafttildeling vil gjøre at det tar lengre tid. Det vil være klagedrivende. Det vil utsette nødvendig omstilling fra fossil til fornybar og gå ut over vår evne til å nå våre klimamål. Forslaget om kryptoutvinning er å slå inn åpne dører, da regjeringen allerede har varslet et arbeid om å stenge døren for kryptoutvinning i Norge.

Jeg er glad for at vi har en større debatt om kraften vår og hva den skal brukes på. Det er også forståelig at mange peker på at kraften bør prioriteres strengere. Når det er sagt, så prioriteres kraften rimelig strengt, og Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har allerede sendt ut på høring forslag til modenetskriterier som nettselskapene skal bruke ved prioritering av forespørsler. Modenetskriteriene vil bidra til at prosjekter som har størst mulighet for realisering, og som dermed faktisk bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser, gis prioritet.

Å kreve tillatelse fra Stortinget til større kraftbrukere vil bidra til uforutsigbare rammer for næringslivet og

gjøre Norge til et mindre attraktivt land å etablere seg i. Det vil bidra til å forlenge tilknytningsprosessen og gi Stortinget uhensiktsmessige forvaltningsoppgaver.

Kraftsystemet vårt er både sammensatt og dynamisk. Ved tilknytning av en forbruksaktør vil aktørens forbruksprofil og ikke bare det maksimale effektuttaket kunne være vesentlig for vurderingen. Det er nødvendig at nettselskapene gjør slike vurderinger, og ikke Stortinget. Forslagene fra Rødt ville medføre at Stortinget fikk en betydelig portefølje med tilknytningssaker til behandling. Det må regnes med at tilknytningsprosessene ville tatt vesentlig lengre tid, og at Stortinget ville måtte utføre mange utpregede forvaltningsoppgaver ved behandlingen av enkeltsaker. En grense på 25 MW ville også gitt aktørene insentiv til å tilpasse prosjektene til effektgrensen, eventuelt dele opp prosjektet i mindre deler, og effektbehov under grensen for krav om stortingsbehandling.

For regjeringen er det svært viktig å legge til rette for at det skal gå raskere å etablere nett, og for at nettet skal kunne utnyttes mest mulig effektivt. Derfor fortsetter regjeringen bl.a. med styrkingen av konsesjonsmyndighetene, slik vi har gjort i flere statsbudsjett, og øker betraktelig eksisterende støtteordninger for enøk i statsbudsjettet for 2024.

Forslaget om modenheitskriterier vil legge til rette for at eksisterende virksomhet kan omstille seg og vokse, fordi slike aktører bør ha gode forutsetninger for å demonstrere gjennomføringsevne og dermed også modenhet. Det er viktig for å bevare arbeidsplasser og sikre fortsatt verdiskaping og for å redusere norske klimagassutslipp gjennom elektrifisering av eksisterende industri. Raskere nettutbygging og mer effektiv utnyttelse av nettet er avgjørende for å komme i mål med det grønne skiftet og for å legge til rette for økt verdiskaping. Derfor må vi bygge mer kraft, mer nett og mer enøk mye raskere, ikke tregere, slik Rødt foreslår.

Lars Haltbrekken (SV) [16:42:46]: Vi mener at utgangspunktet for dette forslaget fra Rødt har mye godt i seg, og vi deler mange av de bekymringene som reises i forslaget. Samtidig med at vi trenger mer fornybar energi, trenger vi også i mye større grad å ha en strengere prioritering av hva kraften vår skal brukes til. Det er noe av bakgrunnen for den saken vi skal diskutere senere i dag, nemlig forslaget fra SV om å innføre en konsesjonsordning for etablering av datasentre.

Det er i dag prinsippet om førstemann til mølla som i stor grad dominerer når nytt kraftforbruk skal etableres. Det gir oss ikke nødvendigvis den rette satsingen vi trenger. Vi mener det er tre sentrale ting som må ligge til grunn når vi skal prioritere hva kraften skal brukes til. Det er at virksomheten skal gi utslippskutt. Det skal gi

arbeidsplasser og verdiskaping – kort sagt: samfunnsnytte.

Dette er også noe som får stadig større oppslutning. Nylig var både LO og NHO i Trøndelag ut i media og etterlyste strengere krav til bruken av kraften vår. Retningslinjene som regjeringen kom med i fjor, er dessverre ikke gode nok. Der er det modenhet som skal være med og avgjøre hvem som skal få kraft. Men modenhet – TikTok-senteret på Hamar var et modent prosjekt og fikk tilknytning. Datasenter for utvinning av kryptovaluta kan også være modne prosjekt, og det er ikke sånn at regjeringen tidligere i år kom et forslag om forbud mot datasentre. De kom med et lovforslag om at de som skal etablere et datasenter, må fortelle hva de har tenkt å bruke det til. Det er ganske langt fra å fortelle hva man har tenkt å gjøre, til det kommer til et forbud. De retningslinjene som regjeringen kom med i fjor om tilknytning av nytt forbruk, vil ikke gi oss den prioriteringen av ny grønn industri som vi trenger.

Når det gjelder Rødts forslag om å be om stortingsbehandling av alt nytt kraftforbruk over 25 MW, er ikke vi i SV helt sikker på at akkurat det er den rette grensen. Derfor har vi et alternativt forslag, som Rødt støtter, hvor vi ber regjeringen se på hvor man kan sette en grense for stortingsbehandling av nytt kraftforbruk. Vi ber da regjeringen komme tilbake til Stortinget med et sånt forslag.

Jeg tar med det opp de forslag SV står bak.

Presidenten [16:45:46]: Representanten Lars Haltbrekken har teke opp dei forslaga han refererte til.

Bård Ludvig Thorheim (H) [16:46:02]: Først vil jeg bemerke at det er interessant at det er partiet Rødt som fremmer dette forslaget, siden det er det partiet som er minst innstilt på ny kraftproduksjon i Norge. Dermed vil nettopp køen av alle de i næringslivet og av offentlige aktører som trenger kraft og ikke får det, bli lengre og lengre, og det er klart at da er det behov for å prioritere kraften. Den aller beste løsningen er å få mer kraftproduksjon og mer nett, sånn at vi får skapt mer i samfunnet, både i det private og i det offentlige, og omstilt oss, men, som sagt, Rødt skal ha ros for å ta opp problemstillingen, for den er reell.

Nå har vi gitt konsesjon kun til 0,3 TWh med denne regjeringen, det var 16 TWh med den forrige. Behovet for kraft øker, men produksjonen øker ikke. Da kommer vi til å ha dette problemet en god stund, og da blir kriterier for å prioritere kraften viktig.

Når det gjelder modenheitskriteriene, støtter vi det som regjeringen kommer med, men jeg hører at folk fra både nettselskapene og Statnett mener at de ikke har gode nok rammeverk å støtte seg på når de skal avgjøre i

køen mellom veldig store investeringer, og det er veldig krevende for dem å stå i.

Utfordringen er å finne fram til gode kriterier, altså utover modenheitskriterier. Der har Nakstad-utvalget advart mot å politisere. Det er veldig krevende, og jeg er sikker på at i denne salen ville vi fått veldig mange ulike synspunkter på hva kriteriene skulle vært. Noen ville kanskje sagt at det skal gå minst mulig ut over naturen og naturmangfoldet. Noen vil si at det er verdiskaping, andre tenker kun på klimakutt.

Jeg tror det er viktig at regjeringen gjør den jobben, og at vi ikke vedtar sånne ting gjennom representantforslag her i salen, etter hva som er på moten akkurat de ukene vi behandler det. Det er en reell problemstilling at det er krevende å behandle den køen. Da må man få enda bedre rammeverk å forholde seg til, men først og fremst må vi prøve å gjøre slik at køen blir borte.

Sofie Marhaug (R) [16:48:59]: Vi trenger en strengere prioritering av kraften enn det vi har i dag, for all energiproduksjon går på bekostning av naturen i større eller mindre grad. Så selv om Norge er velsignet med vannkraftressurser, er også dette en knapp ressurs.

I det opprinnelige representantforslaget hadde derfor Rødt et forslag om å forby storskala kommersiell kryptoutvinning, som tross alt er en ekstremt kraftkrevende teknologi. Vi er glad for at det blir flertall for dette i saken om konsesjoner til datasentre, som vi skal behandle senere i dag, men det lå altså ikke inne i det forslaget da vi fremmet dette forslaget.

Så mener vi at vi må ha en debatt om mer enn bare krypto. Norge lagrer allerede masse data. Når store tekgiganter, som Google, Microsoft og TikTok, kommer og vil etablere seg hos oss, er det ikke for å lagre våre helse-data eller forsvarshemmeligheter, det er fordi kraften vår er rimelig. Rødt mener at vi ikke kan skusle bort en så verdifull ressurs. Vi får knapt arbeidsplasser igjen. Google har søkt om 7,5 TWh i Skien, og vi får kanskje, hvis vi er heldige, 100 arbeidsplasser tilbake. Det blir altså de mest kraftintensive arbeidsplassene i hele Norge. Naturen bygges ned for å tekkes tekgigantene. Søknaden er ikke engang til politisk behandling i Stortinget.

Rødt foreslår at store, nye prosjekter som krever krafttilknytning, kommer til stortingsbehandling. Dette systemet har egentlig olje- og gassindustrien i dag. Store, strategiske avveininger bør få demokratisk politisk behandling. Det er for så vidt greit å være uenig i den grensen som Rødt har satt, som baserer seg på søknader som ligger inne hos Statnett i dag, og som er langt høyere enn den gamle grensen på 5 MW, som mine pensjonerte kilder i NVE har fortalt meg om, fra den tiden det faktisk ble behandlet som et politisk spørsmål, men å være helt mot en politisk stortingsbehandling, det forstår jeg ikke.

I tillegg foreslår vi å utarbeide mer presise kriterier for tildeling av all kraft. Dagens førstemann-til-mølla-prinsipp er riktignok supplert med dette modenheitskriteriet, men heller ikke det tar hensyn til klimakutt, arbeidsplasser eller naturvern, og det er for dårlig. Statnett har etterlyst klarere politisk styring, men flertallet på Stortinget stritter dessverre imot. Det er synd, for alle skjønner at vi ikke kan vokse inn i evigheten. Rødt blir ofte anklaget for å ha en urealistisk kraftpolitikk. Det er jeg dundrende uenig i, for vi er villige til å si nei. Rødt var det eneste partiet i Skien kommunestyre som sa nei til Google i sin tid. Når vi løfter denne debatten til Stortinget, er innvendingene mange og løsningene få.

Med dette legger jeg fram Rødts forslag i saken.

Presidenten [16:51:53]: Då har representanten Sofie Marhaug teke opp det forslaget ho refererte til.

Ola Elvestuen (V) [16:52:19]: Venstre kommer ikke til å støtte forslagene i denne saken, men jeg vil likevel berømme Rødt for å ta opp dette. Det vi er enig i, er at vi trenger tydeligere regler for tildeling av kraft. Vi har førstemann til mølla, og modenheitskriteriet er nå et steg i riktig retning, men vi mener at det heller ikke fungerer godt nok. Vi kommer til å måtte ha tydeligere og strengere kriterier for tildeling av kraft. Så er det hva de skal være. Som Venstre skriver her, bør det være klimamål og den energipolitikken vi har, som ligger til grunn, og også det som kan defineres som strategiske investeringer. Dette er noe man må jobbe videre med og se på hvordan man skal gjøre.

Det er viktig for oss at regjeringen ikke bare må se på tydeligere kriterier for hva som skal ligge til grunn for tildeling og den rekkefølgen vi har, men at det også må være en klageordning. I Venstre tror vi ikke disse sakene bør gå til Stortinget, selv om Statnett har et ansvar for rekkefølgen, men at det må ses på hvordan en klageordning skal være, og om den på en måte skal være politisk. Det har tidligere vært høringsinnspill hvor flere aktører ber om det, men om det skal være i departementet, og om det vil være riktig, har vi ennå ikke svar på.

Selv om vi ikke støtter noen av forslagene i denne saken nå, synes jeg de tar opp en betimelig problemstilling jeg tror flere av partiene trenger å gå inn i for å diskutere og finne ut hvordan vi skal regulere dette bedre. Selv om modenheitskriteriet er ett steg, tror jeg det er ganske bred enighet om at det ikke er nok og ikke tilstrekkelig for å få tydelige regler om hvordan rekkefølgen for tildeling av kraft skal og må være i årene framover.

Une Bastholm (MDG) [16:55:15]: Jeg vil også starte med å takke Rødt for forslaget. Det er helt åpenbart at vi må prioritere kraften strengere. Vi i Miljøpartiet De

Grønne foreslo bedre retningslinjer for prioritering av kraften i fjor vår, og det er positivt og veldig naturlig at den debatten fortsetter. Det er i disse dager også noen veldig positive flertall i Stortinget, når det gjelder både forbudet mot utvinning av kryptovaluta og krav til gjenvinning av overskuddsenergi fra datasentre. Det er viktige vedtak som vil komme; de er ikke gjort ennå.

Det er med kraft som med veldig mye annet. Det krever noe. Å produsere det koster areal, det koster naturressurser og biologisk mangfold, og vi lever på en begrenset klode. Det er helt åpenbart at vi ikke bare kan produsere mer og mer kraft etter hvert som det kommer nye ønsker om kraft.

Derfor er vi i dag også med på å foreslå at det skal innføres et kriterium om samfunnsnytte for tildeling av kraft, som tar hensyn til arbeidsplasser, klima og natur. Vi har tillit til at man vil finne gode måter å definere den samfunnsnyttens på som vi kan være enige om.

Derfor er vi også med på å foreslå at regjeringen skal utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til en megawatt-grense for stortingsbehandling av nye prosjekter som ber om tilknytning til nettet, men vi er ikke med på forslaget som presiserer konkret hvor den grensen skulle gått. Det er nyttig å få statsrådets mening der.

Det er ikke bare oss i opposisjonen på Stortinget som ønsker bedre kriterier for søknader om tilknytning til kraftnettet. Statnett har bedt om det samme. I et brev til Olje- og energidepartementet i desember 2022 ba de om en revurdering av regelverket, og de skrev:

«Bestemmelsen om tilknytningsplikt ble etablert i en annen tid, med kraftoverskudd og relativt begrensede planer om ny kraftbasert virksomhet. Situasjonen er nå snudd på hodet, med et energioverskudd som reduseres raskt, og få planer om ny kraftproduksjon.»

Det er merkelig at stortingsflertallet ikke ser det behovet Statnett ser. Vi snakker om en ekstremt verdifull ressurs som er kritisk for samfunnet, og hvordan vi forvalter den, er avgjørende for både klima og natur, arbeidsplasser og folks økonomiske trygghet.

Stortinget tar, som jeg sa, fornuftige grep på dette i disse dager ved å beslutte at et forbud mot kryptoutvinning skal utredes. Når flertallet åpner for å vedta et sånt forbud, synes jeg det er litt paradoksalt at et langt mer generelt forslag om et kriterium om samfunnsnytte for tildeling av kraft stemmes ned. Selv om forslaget stemmes ned her i dag, forventer jeg egentlig at regjeringen jobber videre med tiltak for bedre prioritering av kraften, for alt annet vil være helt uansvarlig.

Statsråd Terje Aasland [16:58:18]: Jeg synes også det er interessant å ha denne typen debatter av og til, og

det har vi jo hatt i stortingssalen. Det kan være nyttig og viktig.

På en måte er jeg glad for at vi har en etterspørselsvekst i det fornybare energiforbruket vårt. Det handler om at veldig mange vil orientere seg mot å kutte utslipp og gå bort fra fossil energibruk og over til fornybar energibruk. Det er en fordel.

Det å legge til rette for nyindustrialisering i Norge, om det er batterifabrikker, hydrogenproduksjon eller annet som kan være med på å skape verdier, også i en tid da olje- og gasssektorens aktivitet vil avta, mener jeg er bra. Det at vi legger til rette for trygg datalagring i en tid da vi egentlig står på terskelen til en storstilt digitalisering av samfunnet, mener jeg også er bra og viktig at vi gjør.

Så er det vanskelig å prioritere, å sette ting opp mot hverandre. Strømnettutvalget, som var nevnt her tidligere, gikk grundig inn i den problemstillingen. De anbefalte altså ikke noen nye kriterier utover det som allerede gjelder, førstemann til mølla, som det sies. Det er jo heller ikke det som er prinsippet. Prinsippet er at alle skal få nettilknytning, for hvis det ikke er plass eller kapasitet i nettet, må nettselskapene utvikle kapasiteten, altså utvikle nettet, og sørge for at det blir bygd nytt nett, slik at man kan tilknytte dem som har behov. Jeg mener at det at det er stor oppmerksomhet på Norge, er positivt for Norge. Det å legge til rette for trygghet for arbeid, trygghet for verdiskaping, osv., er en del av dette.

Det er altså vanskelig å prioritere. Jeg leser forslag nr. 1, fra mindretallet:

«Stortinget ber regjeringen innføre et kriterium om samfunnsnytte for tildeling av kraft, som tar hensyn til arbeidsplasser, klima og natur.»

Representanten Haltbrekken la også til «verdiskaping» i sitt innlegg. Hvem er det som har høyest antall arbeidsplasser knyttet til seg? Hvem er det som har høyest klimagassutslippskutt ved bruk av elektrisk kraft? Hvem er det som har høyest verdiskaping? Det er kanskje også der man vil spare natur. Jo, det er olje- og gasssektoren, som vi diskuterte i forrige sak. Det er de som har det. Det er de som har høyest verdiskaping, det er de som bidrar til den største sysselsettingen. Samtidig vil mange her ikke videreføre den tanken.

Det er vanskelige avveininger som skal gjøres. Så er spørsmålet: Er det riktig over en viss størrelse å overlate til Stortinget å ta avgjørelsene? Da tror jeg uforutsigbarheten virkelig kommer til å spre seg. Noen mener at det allerede er uforutsigbart å investere i Norge. Jeg mener det er forutsigbart å investere i Norge. Men er det et grunnlag som kan gjøre det uforutsigbart, spesielt i litt mer marginale prosjekter, kanskje i de minst folkerike områdene våre, er det nettopp at en må avvente utfallet av en usikker behandling i Stortinget for om en får net-

tilknytning eller ikke. Jeg er veldig glad for at flertallet her avviser disse forslagene.

Presidenten [17:01:20]: Det blir replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [17:01:35]: Som vi hørte i debatten nå, er det mange av oss folkevalgte som er enig med statsråden i at dette er forslag som ikke bør støttes i Stortinget, men at problembeskrivelsen har noe for seg, og at vi erkjenner at det er krevende å få et rammeverk som er mer spesifisert, slik som Statnett også etterspør. Jeg hadde egentlig forventet at statsråden kom til å kommentere det, så jeg lurer på om statsråden kan si noe om regjeringen jobber med den type problematikk, og har planer om å komme med noe nytt til Stortinget på det.

Statsråd Terje Aasland [17:02:28]: Vi har fulgt opp strømnnettutvalget, og vi har gått lenger enn strømnnettutvalget foreslo, for de foreslo ikke modenheitskriterier. De foreslo at en kunne vurdere det. Men vi har innført det – det er ute på høring nå. I tillegg til de modenheitskriteriene som ligger der, har vi sagt at ved ellers like vilkår skal eksisterende virksomheter prioriteres framfor nye. Jeg mener det er en klar og tydelig prioritering i det. Statnett har operert etter disse modenheitskriteriene over lang tid. De har ryddet i køen, jeg tror faktisk også det er anlagt noen saker på akkurat det området – at en har mistet plassen i køen, og andre har fått forrang. En har ryddet i køen. I f.eks. Finnmark – etter industri- og kraftløftet – sorterte Statnett køen og lot andre få plassen, nettopp ut fra disse vurderingene.

Det som er viktig, er at vi har relevante prosjekter som søker nettilknytning, og at det ikke er urealistiske prosjekter – som ikke er modne, som det altså ikke er noen realisme i, som aldri kommer til å få investeringer, og som aldri kommer til å bli gjennomført.

Bård Ludvig Thorheim (H) [17:03:34]: Jeg er enig i at modenheitskriteriene har mye for seg, og det er også en del bra arbeid som gjøres, men fremdeles, i mitt eget fylke, Nordland, og mange andre steder, synes bedrifter – og vi snakker om forutsigbarhet – at det er krevende å vite hva Statnett eller nettselskapet går etter. Jeg forstår da at statsråden ikke jobber med spesifisering av kriteriene. Kan han bekrefte det, og er det mulig å se for seg noen kvalitative kriterier, slik man har i anbudsprosesser, hvor man sammen med næringslivet blir enige om noen kriterier der modenhet og andre retningslinjer ikke strekker til?

Statsråd Terje Aasland [17:04:26]: Jeg understreker: Vi har lagt et grunnlag ved at vi får innført modenheitskriteriene gjennom forskriftene, sånn at det gjelder alle. Disse modenheitskriteriene er fulgt av de tolv stors-

te norske nettselskapene, i mer eller mindre grad. Nå blir det altså en forskriftsmessig plikt til å følge dem, sånn at en ikke kan sitte selv og sortere klinten fra hveten, alt ettersom hva en måtte mene selv, og Statnett følger opp disse prosjektene. Ved ellers like vilkår, som jeg sa, med hensyn til modenhet, er det eksisterende virksomhet som skal prioriteres.

Vi har også i forbindelse med utlysningen når det gjelder dette, sagt at dette med forsvar og sikkerhet er vi nødt til å ta en ekstra runde på, fordi det er særdeles viktig i den tiden vi lever i. Vi går en ny runde på det og ser hvordan vi kan få gitt det prioritert i systemet på en eller annen måte, men det må være på en god og avbalansert måte. Så jeg mener at vi er der vi er, men Høyre må gjerne komme med innspill til hva de mener kan sorteres ut av køen. Det er interessant å vite hvordan en eventuelt tenker, for vi klarer ikke å finne gode løsninger som gjør at vi fremdeles er attraktive som vertskapsland for framtidig investering.

Une Bastholm (MDG) [17:05:44]: Det er usikkert akkurat hvordan kraftsituasjonen framover blir, det er avhengig av de beslutningene vi tar i dag. Det vi vet, er at det kommer til å bli en anstrengt kraftsituasjon. Vi vet at det er lite plass i nettet. Vi vet at det er fryktelig mange som har søkt om plass i nettet og tilknytning, som foreløpig ikke får det, og at det er mye mer interesse for plass i nettet og ønske om kraft enn det er produksjon.

Summen av det er – slik jeg ser det, med dagens manglende demokratisk forankrede prioritering av den kraften – at man for å unngå at det blir helt skjevt i forhold til samfunnsnytte, nesten må forlenge listen over dem som ikke skal få tildeling, altså at man bare får avslag, slik man nå gjør med kryptovaluta. Hvilket av de to alternativene foretrekker statsråden?

Statsråd Terje Aasland [17:06:45]: Vi må være nøye med å kunne tiltrekke oss investeringer i tiden framover. Når det gjelder å veie opp to ulike alternativer, er jeg for så vidt glad for det Stortinget gjør i saken etterpå, om krypto, for det mener jeg er en bransje – kanskje den eneste bransjen – som bare shopper rundt for å få billig kraft til aktiviteten sin. Den har også noen gråsoner i seg som jeg synes er verdt å diskutere i Stortinget, mot digitaliserings- og forvaltningsministeren.

Vi har nå reservert kapasitet i nettet for 8 800 MW. Mye av det er gjort i løpet av det siste året. Jeg tror det er pluss 600 MW bare i løpet av kort tid, og så har vi 4 000 MW som står i køen, som er modne prosjekter. Det er det som er utfordringen vår. Vi har 17 000 MW utover det.

Jeg tror det er fullt mulig med den politikken vi fører nå, å få både nettkapasitet og kraftproduksjon som un-

derstøtter at vi kan tiltrekke oss disse investeringene og disse endringene.

Presidenten [17:07:52]: Replikordskiftet er dermed avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Mímir Kristjánsson (R) [17:08:03]: Det blir jo aldri god stemning av så sent på dagen å blande seg opp i en annen komité's virksomhet, men det var nødt til å komme noen sannhetens ord fra Rogaland. Det regner jeg med at presidenten også kan stille seg bak.

Bakgrunnen for det er at det pågår en datasenterboom i fylket vårt. Vi har allerede et svært datasenter eid av Green Mountain på Rennesøy utenfor Stavanger. Det samme Green Mountain har planer om å bygge et kjempemessig datasenter på Kalberg nede på Jæren, og nå skal det jammen meg komme et nytt datasenter bygd av Green Mountain på den gamle stålverkstomten i Jørpe-land.

Foruten at Green Mountain nesten er som en tegneserieskurk i Rødts verden – det er et israelskeid datasenterselskap, det kan nesten ikke bli verre for oss – er problemet her at det sitter lokalpolitikere alle disse stedene som veldig gjerne vil ha et hvilket som helst bidrag til skattepenger og arbeidsplasser i sin kommune. Bare i dag, like før jeg gikk på talerstolen, sa forvaltningsutvalget i Strand kommune ja til å gi Green Mountain hurtigspor til å bygge datasenter, til og med før reguleringsplanen er vedtatt. Så desperate er kommunene rundt omkring.

Alle vi som også har vært lokalpolitikere, vet at man gjør hva som helst for å få næring og vekst og å tiltrekke seg arbeidsplasser. Det kan være lett å forstå, men akkurat derfor er det nødvendig at noen som har det samlede overblikket, tar litt grep om å prioritere hva vi skal bruke kraft på i dette landet. Hvis vi ikke gjør det, vil enhver kommune og enhver lokalpolitiker ønske seg datasenter til akkurat sin kommune, og plutselig har man bygd så mange datasenter, satt i gang så mange reguleringsprosesser og tiltrukket seg så mange som skal bygge ut, at man ikke har kraft nok igjen til noen annen form for industri.

De modne prosjektene er veldig ofte datasentre. Det er ikke sikkert at det er de prosjektene vi har mest behov for i Norge på sikt, det er ikke sikkert det er de som genererer mest verdiskaping, eller som er viktigst for å kutte i klimagassutslippene våre. Det typiske i disse prosessene er ofte at kundene ikke engang er klare. Man vet ikke hvem det er som skal inn og drive, om det skal lages Tik-Tok-videoer, om det skal drives med kryptovaluta – derfor er det bra at det nå blir et krav om at dette skal opplyses om – eller om det skal lagres helt nødvendige data vi har behov for.

Realiteten er at når man har et sånt først-til-mølla-prinsipp, der de modne prosjektene slipper først fram i køen, legger man alt opp til de industriene som står klare til å etablere seg. Marerittet da er vi får et datasenter på hver knaus i Norge, og så er det fint lite strøm igjen til det som måtte finnes av mer framtidsrettet industri. Bare for å understreke det helt til slutt: Det er kanskje mye fint å si om datasenter, men industri er det faktisk ikke.

Statsråd Terje Aasland [17:11:14]: Det foregående var kanskje et innlegg som passer mer i den debatten som kommer etter neste sak. Rødt har for så vidt nå presentert to næringer de er sterkt imot. Det er olje og gass, og så er det datalagringsindustrien. Vi trenger jo datalagring – på en forsvarlig og god måte. Vi trenger å ha kontroll på klassifiseringen av hvordan datasentre blir etablert – sikkerhet, bruk av kraft, osv. Det har digitaliserings- og forvaltningsministeren allerede god retning på, og det er viktig at det blir fulgt opp.

Jeg tror datalagring kommer til å være en viktig grunnstein i samfunnet vårt, som jeg ikke synes vi skal drive harselas med. For det første handler det om å ta vare på dataene våre på en trygg måte, det være seg om det er bilder – som helt sikkert også representanten Kristjánsson lagrer et eller annet sted, eller bruker på en eller annen måte – eller videreutvikling av samfunnet. Skal vi f.eks. lykkes med å øke produktiviteten i industrien, øke produktiviteten innenfor helse og omsorg, hva er det vi trenger da? Jo, vi trenger data – mer data, mer lagring av data, mer dataprosessering, osv. Det er en del av samfunnsutviklingen som kommer. Vi kan godt si nei til det, og det er det Rødt nå gjør. Det er litt merkelig. De tar avstand fra alt som er nytt, og som kan skape nye muligheter, med den ensidige inngangen de velger å ha til noen av sakene.

Jeg synes det er konstruktivt å diskutere hvordan vi kan klassifisere datalagring og prosessering – det er prosesseringen som er kraftkrevende – og hvordan en håndterer det på best mulig måte i en tid da dette kommer til å ha en rivende utvikling, ikke bare i Norge, men i verden totalt.

Presidenten [17:13:01]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [17:13:08]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked) (Innst. 408 L (2023–2024), jf. Prop. 83 L (2023–2024))

Presidenten [17:13:23]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inn-til 3 minutt.

Terje Halleland (FrP) [17:13:36] (ordfører for saken): Det har vært en glede å være saksordfører i denne saken om et mer forbrukervennlig strømmarked. Jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid og samtidig håpe at de flertallsvedtakene som vi gjør i denne saken, kan være et gjennomslag for et mer forbrukervennlig lovverk.

Regjeringen har foreslått et nytt kapittel i energiloven, med nye endringer som regulerer avtaler om salg av strøm mellom forbruker og kraftleverandør. Det foreslås bl.a. å lovfeste krav til informasjon om kostnader ved oppsigelse av strømvatle, en nedkjølingsperiode på 24 timer ved direkte salg, oppsigelsesrett ved endring av avtale til forbrukers ugunst, og at det skal gå 30 dager fra skriftlig varsel til forbruker før en slik avtale kan tre i kraft. Dette skal beskytte forbrukeren mot useriøse aktører, gjøre det enklere for forbrukeren å orientere seg i strømmarkedet, og bidra til en bedre konkurranse mellom aktører som tilbyr strømvatler. Og det viktigste – på sikt: Det skal bidra til økt tillit til strømleverandørene. Formålet med endringene er å legge til rette for et mer velfungerende og forbrukervennlig strømmarked.

De fleste aktørene er heldigvis seriøse – eller ønsker å være seriøse. Da er det nok flere av dem som kommer til å reagere på et strengere lovverk. Men jeg savner at interesseorganisasjonene for strømleverandørene hadde stått opp og korrigert sine egne medlemmer på et tidligere tidspunkt. Derfor er jeg veldig glad for at en enstemmig komité stemmer for forslagene, som går lenger enn det regjeringen foreslo.

Når vi ser de positive endringene i andre bransjer, som f.eks. i telefonmarkedet, der «winback» er blitt forbudt, bør man se på muligheten for at dette også kan brukes i strømbansjen. Derfor ber komiteen regjeringen om å vurdere et forbud mot at kraftleverandørene driver med direktemarkedsføring til tidligere kunder mens leverandørbyttet pågår, og 14 dager etter at byttet er gjennomført. Ved endring av avtaler har disse vært svært lite forbrukervennlige. Regjeringen foreslår at en endring til forbrukers ugunst tidligst kan tre i kraft 30 dager etter at varselet er mottatt av forbruker. Flertallet mener at aksept ved passivitet hos forbruker ikke gir den tryggheten sluttbrukeren burde ha krav på. Derfor

ber komiteen regjeringen om å sikre at kraftleverandørene ikke kan gjøre vesentlige endringer i strømvatlen uten forbrukerens uttrykkelige samtykke.

Mani Hussaini (A) [17:16:53]: Økt bevissthet rundt strømpriser og strømvatler de siste årene har avdekket mange useriøse aktører i denne bransjen. Vi har dessverre sett tilfeller der pensjonister har fått kastet etter seg arbeidsledighetsforsikring av sitt eget strømselskap. Vi har sett selskaper som har brutt fastprisavtaler fordi det ble for dyrt for dem. Vi har sett selskaper som med kort frist plutselig forhåndsfakturerer sine kunder. Pålegg, gebyrer og andre fantasifulle og kreative måter å lure forbrukerne på har den siste tiden kommet til overflaten.

Det er ingen tvil om at det i for lang tid har vært selgers marked, men nå er det nok. Med forslaget fra regjeringen flytter vi makt fra strømselger til forbruker. Forbrukerne får mer makt og mer vern. Vi stiller strengere krav til nye og eksisterende strømselskaper og gjør det mye enklere å miste konsesjon til å selge strømvatler dersom man bryter loven.

Jeg er veldig glad for at en samlet komité støtter regjeringens forslag og arbeid med å gi forbrukeren mer makt og mer vern. I forslaget fra regjeringen stilles det strengere krav til informasjon om avtalebrudd i en strømvatle. Det innføres en nedkjølingsperiode på minst 24 timer ved tilbud om en strømvatle. Forbruker får rett til å si opp strømvatler innen 30 dager dersom strømselskapet endrer vilkårene, og myndighetene som fører tilsyn og kontroll med strømselskaper, får en styrket rolle.

Til slutt: Jeg er veldig glad for at en samlet komité understreker det regjeringen har som intensjon, nemlig at strømselskaper ikke kan endre vilkårene uten at forbruker samtykker, og at det vurderes et forbud mot at strømselgere driver med direktemarkedsføring til tidligere kunder mens leverandørbyttet pågår og 14 dager etter at byttet er gjennomført.

Endringene regjeringen foreslår, er et veldig viktig steg i riktig retning. Endringene i energiloven gir forbrukerne mer makt og strømselskapene flere krav.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [17:19:17]: Jeg er glad for at et bredt flertall stiller seg bak regjeringens foreslåtte lovendringer, endringer som vil gi økt trygghet for forbrukerne.

I dag oppleves strømmarkedet for mange som uoversiktlig og lite forbrukervennlig. De siste par årene har også vist at forbrukerne må beskyttes bedre i strømmarkedet. Vi har sett flere eksempler på avtaler som endres uten tilstrekkelig informasjon og forvarsel, og som er vanskelig å komme ut av for forbrukerne. Mange har følt seg lurt.

Dette er utfordringer denne regjeringen har tatt, og tar, på alvor. I 2022 strammet vi inn reglene for markedsføring av strømvtaler, og vi stilte nye krav til opplysninger som forbrukerne får ved inngåelse av strømvtaler. I denne proposisjonen fortsetter regjeringen arbeidet. Norske forbrukere skal være trygge i strømmarkedet, et marked stort sett alle deltar i som forbrukere.

Godt informerte strømkunder med reelle valgmuligheter er en forutsetning for et velfungerende strømmarked. Regjeringen ønsker derfor, med støtte fra det store flertallet i denne sal, bl.a. å stille ytterligere krav til strømselskapenes informasjonsplikt om kostnadene knyttet til oppsigelse av en avtale. Videre skal strømkunder kostnadsfritt kunne si opp sin avtale dersom salgsselskapet gjør endringer i kontrakten som er ugunstige for forbrukerne.

Dette er fornuftige endringer, og jeg er glad for at stortingsflertallet stiller seg bak disse endringene.

Sofie Marhaug (R) [17:21:11]: Mye har blitt sagt, og jeg skal prøve ikke å hale ut tiden, for komiteen er enig om mye her, og jeg synes at komiteen har klart å komme fram til enighet om forslag som gjør endringene bedre. Det som i utgangspunktet kom fra regjeringen, var litt for slapt, synes vi.

Rødt kommer også til å støtte innstillingen når det voteres, men vi fremmer en rekke forslag som egentlig tar utgangspunkt i mye av den kritikken som har kommet fra Forbrukerrådet, og som jeg tror veldig mange også har opplevd selv, f.eks. dette med variable strømprisavtaler. Det er en uting. Regjeringen har for så vidt utredet det. Jeg mener at ulempene er så store – og jeg mener det kommer fram i utredningen – at det bare burde forbys. Det er verken spotpris eller fastpris, det er rett og slett en ordning som bidrar til å lure strømforbrukerne til å betale dyrt, mens strømleverandørene tjener veldig godt på det.

Jeg skulle ønske at vi strammet enda mer til, for det er ingen tvil om at med høye og ustabile strømpriser blir forbrukerne lurt. Dette har Forbrukerrådet med god grunn advart veldig mot den siste tiden. Jeg er litt skuffet over at vi ikke klarer å gå enda lenger, selv om dette er en viss forbedring av energiloven.

Med dette er forslagene fra Rødt og SV tatt opp.

Presidenten [17:22:48]: Då har representanten Sofie Marhaug teke opp dei forslaga ho refererte til.

Bård Ludvig Thorheim (H) [17:23:06]: Fra Høyres side vil vi gjerne slutte oss til saksordførernes utmerkede oppsummering av saken.

Statsråd Terje Aasland [17:23:30]: Det hadde vært fristende å gjøre det samme, så var vi ferdige, på en må-

te, men litt kommentarer trengs. De lovendringene som nå foreslås, skal gjøre strømmarkedet enklere og mer forbrukervennlig. Jeg har hele tiden sagt at vi trenger opplyste kunder og kunder som kan ta gjennomtenkte valg. Det har ikke vært enkelt i strømmarkedet, og det er heller ikke sikkert det blir enkelt etter dette, men det blir enklere, og det blir et sterkere forbrukervern, og det er kjempeviktig for regjeringen. Det er en prioritert oppgave. Vi ønsker å gjøre det mer forbrukervennlig ved at det foreslås nye bestemmelser i energiloven, og dette skal gi større vern mot strømvtaler, mot ugunstige avtalevilkår og mot endringer i avtaler til forbrukernes ugunst.

De foreslåtte endringene i energiloven kommer i tillegg til regelverket om forbrukervern som gjelder i dag, slik som avtaleloven, angrerettloven og markedsføringsloven. Til sammen vil dette styrke forbrukernes rettigheter i strømmarkedet og legge grunnlag for en mer effektiv kontroll. Hovedpunktene i lovforslaget innebærer at vi stiller strengere krav til informasjon til forbrukeren dersom det er vilkår om bruddgebyr i en strømvtale. Videre innføres det en nedkjølingsperiode dersom forbrukeren får tilbud om en kraftavtale ved dørsalg, telefonsalg, standssalg eller butikksalg. Det skal gå minst 24 timer før et slikt tilbud aksepteres. Forbrukeren får rett til å si opp strømvtalen innen 30 dager og hvis strømleverandøren gjør endringer til forbrukerens ugunst.

Tiltakene vil gjøre det lettere å finne gode strømvtaler og komme seg ut av mindre gode avtaler. Det er allerede mange regler for salg til forbrukere. Dette regelverket er det Forbrukertilsynet og Markedsrådet som fører tilsyn med. Det foreslås at disse instansene også skal føre tilsyn med forbrukervernbestemmelsene i energiloven. I tillegg får Reguleringsmyndigheten for energi, RME, utvidet hjemmel til å reagere ved at det innføres en adgang for RME til å vurdere om omsetningskonsepsjonen skal trekkes tilbake også ved brudd på regelverket, og jeg har sagt at det kan være enkelt å få og enkelt å miste. Vi skal i hvert fall ha dyktige konsesjonærer på strømsalgmarkedet. Tiltakene som foreslås, vil styrke forbrukernes stilling i strømmarkedet, og kraftleverandørene må tilpasse seg dette. Lovforslaget styrker myndighetenes mulighet for å føre tilsyn og kontroll.

Så er det to tilleggsforslag som har kommet opp gjennom behandlingen i Stortinget. Det synes jeg i utgangspunktet er gode forslag, jeg synes det er viktig å understreke det. Til Rødt skal jeg være positiv én gang: Det kan hende at vi må gjøre ytterligere innstramminger, det kommer vi i så fall tilbake til, for vi må sørge for at når kunder kjøper strøm, vet de hva de kjøper, og ikke blir lurt inn i dårlige avtaler.

Presidenten [17:26:17]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [17:26:25]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad og Lars Haltbrekken om konsesjon på datasentre (Innst. 383 S (2023–2024), jf. Dokument 8:106 S (2023–2024))

Presidenten [17:26:44]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inn-til 3 minutt.

Sofie Marhaug (R) [17:27:14] (ordfører for saken): Det er jo veldig kjekt å være saksordfører for en sak der komiteen har vedtatt noe som er nytt, og som ikke lå i saken fra før av. Det er åpenbart at det finnes en politisk vilje på Stortinget til å regulere datasentre som driver med kryptoutvinning, strengere. Regjeringen varslet en registreringsplikt som skulle stramme opp, og så har komiteen, gjennom behandlingen av SVs representantforslag om konsesjonssystem for datasentre, blitt enig om at vi er nødt til å stramme til enda mer. Det er jeg veldig glad for.

Vi vedtar i dag at vi skal utrede et forbud mot kryptoutvinning. Det handler først og fremst om at denne teknologien er ekstremt kraftkrevende. Hva folk gjør hjemme i stuen, skal for så vidt ikke Stortinget legge seg opp i, men kryptoindustrien, altså rene datasentre for kryptovaluta, må vi stanse. Det er mulige skjær i sjøen her, f.eks. hvis ESA, overvåkingsorganet som skal påse at vi følger EØS-avtalen, motsetter seg et sånt forbud. Det er også en jobb å gjøre med det forbudet vi ber om at blir utredet. Det må utredes grundig, og Stortinget ønsker dette sterkt, så de demokratiske hensynene bør veie tungt.

Det er også flertall for krav om bruk av spillvarme. På en måte skulle det kanskje bare mangle – det er jo sunn fornuft – men det er ikke sånn at dette kommer av seg selv. Jeg tror det er viktig og positivt at Stortinget er så tydelige som vi er, og ber om det. Jeg er veldig glad for at SV fremmet disse forslagene i utgangspunktet, og at komiteen har blitt enig.

Så litt om noe Rødt mener: Vi må ikke være naive i møte med disse store tekgigantene som ønsker at de skal få bruke vår kraft. Vi kan ikke redusere Norge til

nærmest en råvareprodusent for Google, TikTok, Microsoft, osv. Dette er ikke helt nødvendig infrastruktur, helsedata, forsvarshemmeligheter, osv. Dette er underholdningsindustri, og jeg mener det er riktig at Stortinget strammer enda mer inn enn det komiteen har blitt enig om, selv om vi går et skritt i riktig retning.

Med det vil jeg ta opp de forslagene Rødt er med på sammen med SV, og jeg anbefaler komiteens innstilling.

Presidenten [17:30:18]: Då har representanten Sofie Marhaug teke opp dei forslaga ho refererte til.

Stein Erik Lauvås (A) [17:30:38]: Nå ble halve debatten tatt under sak nr. 12, så jeg skal forsøke å være veldig kort.

Datasentre er nok kommet for å bli. Det tror jeg vi kan slå fast. Det er nødvendig å ha kapasitet i Norge til å lagre den informasjonen vi har behov for, både bedrifter, det offentlige og vi som privatpersoner.

Som saksordføreren redegjorde for, har vi samlet oss om to forslag som er enstemmige. Det er bra at vi får ordninger som kan utnytte spillvarme og egenproduksjon av kraft. Det er også bra at vi får utredet et forbud mot kryptoutvinning i Norge, for den lagringsplassen og den energien disse sentrene må ha, bør vi i første rekke utnytte best mulig til å lagre nødvendige data. Så er det, som saksordføreren sa, skjær i sjøen, men utredningen får vise hvordan dette kan gjøres for å håndtere et eventuelt forbud mot utvinning av kryptovaluta i framtiden.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Nikolai Astrup (H) [17:32:00]: Jeg er svært glad for at komiteen har funnet sammen om to viktige forslag.

Det ene går på å utnytte spillvarmen fra datasentre der det ligger til rette for det. Det er et krav som er på overtid. Høyre har fremmet dette forslaget tidligere, og vi er glad for at det nå er et samlet storting som stiller seg bak.

Det andre forslaget handler om å utrede forbud mot utvinning av kryptovaluta på norsk jord, og det er også et viktig forslag. Vi vet at kryptoutvinning er svært kraftkrevende. Vi vet også at det blir konkurranse om kraften fremover, og i datasenterverdenen er det andre former for datasentre vi heller bør prioritere kraften til.

Det er ingen tvil om at datasentre er en integrert og viktig del av norsk økonomi. Det handler om mye mer enn underholdningsindustrien, slik det ble referert til fra saksordføreren. Det handler altså om at bedrifter, samfunnskritiske virksomheter, i både offentlig og privat sektor, har behov for å lagre og bearbeide dataene sine her i Norge, og at det behovet kommer til å øke betydelig etter hvert som kunstig intelligens blir viktigere for stadig flere virksomheter. Da må vi rasjonere litt på

kraften vår og prioritere, og selv om kryptovaluta kan ha sine funksjoner, er det ikke grunnlag for eller behov for at det skal utvinnes her i Norge.

Så vil jeg bare kort kommentere det opprinnelige forslaget som lå til grunn. Jeg tror de forslagene som er fremmet av SV i denne saken, virker mot sin hensikt og vitner om en manglende forståelse nettopp for datasentrene betydning for norsk økonomi. Det å ha et eget konsesjonsregime for datasentre, men ikke for andre kraftkrevende virksomheter kan i hvert fall ikke jeg se at vil være hensiktsmessig.

Videre vil en særnorsk avgift på datalagring ikke virke begrensende på datalagringsbehovet som bedrifter og offentlig sektor har, for det kommer til å vokse, men det kommer til å gjøre det vanskeligere å få etablert datasentre i Norge og gjøre at flere blir presset til å lagre og bearbeide dataene sine i andre land. Det skal ikke være et kostnadsspørsmål som avgjør om man skal lagre samfunnskritiske data her hjemme, eller om man velger å gjøre det andre steder. Derfor er jeg glad for at et bredt flertall i komiteen avviser det opprinnelige forslaget og i stedet samler seg om to forslag, som er veldig mye bedre.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [17:34:57]: Vi trenger datasentre. Store deler av vårt samfunn er digitalisert, og vårt dagligliv er avhengig av velfungerende digitale tjenester. Digital kompetanse vil være en kritisk ressurs de kommende årene, og god og sikker digital infrastruktur er essensielt for den videre samfunnsutviklingen og vår beredskap. Senterpartiet mener derfor det er viktig at Norge også har en nasjonal datalagringskapasitet og nok digital kompetanse i den digitale omstillingen. Så her synes vi SV går lenger enn hva som er bra, med tanke på å fortsette å lagre samfunnskritisk infrastruktur via datasentre i Norge.

Datasentre har lenge vært lite regulert i Norge, men regjeringen har tatt grep, både i regjeringens forslag til ny ekomlov og gjennom økte krav til vurdering av lønnsomt potensial for utnyttelse av spillvarme. Viktige politiske valg må også tas i forbindelse med den reviderte datasenterstrategien samt digitaliseringsstrategien, og jeg ser fram til videre debatter om dette temaet.

Samtidig er vi i Senterpartiet bekymret for det økende kraftbehovet framover, og vi er opptatt av at kraften vi har, brukes fornuftig. Kryptoutvinning i Norge er ikke det Senterpartiet anser som nødvendig. Det er kraftkrevende, og det er ikke en næring som sørger for at det blir veldig mange lokale arbeidsplasser.

Jeg er veldig glad for at vi, som samlet komité, er tydelige på å gjøre disse vurderingene. Jeg stiller meg veldig bak det som saksordføreren sier om at dette må vurderes og utredes grundig, sånn at vi er sikre på at vi gjør dette riktig.

Terje Halleland (FrP) [17:37:10]: Selv om regjeringen har byttet statsråd, er det den samme debatten om manglende kraft som gjør at vi har debatten her i dag. Hvem er det som skal få? Vi kan jo si som Arbeiderpartiet har sagt, at alle skal få. Prinsipielt er jeg enig i det. Jeg mener at i Norge er det sånn at alle skal få tilgang til kraft, men i den situasjonen vi er i nå, er vi nødt til å prioritere.

Det ble veldig mye diskusjon om dette også i forrige sak, eller tidligere i dag, om modenheten og førstemann til mølla. Det er fryktelig vanskelig å stille og sette opp kriterier for hvem som skal utvelges til å få kraft. Forslaget som SV kom med, løser dette med klassiske sosialistiske løsninger. Fremskrittspartiet støtter ikke disse. Men blinde høner kan også finne korn, og kamerat Haltbrekken og SV har anstrengt seg og kommet fram til et par gode forslag som jeg synes vi skal støtte.

Jeg tror det er veldig viktig å ta med seg at datasentre gjør viktige tjenester. Datasentre er ikke bare TikTok. De gir oss mange utfordringer med at de krever kraft, men alt vi holder på med i dag i den digitaliserte verden, innebærer behov for å lagre data.

Til spillvarme: Jeg tror det er lurt at vi ivaretar og har en større oppmerksomhet på hvor et datasenter blir plassert, sånn at vi kan få sirkulærøkonomien til å fungere, at vi lokaliserer det i lag med andre virksomheter, og at vi utreder forbud mot kryptovaluta.

Jeg tror at vi ikke skal ha så store forhåpninger om at det nødvendigvis trenger å bli det utfallet som vi ønsker, men vi skal iallfall gjøre et forsøk, og så lar vi oss overraske av hvilket regelverk vi blir bundne av.

Presidenten [17:39:36]: Presidenten vil bemerke at presidenten tar for gitt at ordtaket var myntet på selve ordtaket, og ikke på representanten Haltbrekken.

Lars Haltbrekken (SV) [17:39:54]: Måtte representanten Halleland – som utenfor denne sal er godt kjent som kamerat Halleland – lytte oftere til SV! Da tror jeg nok det skulle ha gått enda bedre.

De siste årene har det kommet en rekke planer om etablering av nye datasentre i Norge. Noen skal brukes til å utvinne kryptovaluta, mens andre skal brukes til mer samfunnstjenlige formål.

Etableringen av Googles datasenter i Skien utløste en stor debatt. I dag er det kommunene som, gjennom plan- og bygningsloven og behandlingen av reguleringsplanene, avgjør om det skal bygges datasentre eller ikke. Vi mener det blir økt behov for datalagring i årene framover, men vi må også kunne stille krav til de datasentrene som skal etableres, og ha et nasjonalt system hvor nasjonale myndigheter kan avslå de søknadene vi ikke ser behov for.

I tillegg ville et konsesjonssystem for datasentre, som vi foreslår i Dokument 8-forslaget, kunne ha stilt krav til bruken av f.eks. spillvarme. Ta Googles datasenter i Skien: Det vil produsere spillvarme nok til å varme opp flere hundre tusen leiligheter i året, langt flere leiligheter enn det finnes i området. Det finnes i dag ingen fornuftige planer for bruken av denne spillvarmen, og faren er stor for at den slippes rett ut.

I Oslo er det til sammenligning et datasenter som leverer sin spillvarme inn på fjernvarmeanlegget. Det bidrar til å redusere strømforbruket gjennom at vi varmer opp bygg med overskuddsvarme fra datasenteret i stedet for å bruke elektrisitet. Det er fornuftig.

Det blir i denne saken et enstemmig vedtak som ber regjeringen utarbeide krav til utnyttelse av spillvarmen der det ligger til rette for det, og det er vi veldig glade for. Hadde vi i tillegg hatt en konsesjonsplikt for datasentre, kunne vi ha sørget for at alle datasentre ble lagt der det ligger til rette for å bruke spillvarmen, men forslaget som vedtas, er et godt skritt i riktig retning.

Det viktigste som vedtas i denne saken, er at regjeringen skal utrede et forbud mot utvinning av kryptovaluta i Norge. Dette er noe SV har foreslått før, og vi er nå glade for at det er et solid flertall på Stortinget for å få en sånn utredning. Den skal presenteres i forbindelse med høstens forslag til statsbudsjett, og vi håper regjeringen følger opp dette ved å komme med et forslag til et forbud mot utvinning av kryptovaluta i Norge. Hvis regjeringen ikke gjør det, vil vårt forslag om et konsesjonssystem kunne luke ut den type datasenter.

Ola Elvestuen (V) [17:43:13]: Som flere har vært inne på, øker digitaliseringen kraftbehovet voldsomt over hele verden, egentlig. Når vi nå også skal i gang med kunstig intelligens, øker det kraftbehovet enormt framover.

Vi i Venstre er veldig glad for det forslaget som kommer her, med å stille krav om utnyttelse av spillvarme og krav om egenproduksjon av energi, som er forslag til vedtak I. Det støtter vi. Dette kommer vi til å måtte jobbe videre med for å få en bedre utnyttelse av den kraften som er der.

Så ser jeg at vi nå er det eneste partiet som ikke går inn for et forbud mot utvinning av kryptovaluta. Jeg ser ingen grunn til å gjøre det i denne saken. Jeg vil jo si, som flere har vært inne på, at jeg er spent på hva regjeringen kan komme tilbake med. Med forbehold om at jeg tar feil, er Kina det eneste landet jeg har funnet som har et slikt forbud, et land jeg sjelden ønsker å sammenligne oss med.

Jeg må også si, hvis vi skal se på hva som er nyttig bruk av energi ved digitalisering, at man er jo i konkurranse med enten TikTok eller alle de spillmiljøene som

vi har, og andre sosiale medier, som også bruker veldig mye energi.

Jeg må si – som medlem i et liberalt parti – at selv om jeg misliker kryptovaluta, har jeg problemer med å gå inn for et forbud, et forbud mot noe som jeg ikke selv er begeistret for. Vi er enig i at vi trenger å regulere kryptovaluta, men vi trenger også å se på det i en større sammenheng, enten det er sammen med EU eller sammen med andre land, og ikke lage et ensidig forbud.

Så skal vi være klar over at kryptovaluta også har mange positive sider. For eksempel arrangeres Oslo Freedom Forum i disse dager her i Oslo, og de har hatt slike gjennomganger i tidligere år. Det er spesielt å møte f.eks. innbyggere fra land som Nigeria eller andre land som gjennom kryptovaluta for første gang møter en stabil valuta som de kan forholde seg til. Det er også mange dissidenter i autoritære stater som bruker kryptovaluta for å få tilgang på ressurser som de ellers ikke har.

For å konkludere: Svaret på dette er ikke å be om et forbud. Tvert imot trenger vi en tydeligere prioritering av hvem som skal få tilgang på kraft, som vi diskuterte i en tidligere sak. Det er der dette bør være, og da får kryptovaluta eventuelt komme sist.

Statsråd Karianne O. Tung [17:46:38]: Det gleder meg at en samlet komité ser viktigheten av datasentre og ønsker å regulere næringen til beste for samfunnet, og at gode forslag så å si nå får flertall. Gode forslag lytter også denne statsråden til.

Vi er helt avhengig av datasentre hver eneste dag. Når vi sender melding, når vi surfer på internett, når vi betaler i butikken, og når vi kjører bil, bruker vi systemer som er avhengig av datasentre. Datasentre er bærere av bl.a. mobiltjenester, finanstjenester, helse- og velferdstjenester, transporttjenester, Forsvarets kommunikasjonstjenester og framtidens nød- og beredskapskommunikasjon. De representerer enorme muligheter for samfunnet vårt.

Datasentre er fysiske anlegg som brukes til lagring, prosessering og overføring av data. Datasentre beskrives gjerne som hjernen til de digitale tjenestene og er en forutsetning for utvikling og bruk av nye digitale løsninger, inkludert kunstig intelligens.

Jeg mener datasentre er moderne industribygging. De vil bidra til å skape nye arbeidsplasser og danne grunnlag for innovasjon og næringsutvikling. Utvikling av nye, effektive og klimavennlige løsninger og digitale tjenester kommer til å være nødvendig for at Norge også skal lykkes med den grønne omstillingen.

Regjeringen er opptatt av å utnytte overskuddsvarme. Vi er i ferd med å innføre krav om at aktører som planlegger å etablere nye datasentre, må gjennomføre kost-nytte-analyser av potensialet for å utnytte over-

skuddsvarmen. I tillegg har NVE fått i oppdrag å utrede om det skal stilles enda strengere krav til utnyttelse av overskuddsvarme.

Som allerede nevnt i forslag til ny ekomlov, som vi fremmet for Stortinget 12. april, foreslår regjeringen nå for aller første gang å stille egne lovkrav til datasenterindustrien. Kravene gjelder registreringsplikt og forsvarlig sikkerhet, og datasentre som er bygget for utvinning av kryptovaluta, faller også inn under denne foreslåtte reguleringen. Jeg ønsker å legge mest mulig begrensninger på utvinning av kryptovaluta. Jeg mener det ikke er riktig bruk av vår felles kraft og våre felles ressurser. Jeg viser til Bjørn Rønning i Norsk Datasenterindustri, som sier at utvinning av kryptovaluta ikke er en del av den seriøse datasenterindustrien og bidrar med svært begrenset samfunnsnytte.

Jeg har derfor allerede startet et utredningsarbeid sammen med flere andre departement for å få vurdert handlingsrommet for hvordan vi kan begrense krypto-

utvinning, inkludert et forbud. Så langt kjenner vi ikke til andre land i Europa som forbyr kryptoutvinning. Vi er nødt til å sikre at tiltak som blir vedtatt, faller innenfor rammen av EØS-retten, for det er ganske uvanlig å forby en hel industri. Ikke minst må vi finne tiltak som treffer utvinning av kryptovaluta uten at vi rammer andre typer datasentre som vi ønsker.

Presidenten [17:49:51]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [17:49:54]

Referat

Presidenten [17:49:56]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdig debattert. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.50.

